

3

2

1

Τι έχει καταγραφεί από τα αληθινά λόγια του Ιησού στα Ευαγγέλια; Κάτι «περιέργο» συνέβη στο όρος Θαβώρ. Ποιος ήταν ο «Αναγγελμένος»;

ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ

Ιστορικά στοιχεία για τον Χριστό

Μαρτυρίες νεώτερων ερευνών για τη θεϊκή υπόσταση του Ιησού

Τις άγιες ημέρες των Παθών πάντοτε η φαντασία προσπαθεί να αναπλάσει τι ακριβώς έγινε τότε, ποια είναι η ιστορική αλήθεια και πού υπεισέρχεται ο μύθος. Κυρίως όμως τα ερωτηματικά στρέφονται γύρω από το πρόσωπο του Χριστού. Δεν πρέπει να παραγνωρίζεται κανείς ότι την εποχή εκείνη, τα ιστορικά γεγονότα είχαν καταπινηστεί από τα μυθικά στοιχεία τα οποία ε-

ξέφραζαν το νόημα που είχε αποκτήσει ο Ιησούς για τους οπαδούς του. Αυτό το νόημα μεταφέρει π.χ. ο Ευαγγελιστής Μάρκος, και όχι μια προσωπική μαρτυρία. Στο κατά Μάρκον Ευαγγέλιο, που θεωρείται πιο αξιόπιστο σαν προγενέστερο, ο Ιησούς παρουσιάζεται σαν απόλυτα φυσιολογικός άνθρωπος με μια οικογένεια που περιλάμβανε αδελφούς και αδελφές και τη γέννησή του δεν την ανήγγειλαν

άγγελοι, ούτε συνέβη κάτι ιδιαίτερα χαρακτηριστικό. Άλλοι πάλι που έγραψαν για το ίδιο πρόσωπο, όσα αναφέρουν ανάγονται σε πολλά χρόνια μετά τον θάνατο του Θεανθρώπου, και άλλοι περιορίζονται να ερμηνεύσουν τη διδασκαλία του, που παρουσιάζει ομοιότητες με πολλά από όσα ελέχθησαν πριν από τον Χριστό, ενώ παρόμοιες ηθικές εντολές συναντάμε και σε άλλους δημιουργούς θρησκειών.

Πολλοί διατυπώνουν και το ερώτημα: Είναι δυνατόν ο Ιησούς να θεωρούσε τον ε-αυτό του Θεό; Πάλι στο κατά Μάρκον Ευαγγέλιο που μεταφέρει συνεπέστερα την ανθρώπινη φύση του Ιησού, παρουσιάζεται ένας άνθρωπος να τρέχει κοντά του, και να του λέει: «Κύριε καλέ». Κι εκείνος γύρισε και του απήντησε αυστηρά: «Γιατί με λες καλό; Κανένας δεν είναι καλός, εκτός από τον Θεό». Ακόμα και στο κατά Ιωάννη Ευαγγέλιο, που εμφανίζει τη μεγαλύτερη τάση να εμφανίζει τον Ιησού ως Θεό, αναφέρεται ότι εδύλωσε καθηγορηματικά: «Ο Πατέρας είναι μεγαλύτερος από μένα».

Του Γ.Α. ΛΕΟΝΤΑΡΙΤΗ

Ξει γύρω από αυτόν τον τίτλο, αλλά φαίνεται ότι η αρχική αραμαϊκή φράση («μπαρ νασά») τόνιζε απλώς το εύθραστο και τη θνησιμότητα της ανθρώπινης κατάστασης. Αν αυτό ισχύει, φαίνεται ότι ο Ιησούς έκανε ειδική προσπάθεια να τονίσει πως ήταν ένα αδύναμο ανθρώπινο πλάσμα που θα μπορούσε κάποια μέρα να υποφέρει και να πεθάνει...».

Τι έγινε στο όρος Θαβώρ;

Ηταν όμως ένα «αδύναμο ανθρώπινο πλάσμα» ο Ιησούς; Σε τρία Ευαγγέλια καταγράφεται κάτι που αναφέρει αυτή την άποψη. Ο Ιησούς είχε πάρει τους μαθητές του, τον Πέτρο, τον Ιάκωβο και τον Ιωάννη σε ένα ψηλό βουνό, που φαίνεται ότι επρόκειτο για το όρος Θαβώρ στη Γαλιλαία. Εκεί «μεταμορφώθηκε» μπροστά τους: «Ελάμψε το πρόσωπό του σαν τον ήλιο και τα φορέματά του έγιναν άσπρα σαν το φως». Ο Μωυσής και ο Ηλίας, που αντιπροσώπευαν αντίστοιχως το Νόμο και τους προφήτες, εμφανίστηκαν ξαφνικά δίπλα του, και οι τρεις άρχισαν να συζητούν μεταξύ τους. Ο Πέτρος είχε μείνει άναυδος, και όταν μπόρεσε να αρθρώσει λέξη μετά απ' αυτό που είδε, έλεγε ότι θα έπρεπε να στήσουν εκεί τρεις σκηνές σε ανάμνηση του οράματος. Πριν προλάβει να συνέλθει όμως από την έκπληξή του, αντελήφθη ένα λαμπερό σύννεφο -όπως εκείνο που είχε κατέβει στο όρος Σινά- σκέπασε την κορυφή του βουνού, και μια «μαπατ κιολ» διέκρηξε: «Αυτός είναι ο αγαπημένος μου Υιός, αυτός είναι ο εκλεκτός μου. Να τον ακούτε...».

Αιώνες αργότερα, όταν οι Έλληνες Χριστιανοί αναλογίζονταν τι ήταν αυτό το «όραμα», έβγαλαν το συμπέρασμα ότι «δυνάμεις του Θεού» είχαν λάμψει μέσα από τη μεταμορφωμένη ανθρώπινη φύση του Χριστού. Και όμως, ο Ιησούς ποτέ δεν ισχυρίστηκε ότι αυτές οι θείες «δυνάμεις» ήταν περιορισμένες αποκλειστικά σ' αυτόν.

Επανελημμένα τόνιζε στους μαθητές του, πως εάν είχαν «πίστη», θα μπορούσαν να έχουν κι αυτοί τέτοιες δυνάμεις.

Λέγοντας ωστόσο «πίστη», δεν εννοούσε να υιοθετήσουν την ορθή θεολογία, αλλά να καλλιεργήσουν μια εσωτερική στάση παράδοσης και «ανοιχτότητας» απέναντι στο Θεό. Αν οι μαθητές του αφήνονταν χωρίς καμία επιφύλαξη στο Θεό, τότε θα μπορούσαν να κάνουν ό,τι έκανε κι εκείνος. Όπως και οι Ραββίνοι, ο Ιησούς δεν πίστευε ότι το Πνεύμα προοριζόταν για μια προνομιακή «ε-λίτ», αλλά για όλους τους αγαθούς ανθρώπους.

Όπως σημειώνει η Κάρεν Αρμστρονγκ, ο Απόστολος Παύλος, ο πρώτος χριστιανός συγγραφέας, ο οποίος εδημούργησε τη θρησκεία που σήμερα γνωρίζουμε ως Χριστιανισμό, πίστευε ότι ο Ιησούς είχε αντικαταστήσει την «Τορά» ως πρωταρχική αποκάλυψη του Θεού στον κόσμο. Δεν είναι εύκολο να ξέρουμε ακριβώς τι εννοούσε μ' αυτό. Οι επιστολές του Παύλου ήταν μάλλον περιστασιακές απαντήσεις σε

συγκεκριμένα προβλήματα, παρά μια περιεκτική περιγραφή μιας πλήρως αρθρωμένης θεολογίας. Οποσδήποτε όμως, πίστευε ότι ο Ιησούς ήταν αναμφισβή-

κές έρουνες, τους είχαν εμπνεύσει με ένα όραμα της δόξας του σύμπαντος. Τον Α' αιώνα, οι σκεπτόμενοι άνθρωποι στρέφονταν σε αυτούς για μια εξήγηση του

Η βαθύτερη έρευνα στις μαρτυρίες και στα γεγονότα που έγιναν από πολλούς (ακόμα και τα τελευταία χρόνια) δείχνει τουλάχιστον ότι η Ιστορία του Ιησού δεν ήταν ένας μύθος -όπως ισχυρίζονται ορισμένοι- προκειμένου να συνητηθεί μια θρησκεία.

νοήματος της ζωής, για μια εμπνευσμένη ιδεολογία και για ηθική εμπύχωση, ενώ ο Χριστιανισμός φαινόταν σαν ένα βαρβαρικό «πιστεύω».

Το μυστήριο του κενού τάφου

Σύμφωνα με όλες τις διαθέσιμες παλαιές πηγές, ο Ιησούς πέθανε στο σταυρό, στα χέρια των πιο ικανών δημίμων του κόσμου, των Ρωμαίων, και εν συνέχεια το άψυχο σώμα τοποθετήθηκε σε ένα τάφο κοντά στον τόπο της εκτέλεσης. Αλλά δύο μέρες αργότερα, όχι μόνον είχε εξαφανιστεί το σώμα, αλλά και άνθρωποι που γνώριζαν καλά τον Ιησού άρχισαν να έχουν παράξενες εμπειρίες και να τον βλέπουν ανάμεσά τους. Δυσπιστώντας μερικές φορές στις ίδιες τους τις αισθήσεις, έλεγαν ότι τον έβλεπαν να περνάει μέσα από κλειδωμένες πόρτες, αλλά μπορούσε να μιλάει μαζί τους, και ήταν σαν ζωντανός άνθρωπος στην αφή. Αυτό τουλάχιστον αναφέρει και ο Πέτρος, ο οποίος είχε υποστηρίξει ότι ο Χριστός δεν υπήρξε ποτέ, παρ' όλα αυτά, στέκεται με σκεπτικισμό στα όσα λέει ο Παύλος για μεταθανάτια εμφάνιση του Θεανθρώπου, και θεωρεί αξιόπιστη τη μαρτυρία του...
Εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι ο διάφορες αφηγήσεις της σκηνης του άδειου τάφου το πρώτο πρωινό του Πάσχα αλληλοσυγκρούονται μεταξύ τους.

Οι αρχαίοι φιλόσοφοι

Η συγγραφέας του βιβλίου «Η Ιστορία του Θεού», και κριτικός των «Τάμς», κάνει ορισμένες ενδιαφέρουσες παρατηρήσεις ανάμεσα στη χριστιανική θρησκεία και στους αρχαίους φιλοσόφους. Γράφει ότι οι μορφωμένοι παγανιστές αναζητούσαν το φωτισμό στη φιλοσοφία και όχι στη θρησκεία. Άγιοι και ινδάλματά τους ήταν φιλόσοφοι της αρχαιότητας, όπως ο Πλάτων, ο Πυθαγόρας και ο Επίκτητος. Κάποιες φορές τους έβλεπαν ακόμη και ως «γιους του Θεού». Ο Πλάτων, για παράδειγμα, εφημολογείτο ότι ήταν γιος του Απόλλωνα. Οι φιλόσοφοι διατηρούσαν ένα ψυχρό σεβασμό για τη θρησκεία, αλλά την έβλεπαν ως ουσιαδώς διαφορετική από αυτό που οι ίδιοι έκαναν. Δεν ήταν αποξηραμένοι ακαδημαϊκοί μέσα σε γυάλινους πύργους, αλλά άνθρωποι με αποστολή, φλεγόμενοι από ζήλο να σώσουν τις ψυχές των συγχρόνων τους προσελκύνοντας τους στα δόγματα των ιδιαίτερων σχολών τους. Τόσο ο Σωκράτης όσο και ο Πλάτων επέδειξαν ζήλο «θρησκευτικό» στη φιλοσοφία τους, πιστεύοντας ότι οι επιστημονικές και μεταφυσι-

αναφέρει ο Μάρκος είδαν ένα νεκρό με λευκό χιτώνα, ενώ η ομάδα των γυναικών του Λουκά είδε δυο άντρες με λαμπρά ενδύματα, που εμφανίστηκαν ξαφνικά δίπλα τους, αλλά όχι τον Ιησού, τον οποίο ισχυρίστηκαν ότι είδαν μόνο δυο μαθητές στον δρόμο προς τους Εμμαούς...

Και τα 4 Ευαγγέλια περιγράφουν, όμως, ότι ο Ιησούς εμφανίστηκε στη συνέχεια σε ολόκληρη την ομάδα των Αποστόλων, αλλά ενώ ο Ματθαίος και ο Μάρκος τοποθετούν αυτές τις εμφανίσεις στη Γαλιλαία, τα κατά Λουκάν και Ιωάννη Ευαγγέλια υποστηρίζουν ότι το σκηνικό ήταν στην Ιερουσαλήμ. Και ο Λουκάς αναφέρει επίσης έμμεσα μια προηγουμένη εμφάνιση του Ιησού στον Σίμωνα, που φαίνεται όμως, κατά περίεργο τρόπο, ότι πέρασε απαρατήρητη από τα Ευαγγέλια...

Η «Ανάσταση του Χριστού» τον Τιτσιάνο, που σήμερα βρίσκεται στην εκκλησία του Αγίου Φραγκίσκου στο Ούμπρινο της Ούμπρια (Ιταλία).

Ο άνθρωπος αναζητεί σήμερα την επίγεια και επουράνια Γη της Επαγγελίας με λάθος πρακτικές και μεθόδους.

Πάσχα: το καθημερινό πέρασμα σε δύο ζωές

Από την ουτοπία, το ψέμα, το μίσος στην πραγματικότητα, την αλήθεια και την αγάπη

Πάσχα, στα εβραϊκά, σημαίνει πέρασμα. Επί αιώνες οι Εβραίοι γιορτάζονταν αυτό το πέρασμα από τη σκλαβιά στην ελευθερία. Πρόκειται για την ιστορική διαδρομή από την τυραννική Αίγυπτο στη γη Χαναάν. Στη γη της Επαγγελίας.

Με την έλευση του Χριστού και την εδραίωση της χριστιανικής θρησκείας,

Του **ΓΡΗΓΟΡΗ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟΥ**

συνεχίστηκε να εορτάζεται το Πάσχα, όχι φυσικά σε ανάνηψη του περασμένου των Εβραίων από τη δουλεία στην ανεξαρτησία, αλλά κάτω από τη νέα διάσταση και προοπτική του περασμένου του ανθρώπου από το σκοτάδι στο φως, μετά τη νίκη του Χριστού επί του θανάτου.

Οι χριστιανοί, δηλαδή, εορτάζουν το πέρασμα από το θάνατο στην αιώνια ζωή. Εορτάζουν τη δυνατότητα που έχουν πλέον να μπουνη στην αιώνια γη της Επαγγελίας.

Για να το πετύχουν όμως αυτό, **χρειάζεται να διαβούν πολλά περάσματα**, τα οποία έχουν σχέση με τη στάση και την πρακτική της ζωής τους. Και αυτά τα περάσματα βρίσκονται καθημερινά μπροστά μας, μόνον που τις περισσότερες φορές τα προσπερνάμε, τυφλωμένοι και συνεπαρμένοι από το κυνήγι συμφερόντων και σκοπιμοτήτων. Γιατί τα συμφέροντα και οι σκοπιμότητες που σήμερα ειδικά -αλλά και σε όλες τις εποχές- κυριαρχούν στην πορεία του ανθρώπου, εμπειρεύονται ως κύρια αντιτιθέμενα στοιχεία -σχεδόν όλα- στα περάσματα τα οποία πρέπει να κάνουμε, όχι μόνο για να κερδίσουμε την ουράνια ζωή, αλλά και για να ζήσουμε ισορροπημένα και ευτυχισμένα αυτή την περιορισμένη χρονική διαδρομή που έχει επιλέξει ο Θεός για τον κάθε άνθρωπο.

Αξίζει λοιπόν, ποιά σύντομα, να δούμε ποια περάσματα είναι αναγκαία να κάνουμε, για να βελτισώσουμε την καθημερινή αγχώδη

Για το ιστορικό πέρασμα της αγνής και ανεύθυνης, για τη σημερινή κατάντια του ανθρώπου, γενιάς, από το μίσος στην αγάπη και από το ψέμα στην αλήθεια, είναι ανάγκη να φροντίσουμε όλοι. Το Κράτος, η Εκκλησία, η Οικογένεια. Γιατί αυτά τα άκακα πλάσματα που μόνον να γίνουν να δίνουν και να παίρνουν, δεν φτάνει σε τίποτα για να τιμοποιηθούν, μπαίνοντας με το χρόνο, μέσα σ' έναν τόσο βρώμικο και ανελέητο κόσμο...

ζωή μας, να βρούμε τον πραγματικό χαμένο εαυτό μας και τις φυσικές μας ισορροπίες, γεγονός όλα, που μπορεί να αποτελέσουν αφετηρία, για να πλησιάσουμε και τον Θεό μας, άρα να βρούμε και τη δική μας αιώνια γη της Επαγγελίας.

ΜΗΠΩΣ πρέπει να περάσουμε από το μίσος στην αγάπη και από το ψέμα στην αλήθεια;

ΜΗΠΩΣ πρέπει να περάσουμε από την παράλογη υπερκατανάλωση στη λογική των αναγκών;

ΜΗΠΩΣ πρέπει να σταματήσουμε την υπερβολική προσπάθεια αποκτήσεως υλικών αγαθών, που αναγκαστικά μας φέρνει σε καθημερινή αντιπαράθεση με τους συνανθρώπους μας, και να περάσουμε στην άποψη της αναγνώρισης του δικαιώματος ευπρεπούς επιβιώσεως και για το διπλανό μας;

ΜΗΠΩΣ πρέπει, δηλαδή, να ισορροπήσουμε τις πνευματικές μας αναζητήσεις με τις αντίστοιχες υλι-

κές, περνώντας από την κυριαρχία της ύλης στην ισορροπία πνεύματος και ύλης;

ΜΗΠΩΣ πρέπει να αποκαταστήσουμε τη σχέση μας με τη Φύση, περνώντας από το στάδιο και τη μανία καταστροφής, που έχουμε σήμερα, κατά του συνόλου του φυσικού μας περιβάλλοντος, στη λελογισμένη χρησιμοποίησή της υπέρ του ανθρώπου;

ΜΗΠΩΣ πρέπει να περάσουμε από την εκμετάλλευση στο σεβασμό κάθε ζώντος δημιουργήματος, ώστε να μην αντιτραφούν οι όροι και μας «εκόκκηθούν» τελικά τα καμμένα τα ζώα προσφέροντάς μας πλέον θανατηφόρα αγαθά, όπως, γάλα, κρέας, ψάρια, πουλερικά, και κάθε είδους ζωικό παράγωγο;

ΜΗΠΩΣ πρέπει να τιθα-σεύσουμε την τεχνολογική και γενετική επιστημονική μας πρόοδο -μέσω της οποίας αναζητούμε, πλανώμενοι, μόνον την απόκτηση υλικών αγαθών- περνώντας από τη φιλοσοφία της απληστίας στη λογική του

μέτρου;

Οικογένεια

ΜΗΠΩΣ πρέπει να περάσουμε από τη σημερινή σύγκρουση της οικογένειας στην ιστορική μορφή της ως ενωτικό κυττάρο της κοινωνίας;

ΜΗΠΩΣ πρέπει οι γονείς να περάσουν από την πρακτική των παροχών στη φυσιολογική πορεία του διαλόγου, της αγάπης και της φιλίας, στη σχέση με τα παιδιά τους;

ΜΗΠΩΣ πρέπει να περάσουμε από το δικό μας, στο διπλανό διαμέρισμα, δείχνοντας ενδιαφέρον και για τα προβλήματα της «πλαινής πόρτας»;

ΜΗΠΩΣ η Ελλάδα -να μιλήσουμε και λίγο για το «σπίτι» μας- θα πρέπει να περάσει: από την ατομία στην τόλμη, από την ανεπιτημότητα στην εντιμότητα, από τη δική μας -και όχι την ξένη- παράδοση σε μια καθαρώς ελληνική εξέλιξη, από τη ραθυμία στη δημιουργία -από την ημετελιά

στην εργατικότητα -από την «άμυνα» στην «επίθεση»- από τον αφελληνισμό που καθημερινά επιχειρείται στην ελληνικότητα που σιγά σιγά χάνεται από την παθητικότητα στην κάθε μορφής και είδους αντίσταση, από την αμάθεια στη γνώση της ιστορίας και της ελληνορθοδοξίας;

Η εκκλησία

ΜΗΠΩΣ πρέπει η εκκλησία να γίνει περισσότερο χαρισματική και λιγότερο θεομική, περνώντας από τον τύπο στην ουσία του ελληνορθόδοξου πνεύματος;

ΜΗΠΩΣ πρέπει ο κληρικός να περάσει από τον άμβωνα στο μέρος του λαού και να συμβάλει στην πνευματική και ψυχική του ανάταση, βοηθώντας τον να βρει λύσεις στα σημερινά αδιέξοδά του;

ΜΗΠΩΣ πρέπει όλοι -κράτος, εκκλησία, κοινωνία- να περάσουμε, από την αμφισβήτηση των νέων μας, στην αναγνώριση των δικών μας λαθών για τις δικές τους πράξεις και τη στάση τους, ανοίγοντας μαζί τους διάλογο, σεβόμενοι την προσωπικότητά τους και εγκαταλείποντας τις ξεπερασμένες απόψεις περί «νουθεσίας» και «κατευθύνσεων» που -δηθεν- πρέπει να τους δίνουμε ενώ στην ουσία εμείς έχουμε χαράξει τους λανθασμένους δρόμους που παίρνουν;

ΜΗΠΩΣ, τέλος -για να πετύχουμε τα όσα αναφέραμε πιο πάνω-, πρέπει να περάσουμε από το χώρο της ουτοπίας στη σημερινή διάσταση της πραγματικότητας που βιώνουμε γύρω μας;

Εάν το φετινό Πάσχα γίνει αιτία και καταστεί αφετηρία για τέτοια περάσματα, τότε, να είμαστε βέβαιοι πως θα είναι ένα πραγματικό Πάσχα, με ελπίδες για ανεύρωση και πέρασμα στη γη της Επαγγελίας, με πρώτη, αυτή που ζούμε καθημερινά. Στην αντίθετη περίπτωση, θα αποτελέσει άλλη μια αφορμή για φαί και γλεντοκόπηση...

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΛΗ ΛΟΓΙΚΗ

Ο κοινός εορτασμός

Ο κοινός εορτασμός του Πάσχα απ' όλους τους Χριστιανούς ήταν μια σκέψη και προσπάθεια του μεγάλου πατριάρχου Αθηναγόρα από το 1961. Εγιναν πολλές συναντήσεις και μελέτες, και επειδή πολύ έμπλεκαν τα αστρονομικά με τα εκκλησιαστικά πράγματα, ο οραματιστής ηγέτης της Ορθοδοξίας έκανε μια πρόταση στον Πάπα τότε Παύλο τον Β' και στο Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών να προχωρήσουν σε μία κοινή απόφαση, ώστε το Πάσχα, η Ανάσταση του Χριστού, να εορτάζεται απ' όλες τις χριστιανικές Εκκλησίες τη δεύτερη Κυριακή του Απριλίου. Και αυτό για να παραμεριστούν οι δυσκολίες της εαρινής ισημερίας και της σελήνης που ορίζονται από την Α' εν Νίκαια Οικουμενική Σύνοδο το 325 μ.Χ. (όταν η Εκκλησία του Χριστού ήταν ενωμένη και μία).

Του **ΣΠΥΡΟΥ ΑΛΕΞΙΟΥ**

Η πρώτη αντίδραση των άλλων Εκκλησιών και ιδίως της καθολικής ήταν ενσυνείκη. Όμως οι γνωστότερες συντηρητικές και «παλαιομερολογίτικες» αντιδράσεις δεν άφησαν το θέμα να προχωρήσει από τότε. Και πρέπει να πούμε πως βασικό εμπόδιο στην ορθόδοξη οικογένεια, όπως διαπιστώθηκε πανορθόδοξη διάσκεψη στο Σαμπιζύ της Γενεύης, στάθηκε η ρωσική ορθόδοξη Εκκλησία με το επιχειρήμα ότι, λόγω του καθεστώτος τότε, δεν είχε τη δυνατότητα να ενημερώσει τους πιστούς και θα ήταν επόμενο να δημιουργηθούν διασπάσεις, όπως παλαιοπασχίτες και νεοπασχίτες. Σ' αυτό το, λογικό κατά τ' άλλα, επιχειρήμα υποχώρησε η Ορθοδοξία και το θέμα έμεινε στην αδράνεια.

Το ερώτημα

Τώρα, όπως πληροφορηθήκαμε, ο πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως και Οικουμενικός κ. Βαρθολομαίος πιστός στις αρχές και θέσεις του Αθηναγόρα, με επιστολή του που εγράφη μεν στις 26 Μαΐου του 1995, αλλά έγινε γνωστή στις 12 Φεβρουαρίου 1996, κοινοποιεί προς όλους τους Μητροπολίτες που υπάρχουν στην εκκλησιαστική δικαιοδοσία του πατριαρχικού θρόνου, ερώτημα της Ι. Συνόδου να απαντήσουν στα ερωτήματα που προκύπτουν για να καθορισθεί κοινή ημερομηνία εορτασμού του Πάσχα μεταξύ όλων των Χριστιανών.

Πριν πούμε τα ερωτήματα θα πρέπει να ενημερώσουμε πως είναι μια άξια μεγάλη προσοχής προσπάθεια του κ. Βαρθολομαίου ο οποίος, εν γνώσει των συντηρητικών και ανοήτων αντιδράσεων, προχώρησε σε μια κίνηση που πάλι είχε αρχίσει πριν από 35 χρόνια, είχε ξεκινήσει από το Φανάρι, που έχει και τόλμη και παράδοση ιστορική σε σωστές πρωτοβουλίες, με θετικό αντίκτυπο όχι μόνο στην Ορθοδοξία αλλά σ' ολόκληρο τον χριστιανικό κόσμο.

Και πρέπει να πούμε ακόμα πως η καθολική Εκκλησία έχει καθιερώσει να γίνεται κοινός εορτασμός των πιστών της με τους ορθόδοξους στην Ελλάδα και όπου αλλού είναι το επικρατέστερο στοιχείο οι ορθόδοξοι. Αυτό που τι-

μνή τους. Ο Πατριάρχης λοιπόν ρωτάει (εν συντομία): Ποιες θα είναι οι δυσκολίες από πλευράς κοινωνικής, εργασιακής, ψυχολογικής από τον κληρικό και τον λαό, αν γίνει η εφαρμογή του κοινού εορτασμού; Ποιες αρνητικές επιπτώσεις δημιουργούνται για την Ορθοδοξία από τις ετεροδόξες Εκκλησίες εντός του χώρου των οποίων δραστηριοποιείται η επαρχία, στην οποία αναφέρεται; Ποιες θα είναι οι απόψεις και οι επιθυμίες του ορθόδοξου ποιμίνου που συνυπάρχει και συναλλάσσεται με ετεροδόξους;

Επιπτώσεις

Ποιες επιπτώσεις μπορεί να έχει ο πιθανός εορτασμός από πλευράς συντηρητικών κύκλων (παλαιομερολογιτών παρεκκλησιαστικών οργανώσεων, παραδοσιοκαπάλων αντιοικουμενικών κ.λπ.) και κατά πόσο συμφέρει στη Μητέρα Εκκλησία να ανακινήσει αυτό το θέμα;

Πόσο και πώς μπορούν να εκμεταλλευθούν τον κοινό εορτασμό ετεροδόξες Εκκλησίες, ομολογίες και οργανώσεις; Και, τέλος, ζητεί ο Πατριάρχης, από τους Μητροπολίτες τις γενικότερες αντιδράσεις τους, θετικές ή αρνητικές, επί του θέματος.

Επί της πατριαρχικής αυτής ενέργειας έχουμε και εμείς με τη σειρά μας να πούμε τούτο: αξίζει θερμά συγχαρητήρια ο Οικουμενικός Πατριάρχης και η περί αυτόν Ιερά Σύνοδος, για την αξιόπαινη πρωτοβουλία. Είναι ανάγκη να κινηθούν και πάλι τα νερά και να προχωρήσουμε προς αυτό το κοινό σημείο εορτασμού της Αναστάσεως του Σωτήρος. Και αυτό, δεν έχει, ούτε δογματικά εμπόδια, ούτε άλλου είδους περιπλοκές. Όπως γιορτάζουμε όλοι μαζί τα Χριστούγεννα, έτσι θα εορτάσουμε και το Πάσχα. Αλλά πρέπει να είναι βέβαιοι ο Πατριάρχης πως όλες αυτές οι κατηγορίες που αναφέρονται στο έγγραφο και πάλι θα αντιδράσουν.

Μαρτυρία και μυαλό

Όταν εμφορούνται από την «παλαιομερολογιακή» νοοτροπία πως οι 13 ημέρες είναι βασικό σημείο της «ωπτηρίας» των ανθρώπων πως είναι δυνατόν να μην αντιδράσουν και τώρα, με τον συνεορτασμό του Πάσχα;

Να είναι απολύτως βέβαιος πως θα ξεσπαθώσουν και πάλι και θα βγουν στους δρόμους με τα επιπόλαια συνθήματα: «Ορθοδοξία ή θάνατος», και τέτοια παρόμοια πολλά. Γιατί αυτοί οι άνθρωποι έχουν μείνει πίσω και δεν έχουν πληροφορηθεί πως τώρα δεν χρειάζεται ούτε ο θάνατος ούτε το μαρτύριο για να εκδηλώσει το ορθόδοξο φρόνημα. Χρειάζεται μόνο μαρτυρία και η μαρτυρία, μυαλό. Δυστυχώς λοιπόν πρέπει να είναι προετοιμασμένοι ο πατριάρχης για τέτοιες εκδηλώσεις και φωνές. Αλλά η Εκκλησία μας δεν υπολόγισε ποτέ αυτές τις «στοιχειώτες» αντιδράσεις και προχώρησε πάντα προς το σωστό και το σύγχρονο.

Δεν είναι ημερολογιακή η διαφορά

Δογματικές και θεολογικές οι αντιθέσεις που οδηγούν σε χωριστό Πάσχα

Η Ανάσταση του Χριστού δεν παραμένει μόνο το αμετακίνητο θεμέλιο της πίστεώς μας («Εί Χριστός ουκ εγήνηται, ματαία η πίστις ημών», Α' Κορ. 15,17), αλλά και υπενθυμίζει την τραγικότητα της διαίρεσής του χριστιανικού κόσμου της εποχής μας. Ο οικουμενικός-διαχριστιανικός διάλογος αποσκοπεί, ακριβώς, στην άρση της διαίρεσής και την αποκατάσταση της ενότητας. Ουσιαστικό όμως βήμα σ' αυτή την κατεύθυνση θεωρείται στους οικουμενιστικούς κύκλους ο κοινός ο εορτασμός του Πάσχα. Η βεβαιωμένη και, το σημαντικότερο, όχι πανορθόδοξη απόφαση αλλαγής του του ημερολογίου (1923/1924) οδήγησε μεν στον κοινό παχριστιανικό εορτασμό των Χριστουγέννων (και των ακινήτων εορτών), όχι όμως και του Πάσχα (κινήτων εορτών), που εξακολουθεί να προσδιορίζεται στον ορθόδοξο κόσμο με βάση το Ιουλιανό (παλαιό) ημερολόγιο. Μια πρόσφατη (αρ. 150/26-5-95) Πατριαρχική Εγκύκλιος επανέρχεται στην ανάγκη «καθορισμού» «κοινής ημερομηνίας εορτασμού υπ' απάντων των χριστιανών της μεγάλης, εορτής του Πάσχα», επιδιώκοντας έτσι την προώθηση της ενωτικής πορείας.

Οι σταθερές

Δεν πρέπει όμως να λησμονούνται κάποιες βασικές ιστοριοθεολογικές σταθερές, που προσδιορίζουν καθοριστικά το νόημα των χρι-

στιανικών (εκκλησιαστικών) εορτών και τη λειτουργική βίωσή τους, όπως εν προκειμένω του Πάσχα:

α) Ορθά υποστηρίζεται από πολλούς ορθόδοξους, ότι το εμπόδιο στην εορτολογική σύμπτωση με τους μη ορθόδοξους δεν είναι η ημερολογιακή διαφορά, αλλά η δογματική-θεολογική, δηλαδή το ασυμπτωτικό στην πίστη. Δεδομένου μάλιστα, ότι η «πίστη» και στην αδιάκοπη χριστιανική παράδοση, που συνεχίζεται στην ορθοδοξία, δεν είναι μια απλή-συμβατική ή σχολαστική -απόδοξη- κάποιων άσρκων «αληθειών» με απόλυτο χαρακτηρισμό -αλλά η μετοχή σε ένα τρόπο ζωής, αποστολικοπατερικά παραδεδομένου, που οδηγεί στην αγιοπνευματική εμπειρία, η οποία διατυπώνεται λεκτικά συνιστά την πίστη της Εκκλησίας, ως Κυριακού σώματος.

Ετσι κατανοείται η εκκλησιαστικο-κανονική εντολή -από την Α' Οικουμενική Σύνοδο, που έλυσε **τελεσίδικα** το θέμα του εορτασμού του Πάσχα, 325 μ.Χ., ως σήμερα- «μη μετά Ιουδαίων συνεορτάζειν», που ισοδυναμεί σήμερα με το «μη μεθ' ετεροδόξων συνεορτάζειν». Αυτό δεν είναι καρπός μισαλλοδοξίας, αλλά έκφραση υγιούς και ενεργού εκκλησιαστικής αυτοσυνείδησης. Γι' αυτό ήδη το 1582 η ορθόδοξη Ανατολή απέριψε το «νέο» ημερολόγιο, όχι για λόγους επιστημονικούς, αλλά εκκλησιολογικούς, διότι η εισαγωγή του συνδεόταν από τους Δυτικούς

και τους δικούς μας φιλενωτικούς με την **επιβολή** εορτολογικής σύμπτωσης ως διευκόλυνσης (de facto) και «εκ των κάτω» (στην πλατεία βάση) της ενώσεως. Αυτό το πνεύμα ενσάρκωνε και η αμφιλεγόμενη πατριαρχική Εγκύκλιος του 1920, όταν ως πρώτο βήμα της ενωτικής προσπάθειας της εποχής μας προέβαλε «την παραδοχίτην ενιαίου ημερολογίου προς ταυτόχρονον εορτασμό των μεγάλων χριστιανικών εορτών υπό πασών των Εκκλησιών».

Δεν θα μείνουμε εδώ στην ιστοπεδοτική εξέλιξη Ορθοδοξίας και Μη Ορθοδοξίας. Θα υπενθυμίσουμε όμως, ότι η Εγκύκλιος αυτή, να μεν διήρτυνε τη λεωφόρο του Οικουμενισμού, αλλά παράλληλα θα λειτουργήσει γενετικά και στην πρόκληση του «παλαιομερολογιτικού» ζητήματος, που παραμένει τραγική τραυματική εμπειρία στο σώμα της Ορθοδοξίας και πρέπει γι' αυτό να ληθεί πριν από κάθε μερική ή ευρύτερη διευθέτηση στον «οικουμενικό» διάλογο.

Κοινός εορτασμός

β) Προϋπόθεση του κοινού «εορτασμού των χριστιανικών εορτών» δεν είναι οι ημερολογιακές, διπλωματικές ή νομικιστικές συμφωνίες, αλλά «η ενότητα της πίστεως και η κοινωνία του Αγίου Πνεύματος». Δηλαδή η εμμονή στην κατανόηση του Χριστιανισμού ως «ιατρείου

πνευματικού» (Ι. Χρυσόστομος), νοσκομείου δηλαδή της υπέρβασης και της κοινωνίας και μεθόδου θεραπείας. Η ιδεολογικοποίηση του Χριστιανισμού ή η ακαδημαϊκή εκδοχή του -νοσήματα του οικουμενικού διαλόγου- όχι μόνο δεν οδηγούν στην ευκαία ενότητα, αλλά μάλλον απομακρύνουν από αυτήν. Η ενότητα-ένωση, που κορυφώνεται στην Αγία Τράπεζα και το Άγιον Ποτήριο, απαιτεί το «ομοθυμαδόν» στην πίστη και σύνολη την εν Χριστώ ζωή.

Αποδοχή δηλαδή της αποστολικής παραδόσεως στην ολότητά της και ένταξη σ' αυτήν. Γι' αυτό, ακριβώς, δεν συνιστά βάση ενότητας μόνη η λατρεία και η λειτουργική παράδοση, όπως εσφαλμένα πιστεύεται ευρύτατα στον οικουμενικό διάλογο. Η λατρεία και η μετοχή σ' αυτήν δεν ενεργοποιούνται σωτηριολογικά έξω από το παραπαιστικό πλαίσιο της κοινής εκκλησιολογικής παραδόσεως. Η μόνη ευχή του ορθόδοξου πιστού είναι η «επαναγωγή και σύναψις των πεπλανημένων» στο σώμα του Χριστού, τη Μία Εκκλησία (Λειτουργ. Μ. Βασιλείου).

Ετσι, δικαιώνεται η αμφίδρομη σχέση του λόγου του απ. Παύλου, που παραθέσαμε στην αρχή: «**Αν η Ανάσταση του Χριστού συνιστά το θεμέλιο της Πίστεως και η αυθεντική Πίστη αποτελεί τη μόνη προϋπόθεση μετοχής, στην Ανάσταση, ως μέγιστο γεγονός της εν Χριστώ σωτηρίας.**

Η Ανάσταση του Κυρίου υπενθυμίζει την τραγικότητα της διαίρεσής του χριστιανικού κόσμου της εποχής μας. Το έργο είναι της Ιεράς Μονής Καλαμίου Ναυπλίας.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Ενώ κυβέρνηση και αντιπολίτευση αντιπαρατίθενται, μέχρι στιγμής, κυρίως στα εθνικά θέματα.

ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ

Κεράκια της Λαμπρής

Πριν σκαρφαλώσει η Μπάρμπι στις λαμπριάτικες λαμπάδες είναι βέβαιο πως το γιορταστικό κεράκι που κρατούν στην Ανάσταση τα παιδιά είχε περισσότερη ομορφιά. Και πάντως, μεγαλύτερη μαγεία. Λευκό, διάφανο, στολισμένο με δυο λουλούδια και ένα κομματάκι μεταξωτή κορδέλα, έπαιρνε προεκτάσεις μαγικές στην παιδική φαντασία, που δεν είχε εθιστεί στην πολυτέλεια, ούτε βέβαια στην αφθονία και το κιτς με το δελεαστικό περιτύλιγμα. Ίσως γι' αυτό και όταν άναβε το κεράκι εκείνο το βράδυ της Ανάστασης ή, νωρίς το απόγευμα την Κυριακή του Πάσχα στην ακολουθία της Αγάπης, ιδιαίτερα προσφιλή στους μικρούς πιστούς, που πήγαιναν στην εκκλησία αφήνοντας τους μεγάλους να κοιτοπίνουν ακόμα γύρω από το τραπέζι με τα υπολείματα του οβελία, έμοιαζε με αντάμια της παιδικής ψυχής. Μια λαμπρή ψιφίδα στο συγκινητικό θέμα του φωτισμένου προσώπου της εκκλησίας, στην πλατεία την κατάμεστη ανθρώπων, που, έπαιρναν ύστερα καθένας το δρόμο του, φέρνοντας προσεκτικά στο σπίτι το άγιο φως, καθώς οι δείκτες του ρολογιού, πήγαιναν προς αυτό το υπέροχο ζήμερωμα της «μιας Σαββάτων».

Αναπόληση. Ανάκληση μακρινών και εξωραϊσμένων εικόνων. Συμπεράσματα απ' όσα βλέπεις περπατώντας στην πόλη, θ' απαιτούσα, ιδιαίτερα τις μέρες αυτές, που οι δρόμοι της άδειασαν και αφήνουν περιθώριο για κάποια παρατήρηση. Ως και τον...Ράμπο είδα στην οδό Αιόλου να κομεί εκείνες τις λευκές λαμπριάτικες λαμπάδες που οι νεαροί βοσκόι του Παπαδιάντη «κρατούσαν χαμηλά με την αριστεράν, περικέποντες το φως με την δεξιάν, από της προσπνεύσης νυχτερινής αύρας»!

Είναι να μη θλιβεται κανείς; Να μην ανησυχεί και να μην τρομάζει; Οξύς παρατηρητής του νεοελληνικού βίου είχε επισημάνει πικρά την εξάπλωση κάποιου «δήθεν» που επέφερε μικρές αλλαγές και έκανε τελικά μεγάλες ζημιές και υπονόημους πραγματικές αξίες: «Τα πράγματα πήγαν από το κακό στο χειρότερο από τον καιρό που η σάλα έγινε καθιστικό και η Ελλάς, ελληνικός χώρος». Σ' αυτό το «καθιστικό» εγκαταστάθηκε η τηλεόραση που κάνει πια στη ζωή μας κουμάντο. Στον «ελληνικό χώρο»

έγινε γραφικότητα η γιορτή, φορτώθηκε πλαστικά στολιδία η λαμπριάτικη λαμπάδα, καλύφθηκαν από τους εποχικούς εκδρομείς με χιλιομέτρα, οι εξαισιές βροδιές της Μεγάλης Εβδομάδας και έχασε το νόημά της η ελληνική Πασχαλιά.

Ναι. Δεν είναι το έθιμο που δημιουργεί τη μεγαλοσύνη των ημερών. Δεν μπορεί να ισοχρησιτεί κανείς π.χ. ότι είναι αλλιώτικο το φετινό Πάσχα επειδή μας γέμισαν φόβο και αηδία όσα ακούστηκαν για άρρωστα ζώα και ακατάλληλα προς βρώσιν αμνοερβιαία και εκτόπισαν από το πασχαλινό τραπέζι τη μαγειρίτσα. Ποιρτή όμως είναι όλα μαζί. Ένα αόρατο πλέγμα από σεβαστές επαναλαμβανόμενες πράξεις και αγαπημένες συνήθειες, ακόμα και γαστρονομικές. Μια πνευματική προετοιμασία, που παρακολουθείται από την πρακτική προπαρασκευή για τη μεγάλη μέρα. Το άσπρισμα του σπιτιού και το ειρηνικό νηστισμό δείχνει. Η εξιστόρηση του Θεϊού Δράματος από τα ευαγγέλια και το ποιητικό σχόλιο των ύμνων. Τα σεπτά δρώμενα που τελούνται στους ναούς και το άγγιγμα του Απρίλη που γίνεται πιο αισθητό μέσα στην αναστάσιμη νύχτα. Γάλλος δημοσιογράφος είχε ρωτήσει κάποτε τη Μαρκερίτ Πουρσονάρ τι θα ήθελε να ξαναείδε πριν πεθάνει: «Τις Βερασλιές κάποιο ανήλικο απόγευμα», είπε. «Και την Ανάσταση σ' ένα χωριό της Εύβοιας». Μόνο που αναρωτιέται αν μπορεί κάποιος, κουρασμένος, πεισμένος από τα καθημερινά προβλήματα, ταλαιπωρημένος από τη ένταση της ταχύτητας και τον κενουρισμό της οδήγησης, ν' αναψεί το κεράκι της Λαμπρής, να νιώσει το μεγαλείο της αναστάσιμης νύχτας και να ενταχθεί σ' αυτούς που κρατούν στο χέρι και στην καρδιά το άγιο φως.

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΡΑΒΙΑ

Στο πεδίο της οικονομίας θα κριθεί η εκλογική μάχη

Τα θέματα της επικαιρότητας, με επίκεντρο τα ελληνοτουρκικά και το Σκοπιανό, υπαγορεύουν στην κυβέρνηση και στην αντιπολίτευση να διεξάγουν την πολιτική τους αντιπαράθεση κατά κύριο λόγο στο πεδίο της εξωτερικής πολιτικής. Ωστόσο όλα τα δεδομένα οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η επόμενη εκλογική μάχη θα κριθεί στον οικονομικό τομέα, τον οποίο τα πολιτικά μας κόμματα εμφανώς υποβαθμίζουν κατά την παρούσα περίοδο.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η τελευταία κρίση στα ελληνοτουρκικά, όπως και η αποφασιστική φάση στην οποία έχει εισέλθει το Σκοπιανό, προκαλούν το έντονο ενδιαφέρον ή και την α-

Στίχοι του Ηλία Μαζή

νησυχία της κοινής γνώμης. Το γεγονός, όμως, αυτό δεν δικαιώνει τη μεταφορά της πολιτικής αντιπαράθεσης αποκλειστικώς στα εθνικά μας θέματα, στα οποία άλλωστε, ελάχιστες και άνευ ουσίας είναι οι κομματικές διαφορές. Επιπροσθέτως είναι δύσκολο η πολιτική κριτική να αποδώσει ευθύνες, αφού η κρίση προκαλείται από τους διαδίκους μας και υπαγορεύει στην ελληνική πλευρά συγκεκριμένες αντιδράσεις, οι οποίες δεν επιδέχονται ουσιαστική αμφισβήτηση. Για το λόγο αυτό είναι σαφές ότι αυτή η μονομέρεια της πολιτικής διαμάχης ευνοεί κατά κύριο λόγο το κυβερνητικό κόμμα, όπως απεδείχθη και από το καταστάλαγμα των λαϊκών αντιδράσεων για τους κυβερνητικούς χειρισμούς στο επεισόδιο της Ιμιας.

Πιθανότατα, λοιπόν, η κυβέρνηση έχει κάθε λόγο να επικεντρώνει τη δραστηριότητά της και το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης στα εξωτερικά θέματα ή ακόμη και να επιτείνει την αίσθηση της κρισιμότητός τους. Διότι τούτο προκαλεί και τάσεις συσπειρώσεως στη λαϊκή βάση, αλλά και άμεσες απαιτήσεις του κοινού που αναφέρονται στην οικονομική πολιτική της κυβερνήσεως.

Η στάση της Ν.Δ.

Στο μέτρο κατά το οποίο ισχύουν τα παραπάνω, τίθεται εύλογο το ερώτημα γιατί τα κόμματα της μειοψηφίας - και κυρίως η αξιωματική αντιπολίτευση - ανταποκρίνονται στη μονοδρομηση της πολιτικής αντιπαράθεσης προς το χώρο της εξωτερικής πολιτικής. Ιδίως όταν κατά την περίοδο αυτή, υπάρχουν στον τομέα της οικονομίας δυσμενέστερες εξελίξεις, οι οποίες, πιθανώς, θα αποδειχθούν και καθοριστικές για τον συνολικό απολογισμό της σημερινής κυβερνήσεως.

Συγκεκριμένα κατά τους τελευταίους τρεις

μήνες η πτωτική πορεία του πληθωρισμού ανεστράφη σε συνεχή και εξαιρετικά ανησυχητική άνοδο. Το φαινόμενο αυτό θέτει σε πλήρη αμφισβήτηση την ορθότητα της μέχρι σήμερα αντιπληθωριστικής πολιτικής, που αποτελούσε και το μόνο θετικό στοιχείο της κυβερνητικής διαχειρίσεως. Καταδεικνύεται, δηλαδή, ότι η πολιτική αυτή, που στηρίχθηκε αποκλειστικώς στην λιτότητα και στην καθήλωση των εισοδημάτων, έφθασε στην οριακή της απόδοση, η οποία κάθε άλλο παρά ικανοποιητική μπορεί να θεωρηθεί. Έτσι ο πληθωρισμός υποτροπάζει, ενώ οι μικρομεσαίες εισοδηματικές τάξεις έχουν κυριολεκτικές εξαντλήσει κάθε απόθεμα αντοχής της λιτότητας.

Η αποκρατικοποίηση

Άμεσα συνδεδεμένη με την αμφισβητούμενη αντιπληθωριστική πολιτική, είναι η πλήρης αποτελμάτωση της αποκρατικοποίησης, αλλά και η προσθήκη νέων χρεών στο δημόσιο τομέα, για τα οποία η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ φέρει αποκλειστική και βαρύτερη ευθύνη. Π.χ. οι αστικές συγκοινωνίες, τις οποίες έσπευσε αμέσως μετά τις εκλογές να επανακρατικοποιήσει η κυβέρνηση, παρουσιάζουν ήδη έλλειμμα 500 δις. δρχ., το οποίο προστίθεται στα επίσης αυξανόμενα χρέη της Ολυμπιακής, των ναυπηγείων κ.λπ.

Στον αρνητικό αυτόν απολογισμό πρέπει να προστεθούν η απαράδεκτη καθυστέρηση των μεγάλων έργων, η αδυναμία ικανοποιητικής απορροφήσεως των κοινοτικών κονδυλίων, οι α-

ναιρέσεις της πολιτικής ως προς τις προσλήψεις και τα επιδόματα των δημοσίων υπαλλήλων, οι παλιώνιδες ως προς τον ελεύθερο ανταγωνισμό στην αγορά, οι αλληλοσυγκρουόμενες αποφάσεις υπουργών σε ευαίσθητα θέματα που πλήττουν την αξιοπιστία, τη συνέπεια και την αποτελεσματικότητα της οικονομικής πολιτικής κ.λπ.

Η άσκηση ελέγχου

Όλα αυτά όχι μόνο προσφέρονται για έντονη αντιπολίτευση, αλλά και υποχρεώνουν τα κόμματα της μειοψηφίας να τα αναδείξουν στο πλαίσιο του ελέγχου του φορέα της εξουσίας που τους αναθέτει το Σύνταγμα. Για τη Ν.Δ. τα συγκεκριμένα λάθη, οι παραλείψεις και οι ατελέσφορες ενέργειες της σημερινής κυβερνήσεως είναι ιδιαίτερες εκμεταλλεύσιμα. Διότι αναφέρονται σε περίπου ταυτόσημες προγραμματικές διακηρύξεις των δύο μεγάλων κομμάτων (αποκρατικοποίηση, πρόγραμμα συγκλίσεως, αναπτυξιακή πολιτική κ.λπ.) οπότε η Ν.Δ. δικαιούται να αποδώσει την αποτυχία της κυβερνήσεως σε κακή και αναδόμητη απομνημόσυνη των δικών της προγραμματικών επιλογών. Θα πλήξει, δηλαδή, την κυβέρνηση του κ. Κ. Σημίτη ακριβώς στα χαρακτηριστικά που η ίδια επικαλείται. Δηλαδή, την εκσυγχρονιστική της πρόθεση, την πολιτική σοβαρότητα και συνέπεια της, την τεχνοκρατική της αντίληψη, την ικανότητα των στελεχών της, κ.λπ.

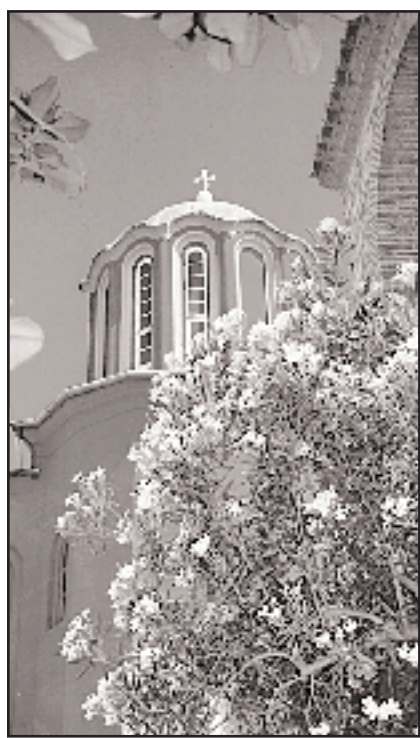
Ομοίως όμως η Ν.Δ. και για έναν πρόσθετο λόγο να δώσει προτεραιότητα στην επισήμανση και στον καταλογισμό των σφαλμάτων της κυβερνήσεως, σχετικά με την ασουκόμενη οικονομική πολιτική. Η διαφανόμενη αποτυχία της οικονομικής πολιτικής επιβάλλεται να αποσυνδεθεί τελείως από τις προαναφερθείσες βασικές αρχές και επιλογές, τις οποίες διακηρύσσει παγίως η Ν.Δ., υιοθετήσε δε εν μέρει κατά τα τελευταία χρόνια και το ΠΑΣΟΚ. Διότι αν η αποτυχία της συγκεκριμένης πολιτικής προκαλέσει αντίστοιχη φθορά και στις επιλογές αυτές, απ' ενοί δεν θα αποδοθούν οι πραγματικές ευθύνες στη σημερινή κυβέρνηση, απ' ετέρου δεν θα δυσχερανθεί υπέρμετρα το έργο της Ν.Δ., όταν κληθεί να επανέλθει στην εξουσία.

Θα μπορούσε τέλος να επισημανθεί ότι χρέος όλων των κομμάτων μας είναι να αποκλιμακώσουν την ένταση της πολιτικής διαμάχης τους στο πεδίο των εθνικών θεμάτων και να αντιπαραταχθούν στα προβλήματα, στα οποία έχουν να προτείνουν πράγματι εναλλακτικές λύσεις και πολιτικές. Άλλωστε, όπως προαναφέρθηκε, η προσεχής εκλογική μάχη θα κριθεί στο πεδίο της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής. Έστω και ερήμην της βουλήσεως των κομμάτων...

Συμειωματολόγιο

«Να περάσετε καλά» κι εσείς που φύγατε, κι εσείς που μείνατε...

«Να περάσετε καλά» η ευχή που δίνει και παίρνει αυτές τις ημέρες της μαζικής εξόδου. «Καλό δρόμο, με το καλό η επιστροφή», ενισχυμένη η ευχή με υπόνοια ανησυχίας γι' αυτούς που έφυγαν οδικώς, στις Εθνικές και στους επαρχιακούς δρόμους, όπου παραμονεύει η «στατιστική» του αιματηρού απολογισμού. «Καλές προ-

Ανοιξή κι Ανάσταση στο Αγίο Όρος (με το φυτό του Σάθη Χαριτόπουλου), «Αγιοί Τόποι της Μακεδονίας».

«Κύριε, Κύριε, φέρε μου πάλι το ουρανό φόρεμα της προσεχής, φέρε μου πάλι την καρδιά να δυνήθω να κλάψω»

Γιάννης Ρίτσος

ογειώσεις», η ευχή για αυτούς που προτίμησαν το αεροπλάνο, και προκειμένου για «τα φτερά της Ολυμπιακής», υπομονή στην αναμονή για τα δρομολόγια της επιστροφής.

Αυτοί που δεν παίρνουν τους δρόμους, που δεν πετούν και δεν πήραν το πλοίο ή το ταχύπλοο για τα νησιά - πανέμορφα, είναι η αλήθεια, με τις ανθισμένες πλαγιές και τις ασβεστωμένες εκκλησιές που αναδίδουν άρωμα λιβανιού και ήχο φαλμωδίας - επιμένοντας για «Πάσχα Ελλήνων Χριστιανών» στο σπίτι τους, με τους δικούς τους, με Ανάσταση στην εκκλησία της ενορίας τους, είναι, βέβαια, η εξαίρεση στον κανόνα.

Αλλά συνήθως είναι και οι πιο τυχεροί, γιατί γιορτάζουν με τη βολή τους και έχουν το χρόνο να ξεκουραστούν, να κάνουν μια αξέχαστη αυτοκινητάδα στους άδειους δρόμους, να περπατήσουν στην Αθήνα, να βρουν γωνιές που να θυμίζουν την Πλάκα την αλλοτινή, ή ν' ανηφορίζουν κατά το Μοναστήρι της Καισαριανής, να θαυμάσουν το αττικό τοπίο, με την γλυκύτητα των ήρεμων τόνων και την θέα της Αθήνας από ψηλά. Και, το κυριότερο, μένοντας κοντά στους δικούς τους, ιδίως όταν αυτοί είναι ηλικιωμένοι, δεν έχουν τύψεις ότι τους άφησαν και κοίτα-

στούος Ανέστη εκ νεκρών», που έφαλλε ο παπάς και κούναγαν, πάνω - κάτω, τα εξαπτερούγα τα παπαδάκια στην εξέδρα κι άστραφταν τα βεγγαλικά και τα πυροτεχνήματα και φιδούγυριζαν οι λαμπάδες, στην επιστροφή των πιστών από τον Αη Γιώργη του Λυκαβηττού. Πέρα, ήταν πολύ λίγοι αυτοί που ανέβριχαν εκεί κι αυτό έφερε μια περιεργή πίκρα σ' όσους το πρόσεξαν. Σαν η Αθήνα να μας έχει αποδιώξει.

Αραγε φταίει μόνο αυτή η φταιμέ κι εμείς; «Καλή Ανάσταση», καλό μου αναγνώστες, που είστε η άλλη μου οικογένεια, η κουβενούλα μας θα ξαναπίσει το νήμα, με την επιστροφή στα καθημερινά και στην «Καθημερινή» μας επικοινωνία.

Να περάσετε καλά, γιατί το αξίζετε. Και «Χρόνια μας Πολλά», γιατί όλοι γιορτάζουμε το «Πάσχα Ελλήνων Χριστιανών»!

Αλλοτε και τώρα - η αναστάσιμη φλόγα

Πέρα από το σεμνό ντύσιμο, το καλοχτενισμένο, τραηγμένο πίσω μαλλί, είναι το γλυκό χαμόγελο που προσέχει κανείς πιο πολύ στην Αθηνάια κοπελίτσα στη δεκαετία του '50 που γυρίζει από τη Λειτουργία της «Αγάπης» προσφιλίσσοντας τη φλόγα της λαμπάδας της, στολισμένη με λίγο τούλι. Σκοινιά, λουλουδία, δωράκια, μόνο CD δεν είδαμε ακόμα κομμωμένα στις σημερινές λαμπάδες. Το κοριτσάκι με το βαμβακερό μπλουζάκι κοντά με βλέμμα που έρχεται από μακριά, από την πίστη αιώνων, τη φλόγα της λαμπάδας της, και, έστω κι αν δεν γελεί, μας δίνει αισιοδοξία.

Τελευταίες ματιές στην πόλη...

«Ωραία είναι η Αθήνα, ούτε πολλά αυτοκίνητα, γαλήνη κι ηρεμία». Κάπως έτσι θα πρέπει να έκριναν τη Μεγαλοσαββατιάτικη Αθήνα οι Γιαπωνέζοι που, στοιχισμένοι πειθήνια, άφηναν πίσω τους το Καλλιμάρμαρον Στάδιον - «εκεί που έγιναν πριν από 100 χρόνια οι πρώτοι Ολυμπιακοί Αγώνες της νέας εποχής», μόλις τους είχαν εξηγήσει.

Προχωρούσαν προς το Ζάππειο, αλλά στάθηκαν σαν κάποιος να είχε δώσει το παράγγελμα «Προσοχή!» για να φωτογραφίσουν τον «Ξυλοθραύστη» του Φιλιππότη. Όσοι οι Γιαπωνέζοι, άλλες τόσες οι φωτογραφικές μηχανές, ίσως και περισσότερες, γιατί μερικοί είχαν κρεμάσει από δύο γύρω από τον λαιμό τους... Στου «Ζόναρ 3» τραπεζάκι, παράθυρο, στρουμπουλές γελαστές (αυτό πάει μαζί, οι λιγνές είναι συνήθως αγέλα-

στες) Αμερικανίδες σιγόπιναν το «Greek coffee», ενώ ο σερβιτόρος με τα γκρίζα μαλλιά τους εξηγούσε τη διαφορά μεταξύ του «πολλά βαρύ και όχι» και του «σκέτου». Σε ποια γλώσσα, άγνωστον, μέσα από το τζάμι οι χειρονομίες ήταν εύχλωτες... Λίγα μέτρα παραπέρα, στο «Ιντελά», το οικογενειακό αυτό εστιατόριο που σχεδόν ένα αιώνα μας βγάζει σε Έλληνες και ξένους, ασπροπρόσωπος, οι τουρίστες έμπαιναν μέσα, αναφωνώντας «how nice» για τον διάκοσμο και τον φωτισμό, ενώ γέινε και παιδιά, με τα πασχαλινά ψώνια έμπαιναν και αυτοί για τα σαρακοσιανιά της ημέρας... Η πόλη έχει αδειάσει, όσοι ήταν να φύγουν έφυγαν, όσοι έμειναν το φιλοσοφούν, και στην ατμόσφαιρα υπάρχει για όλους η προμονή της νύχτας της Μεγάλου Σαββάτου, της Ανάστασης που στην Αθήνα, όπως και στην ύπαιθρο, η άνοιξη βάζει τα μύρα της και η φλόγα της λευκής λαμπάδας διώχνουν μακριά τις σκιές. Αυτή η εφημερίδα έχει έρθει και σας βρήκε, για να σας συντροφέψει, στα σπίτια σας, στα κιάσκια, αλλά και στα πρακτορεία, κοντά στους κάμπους, τις ραχοούλες, τις ακρογιαλιές, όπου πήγατε να τρυπώσετε για την Πασχαλιά. Εκεί ήρθε κι αυτή, γιατί η καλή εφημερίδα ακολουθεί τον καλό του αναγνώστη...

Η Ανάσταση του Καμpanariού της Αγίας Φωτεινής

Ιδιαίτερη αξία έχουν οι παιδικές αναμνήσεις του ξεριζωμένου ελληνισμού της Μικράς Ασίας, της Αιγύπτου. Γιατί αυτές δεν αναφέρονται μόνον στο χρόνο που πέρασε, κύλησε μέσα απ' τα δάχτυλά μας, αλλά στις πατρίδες που χάθηκαν, έγιναν αλτρωτές κι ανάμνηση που πονείει.

Για το Καμpanariό της Αγίας Φωτεινής μιλά στο βιβλίο των αναμνήσεών του ο Πύργος Θ. Κατραμπόπουλος, που περνούσε από κάτω, δυο φορές τη μέρα, μικρό παιδί, πηγαίνοντας και γυρίζοντας από το σχολείο του. Και η Ανάσταση όπως την είδε να ξεπροβάλλει, στη βροχή των βεγγαλικών,

Στίχοι Έλλησ Σολομωνίδου - Μπαζάνου

παίρνει άλλη σημασία, γιατί, όπου να 'ναι, ανασταίνεται το ίδιο το θρυλικό Καμpanariό. «Η μεγαλύτερη εκδήλωση της Αναστάσεως γίνεται στον περίβολο της Αγίας Φωτεινής, ο οποίος ήταν ευρυχωρότατος», γράφει στο βιβλίο του «Πώς να σε ξεχάσω, Σμύρνη αγαπημένη» («Οκεανίδα») ο Γ.Θ.Κ., που έφυγε 17 χρόνων με την Καταστροφή. «Μπορούσε να περιλάβει μέσα πολλές χιλιάδες πιστούς. Και από το περίφημο Καμpanariό της Αγίας Φωτεινής, το οποίο για να το βρουν οι Τούρκοι, μετά τη φωτιά, είχαν κι έπαθαν, διότι ήταν καλοχτισμένο, εξετοξεύοντο ωραιότατα βεγγαλικά, τα οποία έφταναν ο μπαμπάς του Καραμπάτη - έδειχνε την Ανάσταση του Χριστού, διάφορα άλλα και τελείωνε ξετυλίγοντας μια μεγάλη ελληνική σημαία, οπότε χαλούσε ο κόσμος από τους πυροβολισμούς. Φυσικά ήσαν κλειστές οι πόρτες, για να μπορέσουν οι Σμυρνιοί να κρυσφούν τα όπλα, με τα οποία χαιρετούσαν την Ανάσταση του Κυρίου... Από αυτή την πατρίδα, τη Μικρά Ασία κι από τη Σμύρνη την Αρχόντισσα Πολιτεία, ξεπήδα τώρα, στη νέα Σμύρνη, δίπλα στο ναό της Αγίας Φωτεινής, το Καμpanariό της Αγίας Φωτεινής, χτισμένο στα ίδια τα σχέδια, πανομοιότυπο του πρωτότυπου. Είναι μια ακόμη δωρεά του Αριστοτέλη Ωνάση που κι αυτός περνούσε από κάτω για να πάει στο σχολείο του. Η ανέγερση του νέου Καμpanariού γίνεται με αυτεπιστασία και πλήρη χορηγία από το Δ.Σ. του «Ωνασείου».

Τήλεφον

Τα μεγάλα κόμματα δεν έχουν το κουράγιο για μια νέα αρχή, για ένα νέο ξεκίνημα, παράγοντας νέες σκέψεις.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ημερήσια Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

Ζοφερά σενάρια

Εν όψει του συνεδρίου του ΠΑΣΟΚ τον προσεχή Ιούλιο εντείνονται οι φήμες και πληθαίνουν τα σενάρια περί μυστικών συμφωνιών στο επίπεδο των κορυφαίων στελεχών του κόμματος αυτού, αλλά και της κυβερνήσεως, για συμμαχίες και συμπράξεις, που έχουν ως στόχο την κομματική αντιπροσέδρια και την προθυνογική, «αν ανακινήσει ζήτημα αντικαταστάσεως του κ. Κ. Σημίτη». Παρά τη διάψευση των φημών, η οποία άλλοτε είναι αναμενόμενη λόγω της φύσεως των συμφωνιών, η κατάσταση στο ΠΑΣΟΚ χαρακτηρίζεται από αυξανόμενη σύγχυση και ρευστότητα, η οποία είναι επόμενο να κλιμακωνείται συνεχώς κατά το τρίμηνο που μεσολαβεί έως την πραγματοποίηση του συνεδρίου.

Το φαινόμενο, βεβαίως, δεν θα ενδιέφερε το σύνολο του ελληνικού λαού ούτε θα απασχολούσε την παρούσα στήλη αν το ΠΑΣΟΚ προσπαθούσε να επιλύσει έστω κατ'αθέμιτο τρόπο τα εσωτερικά του προβλήματα από τη θέση της αντιπολιτείας. Συμβαίνει, όμως, το κόμμα αυτό να κατέχει την εξουσία και να διαχειρίζεται κατά την περίοδο αυτή μια από τις κρίσιμότερες φάσεις τόσο της ελληνοτουρκικής διενέξεως όσο και της πορείας της εθνικής μας οικονομίας. Πρέπει επίσης να επιστημονηθεί ότι στα φημιολογούμενα σενάρια εμφανίζονται να πρωτοστατούν, ως κεντρικές συμπαρόντες ή αμοιβαίως υπονόμευτοι, ο προθυνογός, οι υπουργοί Εθνικής Αμύνης, Εσωτερικών - Δημοσίων Τάξεως - Αποκεντρώσεως, Εξωτερικών και άλλα κορυφαία στελέχη της κυβερνήσεως.

Στο μέτρο γλιτών κατά το οποίο οι εντεινόμενες φήμες ανταποκρίνονται, έστω και μερικώς, στην πραγματικότητα, δεν τίθεται μόνον θέμα συνοχής και αποτελεσματικότητας του κυβερνητικού σχήματος. Ανακύπτουν α-

γωνιόδη ερωτήματα ως προς το βαθμό που μπορεί να επηρεαστούν οι κυβερνητικές αποφάσεις στα κρίσιμα προβλήματα της χώρας, από προσωπικές σκοπιμότητες και μικροκομματικές επιδιώξεις, εν όψει της «εμφύλιης μάχης αλληλοεξοπτώσεως» του συνεδρίου.

Τα ερωτήματα αυτά δεν αίσονται ούτε διασκεδάζονται με «αναμενόμενες» και «υποχρεωτικές» διαψεύσεις. Ιδίως όταν αυτές εδράζονται και σε επιβεβαιωτικές δηλώσεις μικρομεσαίων στελεχών του ΠΑΣΟΚ, τα οποία εμφανίζονται ως φίλα προσκεκλιμένα και ως αυθεντικός απηχούντα τις απόψεις των «μελικομένων» στη διαμάχη κορνής. Αναγκαία είναι, λοιπόν, η άμεση και πλήρης αποσαφήνιση της καταστάσεως, με τον προσδιορισμό των αξιωμάτων και τον ρόλο των κομματικού μηχανισμού, σε συνάρτηση με τις αρμοδιότητες και τον βαθμό αντοχής της κυβερνήσεως. Επειδή δε η αποσαφήνιση αυτή, κατά τα φαινόμενα, εξαρτάται από τη σοβαρότητα διαμάχης προσώπων, προφανώς επιβάλλεται οι φημιολογούμενες μυστικές συμφωνίες να καταστούν φανερές. Και κυρίως να ανακοινωθούν το συντομότερο δυνατόν τα πρόσωπα που θ' ασκούν και θα έχουν την ευθύνη της κυβερνητικής εξουσίας. Διαφορετικά, το πιθανότερο είναι ότι το ΠΑΣΟΚ θα αξθεί στο συνέδριό του σε κατάσταση οξυτάτης αντιπαλότητας και υπό το φάσμα της διασπάσεως ή και της πολυδιασπάσεώς του.

Πρόκειται για μια προοπτική, η οποία δεν αφορά μόνον τα στελέχη και την εκλογική βάση του ΠΑΣΟΚ. Λόγω της προηγηθεί η αποσύνθεσης, η παράλυση, ενδεχόμενος δε και ο εκφαναλισμός της κυβερνήσεως, με ό,τι τούτο συνεπάγεται για τα προβλήματα της χώρας και τον ελληνικού λαού...

Εν όψει εξελίξεων και χωρίς πολιτική

Πολλά και ενδιαφέροντα γεγονότα, πολλές εξελίξεις αναμένεται ότι θα συμβούν μετά το Πάσχα και έως το τέλος του χρόνου στην ελληνική πολιτική σκηνή. Με τα μεγάλα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα να παραμένουν ανοικτά, με τις σοβαρές εξωτερικές υποθέσεις της χώρας σε εκκρεμότητα, το κυβερνών κόμμα θα εντείνει την προετοιμασία του για ένα κρισιμότερο συνέδριο. Και θεωρείται πολύ πιθανό, πλέον, ότι θα προκληθούν γενικές εκλογές κατά το φθινόπωρο, με την θεωρητική προϋπόθεση ότι έως τότε δεν θα προκύψει κάτι «έκτακτο» εντός ή εκτός ΠΑΣΟΚ, που θα οδηγούσε τα πολιτικά πράγματα σε εκλογές ακόμη νωρίτερα. Δίπλα στις εξελίξεις που σημειώνονται και αναμένεται ότι θα σημειωθούν στο χώρο του κυβερνώντος κόμματος, εντείνεται και το κλίμα ανησυχίας για το μέλλον του κόμματος και στη Νέα Δημοκρατία. Οχι μόνο λόγω της αβεβαιότητας σχετικά με τα πιθανά κέρδη στις επόμενες εκλογές, αλλά και διότι το κόμμα της αξιωματικής αντιπολιτεύσεως αντιμετώπιση ουσιαστικά με τα ίδια προβλήματα που καλείται να λύσει σήμερα η κυβέρνηση των αντιπάλων, βρίσκεται σε μια μεγάλη αμηχανία, που εύκολα διαπιστώνεται και απ' τον νευρικό τρόπο με τον οποίο αναζητείται «γραμμή» στις κομματικές και κοινοβουλευτικές συνεδριάσεις και συνόδους και από την ένταση που εκδηλώνεται κάθε τόσο στις σχέσεις της ηγεσίας με υψιφλόβαθα στελέχη.

Τα μεγάλα ή μικρότερα εσωκομματικά προβλήματα του ΠΑΣΟΚ και της Νέας Δημοκρατίας δεν είναι βεβαίως της ίδιας τάξεως. Όμως τα πολιτικά προβλήματα και των

δύο κομμάτων είναι της ίδιας φύσης. Και τα δύο κόμματα, μεγάλα, πολυσυλλεκτικά, «φιλολαϊκά», τα καθένα με τον τρόπο του και κατά το φορτίο των ιδεολογημάτων του, έχουν στερεήσει πλέον απ' το βασικό μοχλό άσκησης της «πολιτικής» τους απέναντι στην ελληνική κοινωνία: την «υπέρ του λαού διαχείριση» του δημόσιου τομέα. Γεμάτο προβλήματα σήμερα ένα μεγάλο μέρος της ελληνικής κοινωνίας αποδίδει ευθύνες και στα δύο μεγάλα κόμματα, για το ότι «φαλήρισαν» το Δημόσιο, σε βαθμό τέτοιο ώστε να μην είναι δυνατόν πλέον αυτό το Δημόσιο να «εξυπηρετεί» τις επί δεκαετίες ευρύτερες «πελατείες» των μικρών και μεσαίων στρωμάτων της χώρας. Πολλές εκατοντάδες χιλιάδες Έλληνες πολίτες, που είτε το ήθελαν είτε υποχρεώθηκαν απ' τα πράγματα, συνέδεσαν τα εισοδήματά τους με το επίπεδο ζωής τους απ' τις δράσεις των κομμάτων-διαμεσολαβητών μεταξύ «λαού» και Δημοσίου γνωρίζουν τώρα πολύ καλά ότι ο ρόλος αυτός των μεγάλων κομμάτων έχει αντικειμενικώς τελειώσει.

Γνωρίζουν επίσης ότι η γενικότερη κατάσταση της εθνικής οικονομίας έχει οδηγήσει τις ελληνικές κυβερνήσεις σε υπό διεθνή έλεγχο «μονοδρόμους» οικονομικές (και κοινωνικές) πολιτικές τέτοιους, ώστε να ακυρώνεται πλέον απ' τα πράγματα κάθε «φιλολαϊκή» κομματική ρητορεία, κάθε πρόθεση «κοινωνικής πολιτικής», κάθε υπόχρηση, κάθε «όραμα», κάθε πρόβλεψη για γρήγορη «ανάκαμψη» και «βελτίωση» κάθε «σοσιαλιστική» ή «σοσιαλισμού» πολιτική «πρόταση».

Αν σ' αυτά προστεθεί και το ότι ένα μεγάλο μέρος της ελληνικής

κοινωνίας αμφισβητεί πλέον ζωηρά και τις ποιότητες, ηθικές και πνευματικές, της πλειοψηφίας των Ελλήνων πολιτικών και την ποιότητα των σχέσεών τους, με μέσα μαζικής ενημέρωσης και ιδιωτικά οικονομικά συμφέροντα, εύκολα αντιλαμβάνεται κανείς ποια είναι τα τεράστια, αν όχι και ανυπέρβλητα, προβλήματα των μεγάλων κομμάτων της χώρας. Που αγωνιώδως, πλην ματαιώς έως τώρα, αναζητούν μια νέα «επαφή» με τα κάποτε μεγάλα (και εύπιστα) «φαλήρια» του Δημόσιου, σε βαθμό τέτοιο ώστε να μην είναι δυνατόν πλέον αυτό το Δημόσιο να «εξυπηρετεί» τις επί δεκαετίες ευρύτερες «πελατείες» των μικρών και μεσαίων στρωμάτων της χώρας. Πολλές εκατοντάδες χιλιάδες Έλληνες πολίτες, που είτε το ήθελαν είτε υποχρεώθηκαν απ' τα πράγματα, συνέδεσαν τα εισοδήματά τους με το επίπεδο ζωής τους απ' τις δράσεις των κομμάτων-διαμεσολαβητών μεταξύ «λαού» και Δημοσίου γνωρίζουν τώρα πολύ καλά ότι ο ρόλος αυτός των μεγάλων κομμάτων έχει αντικειμενικώς τελειώσει.

Η κατάσταση αυτή έχει προκαλέσει παρακάλη στα μεγάλα κόμματα. Τα πράγματα είναι στ' αλήθεια πολύ δύσκολα για τις ηγεσίες και τους κομματικούς «μηχανισμούς» τους. Τα πρόσωπα και οι ομάδες εξουσίας που διαχειρίστηκαν τα εθνικά πράγματα μετά το 1974, δεν γνωρίζουν άλλη «πολιτική» από αυτή του διαμεσολαβητή «λαού» Δημοσίου. Ακόμη κι αν αναλάβαν ευθύνες τις ευθύνες τους για την 20ετία και παραδέχονταν τις αποτυχίες τους, δεν θα μπορούσαν (και δικαίως) να πείσουν τους Έλληνες πολίτες, τον κόσμο της εργασίας και του πολιτισμού, ότι είναι σε θέση να οδηγήσουν τη χώρα σε μια «νέα εποχή».

Οχι μόνο διότι το πολιτικό προσωπικό της αποτυχίας είναι το ίδιο που σήμερα διαχειρίζεται την κρίση και προσπαθεί να υποσχεθεί το «αύριο». Αλλά και διότι οι «πολιτικές» του παρελθόντος έχουν στερεώσει σε βαθμό δραματικό το κράτος απ' την παιδεία και τους μηχανισμούς που είναι απαραίτητοι για ένα τέτοιο εγχείρημα. Ενώπιον της καταστάσεως αυ-

τής, αποθαρρυσμένα και αβέβαια για το μέλλον τους, χωρίς καμία δύναμη εσωτερικής ανανέωσής τους, τα μεγάλα κόμματα δεν έχουν το κουράγιο για μια νέα αρχή, για ένα νέο ξεκίνημα, παρόντας νέες σκέψεις για μια βάση μελέτης των εθνικών πραγμάτων. Σε μια δειλή προσπάθεια «αυτοκριτικής» παραδίδονται δημοσίων (αλλά και ασπίστων) με κάθε ευκαιρία την «αναξιοπιστία» των πολιτικών απέναντι στους πολίτες, αναφέρονται στην «αδιαφορία» των πολιτών προς την πολιτική (έτσι χαρακτηρίζουν την αποστροφή των πολιτών προς τα δικά τους πρόσωπα και «έργα») και προσπαθούν να προεπεράσουν με πρόχειρες και γενικόλογες «εξηγήσεις» το γεγονός ότι ένα πολύ μεγάλο τμήμα της προβληματισμένης όσο ποτέ άλλοτε ελληνικής νεολαίας δεν υπολογίζει στις προθέσεις και τις ικανότητες της πολιτικής τάξης της χώρας. Η στάση αυτή των μεγάλων κομμάτων οδηγεί σε αύξηση της εσωστρέφειάς τους και στην αφοσίωσή τους σε εσωκομματικά «αποχαρακτηρισμένα» (ποιος θα είναι ο επόμενος «αρχηγός», ποια η κυρίαρχη «τάση» ή «ομάδα») λησμονώντας -τι άλλο να κάνουν- ότι η «εξουσία» την οποία κυνηγούν δεν είναι πλέον παρά μια ψευδαίσθηση.

Μετα-πασχαλινές «κόντρες», λοιπόν, στο ΠΑΣΟΚ εν όψει καλοκαιρινού συνεδρίου, ερωτηματικά για τον Κ. Σημίτη και τους «εκουχρονιστές», εκδηλώσεις «εσωτερικής αντιπολιτεύσεως» στη Νέα Δημοκρατία, προετοιμασία για πιθανή εκλογική αναμέτρηση το φθινόπωρο, «πολιτικές εξελίξεις» γενικώς. Με τις πολιτικές δυνάμεις σε αδιέξοδο. Σε τυφλή αναζήτηση πολιτικής.

Του Κ.Ι. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Πηγή ελπίδας, δύναμης, αγάπης

Από την κ. Δέσποινα Γιαννάκου

Ο Σταυρός και το μεγαλειώδες θαύμα της Ανάστασης του Κυρίου μας, αποτελούν και θα αποτελούν παντοτινά και αιώνια, πηγή θάρρους, πίστης, ελπίδας, ζωής, δύναμης και προπάντων αγάπης για την Ανθρώπινη.

Επί είκοσι αιώνες, η Οικουμενική Χριστιανοσύνη, τιμά και εορτάζει τις Αγίες ημέρες των Παθών και του Αγίου Πάσχα, βιώνοντας κάθε φορά με την ίδια μυσταγωγία, ευλάβεια και συγκίνηση αλλά και με δέος και αγαλλίαση, το λυτρωτικό μυστήριο των μοναδικών θαυμάτων.

Επί 2000 χρόνιαι οι Χριστιανοί, ο' όλα τα μήκη και τα πλάτη της Γης, ο' ολόκληρο τον κόσμο, κλείνουν ευλαβικά και με υπέρτατο σεβασμό το γόνυ, μπροστά στον Εσταυρωμένο Ιησού, προσκυνούν με συγκίνηση και με δάκρυα στα μάτια τον Επτάφθο του, αλλά και με περιστή χαρά και αγαλλίαση, ψάλλουν θρημαβευτικά τον Ορθό του Μ. Σαββάτου, το «Ανάστα ο Θεός», υψώνοντας με όλη τη δύναμη της ψυχής, το λάβρο της Θείας Ανάστασης. Αυτή η πεποίθηση στο μεγαλύτερο της Ιστορίας όλων των εποχών θαύμα και γεγονός, είναι που μας δίνει θάρρος και δύναμη στον αγώνα της ζωής, αφού η Ανάσταση του Κυρίου, είναι η ανάσταση αλλά και η ανάταση της ψυχής.

Ερχεται κάθε χρόνο, η μυσταγωγία και η κατάνυξη των Αγίων ημερών και των εσπερινών της Μ. Εβδομάδος, μέσα στην πενή και βιαστική καθημερινότητα, να μας γεμίζουν με ηρεμία, γαλήνη, να χαρίζουν στις καρδιές μας ανακούφιση κι αγάπη, με τις κατασκευασμένες αγκυλιές του Νυμφίου και του Αχράντων Παθών, τις πλημμυρισμένες από τις ευωδιές της βιολετός, της πασχαλιάς, τις ευωδιές της Ανοιξης.

Πόσο απέναντι είναι η ευγνωμοσύνη και η λατρεία μας, για τον γλυκύτατο Ναζωραίο, το «γλυκύ έαρ» της Παναγίας μας, που με τη μαρτυρική του θυσία στον Σταυρό του μαρτυρίου, έδειξε την υπέρτατη και απερίγραπτη αγάπη Του στον πολυπαρό άνθρωπο.

λέιους της Ανάστασης, θα πρέπει πάντα να μας συνοδεύει, σε κάθε στιγμή της ζωής μας και να μας δίνει κουράγιο, πίστη και ελπίδα για το ξεπεράσμα των δυσκολιών της ζωής, αφού πίσω από το μαρτύριο και το Πάθος της Σταύρωσης, ο αληθινός Χριστιανός, που χαλυβδώνει την πίστη του μέσα από τις δοκιμασίες, διακρίνει και βλέπει πάντα το γλυκό φως της Ανάστασης, το φως της Ανάστασης το ανέσπερο, που βγαίνει μέσα από τον Σταυρό του Κυρίου μας.

Και είναι αυτό το γλυκό, το ανέσπερο φως που ειδικά στους σκληρούς, στους απάνθρωπους και ταραγμένους καιρούς μας, χρειάζεται τόσο απαραίτητα να φωτίζει τις ψυχές των σύγχρονων και «πολιτισμένων» ανθρώπων, που παραπαίουν στην υλιστική εποχή μας και πνίγονται στην αλόγιστη δίψα του κέρδους με κάθε μέσο, θεμιτό και αθέμιτο.

Είναι αυτό το ανέσπερο φως της Ανάστασης του Χριστού μας, που θα πρέπει να ζεσταίνει, να γλυκάνει και να μαλακώνει τις σκληρές και παγωμένες καρδιές των ισχυρών του κόσμου τούτου και του Πλανήτη μας για ένα ειρηνικότερο και ανθρώπινο μέλλον της ανθρωπότητας.

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ
Φαρμακοποιός
Αετιδίων 45, Χαλκιδίς

Μέσα ενημέρωσης

Από τον κ. Ευστ. Παπαευσταθίου

Επιθυμώ να κάνω έκκληση όπως επαύσει χρησιμοποιούμενος, τουλάχιστον από τον Πρόεδρο του Σώματος και εκ μέρους των αγορητών στη Βουλή των Ελλήνων, ο έξηνης προέλευσης, για τον κόσμο μας, όρος «μέσα μαζικής ενημέρωσης». Προσωπικώς αρνούμαι σε οποιονδήποτε το δικαίωμα να με αποκαλεί «μάζα». Το ορθό και το κόσμιο εν προκειμένω είναι: μέσα γενικής ή μέσης δημόσιας ενημέρωσης ή απλά μέσα ενημέρωσης.

ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΠΑΠΑΕΥΣΤΑΘΙΟΥ
Πρόκλου 28, Αθήνα

Ελληνοτουρκικά θαλάσσια σύνορα

Από τον κ. Θ. Α. Χρυσανθόπουλο

Με αφορμή την προκλητική κυκλοφορηθείσα διεθνώς φωτογραφία του Τούρκου Προέδρου Demirel, δείχνοντας στον Πρόεδρο της Γεωργίας πόσο κοντά είναι η Χίος στη Μ. Ασία («Καθημερινή» 5.4.96), σημειώνω ότι στους ξένους που κάνουν την ίδια παρατήρηση, παραλείπουμε να λέμε πόσο πιο κοντά είναι τα χερσαία σύνορα μεταξύ τους.

Πρέπει, επίσης, να λέμε ότι τα νησιά μας, αντί να είναι κατά τουρκική φαντασία εξορημητήρια για τυχόν αποκλεισμούς εκ των πραγμάτων ελληνικήν εισβολή στη Μ. Ασία, όπως διατείνονται οι Τούρκοι στους ευκολοπιστούς ξένους, αντίθετως είναι εύκολη

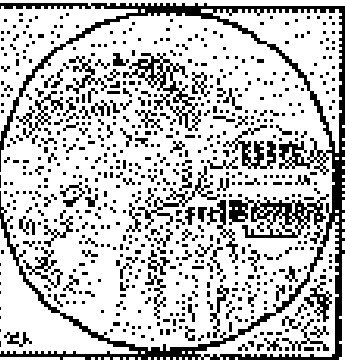
λεία τουρκικών ορέξεων. Ιστορικά, τα νησιά αυτά ελάχιστα ενδιέφεραν τους Τούρκους, που κατά βάσαν είναι χερσαίοι, χωρίς θαλάσσια παράδοση. Για τους Έλληνες νησιώτες αντιθέτως, τα νησιά ήταν φυσικά φρούρια των γηγενών και των παιδιών τους, όταν οι άνδρες υποσιάζαν επί μήνες είτε επανδρώνοντας τον εμπορικό τους στόλο είτε εργαζόμενοι στη Μ. Ασία. Η θαλασσοκράτειρα Κάσος π.χ. για τον λόγον αυτόν δεν έχει και λιμάνι, ακριβώς για λόγους ασφαλείας των γυναικοπαίδων τους από επιδρομές.

Θ. Α. ΧΡΥΣΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ
Πρέσβης της Ελλάδος επί τμή Αγίων Αποστόλων 45, Αίγινο

Τα έργα της Ακροπόλεως

Από τον κ. Α. Μπουσουλέγχα

Όπως αναφέρουν ο καθηγητής Χ. Μπούρας και η κ. Α. Καλογεροπούλου στα φύλλα της «Κ» της 29.3.96 και 30.3.96 αντίστοιχα, αναρωτήθηκα με ποια λέξη θα έπρεπε να χαρακτηρίσει κανείς την κατάσταση που υπάρχει με τα έργα της Ακροπό-

λεως; Απογοητευτική... Εξοργιστική... Ανεύθυνη... Τελικά αποφάσισα ότι πρώτα-πρώτα ταιριάζει το «απίστευτο». Είναι πράγματι απίστευτο, ότι συμβαίνει στο πιο λαμπρό μνημείο πολιτισμού όχι μόνο της Ελλάδος, αλλά κατά τη γνώμη μου, όλης της Ευρώπης. Πώς είναι δυνατόν το δυτική ζωφόρος να βρίσκεται για πάνω από τρία χρόνια στο μουσείο χωρίς να έχει γίνει καμιά εργασία; Είναι πολλοί οι Έλληνες πολίτες που ανησυχούν και θλιβονται όταν βλέπουν τις σκαλωσιές να διακινούνται. Όταν βλέπουν χρόνο με τον χρόνο κενή τη δυτική ζωφόρο. Γιατί επιτέλους δεν προχωρούν σε μια γενναία απόφαση

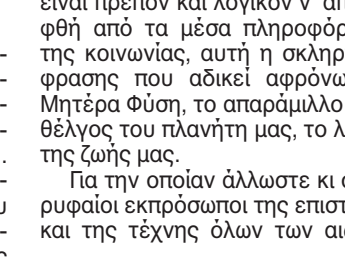
«Η φύσις ποτέ δεν εκδικείται»

Από τον κ. Μεν. Κουσιό

Είναι πολύ συνηθισμένη τελευταία ερώτηση που διαβάζουμε, η όντως απρεπής και λανθασμένου περιεχομένου έκφραση «η φύσις εκδικείται». Η φύσις ποτέ δεν εκδικείται και είναι αυτή που είναι, το απυθμένο κάλλος μεγαλοσύνης της συνειδήσεως του Σύμπαντος, συνήθως σιωπηλή κι ενίοτε θυρωβώδης, χωρίς συναισθηματικό προσώπειο, διαιωνιάς βυθισμένη στο κοσμικό της μεγαλείο. Και εις τον χώρο εκείνον των στοιχείων της με τις χαμηλότατα διαμορφωμένες συνήθειες, δεν εμφολεύουν εις το σήνη της συναισθηματικής ενοχλητικής αγάπης και ζήλιας, η ειση έμυθη της εκ περιστάσεως μορφής. Ετσι η φύσις ποτέ δεν αγαπά, ούτε μισεί η εκδικείται, είναι όπως τονίασε προγενεστέρως αυτή που είναι γέφυρη συναισθημάτων στο κύριο μέρος των στοιχείων της.

Κι απλούστατα εμείς που την κατοικούμε βάνασα και σκληρά, από μάθεια και κακοήθεια ή κι απ' τα δυο μαζί ακόμη, αντικρύζουμε αίφνης ενδοί κι απολαμβάνουμε δικαίως την αρνητική της όψη και την όντως θλιβερή εικόνα της. Κι ακόμη η επίμαχη έκφραση «η φύσις εκδικείται» μπορεί ε' ανθρώπων ριχθεί πνευματικότητας κι επιπολαίας κρίσης, να καταλήξει εξ αντιθετικότητας περιστασιακής, σ' ακόμη εγθρικότερη στάση και συμπεριφορά απέναντι της.

Ετσι καταλήγουμε ευθέως πως

είναι πρόπον και λογικών ν' απαλειφθεί από τα μέσα πληροφόρησης της κοινωνίας, αυτή η σκληρή έκφραση που αδικεί αφρόνως το θέλω του πλανήτη μας, το λίκνον της ζωής μας.

Για την οποία άλλωστε κι οι κορυφαίοι εκπρόσωποι της επιστήμης και της τέχνης όλων των αιώνων

ΜΕΝ. Δ. ΚΟΥΣΙΟΣ
Γεωπόνος, Αρτα

Ενημερωτική εκστρατεία

Από τον κ. Μαρούλ Γιοίλ

Το Σαββατοκύριακο, μαζί με την οικογένειά μου έκανα μια πραγματικά ωραία εκδρομή στα Μετέωρα. Ερχα από την Αθήνα, διέσχισα τα βόρεια πρόπια, ακολουθήσα την εθνική οδό ως τη Λαμία και μετά το γεμάτο στροφές δρόμο Λαμία - Δομοκό - Τρίκαλα - Καλαμπάκα, συνολικά 335 χιλιόμετρα και άλλα 335 για την επιστροφή, 670 χιλιόμετρα. Σε κάποιο εστιατόριο που φάγαμε, στο δρόμο παρήγαγα μια μεγάλη και ζουμερή παρτίδα, που ίσως ήταν αγγλικής προέλευσης. Ομολογώ ότι ούτε εγώ, ούτε κανείς άλλος έθεσε υπό αμφισβήτηση την απόφαση να ταξιδεύσουμε το Σαββατοκύριακο 670 χιλιόμετρα με αυτοκίνητο, παρά το γεγονός ότι κάθε χρόνο σκόπωνται στους δρόμους, από αυτοκινητιστικά ατυ-

θεί η κατανάλωση κρέατος κατά 80% και να ανατιμθούν τα λοιπά προϊόντα με σημαντική άνοδο του τιμάρηθμου.

Νομίζω, ότι έφθασε η ώρα για μια μερικά σοβαρά τουλάχιστον ΜΜΕ, να ξεκινήσουν μια εντελώς διαφορετικού τύπου ενημερωτική εκστρατεία, υπογραμμίζοντας τον, πράγματι, μικρό κίνδυνο (ακόμη και στατιστικά) που ενέχει η κατανάλωση κρέατος, κίνδυνο ο οποίος είναι ελάχιστος εάν συγκριθεί με άλλες πιθανότητες θανάτων. Τα αποτελέσματα μιας τέτοιας ενημέρωσης θα είναι ίσως πολύ επιταγώγια για την εθνική μας οικονομία.

ΜΑΡΣΕΛ Μ. ΓΙΟΕΛ
Σύμβουλος Δημοσίων Σχέσεων
Ακαδημίας 28 - Αθήνα

Καρτοτηλέφωνα, χωρίς συντήρηση

Από τον κ. Γιόγγο Αγγελά

Πάνε αρκετοί μήνες που παρακολουθώ από κοντά την κατά πολύ σύντομη, ολοκληρωτική καταστροφή των, εάν μη τι άλλο, τέλειων συσκευών καρτοτηλεφώνων, που έδωσαν μια ανάσα στους, επί πολλά έτη, ταλαιπωρημένους από τα περίπτερα κ.λπ. Έλληνες, οι οποίοι θέλουν να κάνουν κάποιο τηλεφώνημα. Δεν πρόλαβαν να χαρούμε για πολύ και να αισθανθούμε τουλάχιστον με τα τηλεφώνα, ότι είμαστε λίγο Ευρωπαίοι. Το 70% των τηλεφωνικών συσκευών είναι άχρηστες. Σπασμένα ακουστικά, καλώδια κρέμεται, δεν παίρνουν τις κάρτες... Ναι, πάνε και τις χαλάνε διάφοροι αλλά τα τηλεφώνα αυτά δεν ανήκουν σε καμιά υπηρεσία συντήρησης; Δεν ιδρώνει κανενός το αυτί;

ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΓΓΕΛΑΣ
Αμφιλοχίας 17 Καματερό

Θερμή παράκληση προς τους επιστολογράφους της «Καθημερινής». Τα γράμματά σας να είναι δακτυλογραφημένα ή με στρωτό γραφικό χαρακτήρα, ώστε να διευκολύνεται η δημοσίευσή, αλλά και η διόρθωσή τους στο τυπογραφείο. Σε διαφορετική περίπτωση βρίσκει πεδίο δράσεως ο... δαίμων του τυπογραφείου.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Πρόταση δημιουργίας Επιτροπής Διαφάνειας
με τη συμμετοχή επιστημόνων κύρους για
τον έλεγχο στη διαχείριση του δημόσιου χρήματος.

Ριζικές αλλαγές από τον Εβερτ

Ο κομματικός μηχανισμός ενδυναμώνεται ώστε να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις των καιρών

Σε ριζικές αλλαγές στη λειτουργία του κομματικού μηχανισμού και στην υποβολή προτάσεων προς όλες τις πολιτικές δυνάμεις του τόπου, με στόχο τη διαφάνεια στη διαχείριση του δημόσιου χρήματος, προχωρά αμέσως μετά το Πάσχα ο πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας κ. Μιλτιάδης Εβερτ.

Οι αλλαγές στον κομματικό μηχανισμό, κρίθηκαν αναγκαίες για να μπορέσει να ανταποκριθεί η Νέα Δημοκρατία στις απαιτήσεις των καιρών και κυρίως για να αντεπεξέλθει στο ενδεχόμενο πρόωγων εκλογών, το φθινόπωρο. Ταυτόχρονα, σύμφωνα με εισηγήσεις που έχουν γίνει στον πρόεδρο της Νέας Δημοκρατίας, θα πρέπει στα κομματικά όργανα, να υπάρξει μεγαλύτερη αντιπροσωπευτικότητα, κυρίως από τους τομείς των τεχνοκρατών.

Όσον αφορά τη διαφάνεια στη διαχείριση του δημόσιου χρήματος, σύμφωνα με έγκυρες πηγές, ο κ. Εβερτ έχει καταλήξει ύστερα από σχετική πρόταση συνεργατών

του και τη σχετική επεξεργασία από τον πολιτικό του σύμβουλο καθηγητή κ. Προκόπη Παυλόπουλο, σε μία πρόταση θεσμικών μεταβολών με στόχο τη διαφάνεια, την οποία και θα καταθέσει εντός των προσεχών ημερών.

Η θεσμοθέτηση της πρότασης, κατά πάσα πιθανότητα, θα απαιτήσει νομοθετικές ρυθμίσεις. Προβλέπεται συγκεκριμένα η δημιουργία της Επιτροπής Διαφάνειας με τη συμμετοχή επιστημόνων –δικαστικών, πανεπιστημιακών– ανεγνωρισμένης αξίας και κύρους, που υπό την προεδρία, κατά πάσα πιθανότητα, του κ. Ν. Θέμελη θα εξετάζουν και θα εγκρίνουν την οποιαδήποτε νομοθετική πράξη, που θα αφορά τη διαχείριση του δημόσιου χρήματος, (αναθέσεις έργων, διαγωνισμού κ.ά.). Με τον τρόπο αυτό θα εισαχθεί η διαφάνεια στις πράξεις του δημόσιου τομέα και θα σταματήσουν οι όποιες αμφισβητήσεις για την προώθηση αποφάσεων.

Στον τομέα των κομματικών αλλαγών, ο κ. Εβερτ, με βάση σχετι-

κές προτάσεις της ομάδος πολιτικού σχεδιασμού του κόμματος, αλλά και του γραμματέως της Νέας Δημοκρατίας κ. Σταύρου Δήμα, θα προχωρήσει σε ριζικές ανακατατά-

Του Γ. ΤΑΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ξεις και στην ενδυνάμωση ορισμένων τμημάτων:

● Στην κάθε Ομάδα Κοινοβουλευτικού Ελέγχου (ΟΚΕ) της Νέας Δημοκρατίας, θα συμμετέχουν εμπειρογνώμονες με στόχο την τεχνοκρατική κάλυψη του κάθε τομέα.

● Στην Ομάδα Πολιτικού Σχεδιασμού της Νέας Δημοκρατίας θα συμμετέχουν στελέχη από το Κέντρο Πολιτικής Ερευνας και Επιμόρφωσης (ΚΠΕΕ). Τα στελέχη αυτά θεωρείται ότι θα βοηθήσουν στο σχεδιασμό των στόχων του κόμματος με τις εξειδικευμένες γνώσεις που κατέχουν. Σημειώνεται ότι τα περισσότερα από τα στελέχη αυτά είναι ηλικίας κάτω των σαράντα ετών.

● Στην ενίσχυση του έργου της

επιτροπής που ασχολείται με τη δράση του κόμματος έως και τη συνδιάσκεψη που θα πραγματοποιηθεί το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Ιουνίου. Πρόεδρος της επιτροπής είναι ο αντιπρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας κ. Γιάννης Βαρβιτσιώτης και μέλη της οι βουλευτές Σταύρος Δήμας, Γιώργος Σουφλιάς, Γ. Σιούφας και Αριστείδης Κаланτζάκος.

● Στην περαιτέρω αξιοποίηση στελεχών, τα οποία κρίνεται ότι έχουν και τη διάθεση και τα προσόντα, να προωθήσουν το κομματικό έργο και τις θέσεις της Νέας Δημοκρατίας. Στο σημείο αυτό, τονίζεται σύμφωνα με έγκυρες πηγές της Ρηγίλλης, ότι σε εισηγήσεις τους προς τον κ. Εβερτ, στελέχη του κομματικού μηχανισμού θεωρούν πως ορισμένοι βουλευτές δεν υπάρχει περίπτωση να προσφέρουν στον κομματικό μηχανισμό. Οι βουλευτές αυτοί, δεν θα χρησιμοποιηθούν καθώς φαίνεται αφού διαφέρει πως δεν δείχνουν καμιά διάθεση και διαφωνούν ριζικά με την ηγεσία του κόμματος και

τις επιλογές της. Αντιθέτως, άλλα στελέχη, με ορισμένα από τα οποία ο κ. Εβερτ είχε ήδη επαφές, θεωρείται ότι μπορεί να προσφέρουν σημαντικότερα έργα, παρά τις κατά καιρούς «καλοπροαίρετες διαφωνίες τους, με τις επιλογές της ηγεσίας». Μεταξύ των βουλευτών που θα αναλάβουν μεγαλύτερες αρμοδιότητες είναι και οι Μιχάλης Λιάπης, Γ. Βουλγαράκης, Β. Μειμαράκης, Μαρίεττα Γιαννάκου-Κουτσίκου, κ.ά.

Αντιθέτως σ' εκείνους που «δεν φαίνεται να έχουν τη διάθεση να βοηθήσουν την ηγεσία του κόμματος», σύμφωνα με τα όσα υποστηρίζουν ορισμένα στελέχη, εντάσσονται οι κύριοι Σωτήρης Κούβελας, Κώστας Πυλαρινός, Πέτρος Τατούλης, Ελσα Παπαδημητρίου και Νίκος Κάκκαλος. Ο κ. Μιλτιάδης Εβερτ έχει πλέον λάβει τις αποφάσεις του όσον αφορά την εσωκομματική κατάσταση που επικρατεί στη Νέα Δημοκρατία και θα προχωρήσει με την απόλυτη πλειοψηφία των βουλευτών, την οποία σαφώς και διαθέτει.

Συμμαχίες πριν το Συνέδριο ΠΑΣΟΚ

Ισχυρές δυνάμεις στο εσωτερικό του ΠΑΣΟΚ πιέζουν, όσο πλησιάζει η ώρα του Συνεδρίου, για τη θεσμοθέτηση της διαρχίας. Τη λύση αυτή, η οποία πάντως δεν θέτει υπό αμφισβήτηση τη θέση του κ. Κ. Σημίτη στο πρωθυπουργικό αξίωμα, προτείνουν όλοι οι εσωκομματικοί του αντίπαλοι και σύμφωνα με ορισμένες πληροφορίες δεν αποκλείεται να την αποδεχθεί τελικώς και ο ίδιος ο πρωθυπουργός, παρά το γεγονός ότι λίγο πριν αναχωρήσει για τις ΗΠΑ έθεσε εμμέσως, αλλά σαφώς, υποψηφιότητα και για την ηγεσία του κόμματος.

Τη διαρχία επιθυμούν τόσο ο κ. Ακης Τσοχατζόπουλος (δεδομένου ότι με μια τέτοια εξέλιξη θα είναι επί της ουσίας ο μοναδικός διεκδικητής της κομματικής ηγεσίας) όσο και ο κ. Γεράσιμος Αρσένης (ο οποίος, διατηρώντας τις φιλοδοξίες του για την πρωθυπουργία, θα ήθελε να μην επεκταθεί η εξουσία του πρωθυπουργού και στο κόμμα). Την ίδια λύση προτιμούν και άλλα ηγετικά στελέχη του ΠΑΣΟΚ, όπως είναι ο πρόεδρος της Βουλής κ. Απόστολος Κακλαμάνης, που έχει δημόσια εκδηλώσει την άποψή του αυτή, ο κ. Αντώνης Λιβάνης, ο κ. Ευάγγελος Βενιζέλος αλλά και ορισμένα μέλη του Εκτελεστικού Γραφείου.

Στο πρωθυπουργικό περιβάλλον υπάρχει η εκτίμηση ότι ο κ. Σημίτης, με τον «αέρα» του πρωθυπουργού και μόνο, μπορεί να συγκεντρώσει την απαιτούμενη στο Συνέδριο πλειοψηφία και να εξασφαλίσει την εκλογή του και στην κομματική ηγεσία. Οι περισσότεροι διαβεβαιώνουν τον κ. Σημίτη ότι ήδη η πλειοψηφία των στελεχών του κόμματος στην περιφέρεια «είναι μαζί του». Όμως, κάποιοι άλλοι, που τον στηρίζουν μεν ως πρωθυπουργό, αλλά θεωρούν ότι δεν είναι σκόπιμο να διεκδικήσει και την κομματική ηγεσία, του προτείνουν μια συμφωνία κορυφής με τον κ. Ακη Τσοχατζόπουλο, έτσι ώστε να εξασφαλισθεί απ' ενός η ενότητα του κόμματος και απ' ετέρου να αποφύγει τις εσωτερικές τριβές, αφού θα έχει εξασφαλίσει την ανακωχή με τον βασικό εσωκομματικό του αντίπαλο.

Τον τελευταίο, πάντως, καιρό δραστηριοποιούνται εντονότερα στελέχη και ομάδες, με στόχο να προωθήσουν τις δικές τους επιδιώξεις. Ο κ. Γ. Αρσένης προωθεί την ιδέα μιας συμμαχίας με τον κ. Α. Τσοχατζόπουλο, αλλά το ενδεχόμενο συμφωνίας είναι αυτή τη στιγμή πρόωρο. Πάντως, θεωρείται ότι ο υπουργός Εθνικής Αμύνης έχει την υποστήριξη του κ. Κάρουλου Παπούλια και ορισμένων ακόμη στελεχών που ανήκουν στους πιστούς φίλους του κ. Ανδρέα Παπανδρέου. Εγκυρες πληροφορίες της «Καθημερινής» αναφέρουν ότι ο κ. Τσοχατζόπουλος δεν έχει λάβει ακόμη αποφάσεις, ενώ κλειστά διατηρούν τα χαρτιά τους και οι κ.κ. Κώστας Λαλιώτης και Κώστας Σκανδαλίδης.

Σε τρία μέτωπα τα προβλήματα του πρωθυπουργού

Μπορεί την Ανάσταση να την εορτάζει ο πρωθυπουργός με τους ομογενείς στις ΗΠΑ, όμως τα Πάθη για την κυβέρνησή του και για τον ίδιο, ουσιαστικά θα αρχίσουν αμέσως μετά την επιστροφή του στην Αθήνα. Μόλις το αεροσκάφος προσγειωθεί στο Ελληνικό, την ίδια στιγμή θα «προσγειωθεί» και ο κ. Κώστας Σημίτης στην ελληνική πραγματικότητα, που διαγράφεται κάθε άλλο παρά ευχάριστη. Τα «μέτωπα» είναι ανοιχτά κυρίως σε τρεις τομείς: στην εξωτερική, στην οικονομική - κοινωνική πολιτική και στα εσωκομματικά.

Στα εθνικά θέματα: Είναι σχεδόν βέβαιο ότι ο πρωθυπουργός και το επιτελείο

του θα επιχειρήσουν να εμφανίσουν την «εκστρατεία» στο εξωτερικό (ευρωπαϊκή περιοδεία και επίσκεψη στις ΗΠΑ) ως μια πρωτοβουλία για την ενημέρωση των «συμμάχων» μας επί των εθνικών μας θέσεων που στέφθηκε με απόλυτη επιτυχία (πώς, άλλωστε, θα μπορούσε να αποτύχει μια προσπάθεια... ενημερωτική);

Ωστόσο, κάτι το ουσιαστικό ο κ. Κ. Σημίτης δεν φαίνεται να έχει στα χέρια του. Ισα-ισα που ο δρόμος για την αντιμετώπιση των εξελίξεων στις ελληνοτουρκικές σχέσεις και στο Σκοπιανό μοιάζει όλο και περισσότερο με Γολγοθά, ενώ και το

«ευρωπαϊκό» μας πρόσωπο εξακολουθεί να μην είναι το καλύτερο που θα μπορούσε. Σαν να μην έφθαναν όλα αυτά, ο πρωθυπουργός έχει να αντιμετωπίσει:

Του ΓΙΩΡΓΟΥ Σ. ΜΠΟΥΡΔΑΡΑ

α) Εναν διαμαρτυρούμενο υπουργό Εξωτερικών, β) Μια υπολογίσιμη (όχι κατ' ανάγκην ομοιογενή) ενδοκυβερνητική αντιπολίτευση.

Στην Οικονομία: Τα αρνητικά μηνύματα της τελευταίας περιόδου σχετικά με την εξέλιξη των οικονομικών δεικτών ασφαλώς, όχι μόνο προβληματίζει αλλά και πολύ περισσότερο προκαλεί ανησυχία στον πρωθυπουργό. Γνωρίζει ότι αν η κατάσταση αυτή συνεχισθεί, αφενός θα καταστεί δυ-

σχερής η άσκηση «κοινωνικής πολιτικής» και αφετέρου θα προσφέρει «όπλα» κριτικής στους πολιτικούς αντιπάλους της κυβέρνησης, είτε αυτοί βρίσκονται εκτός, είτε, όμως, και εντός του ΠΑΣΟΚ! Και βέβαια, το πρώτο μεγάλο εμπόδιο που έχει μπροστά της η κυβέρνηση, είναι η μερική-έστω!- επίλυση των οξυτών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι συνταξιούχοι και την οποία έχει υποσχεθεί η κυβέρνηση το αργότερο μέχρι τον Ιούνιο.

Στα εσωκομματικά: Ο κ. Κ. Σημίτης γνωρίζει πολύ καλά ότι ο δρόμος προς το Συνέδριο του Ιουλίου είναι σπαρμένος με αγκάθια και πως θα χρειαστεί να δώσει πολλές και επώδυνες μάχες.

Ο πρωθυπουργός κ. Κώστας Σημίτης και ο υπουργός Εξωτερικών κ. Θόδωρος Πάγκαλος άφησαν θετικές εντυπώσεις στους Αμερικανούς συνομιλητές τους.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Συγκρατημένη αισιοδοξία από τις ΗΠΑ

Για την πορεία των ελληνοτουρκικών σχέσεων

Η επίσκεψη Σημίτη στην Ουάσιγκτον άφησε θετικές εντυπώσεις στους Αμερικανούς συνομιλητές του και δημιούργησε παράλληλα κλίμα συγκρατημένης αισιοδοξίας για την πορεία των ελληνοτουρκικών σχέσεων. Από πλευράς εντυπώσεων οι Αμερικανοί θέλησαν να ενισχύσουν τον κ. Σημίτη. Ο εκπρόσωπος του Λευκού Οίκου Μάικ ΜακΚέρι χαρακτήρισε την παρουσίαση του κ. Σημίτη «εξαιρετικά ενθαρρυντική». Πρόκειται για φράση που ο ίδιος ο κ. Κλίντον μετέφερε στον εκπρόσωπο Τύπου, όπως αποκάλυψε στην «Κ» στενός συνεργάτης του.

Το ερώτημα όμως είναι, τι τελικά προέκυψε από την επίσκεψη; Χωρίς αμφιβολία η πιο σημαντική εξέλιξη ήταν η έναρξη μιας ενδιάμεσης ελληνοτουρκικής διαπραγματεύσεως με την Ουάσιγκτον στο ρόλο του μεσολαβητή-αγγελιοφόρου. Κατά την πρόσφατη συνάντηση Κλίντον - Ντεμρέλ, οι Αμερικανοί θεωρούν ότι πήραν ορισμένες υποσχέσεις για το Κυπριακό αλλά και την υπόθεση της Αγκυρας πως θα ενασκεφθεί σοβαρά την παραπομπή του θέματος της Ιμιας στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης.

Ο κ. Σημίτης πρότεινε μια διαδικασία βήμα - βήμα για την αποκλιμάκωση των ελληνοτουρκικών σχέσεων, με πρώτο βήμα την τουρκική προσφυγή στη Χάγη. Η ελληνική πλευρά προτείνει παράλληλα μια νέα μεθόδευση που θα μπορούσε να οδηγήσει σε συνολική λύση των εκκρεμοτήτων στο Αιγαίο.

Σύμφωνα με την πρόταση αυτή, η μεν Αθήνα θα κάνει μια δήλωση που θα αποκλείει επέκταση των ελληνοτουρκικών

υδάτων σε 12 μίλια, η δε Αγκυρα θα δεχθεί τη διαίτησία του Διεθνούς Δικαστηρίου για την Ιμια αλλά και την υφαλοκρηπίδα. Μέχρι στιγμής δεν έχει υπάρξει τουρκική αντίδραση στην ελληνική πρόταση, η οποία μετεφέρθη στην Αγκυρα μέσω του Στέιτ Ντιπάρτμεντ.

Η μεσολάβηση της Ουάσιγκτον θα συνεχισθεί πάντως με την επίσκεψη του υφυπουργού Εξωτερικών για Ευρωπαϊκές Υποθέσεις Τζον Κόρνμπλουμ στην Αθήνα και την Αγκυρα στο τέλος Απριλίου και στη συνέχεια με την επίσκεψη του Τούρκου πρωθυπουργού Μεσοούτ Γιλμάζ στον Λευκό Οίκο. Οι Αμερικανοί αξιωματούχοι επιχειρούν να διατηρήσουν απόλυτη μυστικότητα στους χειρισμούς τους γιατί θεωρούν ότι η δημοσιοποίηση του πρακτηρίου θα τινάξει την όλη διαδικασία στον αέρα.

Κατά τη συνάντηση Κλίντον - Σημίτη στον Λευκό Οίκο, ο Αμερικανός ηγέτης μίλησε πολύ λίγο και προτίμησε να ακούσει τον Έλληνα πρωθυπουργό. Σε κάποιο σημείο της συζήτησης παρενέβη ο επιτελάρχης του Λευκού Οίκου Λέον Πανέτα, ενώ έγινε και μια σύντομη αναφορά στην ανάγκη στενότερης συνεργασίας των δύο χωρών για την εξάρθρωση της οργάνωσης 17 Νοέμβρη.

Οι Αμερικανοί είναι ενοχλημένοι διότι πιστεύουν ότι οι ελληνικές δικαστικές αρχές έχουν αρκετά στοιχεία για να προχωρήσουν σε συλλήψεις 2-3 ατόμων. Η αμερικανική πρεσβεία στην Αθήνα έχει κινητοποιήσει την Ουάσιγκτον διότι εκτιμά ότι τυχόν περαιτέρω καθυστέρηση θα μειώσει σε σοβαρά την πιθανότητα παραπομπής των εν λόγω υπόπτων στη Δικαιοσύνη.

Κατά τη συνάντηση του Έλληνα πρωθυπουργού κ. Κώστα Σημίτη με τον πρόεδρο των Ηνωμένων Πολιτειών κ. Μπιλ Κλίντον δεν έγινε καμιά αναφορά στο ζήτημα των Σκοπίων.

Εντύπωση προκάλεσε στους Αμερικανούς το γεγονός ότι ο κ. Σημίτης δεν αναφέρθηκε καθόλου στο ζήτημα των Σκοπίων κατά τη συνάντησή του με τον πρόεδρο Κλίντον.

Ο κ. Σημίτης επρόκειτο να συζητήσει το ανοικτό αυτό θέμα με τον γ.γ. του ΟΗΕ Μπούτρος Γκάλι το μεσημέρι της Παρασκευής στην έδρα του ΟΗΕ.

Εγκυρες διπλωματικές πηγές αναφέρουν ότι η ελληνική κυβέρνηση προτιμά μια ντε φάκτο επίλυση του θέματος με πρωτοβουλία του μεσολαβητή του ΟΗΕ Σάφρους Βανς. Ειδικότερα το σενάριο αυτό προβλέπει ότι τόσο η Αθήνα όσο και τα Σκόπια θα ενημερωθούν τον κ. Βανς ότι δεν μπορούν να συμφωνήσουν σε μια κοινώς αποδεκτή ονομασία. Παράλληλα όμως οι δύο πλευρές θα έχουν δώσει ατύπως το σήμα στον κ. Βανς ότι «μπορούν και οι δύο να ζήσουν με την ονομασία "Νόβα Μακεντόνια"».

Στη συνέχεια ο κ. Βανς θα απευθυνθεί στο Συμβούλιο Ασφαλείας, τονίζοντας ότι

δεν είναι δυνατόν να σημειωθεί πρόοδος στις συνομιλίες, αλλά κατά τη γνώμη του η πιο πρόσφορη ονομασία είναι η «Νόβα Μακεντόνια». Με το προσηγορευμένο αυτό σενάριο πιστεύεται ότι οι δύο κυβερνήσεις θα επιμοιωθούν το λιγότερο δυνατό πολιτικό κόστος και θα μπορέσουν να κλείσουν το ακανθώδες θέμα της ονομασίας.

Σε γενικές γραμμές πάντως ο κ. Σημίτης άφησε θετικές εντυπώσεις στους Αμερικανούς συνομιλητές του, όπως και ο υφυπουργός Εξωτερικών Θεόδωρος Πάγκαλος που είχε μια εξαιρετικά ενδιαφέρουσα οφ δι ρέκορντ συνάντηση με αναλυτές διαφόρων think tanks και υπηρεσιών στο Ινστιτούτο Carnegie.

Ανώτερος Αμερικανός αξιωματούχος τόνισε στην «Κ» πως «αν ο Σημίτης μπορεί να αντιμετωπίσει τους εσωκομματικούς του αντιπάλους, θα είναι ένας έγκυρος συνομιλητής με τον οποίο θα μπορούμε να συναλλασόμαστε (do business with)».

Αγνωστες οι προθέσεις των Σκοπίων

Στις συνομιλίες της Νέας Υόρκης

Τη διασαφήνιση των προθέσεων της ΠΓΔΜ αναμένει η Αθήνα κατά τις συνομιλίες που πρόκειται να επαναληφθούν εντός της προσεχούς εβδομάδας στη Νέα Υόρκη, υπό την αιγίδα του κ. Σάφρους Βανς, για τη διευθέτηση της διαφοράς επί του ονόματος.

Η ΠΓΔΜ, που στους προηγούμενους γύρους των συνομιλιών εμφανιζόταν «διαλλακτική», τις τελευταίες ημέρες, ενώ διά του προέδρου της κ. Γκλιγκόρφ ά-

τά τα -δυσμενή- δεδομένα που οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η προσεχής συνάντηση των δύο πλευρών, πρέσβων κ. Ζαχαράκη και Τσεφόκι στη Νέα Υόρκη δύσκολα θα οδηγήσει σε θεαματικά αποτελέσματα, η ελληνική πλευρά ετοιμάζεται να καθορίσει τα επόμενα βήματά της. Αν και οι τελικές αποφάσεις θα ληφθούν μετά τη συνάντηση των δύο πλευρών, η Αθήνα

προσανατολίζεται στη συνέχιση του διαλόγου υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών, εκτιμώντας ότι αποτελεί χρήσιμο -ή έστω το μόνο- «διάλυο» επικοινωνίας με την ΠΓΔΜ για το ζήτημα που ονομάζεται. Η ελληνική πλευρά φαίνεται να προτιμά τη συγκεκριμένη προσέγγιση έναντι του «απί ευθείας διαλόγου» που προτείνουν τα Σκόπια, αλλά και ο πρέσβης των ΗΠΑ στη γειτονική χώρα κ. Κόμαρς. Επίσης, θα συνεχιστεί την «οικονομική επίθεση» προς τα Σκόπια στο πλαίσιο της Ενδιάμεσης Συμφωνίας, με στόχο να στελεεί το «μήνυμα» ότι η οικονομική ανάπτυξη της ΠΓΔΜ περνάει αναγκαστικά μέσα από την πλήρη εξομάλυνση των σχέσεων της με την Ελλάδα, αν και ορισμένοι ισχυρίζονται ότι ακριβώς με την υπογραφή της Συμφωνίας της Νέας Υόρκης εξέλπιε και το τελευταίο «κίνητρο» για να αποδεχθεί η γειτονική χώρα λύση συνθέτου ονομασίας.

Το κ.π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Τέλος, από την πορεία των συνομιλιών της Νέας Υόρκης θα εξαρτηθεί η πραγματοποίηση της επίσκεψης στην Αθήνα του υφυπουργού Εξωτερικών της ΠΓΔΜ κ. Φερτσκόφσκι. Σημειώνεται ότι ο κ. Φερτσκόφσκι είχε ζητήσει να επισκεφθεί την Αθήνα στις 4 και 5 Απριλίου, αλλά η ελληνική πλευρά, επικαλούμενη το «βαρύ» πρόγραμμα του υφυπουργού Εξωτερικών κ. Θεοδ. Πάγκαλου μετέθεσε την επίσκεψη για μετά το Πάσχα.

Με δύο πρόσωπα εμφανίζεται η Τουρκία

Διατηρεί τις απειλές πολέμου και ταυτόχρονα την πολιτική ειρηνικής αντιμετώπισης όλων των διαφορών

Αβέβαια και επιφυλακτικά βήματα του ελληνοτουρκικού valse hesitation έγιναν αυτή την εβδομάδα, καθώς η Ουάσιγκτον ενθαρρύνει και βοηθάει με κάθε τρόπο τους διαστακτικούς παρτενέρ να βρουν τους ρυθμούς και τις επιδόσεις, που όλοι ξέρουν ότι μπορούν να πετύχουν.

Η Αγκυρα, που επείγεται για την έναρξη του ελληνοτουρκικού διαλόγου, έδωσε μεγάλη δημοσιότητα στη συνάντησή που θα έχουν στο περιθώριο της διάσκεψης των χωρών της Παρευξείνιας Συνεργασίας, στο Βουκουρέστι, οι υφυπουργοί Εξωτερικών στις 27 Απριλίου.

Στη συνάντηση γνωριμίας των δύο υφυργών, θα γίνει «ουσιαστική» ανταλλαγή απόψεων γύρω

από τα θέματα που έχει ήδη διαφανεί ότι περιστρέφεται ο έμμεσος διάλογος που εξελίσσεται.

«Δεν είναι δυνατόν να αποδεχθούμε όλους τους όρους που θέτει ο Έλληνας υπουργός Εξωτερικών», είπε την περασμένη Δευτέρα ο Τούρκος πρωθυπουργός κ. Μεσοούτ Γιλμάζ και προσδιόρισε ότι η Αγκυρα δεν δέχεται να αποσύρει τις δηλώσεις, σύμφωνα με τις οποίες, η επέκταση των ελληνικών χωρικών υδάτων θα θεωρηθεί αιτία πολέμου.

Οι «απειλές πολέμου» διαστρέφουν το νόημα του διαλόγου και της ειρηνικής αντιμετώπισης όλων των ελληνοτουρκικών θεμάτων, έτσι όπως πρότεινε στις πρόσφατες εξαγγελίες του ο κ. Μεσοούτ Γιλμάζ, ο οποίος, σε αντίθεση με την πάγια τουρκική τακτική, δεν περιέλαβε καμία αναφορά σε casus belli,

στις θέσεις που ανέπτυξε. Η αλλαγή αυτή της τουρκικής στάσης προκάλεσε αντιδράσεις, ιδίως από τον πρώην υπουργό Εξωτερικών κ. Μουμάτζ Σοϊσάλ, που έχει και τα κοινοβου-

Του ανταποκριτή μας στην ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ **ΑΛΚΗ ΚΟΥΡΚΟΥΛΑ**

λευτικά, πλέον, μέσα να ασκήσει πιέσεις στην κυβέρνηση. Ο Τούρκος πρωθυπουργός είπε ότι δεν τίθεται θέμα να αποδεχθεί η Αγκυρα να άρει τις δηλώσεις που έχει κάνει σχετικά, απέφυγε ωστόσο να επαναλάβει άμεσα την απειλή πολέμου.

Η προσοχή στην έκφραση του κ. Γιλμάζ υπογραμμίζει την προσπάθεια να μείνουν ανοικτές οι διόδους επικοινωνίας, εν όψει των εμψων ελληνοτουρκικών επαφών, από τις οποίες θα μπορούσε να βρεθεί κά-

ποια λύση. Η Αγκυρα βρίσκεται σε προφανή αντίφαση διατηρώντας ταυτόχρονα ενεργές και τις απειλές πολέμου και την πολιτική ειρηνικής αντιμετώπισης όλων των διαφορών.

Από την άλλη μεριά, για την Αθήνα, η επέκταση των χωρικών υδάτων δεν υπήρξε ποτέ πολιτική απορρέουσα από την προστασία των ελληνικών συμφερόντων. Υπήρξε περισσότερο δικανικό επιχείρημα για την αντιμετώπιση των τουρκικών θεωριών για την υφαλοκρηπίδα του Αιγαίου (και ιδιαίτερα της θεωρίας ότι τα νησιά δεν έχουν υφαλοκρηπίδα).

Τρία ακόμα σημεία συγκατατούν την προσοχή μας σε σχέση με το ελληνοτουρκικό valse:

1) Η ικανότητα της τουρκικής διπλωματίας στον σωστό υπολογισμό του χρόνου των κινήσεών της,

που υπογραμμίσθηκε και με την ανακοίνωση της συνάντησης των δύο υφυργών, λίγο πριν από τη συνάντησή του Έλληνα πρωθυπουργού με τον Αμερικανό πρόεδρο.

2) Η ευκολία με την οποία διαστρέφονται οι λόγοι του κ. Θεόδωρου Πάγκαλου, για να εξυπηρετηθούν κάθε λογής σκοπιμότητες, ή ακόμα και την ανάγκη ορισμένων για «δημοσιογραφικές επιτυχίες».

3) Η απειλή αλλαγής του πολιτικού σκηνικού στην Τουρκία. Μετά ένα μήνα πολιτικής απραξίας, η κυβέρνηση κλυδωνίζεται από την προοπτική παραπομπής της κ. Τσιλέρ στη Δικαιοσύνη για την οικονομική διαχείριση της περιόδου της εξουσίας της.

Η σχετική πρόταση που κατέθεσε το Ισλαμικό Κόμμα στην τουρκική εθνοσυνέλευση στηρίζεται στις καταγγελίες που έχει κάνει

δημόσια ο κ. Γιλμάζ, αναγκάζοντάς τον να στρίψει την πρόταση παραπομπής της κ. Τσιλέρ.

Όσο κι αν η πολιτική προς την Ελλάδα είναι πάντα από την αντιδικία των κομμάτων, ο βηματισμός του ελληνοτουρκικού valse δεν μπορεί παρά να επηρεασθεί.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία - Εκδόση: «Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» Α.Ε. Εδρα: Σωκράτους 57, Αθήνα 10431 - Τηλ.: 5299.000 FAX: 5228.894 - TELEX 223482

Εκδότης: Θ. Α. ΑΛΑΦΟΥΖΟΣ

Διευθυντής: ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΑΡΚΑΓΙΑΝΝΗΣ

Διευθυντής συντάξεως: ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΤΑΓΚΟΣ

Αρχισυντάκτης: ΒΗΣΣΑΡΙΩΝ ΣΤΑΥΡΑΚΑΣ

Σύμβουλοι εκδόσεως: ΣΤΑΜΟΣ ΖΟΥΛΑΣ - ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΜΠΙΣΤΙΚΑΣ - ΝΙΚΟΣ ΝΑΟΥΜΗΣ

Λογιστήριο - Διαφημίσεις - Συνδρομές - Μικρές Αγγελίες - Κοινωνικά - Προκηρύξεις - Πλειστηριασμοί - Ισολογισμοί: Σωκράτους 57 - Τηλ.: 5299.600 - FAX: 5228.591

Γραφείο ΒΟΡΕΙΟΥ Ελλάδος: Τοιμσκη 45 - Θεσσαλονίκη 546 23 Τηλ.: 263.654, 277.329 - FAX 226.497

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική ή κατά παράφραση ή διασκευή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογράφησης ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη. Νόμος 2121/1993 και κανόνες Διεθνούς Δικαίου που ισχύουν στην Ελλάδα.

ΤΑΣΕΙΣ

Μια ομάδα εξτρεμιστών της άκρας δεξιάς «κήρυξε» τον πόλεμο κατά της Ουάσιγκτον, αμφισβητώντας το σύστημα. Από τη Μοντάνα θα αρχίσει ο νέος εμφύλιος.

Το αμερικανικό όνειρο γίνεται εφιάλτης

Ο πέραν του Ατλαντικού τρόπος ζωής θέλγει μόνο τους πολύ φτωχούς. Οι υπόλοιποι αισθάνονται εξαπατημένοι και αποπροσανατολισμένοι

Το Αμερικανικό Όνειρο ψυχωραγεί, είτε πρόσφατα ο Άρθουρ Μίλερ, σε συνέντευξή του στον Νουβέλ Ομπσερβέρ. Μόνο τους πολύ φτωχούς εξακολουθεί να παρηγορεί. Οι υπόλοιποι αισθάνονται πικρά, εξαπατημένοι και αποπροσανατολισμένοι. Σ' αυτούς τους υπόλοιπους βρίσκουν τα ερείσματά τους όσοι

ακράιοι εκ των αποπροσανατολισμένων αντιλαμβάνονται πια τη ζωή τους με έναν τρόπο διασαλευμένο, που τους επιτρέπει να διαχωρίζουν τη θέση τους από την υπόλοιπη Αμερική και να αυτονομούνται με τη δύναμη των όπλων, που τόσο εύκολα αποκτούν. Πρόκειται ουσιαστικά για έναν ιδιόμορφο εμφύλιο, μικρής κλίμακας, για την ώρα, με δυνα-

τότητες να επεκταθεί και να αποκτήσει διαστάσεις μεγάλου κοινωνικοπολιτικού προβλήματος. Περιορίζεται στις πιο ι-διόρρυθμες από τις αμερικανικές πολιτείες -Μοντάνα, Αϊντάχο- όπου οι κοινότητες αυτών των διαταραγμένων απόκληρων της αμερικανικής ευδαιμονίας έχουν οργανωθεί με τρόπο απροσπέλαστο από τις αρχές ασφαλείας. Οπλισμέ-

νοι, με δικούς τους νόμους, δικές τους αρχές και σύνορα ελπίζουν ότι κάποτε θα είναι η πλειοψηφία και προσδοκούν ότι το εντυπωσιακό 45% των Αμερικανών που αμφισβητούν την ομοσπονδιακή κυβέρνηση και τις ομοσπονδιακές εξουσίες, θα ανήκει κάποτε στις επικράτειές τους. Στην απλοϊκή τους αντίληψη, την καλλιεργημένη με τρόπους επί-

σημους, η Ουάσιγκτον δεν είναι παρά ένας παρασιτικός μηχανισμός, ανικανός να ανταποκριθεί στην υπόσχεση για τη Γη της Επαγγελίας. Εθνική συνειδηση δεν απέκτησαν ποτέ και η διολίσθησή τους στη βία και στη αυθαιρεσία είναι σχεδόν αυτονόητη. Οι ομοσπονδιακές αρχές δηλώνουν αδυναμία και περιορίζονται σε ρόλο παρατηρητή.

Όπως όλες οι μεγάλες προφητείες, έτσι κι αυτή αυτοεκπληρώθηκε. Οι «Ελεύθεροι Άνθρωποι» της Μοντάνα, μία χούφτα εξτρεμιστές της δεξιάς που πριν από πολύ καιρό κήρυξαν τον πόλεμο κατά των Ηνωμένων Πολιτειών, έλεγαν πάντα ότι έτσι θα τελείωναν, με μία ένοπλη αντιπαράθεση με τον χειρότερο εχθρό τους, την κυβέρνηση των ΗΠΑ.

Κι έτσι γίνεται. Για περισσότερο από μία εβδομάδα είναι εγκλωβισμένοι από άνδρες του Εφ-Μπι-Αϊ στο απομονωμένο οικισμό τους στην επίπεδη ύπαιθρο της Μοντάνα. Καθένας δεν γνωρίζει πόσο βρίσκονται μέσα στο κτίσμα, ίσως δέκα ίσως εξήντα άτομα. Αρνούνται να βγουν στον έξω κόσμο από το Μάιο του 1995, μολοντί εκκρεμούν εντάλματα σύλληψης εις βάρος δεκατριών απ' αυτούς, καταζητούνται για φοροδιαφυγή, απάτη πολλών εκατομμυρίων δολαρίων και απειλές κατά της ζωής δημοσίων προσώπων. Ισχυρίζονται ότι το αμερικανικό κράτος δεν είναι νόμιμο και παρανόμως κατέχει τη γη της Αμερικής.

Αντίθετα, οι ίδιοι έχουν ανακηρύξει μίαν έκταση περίπου 4.000 στρεμμάτων της Μοντάνα ανεξάρτητη περιοχή με τους δικούς της νόμους, με δική της φυλακή και κυβέρνηση, την έχουν ονομάσει Τζαστάς Τάουνσιπ και την προστατεύουν απειλώντας να πυροβολήσουν όποιον πλησιάσει.

Το Εφ-Μπι-Αϊ βρίσκεται «προ των πυλών» τους, έχει μπλοκάρει τους γύρω δρόμους, έχει τοποθετήσει ολόγυρα περίπου εκατό ελεύθερους σκοπευτές, διαπραγματευτές και ψυχολόγους, υπό το άγρυπνο βλέμμα εκατοντάδων ρεπόρτερ. Πρόκειται για το οικείο θέαμα των ημερών στην Αμερική, όπως το 1992 ήταν η πολιορκία του «αυτονομιστή» Ράντι Γουίβερ στο Αϊντάχο, όπου ένας αξιωματικός, η γυναίκα κι ο γιος του Γουίβερ σκοτώθηκαν, όπως το 1993 ήταν το σόου του Γουέικου του Τέξας, με κατάληξη μία αιματηρή επίθεση και το θάνατο 80 ατόμων.

Σήμερα, για μία ακόμη φορά, η αμερικανική κυβέρνηση βρίσκεται αντιμέτωπη με τους εχθρούς της, δίνει μάχη με μία παραστρατιωτική οργάνωση, με αντικυβερνητικά στοιχεία, των οποίων οι θεωρίες για τα Ηνωμένα Έθνη, τη Νέα

Παγκόσμια Τάξη Πραγμάτων και την παγκόσμια συνωμοσία για το σκλάβωμα των Αμερικανών ανακοινώθηκαν πρόσφατα στα μάτια όλου του κόσμου, πριν από ένα χρόνο, με τη βομβιστική επίθεση στην Πόλη της Οκλαχόμα. Ένας από τους ηγέτες των «αναρτών» πρόβλεψε ότι η Μοντάνα θα είναι το μέρος, όπου η δεύτερη αμερικανική επανάσταση θα κλιμακωθεί σε πόλεμο.

Για τις ομοσπονδιακές αρχές, οι Ελεύθεροι Άνθρωποι αντιπροσωπεύουν ένα

μεγάλο πονοκέφαλο. Δεν μπορούν να τους αφήσουν ανενόχλητους, γιατί κάτι τέτοιο θα σήμαινε ότι επιτρέπουν να διακυβευτεί η βασική αρχή

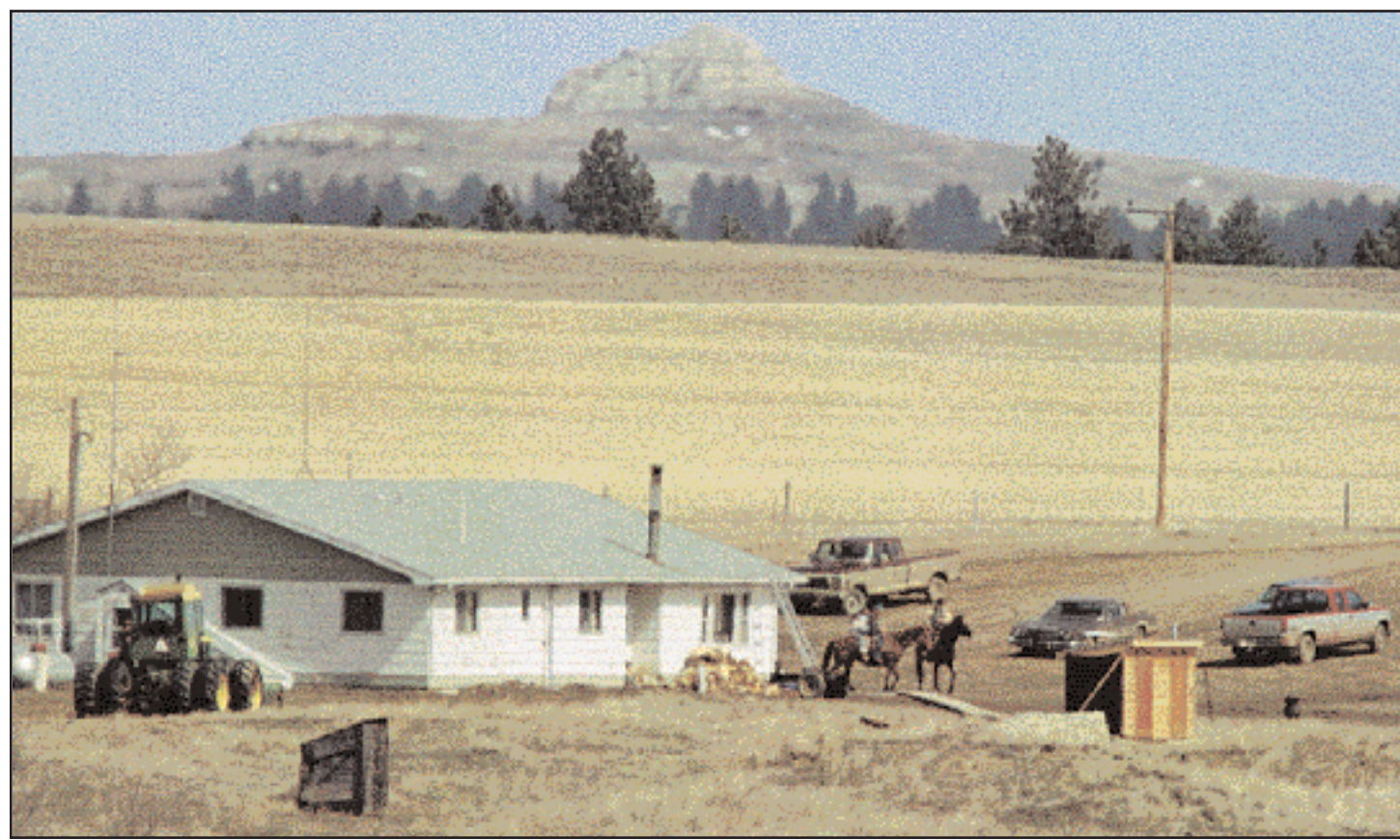
της πολιτισμένης κοινωνίας, η τήρηση του νόμου. Από την άλλη, υπάρχουν το σύνδρομο του Γουέικου, ο φόβος ότι οποιαδήποτε αντιπαράθεση με «αυτόνομα» στοιχεία θα καταλήξει σε αιματοχυσία και θα χρεωθεί στην κυβέρνηση.

Έτσι, η ομοσπονδιακή αστυνομία προσπαθεί να αμβλύνει την κατάσταση: έχουν απομακρυνθεί οι ένοπλοι κομάντος, όπως και οι ακροβολιστές και έχουν παραμείνει διάφορα κινητά μπλόκα στους δρόμους, που οδηγούν στις εγκαταστάσεις των εξτρεμιστών, έτσι ώστε να διασφαλιστεί η διακοπή ανεφοδιασμού των εγκλειστών με όπλα και τρόφιμα.

Οι δημοσιογράφοι παραμένουν σε απόσταση ασφαλείας, ώστε να αποφύγουν να τροφοδοτούν την εις βάρος τους κατηγορία για υποδαύλιση υστερίας, όπως είχε συμβεί με την περίπτωση του Γουέικου.

Το σοβαρότερο πρόβλημα, ωστόσο, δεν είναι αυτό της τακτικής, αλλά της πολιτικής που ακολουθείται από την κυβέρνηση. Η απλή αλήθεια είναι ότι τα αντικυβερνητικά αισθήματα στις Ηνωμένες Πολιτείες, ενώ σπάνια εκφράζονται με την εξτρεμιστική μορφή των Ελεύθερων Ανθρώπων, υπάρχουν και επιμένουν.

Η δυσπιστία προς την ίδια την πολιτική και τη διακυβέρνηση της χώρας παραμένει πάντα σε υψηλά επίπεδα. Λίγες ημέρες μετά τη βομβιστική επίθεση στην Οκλαχόμα, το 45% των ερωτηθέντων σε δημοσκόπηση, δήλωσαν ότι θεωρούν απειλή για τα συνταγματικά δικαιώματά τους την ομοσπονδιακή κυβέρνηση.

Οι «Ελεύθεροι Άνθρωποι» βρίσκονται εγκλωβισμένοι από άνδρες του FBI στο απομονωμένο αγρόκτημά τους στη Μοντάνα. Καείς δεν γνωρίζει πόσο ακριβώς βρίσκονται μέσα. Αρνούνται να βγουν στον έξω κόσμο από τον Μάιο του 1995 και ισχυρίζονται πως το αμερικανικό κράτος δεν είναι νόμιμο και παρανόμως κατέχει τη γη της χώρας.

Παιχνίδι «γάτας με ποντίκι» στη Μοντάνα

Με τη σύλληψη δύο ηγετικών στελεχών της οργάνωσης, πριν από μερικές ημέρες και την αυξανόμενη παρουσία του Εφ-Μπι-Αϊ γύρω από το άλλοτε αγρόκτημα Κλαρκ που τώρα εξυμνηρεί τη βάση των Ελεύθερων Ανθρώπων, η Τζαστάς Τάουνσιπ δεν είναι πλέον απλώς το αρχηγείο μιας ομάδας ατόμων, αλλά γαμάλα του εξτρεμισμού και του οικονομικού εγκλήματος. Είναι και το πρώτο μεγάλο πεδίο δοκιμής του κρατικού μηχανισμού για την προστασία του νόμου, ύστερα από δύο επιχειρήσεις-καταστροφή, στις οποίες πρόβη το 1992 και το 1993, στο Αϊντάχο και το Τέξας.

Αντιμέτωποι με το χειρισμό τέτοιων ακραίων υποθέσεων, το υπουργείο Δικαιοσύνης βρίσκεται σε δυσχέρεια να επαναχαράξει τη γραμμή ασφαλεί-

ας ανάμεσα στην ισχύ και στην αμέλεια. Η άποψη που επικρατεί αυτή τη φορά συνιστά ψυχραμία και υποβάθμιση του θέματος. Η υπουργός Δικαιοσύνης, Τζάνετ Ρίνο, που επικρίθηκε έντονα, όταν έδωσε την εντολή για την τελική έφοδο στο Γουέικου, συνόψισε ως εξής τις εντολές της ως προς το χειρισμό της υπόθεσης της Μοντάνα: «όχι ένοπλη σύγκρουση, όχι πολιορκία και όχι ένοπλος αποκλεισμός».

Η ειρωνεία είναι ότι επί μήνες οι τοπικοί αξιωματικοί ζητούν απεγνωσμένα την άφιξη των δυνάμεων ασφαλείας. Οι Ελεύθεροι Άνθρωποι ολόκληρη την προηγούμενη χρονιά επιδόθηκαν σε μία εκστρατεία εκφοβισμού, επιχειρώντας να αντικατα-

στήσουν την τοπική αστυνομία. Παράλληλα, χρησιμοποιώντας χρήματα που οικειοποιήθηκαν από φοροδιαφυγή και απάτες, προσπάθησαν να αγοράσουν εξοπλισμό αξίας 1,4 εκ.δολαρίων, απόπειρα που δεν ευδοκίμησε. Η απραξία των ομοσπονδιακών αρχών απέναντι στην οργάνωση τερματίστηκε πριν από δεκατέσσερις μέρες, με τη σύλληψη δύο ηγετών της, του Λιρόι Σβάτσερ και του Ντάνιελ Πίτερσον. Οι συλλήψεις έγιναν μία ημέρα ύστερα από μία συνάντηση στο αρχηγείο των εξτρεμιστών, κατά την οποία ο Σβάτσερ κατέστρωσε ένα σχέδιο απαγωγής τοπικών επισήμων.

Μολοντί το Εφ-Μπι-Αϊ έχει τη μόνη ανησυχία ότι η βάση των εξτρε-

μιστών της Μοντάνα μπορεί να λειτουργήσει σαν μαγνήτης για διάφορες περιθωριακές ένοπλες ομάδες, που πυροδοτούνται από αντισυμβατικότητα, από μίσος προς την κυριαρχία των λευκών ή από την παρανοϊκή αντίληψη για μία παγκόσμια συνωμοσία των τραπεζιτών, εκπρόσωποι των αυτοανακηρυγμένων παραστρατιωτικών οργανώσεων στις δυτικές Πολιτείες καταγγέλλουν τους Ελεύθερους Ανθρώπους ως συνήθειες εγκληματίες.

Πάντως, η ομοσπονδιακή αστυνομία δεν δείχνει να ετοιμάζεται για μάχη, αλλά προβαίνει σε διάφορες ενέργειες για την εγκατάσταση των ανδρών της σ' ένα διπλανό αγρόκτημα, στην περίπτωση που απαιτηθεί η παρουσία τους για πολύ καιρό στη Μοντάνα.

«Γιουναμπόμπερ» ο ιδιοφυής δολοφόνος

Επί δύο σχεδόν δεκαετίες το FBI αναζητεί τον μυστηριώδη βομβιστή, τον «αναρχικό», που έταξε τη ζωή του στον

«προηγμένης τεχνολογίας». Από την πρώτη επίθεση με παγιωμένο δέμα εναντίον του Northwestern University, στο Σικάγο, το 1978, μέχρι την τελευταία, τον Απρίλιο του 1995, στο Σακραμέντο της Καλιφόρνιας, τρία άτομα σκοτώθηκαν και 18 ακρωτηριάστηκαν από τις βόμβες του «Πουναμπόμπερ», όπως τον ονόμασαν οι ομοσπονδιακοί πράκτορες, επειδή εκτός από τις αεροπορικές εταιρίες και τις εταιρίες ηλεκτρονικών οι άλλοι συνήθει στόχοι του ήταν τα πανεπιστήμια.

Με τη σύλληψη του Θιόντορ Καζίνσκι το FBI ελπίζει ότι έληξε το ανθρωποκτονητικό, από τα πιο επίμονα και μακροχρόνια στην αμερικανική ιστορία. Γέννημα της ιδιότυπης παράνοιας, που χαρακτηρίζει ορισμένες περιθωριακές κυρίως τάξεις της αμερικανικής κοινωνίας, ο Καζίνσκι εντοπίστηκε, όταν ο αδελφός του παρέδωσε στο FBI έγγραφο που βρήκε στη σοφίτα του σπιτιού της μητέρας του και που θύμιζαν το περίφημο «μανιφέστο» του Γιουναμπόμπερ, που δημοσίευσε η «Ουάσι-

γκτον Ποστ». Στο καλύβι του Καζίνσκι, έξω από την πόλη Λίνκολν της Μοντάνα, βρέθηκαν υλικά και σχέδια για την κατασκευή εκρηκτικών μηχανισμών και δύο γραφομηχανές οι οποίες ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν για τη δακτυλογράφηση των παγιωμένων επιστολών και του μακροσκελέστατου μανιφέστου. Ο Καζίνσκι, εξάλλου, ανταποκρίνεται κάπως στον Γιουναμπόμπερ, όπως τον περιέγραψαν οι λιγοστοί μάρτυρες, που τον είδαν στις σπάνιες περιπτώ-

σεις ιδιόχειρης παράδοσης της παγιωμένης επιστολής. Συνήθως, τις έστελνε με το ταχυδρομείο. Από τότε έχουν περάσει

Η καλύβη του «Γιουναμπόμπερ» στο Λίνκολν της Μοντάνα.

χρόνια. Οι μάρτυρες περιέγραψαν ένα λευκό άντρα, με μωδές, τετράγωνο πηγούνι και πλούσια μαλλιά. Ο άνδρας που συνέλαβε το FBI

είναι λεπτός, με αραιά ξανθά μαλλιά, που γκρίζαρον και με τετράγωνο πηγούνι που σκεπάζεται από μούσι. Ένα άλλο κοινό σημείο του Καζίνσκι με τον βομβιστή είναι η ιδιότητα του αντικοινωνικού, αλλά ευφυούς και μεθοδικού ατόμου, με τεχνικές γνώσεις και πανεπιστημιακό παρελθόν.

Τέλος, το FBI, το οποίο στο διάστημα των 17 χρόνων της καταδίωξης επιστράτευσε τα πλέον σύγχρονα τεχνολογικά μέσα και ορισμένους από τους διασημότερους Αμερικανούς εγκληματολόγους, έχει στη διάθεσή του γραμματοσήμα, στα οποία εντοπίστηκε το σάλιο του «Γιουναμπόμπερ». Η ομοσπονδιακή αστυνομία ελπίζει ότι ερευνώντας το DNA του βομβιστή και του Καζίνσκι, θα μπορέσει να εξακριβώσει, εάν πρόκειται για το ίδιο πρόσωπο.

Ποιος είναι ο Θιόντορ Καζίνσκι

Ο Καζίνσκι, μαθηματικός, απόφοιτος του Χάρβαρντ, με διδακτορικό στο Πανεπιστήμιο του Μίτσιγκαν και για δυο χρόνια, από το 1967 έως το 1969, καθηγητής στο Μπέρκλεϊ, συνέχιζε να μελετά και να ενημερώνεται στο απομονωτήριο του. Τα ίχνη του «καθηγητή» αρχίζουν να χάνονται το 1970, μετά την τελευταία του ανακοίνωση επιστημονικού περιεχομένου. Μέχρι το 1977 στέλνει τη διεύθυνσή του στο σχολείο, στο οποίο φοίτησε, ώστε να ενημερώνονται οι ετήσιοι κατάλογοι των αποφοίτων.

Η τελευταία του διεύθυνση προκαλεί απορία στους υπεύθυνους, αφού πρόκειται για μια περιοχή στο Αφγανιστάν, η οποία δεν αναφέρεται ούτε καν στους γεωγραφικούς χάρτες. Εκτοτε, μόνο οι κάτοικοι

του Λίνκολν γνωρίζουν την ύπαρξή του. Το περασμένο καλοκαίρι ο «Γιουναμπόμπερ» απείλησε να εξαπολύσει βομβιστικές επιθέσεις, εάν οι Τάιμς της Νέας Υόρκης και η Ουάσιγκτον Ποστ δεν δημοσίευαν το μανιφέστο του, έκτασης 35.000 λέξεων, στο οποίο κατήγγελλε την καταλυτική επίδραση της μεταβιομηχανικής κοινωνίας στον «απανθρωπισμό» του κόσμου.

Ο συντάκτης επέμενε ότι η σύγχρονη κοινωνία έπρεπε να αντικατασταθεί από «μικρές αυτόνομες μονάδες» 100 ατόμων. Οι δυο εφημερίδες, αφού αμφισβητήθηκαν επί μήνες, συμφώνησαν να δημοσιεύσουν το μανιφέστο στην Ουάσιγκτον Ποστ με τη μορφή ένθετου. Εκτοτε, δεν υπήρξαν άλλες βομβιστικές επιθέσεις.

Ο Γερμανός καγκελάριος οραματίζεται μια Ευρώπη στο πρότυπο της χώρας του, αλλά αναγνωρίζει ότι ο Γάλλος πρόεδρος εκφράζει την «πραγματικότητα».

Σχέση στοργής Σιράκ - Κολ

Οι θέσεις τους στη διακυβερνητική θα μπορούσαν να είχαν γραφεί από τον ίδιο άνθρωπο

Οταν η Ευρώπη αντιμετωπίζει προβλήματα, οι Γάλλοι και οι Γερμανοί αισθάνονται υποχρεωμένοι να ενώσουν τις δυνάμεις τους. Ακόμη και δύο ηγέτες με τόσο διαφορετικές απόψεις, όπως ο πρόεδρος Ζακ Σιράκ και ο καγκελάριος Χέλμουτ Κολ, παρουσιάζονται έτοιμοι, τουλάχιστον απ' όσο διεφάνη από τις αποστολές τους στη διακυβερνητική που άρχισε ήδη στο Το-

Ο καγκελάριος Κολ και ο πρόεδρος Σιράκ εκφράζουν ο ένας τις απόψεις του άλλου όταν υποστηρίζουν ότι η νομισματική ένωση είναι η απαραίτητη προϋπόθεση για την οικονομική ανάπτυξη αλλά και την αντιμετώπιση της ανεργίας.

ρίνο, να σχηματίσουν μια συμμαχία περισσότερο αρραγή από οποιαδήποτε άλλη στο παρελθόν.

Οι θέσεις των δύο ανδρών, όπως παρουσιάστηκαν στο Τορίνο, θα μπορούσαν να είχαν γραφεί από τον ίδιο άνθρωπο. Το μυστικό της νέας σύμπνοιας και της ενίσχυσης του γαλλογερμανικού άξονα, είναι η «υπαναχώρηση» της Γερμανίας, τουλάχιστον στη διάρκεια της διακυβερνητικής, σε σχέση με την ομοσπονδιακή Ευρώπη. Μολονότι ο καγκελάριος Κολ εξακολουθεί να οραματίζεται μια Ευρώπη στο πρότυπο της ομοσπονδιακής Γερμανίας, αναγνωρίζει ότι, υπό τις παρούσες συνθήκες, ο πρόεδρος Σιράκ εκφράζει την «πραγματικότητα» και ότι ο δογματισμός είναι εις βάρος της χώρας του.

Είναι σαφές ότι οι στόχοι των δύο ανδρών διαφέρουν κατά πολύ: Ο πρόεδρος Σιράκ θέλει να καταστήσει το γαλλικό φράγκο εξίσου ισχυρό με το γερμανικό μάρκο, ο καγκελάριος Κολ επιδιώκει την πολιτική ένωση της Ευρώπης. Ωστόσο, εκφράζουν ο ένας τις απόψεις του άλλου όταν υποστηρίζουν ότι η νομισματική ένωση είναι η απαραίτητη προϋπόθεση της οικονομικής ανάπτυξης, ακόμη και της αντιμετώπισης της ανεργίας, που σήμερα

αποτελεί το μείζον πρόβλημα, κυρίως της Γερμανίας. Οι δυσκολίες άλλωστε του καγκελαρίου να πείσει τους συμπατριώτες του να αποδεχθούν το «Ευρώ» φαίνεται πως ξεπερνιούνται. Τουλάχιστον αυτή είναι η «ανάγνωση», εκ μέρους των χριστιανοδημοκρατών, της αποτυχίας των σοσιαλδημοκρατών στις πρόσφατες περιφερειακές εκλογές να εξασφαλίσουν την υποστήριξη των Γερμανών στον αγώνα τους εναντίον της οικονομικής και νομισματικής ένωσης.

Η εκλογή του Σιράκ στη γαλλική προεδρία είχε προκαλέσει αρκετές

ανησυχίες. Ήταν γνωστή η κριτική του για την Ευρώπη, όπως και η αγροθυμία με την οποία ψήφισε υπέρ της Συμφωνίας του Μάαστριχτ. Είχε επίσης ταχθεί εναντίον της ενιαίας ευρωπαϊκής πράξης του 1985, της ένταξης της Ισπανίας και της Πορτογαλίας στην Ε.Ε. και της νομισματικής ένωσης. Δεν ήταν λοιπόν περίεργο που, μετά την εκλογή του, οι γκολιστές άρχισαν να υποστηρίζουν ότι το «στρατόπεδο Κολ», με τις απόψεις του περί «σκληρού πυρήνα» επιχειρεί να διαірσει την Ένωση.

Σήμερα, όμως, οι δύο άνδρες

χρησιμοποιούν την ίδια γλώσσα. Κι αυτό δεν σχετίζεται μόνο με το γεγονός ότι οι Γερμανοί αντικατέστησαν το «σκληρό πυρήνα» με το «avant garde», εννοώντας ότι ο δυναμικός πυρήνας δεν πρέπει να είναι κλειστός αλλά να αποτελέσει ένα μαγνητικό πεδίο για τις άλλες χώρες. Είναι προφανές ότι ο κ. Κολ είναι σε θέση να επηρεάσει τον κ. Σιράκ, παρά το αντίθετο. Έτσι, μάλλον θεωρήσει ότι, προς το παρόν, η υπαναχώρησή του είναι ο καλύτερος τακτικός ελιγμός για το μέλλον.

The Economist newspaper, London 1996

ΔΙΕΘΝΗ ΘΕΜΑΤΑ

Κίνηση Γέλτσιν για επανένωση Σλάβων

Ιδρύθηκε Κοινότητα Κυρίαρχων Δημοκρατιών

Στο κυριλλικό αλφάβητο -και στο λατινικό- μόνο ένα γράμμα χωρίζει την πρώην Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών από την Κοινότητα Κυρίαρχων Δημοκρατιών, που «ιδρύθηκε» πριν από δύο εβδομάδες στο Κρεμλίνο, με πρώτους συνομολόγους τη Ρωσία και τη Λευκορωσία. Αλλωστε για τους Ρώσους, ιδιαίτερα τους νοσταλγούς της οικονομικής και πολιτικής σταθερότητας του παρελθόντος, η απουσία της λέξης «σοσιαλιστικών» δεν αλλάζει την ουσία του πράγματος. Όσο για τους Σλάβους εθνικιστές, η σεπτή «γαμήλια» τελετή, την οποία ευλόγησε ο πατριάρχης Αλέξιος Β' στην αίθουσα του Αγίου Γεωργίου, ήταν σαφής, όσο και τα λόγια του προέδρου Μπόρις Γέλτσιν: «Τα παιχνίδια αυτών που αμφισβητούν τη δημοκρατικότητα των λαών μας και επιχειρούν να μας απομονώσουν, είναι απαράδεκτα».

Ο πρόεδρος της Λευκορωσίας, Αλεξάντερ Λουκασένκο, μίλησε για δύο εθνη που θα «πορευθούν μαζί προς την ευημερία και το νέο αιώνα». Όσον αφορά την ευημερία, σύμφωνα με τους οικονομολόγους, η συνθήκη μάλλον θα ενισχύσει οικονομικά τη Λευκορωσία, ενώ αντίθετα θα επηρεάσει τεράστιο οικονομικό κόστος για τη Ρωσία. Οι ίδιοι οι Λευκορώσοι αντίπαλοι του προέδρου Λουκασένκο, ο οποίος κάθε άλλο παρά δημοφιλής είναι στη χώρα του -ούτε ο πρόεδρος Γέλτσιν, άλλωστε, διανύει περίοδο δημοτικότητας- τον κατηγορούν για καιροσκοπισμό και ότι «θυσίασε την ανεξαρτησία της χώρας στην παρασιτική φιλοδοξία του να επιλύσει τα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε, εις βάρος της Ρωσίας».

Η συνθήκη, απαραίτητος όρος της οποίας είναι η διατήρηση της κυριαρχίας, της ανεξαρτησίας και της εδαφικής ακεραιότητας των δύο χωρών, προβλέπει κοινή εξωτερική πολιτική, την από κοινού φρούρηση των συνόρων, κοινή αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος και την από

κοινού χρήση της «στρατιωτικής υποδομής». Ωστόσο, οι οικονομικές παράμετροι της συμφωνίας παρουσιάζουν κάποια προβλήματα. Σύμφωνα με το κείμενο, τον επόμενο χρόνο θα καταρτιστεί κοινή πολιτική όσον αφορά το νόμισμα, τις πιστώσεις και τον προϋπολογισμό. «με στόχο τη δημιουργία εκείνων των συνθηκών που θα επιτρέψουν τη νομισματική ένωση». Την προηγούμενη φορά που έγινε παρόμοια απόπειρα, η Κεντρική Τράπεζα της Ρωσίας εξέφρασε σαφέστατα τις επιφυλάξεις της για το κόστος της νομισματικής ένωσης. Αλλωστε το ρούβλι, σε σχέση με το υπερπληθωρισμένο νόμισμα της Λευκορωσίας, θεωρείται «σκληρό» νόμισμα.

Οι δύο όμως πρόεδροι που υπέγραψαν τη συνθήκη ελάχιστα ασχολήθηκαν με αυτές τις λεπτομέρειες. Αντίθετως, ανακοίνωσαν πανηγυρικά τη σύσταση ανωτάτου συμβουλίου στο οποίο θα μετέχουν οι ίδιοι, οι πρωθυπουργοί των χωρών τους, οι πρόεδροι των Κοινοβουλίων τους και οι πρόεδροι των εκτελεστικών επιτροπών τους. Στο μεταξύ, πολλά χιλιόμετρα νοτιότερα, στη Βουλγαρία, ξύπνησαν τα φαντάσματα του παρελθόντος, από τότε που η χώρα εθεωρείτο η 16η σοβιετική Δημοκρατία. Η πρόταση του προέδρου Γέλτσιν να συμμετάσχει η Βουλγαρία στη νέα οικονομική ένωση των πρώην σοβιετικών Δημοκρατιών, προκάλεσε θύελλα αντιδράσεων στη Σόφια και απειλεί με κυβερνητική κρίση τη χώρα. Ο αντικομμουνιστής πρόεδρος Ζέλνιο Ζέλεφ, κατηγορήσε εμμέσως, πλην σαφώς, τον πρώην κομμουνιστή πρωθυπουργό, Ζαν Βίντενοφ, για μυστικές συνομιλίες με τη Μόσχα.

Μολονότι η Βουλγαρία επιθυμεί να ενταχθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η παλαιά κομμουνιστική φρουρά αντιτίθεται στην οποιαδήποτε σχέση της χώρας με το ΝΑΤΟ και στριγγίει τις θέσεις του προέδρου Γέλτσιν εναντίον της διεύρυνσης της Ατλαντικής Συμμαχίας στις χώρες του πρώην Συμφώνου της Βαρσοβίας.

Κάθαρη στη Λατινική Αμερική

Ο στρατός παύει να παραβιάζει αιτωρητί τα ανθρώπινα δικαιώματα

Οι αντίπαλοι κάθε επίδοξου μεταρρυθμιστή στη Λατινική Αμερική συχνά φορούν στρατιωτικές στολές. Ο πρόεδρος της Γουατεμάλα, Αλβάρτο Αρζού, που βρίσκεται στην εξουσία εδώ και δύο μήνες, διαπίστωσε πόσο απειλητικές μπορούν να γίνουν οι δυνάμεις ασφαλείας, όταν έδωσε εντολή για κάθαρση στον στρατό και στην αστυνομία. Ξαφνικά εξέσπασε ένα κύμα εγκληματικότητας -μέσα σε οκτώ εβδομάδες, 50 απαγωγές για λύτρα, 600 κλοπές αυτοκινήτων και κατά μέσον όρο οκτώ φόντοι την ημέρα- το οποίο οι αξιωματούχοι απέδωσαν σε ύποπτα στοιχεία μέσα στις δυνάμεις ασφαλείας. Ταυτόχρονα, οι δικαστές και εισαγγελέεις που θα μπορούσαν να δικάσουν τους κατηγορούμενους στρατιώτες και αστυνομικούς δέχθηκαν σωρεία απειλών για τη ζωή τους. Όμως ο Αρζού δεν παρέδωσε τα όπλα. Τις δύο προηγούμενες εβδομάδες συνεληφθήσαν αρκετοί απόστρατοι και εν ενεργεία αξιωματικοί του στρατού και της αστυνομίας.

Η περίπτωση της Γουατεμάλας δεν είναι μεμονωμένη. Σε ολόκληρη τη Λατινική Αμερική η εποχή των καταπατητών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων πλησιάζει στο τέλος της. Ολοένα και περισσότεροι από τους εγκληματίες που κρύβονταν πίσω από τις στρατιωτικές και αστυνομικές στολές συλλαμβάνονται, δικάζονται και καταλήγουν στη φυλακή.

Οι περιπτώσεις αυτές έπαψαν να υπάγονται στη δικαιοδοσία των στρατιωτικών δικαστηρίων, τα οποία συχνά ευνοούσαν την υπεράσπιση με καθυστερήσεις ή βιαστικές αθωώσεις. Οι εκλεγμένες κυβερνήσεις αντιμετωπίζονται πλέον ως η μόνη νόμιμη μορφή διακυβέρνησης και οι πολιτικοί ηγέτες μπορούν πλέον να ελέγχουν το στρατό για καταχρήσεις εξουσίας, χωρίς να κινδυνεύουν τόσο πολύ από στρατιωτικά πραξικοπήματα. Σε μερικές χώρες η μάχη μόλις αρχίζει, ενώ σε άλλες προχωρά ενθαρρυντικά. Ενα δείγμα:

Γουατεμάλα: Η εκκαθάριση στο στρατεύμα περιέλαβε 300 αξιωματικούς, μεταξύ των οποίων και το ένα τρίτο των στρατηγών του στρατού. Αποπέμφθηκαν επίσης 118 αξιωματικοί της αστυνομίας -οι 80 ήταν διοικητές. Από τότε, σε ομιλίες και συνεντεύξεις του, ο πρόεδρος Αρζού επισημάνε επανειλημμένως ότι η κλιμάκωση της βίας που συνόδευσε τις αλλαγές αυτές αποτελεί αντίποινα των δυνάμεων ασφαλείας και προσπάθεια να αποσταθεροποιηθεί η κυ-

βέρνηση. Την τελευταία εικοσαετία ο στρατός της Γουατεμάλας κατηγορείται για τις σφαγές δεκάδων χιλιάδων αθώων πολιτών, κυρίως Ινδιάνων, κατά τη διάρκεια επιχειρήσεων κατά αριστεριστών αντάρτων. Επιπλέον, απόστρατοι ή εκτός υπηρεσίας στρατιωτικοί και αστυνομικοί είναι ύποπτοι για απαγωγές, ληστείες και εκτελέσεις αριστεριστών και ακτιβιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ονδούρα: Το πρώτο βήμα έγινε το 1993, όταν μια επιτροπή ερεύνησε 184 υποθέσεις εκτελέσεων και βασανισμών πολιτικών κρατουμένων στις δεκαετίες του '70 και του '80. Οι πρώτοι που συνεληφθήσαν από τον Ιανουάριο του 1994, οπότε ανήλθε στην εξουσία ο πρόεδρος Κάρλος Ρομπέρτο Ρένα, ήταν 10 στρατιώτες κατηγορούμενοι για τον βασανισμό έξι φοιτητών. Φέτος τον Ιανουάριο το ανώτατο Δικαστήριο απέρριψε μια απόφαση, βάσει της οποίας οι κατηγορούμενοι προστατεύονταν από ένα νόμο περί αμνηστίας του 1991. Εν τω μεταξύ συνεχίζονται και οι έρευνες σε τοποθεσίες όπου μπορεί να υπάρχουν μαζικοί τάφοι.

Βραζιλία: Τον Ιανουάριο η Κάτω Βουλή του Κογκρέσου πέρασε μια τροπολογία σύμφωνα με την οποία οι δολοφονίες και τα άλλα εγκλήματα, που υπάρχουν υπόνοιες ότι διέπραξε η επίφοβη στρατιωτική αστυνομία, θα εκδικαστούν από πολιτικά δικαστήρια. Η στρατιωτική αστυνομία, ένα σώμα 300.000 ανδρών που υπάγεται στους κυβερνήτες των πολιτειών, έχει κατηγορηθεί κατ' επανάληψη για εκτελέσεις και άλλες πράξεις κατάχρησης. Το 1992 κατέπνιξε μια εξέγερση κρατουμένων στις φυλακές Σάο Πάουλος Καραντίρου, σκοτώνοντας 111 άτομα και, μολονότι απαγγέλθηκαν κατηγορίες σε 121 αξιωματικούς, κανένας δεν καταδικάστηκε. Κατά συνέπεια η υπαγωγή των υποθέσεων που την αφορούν σε πολιτικά δικαστήρια είναι ένα τεράστιο βήμα. Το πρόβλημα είναι αν η Γερουσία θα περάσει αυτή την τροπολογία, καθώς πολλά μέλη της είναι πρώην κυβερνήτες που έχουν υποστηριχθεί στο παρελθόν από τη στρατιωτική αστυνομία.

Αργεντινή: Σε καμία άλλη χώρα της Λατινικής Αμερικής η κυβέρνηση δεν έχει αντιπαρατεθεί τόσο ανοιχτά στο στρατεύμα όσο στην Αργεντινή. Πολλοί από τους στρατηγούς που άσκησαν απάνθρωπα την εξουσία στη δεκαετία του '70 δικάστηκαν και φυλακίστηκαν. Ο Κάρλος Σαούλ Μενέμ,

από το 1989 που ανέλαβε το προεδρικό αξίωμα, περιορίσε το προσωπικό και τον προϋπολογισμό του στρατού, έτσι ώστε να πάψει να αποτελεί απειλή για την πολιτική εξουσία, για πρώτη φορά στην ιστορία της χώρας.

Το τελευταίο χτύπημα δόθηκε πέρσει, μετά την κατακραυγή που προκάλεσε ο θανάσιμος φυλοδαρμός ενός στρατιώτη. Ο υπεύθυνος αξιωματικός καταδικάστηκε σε 15 χρόνια φυλάκιση από πολιτικό δικαστήριο και ο Μένεμ εκμεταλλεύτηκε την ευκαιρία για να καταργήσει την υποχρεωτική θητεία.

Όλα αυτά, βέβαια, δεν σημαίνουν ότι παντού στη Λατινική Αμερική οι στρατηγοί έχουν εξουδετερωθεί. Μπορεί στη Χιλή πέρσει να φυλακίστηκαν οι δύο πράκτορες των μυστικών υπηρεσιών, οι οποίοι το 1976 στην Ουάσιγκτον δολοφόνησαν τον πρώην υπουργό Εξωτερικών Ορλάντο Λετελιέρ.

Ταυτόχρονα επιταχύνεται η έρευνα 500 περιπτώσεων παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τη στρατιωτική κυβέρνηση στο διάστημα 1973-1990.

Ωστόσο ο στρατηγός Αουγκούστο Πινοσέτ παραμένει επικεφαλής του στρατεύματος και είναι μάλλον απίθανο αυτός και το επιτελείο του να βρεθούν ποτέ στο εδώλιο.

Κολομβία: Ο πρόεδρος της Ερνέστο Σάμπερ, αναλαμβάνοντας τα ηνία πριν από δύο χρόνια, υποσχέθηκε μεταρρυθμίσεις στον κολομβιανό στρατό, ο οποίος όχι μόνο εμπλέκεται σε παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αλλά και σε δωροδοκίες σχετικές με το εμπόριο κοκαίνης. Όμως ο Σάμπερ πιέζεται τώρα να παραιτηθεί, γιατί κατηγορείται ότι κατά την προεκλογική του εκστρατεία χρηματοδοτήθηκε από το καρτέλ των ναρκωτικών Κάλι και τώρα χρειάζεται την υποστήριξη των στρατιωτικών για να παραμείνει στην εξουσία.

Περού: Ο πρόεδρος Αλμπέρτο Φουτζιμόρι δεν θέτει ζήτημα παραβίασεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από την πλευρά του στρατού, αντίθετα του παραχωρεί κάθε δικαιοδοσία προκειμένου να αντιμετωπίσει τους αριστεριστές αντάρτες, θεωρώντας την ατιμωρησία τίμημα της ειρήνης.

Στη Γουατεμάλα, πριν από δύο εβδομάδες, ένα δικαστήριο έκρινε ότι παραβιάστηκαν τα εργασιακά δικαιώματα των 118 αστυνομικών που παύθηκαν από τον Αρζού και όλοι επέστρεψαν στις θέσεις τους.

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Βυζαντινές εικόνες
λεία αρχαιοκαπήλων

Δεκάδες εκκλησιαστικοί θησαυροί ξεπουλιούνται στο εξωτερικό

Το τηλεφώνημα έγινε σε κεντρικό ξενοδοχείο των Αθηνών. Στη σουίτα αριθ... ο κ. «Χ» περίμενε έχοντας εκθέσει την πραγματία του σε όλους του χώρους του δωματίου. Εικόνες! Ένας αμύθητος θησαυρός μισοκρυμμένος στις κουβέρτες και τα σεντόνια του ξενοδοχείου, άφηναν και τον πιο ανίδεο να καταλάβει ότι η διαπραγμάτευση που μόλις τώρα άρχιζε θα ήταν μάλλον σκληρή αλλά και πολύ αποδοτική...

Σκηνή αγοραπωλησίας, από τις πλέον συνθηματικές για τους γνωρίζοντες, με αντικείμενο μια πολύτιμη πολιτιστική παρακαταθήκη, τις βυ-

της **ΕΦΗΣ ΧΑΤΖΗ-ΑΝΝΙΔΟΥ**

ζαντινές μας εικόνες, τις οποίες η συστηματική λεηλασία των μονών και των εκκλησιών μας κατέστησε αγαθό εν ανεπαρκεία. Αν και οι εικόνας ποτέ δεν έπαψαν να αντιμετωπίζονται από το λαό μας ως αντι-

κείμενα λατρείας, τα τελευταία χρόνια εισέβαλαν στα σπίτια των νεοελλήνων και ως έργα τέχνης. Η «νόμιμη» αγορά των βυζαντινών εικόνων είναι μάλλον κορεσμένη. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο το γεγονός ότι ένας από τους μεγαλύτερους, αν όχι ο μεγαλύτερος, οίκος δημοπρασιών στη χώρα μας, οι «Christie's» δεν δημοπρατούν εικόνες στην Ελλάδα ακριβώς επειδή ο κατάλογος των έργων είναι μάλλον περιορισμένος έως φτωχός.

Χωρίς να αμφισβητούμε τη γνησιότητα των εικόνων που δημοπρατούνται σε δημοπρασίες μεγάλων και «διαπιστευμένων» στον εικαστικό χώρο «γκαλερί», πρέπει να ομολογήσουμε ότι ο μεγάλος αριθμός εικόνων κυκλοφορεί στη αγορά από παράνομα κανάλια. Καλοστημένα κυκλώματα λυμαινούνται τα εγκαταλελειμμένα μοναστήρια και τις αλειτούργητες εκκλησίες διοχετεύοντας στο εμπόριο ακόμη και τα σκεύη της Αγίας Τράπεζας. Δεν έχει περάσει πολύς καιρός από τότε που ήλθε στο φως η περίπτωση της 50χρονης δικηγόρου στη Θεσσαλονίκη, στην κατοχή της οποίας βρέθηκε ένας ξύλινος σταυρός Αγίας Τράπεζας, μήκους 1,5 μ., τρεις ξυλόγλυπτοι σταυροί Ευλογίας καθώς και αρκετές εικόνες διαφόρων διαστάσεων. Ενώ οι φωνές αγωνίας από τα νησιά του Αιγαίου πληθαίνουν απεμπιστικά.

Οι εκκλησίες μας ξεγυμνώνονται. Οσες πολύτιμες εικόνες έμειναν ξεχασμένες στα προσκυνητάρια, γίνονται στόχος ληστών που ανενόχλητοι σχεδόν «χτυπούν» και φυγαδεύουν στο εξωτερικό ανεκτίμητους θησαυρούς της ορθοδοξίας. Για παράδειγμα στην Ιο, τον

«αγιοπελαγίτικο Μυστρά», οι κλοπές των βυζαντινών εικόνων αποτελούν ένα κακό προηγούμενο που οι κάτοικοι και οι τοπικές αρχές δεν χάνουν ευκαιρία να το καταγγέλλουν και να το υπενθυμίζουν στους «αρμοδίους».

«Οι εκκλησίες μας ρήμαξαν, λέει ο δήμαρχος Ιου κ. Γιώργος Πουσαίος, σπουδαίες εικόνες ζωγραφισμένες από εξόριστους Κρήτες καλλιτέχνες την εποχή της Τουρκοκρατίας αφαιρέθηκαν από τους τόπους λατρείας μέσα σε μία νύχτα. Σήμερα, μετά τις κλοπές του '90, τις εκκλησίες τις φυλάνε οι κάτοικοι. Κάθε οικογένεια έχει αναλάβει και από μία εκκλησία, αλλά γνωρίζουμε καλά πως αν εμφανισθούν αδιάτακτοι αρχαιοκάπηλοι, οπλισμένοι, κανείς δεν θα μπορέσει να τους εμποδίσει. Η πρόταση που έχουμε καταθέσει στους αρμοδίους και αφορά στη δημιουργία ενός μουσείου βυζαντινής τέχνης μέσα στην πιο όμορφη εκκλησία στη χώρα του νησιού μας, μένει εδώ και χρόνια αναξιοποίητη και πολύ φοβούμεθα ότι οι πρωτοβουλίες θα ληφθούν όταν θα είναι πια πολύ αργά και θα έχουμε χάσει όλα τα πολύτιμα ίχνη μιας εικαστικής σχολής που έσβησε

παίρνοντας μαζί της τα υπέροχα μυστικά της».

Τα τελευταία πέντε χρόνια που άνοιξαν τα σύνορα με την Αλβανία, λέει ο ντεντέκτιβ κ. Γιώργος Τσουκάλης, οι εικόνες περισσεύσαν στα στέκια της παρανομίας. Μπορούμε να πούμε ανεπιφύλακτα ότι το 30-40% των εικόνων που κυκλοφορούν αυτή τη στιγμή προέρχονται από εκεί. Είναι άριστα συντηρημένες και, το κυριότερο, πωλούνται αντί πινακίου φακής. Με 300-400.000 δραχμές μπορεί να αποκτήσει κανείς πραγματικά αριστουργήματα.

Μια άλλη μεγάλη οδός παράνομης εισαγωγής βυζαντινών εικόνων στη χώρα μας είναι εκείνη που ξεκινά από το Σοχούμι της Γεωργίας, περνά από τη Βουλγαρία και καταλήγει, μέσω Κέρκυρας, στην Ιταλία.

Από την Ιταλία αρχίζει η διακίνηση. Ενδιαφέρον συνήθως εκδηλώνουν οι Γερμανοί, οι Γάλλοι αλλά και οι ίδιοι οι Ιταλοί, λέει ο κ. Τσουκάλης. Στα μεγαλύτερα και πολυτελέστερα ξενοδοχεία του Μιλάνου, για παράδειγμα, κάθε πρώτη του μηνός αναρτάται κοινοποίηση για μεγάλη δημοπρασία εικόνων που λαμβάνει χώρα εκεί. Το 50% των εικόνων που δημο-

πρατεύεται προέρχεται από την Ελλάδα.

Στη χώρα μας τα κοινά που αγοράζει εικόνες έχει στην πλειονότητά του χρήμα αλλά μικρή σχέση με τον πολιτισμό και την τέχνη.

«Δεν έχει περάσει πολύ καιρός από τότε που κυρία περιέγραφε τις απαιτήσεις της σε κλεπταποδόχο με τον εξής χαρακτηριστικό τρόπο: Θέλω τις καλύτερες που έχεις (εννοείται εικόνες). Δεν με νοιάζει πόσο κάνουν, θέλω μονάχα να είναι μεγάλες!»

Σ' αυτό το σκοπό δαπανούν υψηλότερα χρηματικά ποσά, λέει ο κ. Τσουκάλης. Χωρίς να επιβεβαιώσουν και να διασταυρώσουν όσα λέει ο «έμπορος», αγοράζουν σχεδόν με κλειστά μάτια. Πριν από λίγο καιρό η Ασφάλεια συνέλαβε τη Λέτα Μπούζου στο Κουκάκι, την ώρα που πωλούσε 14 εικόνες, για τις οποίες ζητούσε 60.000 δολάρια, δηλαδή περίπου 14 εκατομμύρια δραχμές. Χωρίς πιστοποιητικά εγκυρότητας, χωρίς τίποτα. Και είναι βέβαιον ότι αν δεν είχε προλάβει να την εντοπίσει ο υποφαινόμενος και να τη συλλάβει η δίωξη αρχαιοκαπηλίας, οι εικόνες αυτές θα κοσμούσαν σήμερα κάποιο σαλό-

Καλοστημένα κυκλώματα λυμαινούνται εγκαταλελειμμένα μοναστήρια και αλειτούργητες εκκλησίες διοχετεύοντας στο εμπόριο ακόμη και σκεύη της Αγίας Τράπεζας.

Οσες πολύτιμες εικόνες έμειναν ξεχασμένες στα προσκυνητάρια γίνονται στόχος ληστών. Στη φωτογραφία, εικόνες που κατασχέθηκαν

Κλέφτες και αστυνόμοι

Η Ασφάλεια Αθηνών υποστηρίζει ότι κάθε χρόνο κατάχονται τουλάχιστον 80-100 εικόνες διακινούμενες σε παράνομες δασοληψίες, ενώ αποτελεί κοινό μυστικό ότι στην Αμερική, την Γερμανία την Γαλλία και την Ιταλία οι βυζαντινές εικόνες γίνονται ανάρπαστες.

Αν και οι βυζαντινές εικόνες είναι πλέον σπάνιες, λέει ο κ. Γιώργος Τζάλας, διευθυντής του Τμήματος Αρχαιοκαπηλίας της Ασφάλειας Αθηνών, τα τελευταία πέντε χρόνια έχουν κατασχεθεί 350 εικόνες, η αξία των οποίων δεν κοστολογείται. Οι παραβάσεις επισημάνθηκαν λίγο-πολύ στο σύνολο της Ηπειρωτικής Ελλάδας αλλά και στη νησιωτική χώρα, με προτεραιότητα τις αφύλακτες εκκλησίες και τα μοναστήρια.

Οι κλέφτες είναι συνήθως Έλληνες, άτομα που ζουν στην παρανομία, ενώ τα τελευταία χρόνια στα κυκλώματα αυτά έχουν εισχωρήσει και Αλβανοί, στην κατοχή των οποίων έχουν βρεθεί υπέρροχες εικόνες (τις έκρυβαν στα σπίτια τους οι Χριστιανοί όταν ο Εμβέρ Χότζα απαγόρευε τη λειτουργία των εκκλησιών και σήμερα έχουν περάσει στα χέρια «αετονύχθιδων», που τις πουλούν όσο-όσο). Οι συγκριτικά κλέφτες σ' αυτό τον χώρο είναι ελάχι-

στοι. Δεν έλειψαν βέβαια και οι κληρικοί που μίηκαν στον πειρασμό, λέει ο κ. Τζάλας. Όλοι θυμούνται τους ιερωμένους από την Πάτρα που πριν από δύο χρόνια συνελήφθησαν «επί τω έργω», καθώς και τον μοναχό από το Άγιο Όρος που μοσχοπολούσε έργα από τον ιερό τόπο.

Αν και το δίκτυο των αρχαιοκαπήλων είναι πολύ καλά οργανωμένο, η Αστυνομία με ένα αρκετά καλά εκπαιδευμένο επιτελείο, και σε συνεργασία με την Ιντερπόλ, έχει κατορθώσει να εξολοθρεύσει μεγάλες σπείρες.

«Το κυνήγι των αρχαιοκαπήλων, λέει ο κ. Τζάλας, είναι ίσως το πιο δύσκολο γιατί πρόκειται για αλυσίδα όπου όλοι της οι κρίκοι είναι «υγιείς». Οι κλέφτες είναι ευνοημένοι επαγγελματίες και πάνω από όλα «καθαροί». Στις επιχειρήσεις αυτές το πιο ακριβό πράγμα είναι η πληροφορία. Στοιχίζει πολύ, αλλά χωρίς αυτήν δεν γίνεται τίποτα».

Το πρόβλημα είναι ότι τα μέσα που υπάρχουν στη διάθεση της Ελληνικής Αστυνομίας είναι περιορισμένα. Οι «κλέφτες» είναι εύποροι, έτσι μπορούν και εξοπλίζονται καλά. Η παρανομία γεννά εύκολα το χρήμα και το διαθέτει εύκολα για τον εξοπλισμό της. Το ελληνικό Δημόσιο είναι φτωχό και δύσκαμπτο.

Μεταβυζαντινό μνημείο καταρρέει

Η ιερά Μονή Αγίας Τριάδος στην Κοζάνη περιμένει μάταια κρατική αρωγή

Ενα μνημείο μοναδικής σημασίας για την εκκλησιαστική αρχιτεκτονική και, κυρίως, την ιστορία της αγιογραφίας του τόπου μας οδηγείται σε καταστροφή. Σπάνιες και αξιόλογες τοιχογραφίες των αρχών του 19ου αιώνα που κοσμούν το εσωτερικό καθολικού μεταβυζαντινής μονής, κινδυνεύουν να καταρρεύσουν από την υγρασία και την έλλειψη συντήρησης.

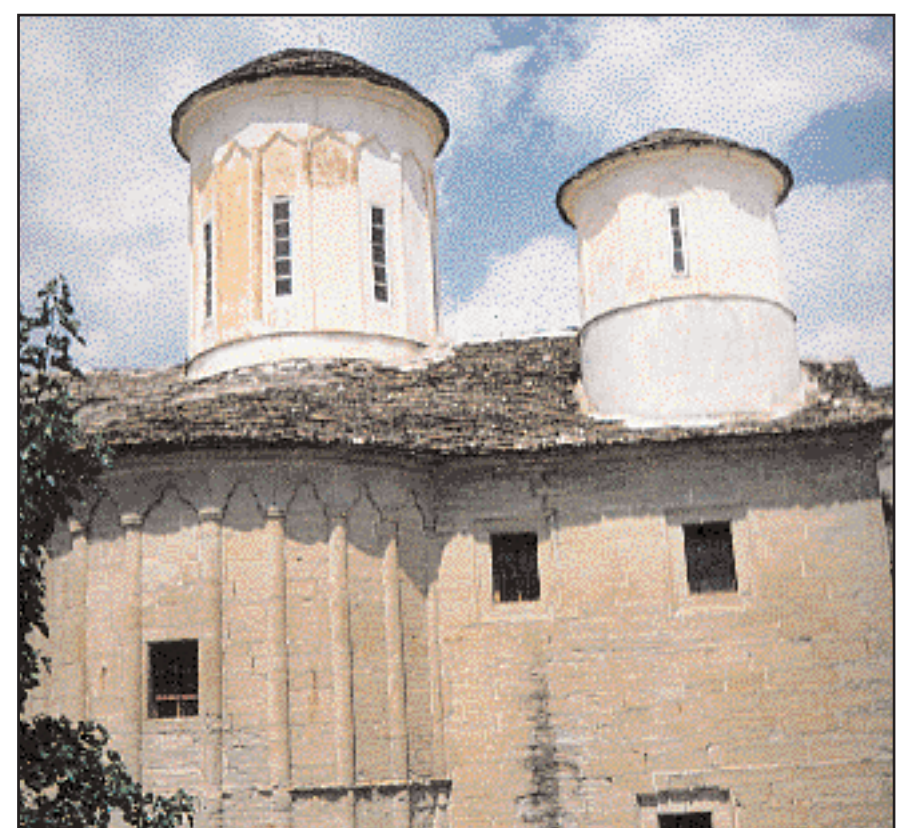
Πρόκειται για την Ιερά Μονή Αγίας Τριάδος στο Ζουπάνι -σημερινό Πεντάλοφο- Κοζάνης, που δεσπόζει σε μια ορεινή κατάφυτη περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας, το Βόιο, σε υψόμετρο 1.010 μέτρων. Αποτελεί χαρακτηριστικό

της **ΕΛΕΝΗΣ Χ. ΛΑΜΪΑ**

δείγμα μοναστηριακής αρχιτεκτονικής του τέλους του 18ου αιώνα -χτίστηκε στα 1792-1800- αλλά σήμερα «συντηρείται» από έναν και μοναδικό ιερέα. Τον αρχιμανδρίτη Σεραφείμ Μαραγκίδη, ο οποίος φροντίζει το συγκρότημα εδώ και 40 χρόνια.

Στις επανειλημμένες εκκλησίες του για τη σωτηρία της Μονής, οι αρμόδιες αρχές κωφεύουν. Την ευθύνη έχει η περιφερειακή αρχαιολογική υπηρεσία η οποία ωστόσο είναι επιφορτισμένη με δεκάδες άλλα μνημεία και αρχαιολογικούς χώρους πέντε νομών που χρίζουν επίεμβασης, συντήρησης και ανασκαφής. Το βάρος της ευθύνης σηκώνει ουσιαστικά ο αρχιμανδρίτης Σεραφείμ. Ζει εκεί με την υπεργήρη μητέρα του και αγωνίζεται να αντεπεξέλθει στις καιρικές συνθήκες. Τους χειμερινούς μήνες είναι, συνήθως, αποκλεισμένος από τα χιόνια, τους καλοκαιρινούς υποδέχεται τους επισκέπτες, μεριμνά για τη φιλοξενία τους και βέβαια, νοιάζεται όσο κανείς άλλος για τις τοιχογραφίες που παρουσιάζουν σοβαρά προβλήματα απολέπισης.

Το καθολικό που κατασκευάστηκε κατά τα αγιορειτικά πρότυπα -με κόγχες στη βόρεια και τη νότια πλευρά του- φιλοτεχνήθηκε από Χιοναδίτες ζωγράφους. Ο τοιχογραφημένος διάκοσμος, σύμφωνα με επιγραφή χρονολογείται στο 1802 κι είναι έργο του Μιχαήλ από τους Χιοναδίτες Καστοριάς. Οι τοιχογραφίες καλύπτουν όλες τις επιφάνειες του καθολικού. Ζωγραφισμένοι είναι όλοι οι χώροι: τοίχοι, τρούλοι, κόγχες, μέχρι και τα ξύλινα δοκάρια που υποβάσταν τις θολωτές κατα-

Η εκκλησία είναι αγιογραφημένη ολόκληρη εσωτερικά και αποτελεί σπάνιο δείγμα μοναστηριακής αρχιτεκτονικής. Στη φωτογραφία τμήμα της νότιας όψης.

σκευές. Το εικονογραφικό έργο -εξηγεί η αρχιτέκτονας κ. Ξανθή Σαββοπούλου- αναπτύσσεται σε πέντε ζώνες. Στην πρώτη εικονίζονται ολόσωμοι άγιοι κι ακολουθούν άγιοι σε στήθια, σκηνές από τη ζωή του Χριστού, απεικονίσεις παραβολών που καταλήγουν και πάλι σε σκηνές από τη ζωή του Χριστού.

Η αξία της Μονής δεν βρίσκεται μόνο στις τοιχογραφίες. Το πέτρινο κτίσμα είναι πολύ κομψό κι όπως φαίνεται, οι Ζουπανιώτες κτίστες και οι Χιοναδίτες αγιογράφοι άφησαν ένα από τα καλύτερα δείγματα της δουλειάς τους. Αξιόλογα είναι επίσης τα λιθανάγλυφα -παραστάσεις σε πέτρα- που κοσμούν τις όψεις του μνημείου, το ξυλόγλυπτο τέμπλο που φιλοτεχνήθηκε το 1802 και οι πτέρυγες των κελιών, χαρακτηριστικά δείγματα της μοναστηριακής αρχιτεκτονικής του 19ου αιώνα.

Εντονα προβλήματα από την υγρασία στις τοιχογραφίες, ιδιαίτερα στους θόλους, εμφανίστηκαν πριν από δεκαπέ-

ντε χρόνια αλλά επεμβάσεις δεν έγιναν λόγω έλλειψης χρημάτων. Συντηρήθηκε μόνον η στέγη ενώ εργασίες αποκατάστασης πρέπει να γίνουν και στο καθολικό ενός μοναστηριού που σώζεται δίπλα από την Ι.Μ. Αγίας Τριάδος. Είναι μια μικρή μονόχωρη εκκλησία των Τριών Ταξιαρχών, χωρίς εσωτερική διακόσμηση που χτίστηκε με ντόπια πέτρα.

Το πακέτο Ντελόρ έδωσε τον τελευταίο καιρό τη λύση και το έργο θα χρηματοδοτηθεί με 15 εκατομμύρια δραχμές. Ηδη συντάσσεται η απαιτούμενη μελέτη επέμβασης από την αρμόδια αρχαιολογική υπηρεσία της Βέροιας. Έτσι το έργο της συντήρησης, διαβεβαιώνει η κ. Σαββοπούλου πρόκειται να αρχίσει σύντομα.

Ο αρχιμανδρίτης Σεραφείμ ωστόσο είναι επιφυλακτικός και στέλνει το μήνυμά του σε κάθε κατεύθυνση: «Αν δεν γίνει άμεσα επέμβαση οι τοιχογραφίες δεν πρόκειται να αντέξουν δεύτερο χειμώνα...». Το ερώτημα είναι: οι αρμόδιες αρχές θα προλάβουν;

Ενδοσκοπία

Καθημερινά...

...και άλλα

Καθημερινά...

...και άλλα

Στίχοι του Ηλία Μακρή

Στίχοι του Αντόνη Καλαμάρα

***

Βιβλιογραφία

Στίχοι του Ηλία Μακρή
Στίχοι του Αντόνη Καλαμάρα

***

Βιβλιογραφία

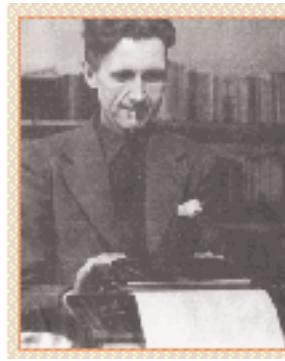
Οι θησαυροί της Λέσβου

Σελ. 19

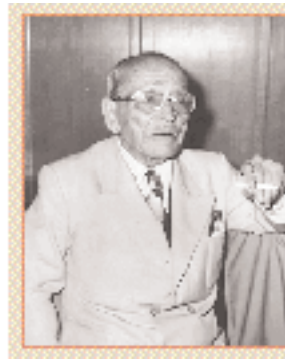
Το μέλλον του έθνους στην Ευρώπη του αύριο

Σελ. 21

Ηρθε το τέλος των πολιτικών συγγραφέων

Σελ. 22

Δύο άγνωστα διηγήματα του Γ. Σκαρίμπα

Σελ. 23

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΑΘΗΝΑ, Μ. ΣΑΒΒΑΤΟ 13 - ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΑΣΧΑ 14 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1996

Η θρησκευτική τέχνη σήμερα

Οι καλλιτέχνες χρησιμοποιούν τους συμβολισμούς για να αποτυπώσουν το θείο

Αν για την πολιτική ιστορία η καθιέρωση της χριστιανικής θρησκείας από τον Μ. Κωνσταντίνο ως επίσημης (ουσιαστικά), θρησκείας της απέραντης ρωμαϊκής αυτοκρατορίας αποτέλεσε μια εξαιρετικά εύστοχη πολιτική πράξη, για την ιστορία της τέχνης το γεγονός αυτό σημαίνει την αφετηρία μιας νέας καλλιτεχνικής εποχής, με τη διεύρυνση και τον επαναπροσδιορισμό του εικαστικού της πεδίου και τη χωρική και χρονική ταύτιση της νέας τέχνης με την αυγή της χριστιανικής εποχής.

Στο εξής η θρησκευτική παράσταση θα αποτελέσει την κύρια ενασχόληση των καλλιτεχνών και η κυριαρχία της θα διαρκέσει επί αιώνες. Μόλις κατά την περίοδο της Αναγέν-

νησης άρχισαν να διεισδύουν στην καθιερωμένη εικονογραφία ορισμένα θέματα, όπως μυθολογικά, ιστορικά κ.λπ., ενώ άλλα (ηθογραφία, νεκρές φύσεις κ.ά.) εμφανίστηκαν κατά τους νεότερους χρόνους και αποτέλεσαν ανεξάρτητες κατηγορίες της ζωγραφικής.

Η θρησκευτική εικόνα, είτε ιδωθεί ως μέρος μιας ιστορικής μεταβολής και μιας συνεχώς ανανεούμενης αισθητικής, που επηρεάζει την αναπαραστατική της λειτουργία είτε αντιμετωπιστεί ως εκδήλωση ενός δημόσιου ή ιδιωτικού φορέα, εξυπηρετεί, κατά κανόνα, ορισμένες πολιτικές πρακτικές και προπαγανδιστικούς στόχους, όπως για παράδειγμα ήταν η τέχνη της Αντι-

μεταρρύθμισης, αλλά και άλλων περιόδων.

Είναι χαρακτηριστικό επίσης, ότι οι απαρχές της θρησκευτικής τέχνης συνδέονται με τις λειτουργίες εκείνες που τη σηματοδοτούν (λ.χ. η λατρευτική της χρήση), αυτές δηλαδή που προσδίδουν αυτόνομη αξία και πρωταρχική σημασία στη μορφή. Στον μοντερνισμό το θρησκευτικό θέμα παρουσίασε μια βαθμιαία μεταμόρφωση ως προς τις αισθητικές και καλλιτεχνικές επινοήσεις, με την ενσωμάτωση στοιχείων που πρόδιδαν τη διαφορετική θέση των καλλιτεχνών στον κόσμο και ειδικότερα στον κοινωνικό χώρο και τη σχέση τους με τις παντοειδείς ιδεολογίες της εποχής. Έτσι δημιουργήθηκε μια

τέχνη που συνίστατο από έναν περίπλοκο κώδικα νοημάτων και που η κατανόησή της σήμαινε γνώση των κανόνων λειτουργίας του έργου και αναπαράστασης και ταυτόχρονα κατοχή της αντίληψης για τη θεολογική της διάσταση, που αναπόφευκτα οδήγησε στο συμβολισμό, την αλληγορία και το αινίγμα. Σε αντίθεση με τον Μεσαίωνα, η Αναγέννηση πρόσφερε ένα πλούσιο υλικό πολύπλοκων συνθέσεων, που απαιτούσαν την αποκωδικοποίησή τους, που θα 'λεγε κανείς, ότι προορίζονταν για έναν στενό κύκλο «μυημένων» (θεολογικά, καλλιτεχνικά, κοινωνικά).

Μόνο κατά τους νεότερους χρόνους τα θρησκευτικά θέματα περιορίζονται στο επίπεδο του προσωπικού και του ιδιωτικού βίου και σπάνια θα

δαι κανείς εικόνες που εξυπηρετούσαν κρατικές ή υπερκρατικές αντιλήψεις θεολογικού περιεχομένου. Αν και τα θρησκευτικά θέματα γίνονται ολοένα και πιο σπάνια ο πλουραλισμός της σύγχρονης τέχνης επέτρεψε να αντιμετωπίζονται με θρησκευτικά θέματα που αναφέρονται και σε άλλους χώρους και που εκφράζουν διαφορετικά αισθητικά ενδιαφέροντα. Η σύγχρονη τέχνη προτιμά να ασχολείται με τον ορατό και τον πραγματικό κόσμο, που αποτελεί και το βασικό υλικό της δραστηριότητας των καλλιτεχνών και να στρέφεται στα θεμελιώδη συστατικά της τέχνης μέσα από την αμύτη των υλικών της.

Η επιλογή, άλλωστε, κοινοτόπων θεμάτων από την καθημερινή ζωή (ποπ art, κονστρουκτιβισμός κ.ά.) αντανάκλωσε την αντίθεση στον υπέρμετρο υποκειμενισμό της αφαιρεσης, χωρίς να αφήνουν πολλά περιθώρια για μεταφυσικού ή θρησκευτικού τύπου θέματα. Μπροστά σ' έναν κόσμο κομμένο στα δύο η λογική του έχσχατου φορμαλισμού από έργα-αντικείμενα, που τυποποιούσαν τις ιδέες, όπως η καταναλωτική κοινωνία τα αγαθά της, δεν ήταν δυνατό να μην επιφέρει νέους συμβολισμούς, νέες ιδέες και νοήματα.

Η έννοια της θρησκευτικότητας διευρύνεται και κατακτά μια εξαιρετικά μεγάλη έκταση τόσο ως προς τις φορμαλιστικές επιλογές, όσο και ως προς την εννοιολογική σημασία των «εικόνων» της, όπου αρχετυπικά στερεότυπα θα επανακάμπουν συνεχώς και με μεγάλη ταχύτητα.

Πολύ περισσότερο, που ο πλουραλισμός της μεταμοντέρνας εποχής, θα οδηγήσει στην αξιοποίηση κάθε ιδέας με κάθε μέσον, που είναι σε θέση να μετασχηματίσει την προσωπική γνώση και το όνειρο σε μια αποτελεσματική έκφραση των πολιτισμικών και κοινωνικών μύθων της εποχής μας.

Ο κ. Μιλτιάδης Παπανικολάου είναι καθηγητής της Ιστορίας της Τέχνης, στη Φιλοσοφική Σχολή του ΑΠΘ.

Πιτσάου, «Βασκόζ», γλυπτό (1943). Είναι σαφής η σχέση του έργου αυτού με τον «Καλό Ποιμένα» της θρησκευτικής εικονογραφίας, που τον ταυτίζει ως Σοτήρα-προστάτη των κατατρεγμένων όλων του κόσμου χωρίς διάκριση, εντύπωση που ενισχύεται και από το γεγονός της παρουσίας αυτού του μοτίβου σε πολλούς πολιτισμούς, αρχαίους και νεότερους.

Εμίλ Νόλντε, «Ο Μυστικός Δείπνος, 1909. Κοπεγχάγη, Κρατικό Μουσείο της Τέχνης. Ο εξπρεσιονισμός εμπλούτισε τη χριστιανική εικονογραφία με πρωτότυπα θέματα, νέες ιδέες και νέους συμβολισμούς.

Αναστάσιμη εμπειρική πιστοποίηση

Δύσκολο να δεχτείς την ανάσταση του Χριστού. Ακόμα και οι μαθητές του απιστούσαν στην πρώτη είδηση, τη λογάρισαν για παραλήρημα των γυναικών: «Εφάνησαν ενώπιον αυτών ωςεί λήρος τα ρήματα αυτών και ήπιστον αυταίς».

Αλλά και στην ιστορική διαδρομή των είκοσι αιώνων του χριστιανισμού μάλλον οι περισσότεροι από τους χριστιανούς μοιάζει να παρέκαμπαν ή να απώθησαν την πρόκληση της ανάστασης. Προτίμησαν και προτιμάνε τις απλοϊκές πρακτικές «εντολής» που διευκολύνουν την εφημερη βιοτή μας, ενώ τρέφουν και την εγωκεντρική ψυχολογική μας αυτάρκεια: Να αγαπάς τον πλησίον σου, να είσαι ειρηνοποιό στοιχείο μέσα στην κοινωνία, να ελέγχεις τα πάθη σου, ιδιαίτερα τα σεξουαλικά - μια καθηκοντολογία που μπορεί να «βελτιώνει» τον χαρακτήρα, αλλά δεν αρκεί για να νικήσει το θάνατο.

Αυτή είναι η κυρίαρχη εικόνα του χριστιανισμού σήμερα. Κηρύγματα ιεροκηρυκτών, θρησκευτικά έντυπα, εορτολογική φλυαρία των δημοσιογράφων, σκέτες με τα φυλλάδια τους και τα τραγούδια τους στους δρό-

μους των μεγαλουπόλεων, θεατρνίστικη δημαγωγία «ιεραποστόλων» στις αμερικανικές τηλεοράσεις, βατικάνιες υπαγορεύσεις κωδικής συμπεριφοράς μεθοδιστές, κουακέροι βαπτιστές, επισκοπελιανοί, πρεσβυτεριανοί, με τη δική του ο καθένας υστερική ηθικολογία, όλοι στο όνομα του αναστάσαντος Χριστού, αλλά με την ανάσταση μόνο σαν «ντοκουμέντο» θαυματουργικής επιβεβαίωσης του «κύρους» της υστερίας τους.

Όμως ο Παύλος επέμενε: «Ει Χριστός ουκ εγήγερτα, κενόν το κήρυγμα ημών, ματαία η πίστις ημών». Με την ανάσταση μόνο σαν «ντοκουμέντο» θαυματουργικής επιβεβαίωσης του «κύρους» της υστερίας τους. Όμως ο Παύλος επέμενε: «Ει Χριστός ουκ εγήγερτα, κενόν το κήρυγμα ημών, ματαία η πίστις ημών». Με την ανάσταση μόνο σαν «ντοκουμέντο» θαυματουργικής επιβεβαίωσης του «κύρους» της υστερίας τους.

Το πραγματικά συναρπαστικό στη

μαρτυρία της εκκλησιαστικής εμπειρίας, όπου και όταν σώζεται, είναι ο ρεαλισμός της. Ολα ξεκινάνε και όλα πληρούνται στην αισθητή ψηλάφηση ενός ιστορικού γεγονότος. «Ο ακηκόαμεν, ο εωράκαμεν τοις οφθαλμοίς ημών, ο εθεασάμεθα και αι χείρες ημών εψηλάφησαν, μαρτυρούμεν και απαγγέλλομεν»: την ανάσταση. Δεν είναι για λαϊκή κατανάλωση αυτή η βιωματική μαρτυρία - «ου πάντων η πίστις». Αλλά για όσους κοινωνούν τα τεκμαίόμενα, η εμπειρική ψηλάφηση της ανάστασης του Χριστού είναι η μόνη ριζοσπαστική αλλαγή κάθε προοπτικής της ζωής και του θανάτου. Μέθη χαράς, η μόνη γιορτή, «πανηγυρις πανηγύρεων».

Η ορθόδοξη λατρεία δεν ασχολείται με «αποδείξεις» της ανάστασης του Χριστού. Δεν ζητάει να πείσει κανείς, να υποβάλει ιδεολογήματα, να ξεκλέψει ψυχολογική συναρπαγή. Είναι μόνο γιορτή. Όποιος θέλει και μπορεί συνορτάζει, αγίζει μέσα από

τη βεβαιότητα της χαράς την πραγματική της αιτία. Είναι μια άλλη οδός γνώσης, μόνο εμπειρική, καθόλου ιδεολογική, όπως είναι η εμπειρία του έρωτα, η εμπειρία του κάλλους. Μόνο με το τραγούδι, με την ποίηση, με τη ζωγραφία μπορείς να πες τον έρωτα και το κάλλος. Όταν ο Παύλος θέλει να εκφράσει τη μοναδική εμπειρία που του χάριστηκε, να γνωρίσει τα μετά το θάνατο ελιγόμενα, τα δηλούμενα με την ανάσταση του Χριστού, απλώς υπογραμμίζει το άρρητο της εμπειρίας: «Α οφθαλμός ουκ είδε, και ους ουκ ήκουσε και επί καρδία ανθρώπου ουκ ανέβη».

Πώς να μιλήσει για τον αδιάστατο χώρο, τον άχρονο χρόνο, την ακίνητη στάση, τη στάσιμη ταυτοκίνησία; Ο αναστημένος Χριστός μαρτυρείται με σάρκα υλική, αλλά μπαίνει στο υπέρωο «των θυρών κεκλεισμένων». Η εκκλησιαστική εμπειρία απλώς το πιστοποιεί και το τραγουδάει: «Νενίκη-

νται της φύσεως οι όροι». Όποιος το αμφισβητεί, δικαίωμά του, μπορεί να συνεχίσει να ερωτεύεται μέσω αποδεικτικής συλλογιστικής ή δι' αλληγορασίας.

Και είναι κυρίως ο θρησκευτικός λόγος (στος αντίποδες του εκκλησιαστικού) που προκαλεί τις αμφισβητήσεις, τα ερωτήματα, «την πολλήν απορίαν». Πατί επιμένει να πει την προσωπική ετερότητα και την υπαρκτική ελευθερία με τη γλώσσα των ποσοτικών μεγεθών, τη γλώσσα του διαστατού και του χρονικού, της ευκλείδειας γεωμετρίας και της νεωτέρως φυσικής. Μας εξηγεί την ανάσταση σαν φακρική επαναβίωση, την αιωνιότητα σαν εφιάλτη γραμμικού ατέλειωτου χρόνου, την μετά τον θάνατον ύπαρξη σαν οντολογικά ασύστατη. Ούτε υποψία για τις εγκόσμιες έστω δυνατότητες γνωστικής εμπειρίας του τροπικά απείρου ή του ιδιωτικού απολύτου.

Στις μέρες μας μοιάζει πολύ εγγύτερα στην έκπληξη της ανάστασης η

γλώσσα της φυσικής, παρά η νεωτέρως θρησκευτική μεταφυσική; Ατοπική ολιστική διασύνδεση σωματιδίων, η αναπάρξια τους που υπάρχει και μετριέται ως επίπτωση, η κίνησή τους «προς τα πίσω» στον χρόνο, η χρονική αντιστρέψιμότητα των νόμων της βαρύτητας ή των πυρηνικών αλληλεπιδράσεων, η ενέργεια που δεν υπάρχει στο χώρο αλλά δημιουργεί χώρο; Είναι τρόποι ενδεικτικής επισημάνσεως σημειωμένων απρόσιτων στην αναπαραστατική αντίληπτότητα, ενδείξεις υπαρκτικού εντοπισμού ανυπότακτου στη νοητική «αντικειμενικότητα». Ανακαλούν οι τέτοιες διατυπώσεις της γλώσσας της εκκλησιαστικής εμπειρίας, όπου ο Θεός ορίζεται ως «νους ανόητος», «λόγος άρρητος», «άνωνμον όνομα». Και όπου η γνώση του Θεού είναι «εν αγνωσία γνώσις», «αμέθεκτος μετοχή», «αθέατος θέα».

Με αυτή τη γλώσσα βεβαιώνεται η εμπειρική πιστοποίηση της ανάστασης, η έκπληξη ότι ο θάνατος θανάτω ποιεΐται. Αν κάποιοι προτιμούν τη νεωτέρως εγκυρότητα, ας μετράνε το φέρετρό τους με «επιστημονική» ακρίβεια.

Βρισκόμαστε εν μέσω πνευματικού κενού ή μπορεί ακόμη η στρατευμένη λογοτεχνία να μας εμπνεύσει ώστε να αλλάξουμε την κοινωνία;

ΒΙΒΛΙΟ

Ηρθε το τέλος των πολιτικών συγγραφέων;

Η πνευματική νωθρότητα εξαπλώνεται γοργά απορρίπτοντας κουραστικά ή επιθετικά θέματα

Η κατ' εξοχήν σύγχρονη τέχνη της πολιτικής γραφής υπήρξε τέκνο του 18ου αιώνα. Συγγραφείς όπως ο Ντάνιελ Ντεφόε, ο Τζόνθαν Σουίφτ, ο Τζόζεφ Πρίσλεϊ, ο Τόμ Πέιν, εξακολουθούν να διαβάζονται και να προκαλούν το ενδιαφέρον σήμερα επειδή στην εποχή τους απομακρύνθηκαν από την παραδοσιακή εικόνα του πολιτικού συγγραφέα ως υπηρέτη της πολιτικής εξουσίας.

Η προέλευση της λέξης "συγγραφέας" έχει σχέση με τον κάλαμό τους τόσο την κυβέρνηση της χώρας τους όσο και τα κυρίαρχα στην κοινή γνώμη δόγματα. «Είμαι ένας γεωργός σκέψεων», έγραψε ο Τόμ Πέιν, «και όλη τη σοδειά μου τη μοιράζω». Η μεταφορά αυτή είναι χαρακτηριστική και συνεπάγεται ότι ο υψηλότερος στόχος του συγγραφέα πολιτικών βιβλίων, φυλλαδίων και άρθρων είναι να προειδοποιεί και να υπερασπίζεται τον πολίτη από την αυθαίρετη άσκηση της εξουσίας. Συχνά με προσωπικό κόστος.

Του JOHN KEANE

Ορισμένοι συγγραφείς σήμερα επιμένουν ότι η παλιά αυτή εικόνα του πολιτικού συγγραφέα είναι νεκρή, ή τουλάχιστον ετοιμοθάνατη. Το αναγνωστικό κοινό έχει γίνει φάντασμα και η πολιτική γραφή πάσχει πλέον από την αρρώστια της δημοσιογραφικής επιπολασιότητας. Πού είναι οι σύγχρονες εκδόχές του Σουίφτ, του Τζον Στράουτ Μιλ και του Τζορτζ Οργουελ; φωτούν, απαντώντας αμέσως ότι δεν υπάρχουν, γιατί η ζωή μας γεμίζει όλο και περισσότερο με αυτά που ο Τζορτζ Στάνερ, στο βιβλίο του «No Passion Spent» («Καμία δαπάνη πάθους»), αποκαλεί «θουρωμένες ασημαντότητες».

Ο Ρίτσαρντ Χόγκαρτ, στο βιβλίο του «The way we live now» («Ο τρόπος που ζούμε τώρα») το οποίο είχε προταθεί για το βραβείο Οργουελ 1995, συμφωνεί. Γράφει ότι ο ρελατιβισμός (σχετικισμός), ανεπιθύμητο παιδί της φιλελεύθερης δημοκρατίας και του καπιταλισμού της μαζικής αγοράς, «συνεπάγεται την ισοπέδωση, την πίστη ότι, με ελάχιστες εξαιρέσεις, οι πάντες είναι ι-

«Να μετατρέψουμε την πολιτική γραφή σε τέχνη». Η συμβολή του Τζορτζ Οργουελ (στη φωτογραφία) έχει ισχύ ακόμη και σήμερα.

σοξιοί και όλες οι απόψεις έχουν το ίδιο βάρος». Ο Χόγκαρτ καταγγέλλει τη διανοητική ρηχότητα και δόσου την καταναλώνουν, ο Στάνερ προειδοποιεί για τον ερχομό του «μεγάλου κενού» και ο Χάρολντ Μπλουμ, στον «Δυτικό Κανόνα», προφητεύει τον πνιγμό της πολιτικής γραφής μέσα σε ωκεανούς οπτικοακουστικής αγραμματοσύνης.

Αυτό το νέο κύμα πολιτικής γραφής -που προβλέπει το τέλος της πολιτικής γραφής- μπορεί να κατηγορηθεί για ελιτιστική νοσταλγία ενός μυθικού χρυσού παρελθόντος. Όπως έκανε και η ομολογία της του 18ου αιώνα, υπογραμμίζει σωστά τους κινδύνους που προέρχονται από τη χυδαία εμπρου-

μάσηση και την υποβάθμιση της πολιτικής συνειδητότητας. Όμως οι εξηγήσεις που δίνει για τους λόγους που η πολιτική γραφή κινδυνεύει δεν είναι πειστικές. Δεν γίνεται αναφορά στη νέα γενιά συγγραφέων-γεωργών, που οργάνωσαν μέσα στα χωράφια της σύγχυσης που γέννησε η πρόσφατη κατάρρευση της παλιάς διαίρεσης αριστεράς-δεξιάς. Ούτε γίνεται καμία μνεία για τη «μετανάστευση» της πολιτικής σκέψης στη μυθοπλαστική λογοτεχνία, με πολύ ενδιαφέρον αποτέλεσμα.

Ο ισχυρισμός των απαισιόδοξων ότι η αγάπη για το βιβλίο φθίνει είναι επίσης υπερβολικός. Ο πολιτής που διαβάζει, λένε, περιβάλλεται σήμερα από τόσο θόρυβο και τόσα ετερόκλητα σήματα, που οι αναγνώστες έχουν καταστήσει να μοιάζουν με ηλίθιους που ξεφυλλίζουν γυαλιστερά περιοδικά και φτηνά ρομάντζα με την τηλεόραση ανοιχτή και το στέρεο στη διαπασών.

Η χάρη και η σκληρότητα του Άρθουρ Ρουμπινστάιν

Ο βιογράφος Χάρβεϊ Ζαξ αποκαλύπτει την τέχνη αλλά και τις αντιφάσεις του πιανίστα

Ίσως να μην ευσταθεί απολύτως η κοινή πλέον αποδεκτή γνώμη ότι ο 19ος αιώνας παρεξήγησε, σκόπιμα είτε από ανικανότητα, τον Σοπέν βλέποντας τη μουσική του σαν γυναικεία ψυχαγωγία ασλόνιου. Ήδη, από το 1832 όταν δημοσιεύθηκαν οι τέσσερις πρώτες μαζούρκες του έργου 6, ένας διορατικός κριτικός πρόεπρε τους πιανίστες, «αν θέλετε να παίξετε τον Σοπέν, παίξτε τον με ομίλη». Αληθεύει όμως ότι αυτό έγινε τον 20ο αιώνα όταν πιανίστες σαν τον Άρθουρ Ρουμπινστάιν σκούπισαν τα δάχτυλά τους από το σιρόφι και έπιασαν το σφυρί και τη ομίλη.

«Απατένια αλλά μεγαλοφυή» απολάεσε ο δάσκαλός του Χάινριχ Μπαρτ τον Ρουμπινστάιν όταν ως ανόητο, αντί ενός από τα «Τραγούδια χωρίς λόγια» τον Μέντελσον, έδωσε ένα δικό του αυτοσχεδιασμένο πάνο στο ίδιο κλειδί. Στη φωτογραφία ο Α. Ρουμπινστάιν με τη σύζυγό του Νέλα.

Το αληθινό του πρόσωπο

Για τον Χάρβεϊ Ζαξ που η βιογραφία του «Άρθουρ Ρουμπινστάιν» κυκλοφόρησε πρόσφατα (εκδ. Βάντεφελντ και Νικόλσον, 25 στερλίνες, 525 σελ.), ο αληθινός, ο ειλικρινής Ρουμπινστάιν ήταν μικρόστα στο πιάνο. «Όταν παίζω Σοπέν ξερω ό-τι μιλάω άμεσα στις καρδιές των ανθρώπων», γράφει στην ηχογράφησή του από τις Μαζούρκες, το 1966, και αυτή την αγάπη που μεταβίβαζε με τη μουσική του, το κοινό του την ανταπέδιδε. Δεν ένοιωζε τους ακροατές του πόσες νότες έχανε που ήταν πολλές όπως έχει παρατηρήσει ο σύζυγός του Ανιέλα και δεν το προσέχαν ούτε και οι κριτικοί.

Αδικο ίσως για έναν άνθρωπο που διέσωσε τη μουσική του Σοπέν από τις υπερβολές ρομαντικών σαν τον Παντερέφκι που υπήρξε και δάσκαλός του. Τελικά όμως και αυστηροί κριτικοί σαν τον Οτο Κλέμπερερ ανανύρριαν το λάθος τους. Ο εγωισμός και η ερωτική αδηφαγία του Ρουμπινστάιν, για τον βιογράφο του, πήγαν από μια παράξενη παιδική ηλικία. Γεννήθηκε στο Λοτς της Πολωνίας το 1887 και ήταν το έβδομο παιδί μιας οικογένειας που δεν το ήθελε. Υπήρξε παιδί θαύμα (το πρώτο του ρεσιτάλ έδωσε στα έξι του χρόνια) που μεγάλωσε υπό την προστατευτική σκέπη του μεγάλου βιολονίστα Γιόζεφ Γιόακιμ, μακριά από τους γονείς του για τους οποίους ένοιωθε ντροπή. Και επίσης ένοχος γιατί ένοιωθε ντροπή. Υπήρξε κακομαθημένος στην αρχή με σοκολάτες και κατόπιν με γυναικείες κατά προτίμηση μεγαλύτερες του. Ζητούσε απεριόριστη λατρεία γιατί φοβόταν πως οι άνθρωποι τον αγαπούσαν για το ταλέντο του και όχι για τον εαυτό του. Ήταν φιλόποτος και συχνά σκληρός και αποκλήθηκε επιπόλαιος και δανδής. Η μουσική όμως, ήταν η δεύτερη φύση του. Όταν κά-

ποτε του ζητήθηκε να μεταφέρει μια δύσκολη φούγκα του Μπαχ σε λα ελάσσονα, το έκανε μόλις μ' ένα λεπτό σκέψης και σ' ένα ρεσιτάλ όταν αποφάσισε να παίξει σε ανκόρ ένα από τα «Τραγούδια χωρίς λόγια» του Μέντελσον που όμως, δεν θυμόταν ακριβώς, αυτοσχεδίασε πάνω στο ίδιο κλειδί. Δεν το πρόσεξε κανείς εκτός από τον δάσκαλό του Χάινριχ Μπαρτ, που του είπε μετά ότι είναι «απατέυνας αλλά μεγαλοφυής».

Η δεξιοτεχνία του ήταν τόσο μεγάλη, που μετά τα 14 του χρόνια έπαψε να μελετά. Ο μαέστρος Εμίλ Μλινάφσκι και μέλων πεθερός του αφού τον εξανάγκασε να μελετήσει το πρώτο κοντσέρτο για πιάνο του Τσαϊκόφσκι δήλωσε ότι αν ο Ρουμπινστάιν ήθελε να μελετήσει, θα γινόταν ο μεγαλύτερος πιανίστας του κόσμου. Αρχισε να μελετά σοβαρά μετά το γάμο του το 1932 στα 44 χρόνια του, αν και συμβούλευσε μια μαθήτριά του να μην μελετά πάνω από τρεις, τέσσερις ώρες την ημέρα, αλλιώς δεν θα μάθαινε τη ζωή. Και η μουσική εκφράζει τη ζωή. Ασχέτως του τι πίστευε η γυναίκα του, οι απιστίες του ήταν σταθερές. Στα 83 του

ΕΚΤΟΣ ΟΡΙΩΝ

★ Τόσους Αμερικανούς είχε να δει το Παρίσι από την εποχή του Μεσοπολέμου -όταν ο Χεμινγκγουέι, ο Φιτςζέραλντ και η Στάνιν σύχναζαν στα καφέ της δυτικής όχθης. Η πόλη του φωτός, με αφορμή την ετήσια διοργάνωση «Σαλόνι του Βιβλίου» φιλοξένησε τα πιο τρανταχτά ονόματα της αμερικανικής λογοτεχνίας. Από τον Τζον Ασπερρι και τον Τσαρλς Σίμικ -ποιητές τιμημένους με το Πούλitzer και υποψήφιους για το Νόμπελ- ως τους πεζογράφους Λ. Ερντριχ, Τ. Γουλφ, Σ. Σινιέρος, Ρ. Φορντ, Ι. Κανίλ και τους συγγραφείς αστυνομικού μυθιστορημάτων Τζ. Τσάριν και Χ. Λίμπερμαν: ένας έμμεσος τρόπος για να αναγνωρίσει το Παρίσι την αδιαμφισβήτητη πρωτοκαθεδρία της αμερικανικής λογοτεχνίας, σε μια εποχή μάλιστα που πολλοί καταφέρονται εναντίον της αλλοτινής πόλης του φωτός, αμφισβητώντας ότι το καλλιτεχνικό δυναμικό που εκτρέφει μπορεί να διακδικήσει κάποια πρωτοτυπία και τη δύναμη.

★ Η κριτική την συγκρίνει με τη Φόκνερ, αλλά οι φίλοι της προτιμούν να την αποκαλούν «Τζζάνις Τζόφλιν του αμερικανικού μυθιστορηματος». Η Ντόροθι Άλισον δεν ανακαλεί την τραγουδιόστρα-θύρλο της ροκ μουσικής μόνο με τα στρουγγυλά της γυαλιά, τα ακατάστατα μακριά της μαλλιά, τα δερμάτινα μπουφάν και την ατημέλητη εμφάνιση, αλλά και με τη θεματική της, με την απερίσκεψη, την οργή, την αυτοκαταστροφή, την οποία αποπνέουν τα βιβλία της. Η Ντόροθι Άλισον, γεννημένη το 1949 στη Νότιο Καρολίνα, είχε την φρικτή μοίρα να βιαστεί στα 5 της χρόνια από τον πατρίο της. Και ήταν για να ξεορκίσει την κατεστραμμένη της παιδική ηλικία που έγραψε το πρώτο της μυθιστόρημα με τίτλο «Ο Μπάσταρδος από την Καρολίνα», αποτυπώνοντας την αμερικανική κοινωνία ως απόλυτα παρακαμαμένη, υποκριτική, γεμάτη μίσση, της οποίας το βασικό θέμα είναι η γυναίκα. Εκεί που οι σπαρ του αμερικανικού μυθιστορηματος Μπρετ Ιστον Ελεις, Τζέι Μακ Ινέρρι περιγράφουν κάποιους πλούσιους και διάσημους που διασκεδάζουν καταστρώνοντας εγκλήματα και σινιφρόντας κόκα, η Άλισον προτείνει, με τον πιο δυναμικό τρόπο, την επιστροφή της κοινωνικής λογοτεχνίας. Η δική της η Αμερική εποικείται από λευκούς χωρίς ελπίδα, χωρίς πίστη, χωρίς μέλλον και η συγγραφέας αφηγείται με απίστευτη δύναμη το κενό και τη βία της ζωής τους. Το γαλλικό περιοδικό Nouvel Observateur την παρουσιάζει πλάι στον Άρθουρ Μίλερ και τον Τζον Άπντικ, χαρακτηρίζοντας τα βιβλία της («Σκουπίδια», «Οι γυναίκες που με μισούν», «Δυο-τρία πράγματα που ξέρω σίγουρα») «Διαμάντια».

★ «Νέο φως στο βασίλειο του σκότους». Μ' αυτόν τον τίτλο παρουσιάζουν οι Times τη βιογραφία του Στάνιν, την οποία έγραψε ο εντάρντ Ραντζίνσκι, (εκδ. Hodder, 25 λίρες), χρησιμοποιώντας μαρτυρίες ανθρώπων που έζησαν από κοντά τον δικτάτορα, καθώς και προσωπικά και οικογενειακά έγγραφα από τα προεδρικά αρχαία του Κρεμλίνου. Ο Ραντζίνσκι οικιαγραφεί τον Στάνιν ως ένα τέρας που δεν είχε στο ενεργητικό του ούτε μια ανθρώπινη πράξη - ένα κτήνος που αγαπούσε τις σφαγές για τις σφαγές, το αίμα για το αίμα. Όσο κι αν κάποιες αδυναμίες ανιχνεύονται στο έργο -ιδίως όσο η βιογραφία προχωρεί προς τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, κορυφαία στιγμή του Στάνιν- ωστόσο η ακρίβεια των ντοκουμέντων και η σοβαρή επεξεργασία τους το καθιστά αξιωμακρινόνευτο.

Τα «Απαντα» του Χαλκιδαίου δημιουργού συμπληρώνονται μ' ένα παράδοξο αφήγημα, που χρησιμοποιεί δεξιοτεχνικά την τεχνική της μεταμφίεσης.

ΒΙΒΛΙΟ

Η «εκδίκηση» του Σκαρίμπα

Εκδίδεται «Ο κύριος του Τζακ», ένα από τα πιο ώριμα διηγήματα του συγγραφέα

«Ο κύριος του Τζακ» αποτελεί ένα από τα ώριμα διηγήματα του Γιάννη Σκαρίμπα με ύφος δραστικό και γραφή δυναμική. Το διήγημα γράφτηκε και πρωτοδημοσιεύθηκε το 1948, ανήκει δηλαδή στην πιο ποιητική περίοδο της συγγραφικής ζωής του Σκαρίμπα (1930-1950). Όπως τα περισσότερα από τα μεταγενέστερα διηγήματα του συγγραφέα, «Ο κύριος του Τζακ» δεν απαλόγησε την κριτική· πράγμα εύλογο, αν σκεφθεί κανείς ότι με το κλείσιμο της δεκαετίας του '30 ο Σκαρίμπα έχει

διαμορφώσει το προσωπικό του ύφος και έχει καθιερωθεί ως συγγραφέας, ενώ η πρωτοποριακή του γραφή έχει συζητηθεί και το ξάφνησμά που προκάλεσε έχει δώσει τη θέση του στην αποδοχή ή την απόρριψη. Πρόκειται για ένα παράδοξο διήγημα, με την έννοια ότι κάθε βεβαιότητα ή προσδοκία του ήρωα (και του αναγνώστη), ανατρέπεται για απίθανο λόγο. Θέμα του διηγήματος αποτελεί, σε ένα πρώτο επίπεδο, η ανδρική φιλία, αλλά ό,τι κυριαρχεί είναι η αβεβαιότητα ως προς τον ανορθόδοξο ερωτισμό των ηρώων.

Το διήγημα αποτελεί αποθέωση του παράδοξου· μέχρι το τέλος, η ιστορία παρουσιάζεται μέσα από την οπτική γωνία της μεταμφιεσμένης ηρώιδας και το προσδοκώμενο τέλος καθοδηγείται απ' αυτήν τη μεταμφίεση / εξαπάτηση. Με τη δεύτερη μεταμόρφωσή η ορατότητα ανατρέπεται: όχι μόνο ο θύτης ημερομηνία σε θύμα αλλά και το προσδοκώμενο σε κοινότοπο.

το παράδοξο
Ο,τι ενδιαφέρει τον συγγραφέα σ' αυτά τα δύο διηγήματα δεν είναι η απίθανη ιστορία που παρουσιάζεται, αλλά η εκτροπή της κοινότοπης ιστορίας προς το παράδοξο μέσα από το τέχνασμα της μεταμφίεσης που σχετίζεται άμεσα με το ψεύδος. Ο,τι κυριαρχεί δεν είναι η σάτιρα της πίστης στη φιλία και στον έρωτα, θέματα που φαίνονται να επιβάλλονται σε ένα πρώτο επίπεδο, αλλά η ανατροπή, το παιχνίδι και η απόλαυση του κειμένου ως προϊόντος της φαντασίας και αντιποδα της πραγματικότητας. Στην έκδοση της «Νεφέλης» παρουσιάζονται τα δύο διηγήματα μαζί. Ο ίδιος ο συγγραφέας δεν θέλησε ή δεν μπόρεσε ποτέ να αποθησαυρίσει το δεύτερο διήγημα που θάφτηκε στις σελίδες των περιοδικών· όμως τα δύο διηγήματα αποτελούν μια ενότητα που πιθανότατα γεννήθηκε από το μυθιστόρημα «Το Σόλο του Φιγκάρω», του οποίου περιέχει ή αναπτύσσει κάποιους επιμέρους θεματικούς πυρήνες. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι «ο κύριος του Τζακ» είναι αυθύπαρκτο και ολοκληρωμένο κείμενο· αντίθετα το διήγημα «Πατς και απαγάι» δεν μπορεί να αυτονομηθεί και προϋποθέτει τον «κύριο του Τζακ»· η ύπαρξη όμως του δεύτερου διηγήματος φωτίζει καλύτερα τη συγγραφική διάνοια του Σκαρίμπα και καθιστά το εγχείρημα του συγγραφέα πολύ ενδιαφέρον.

Ο Γιάννης Σκαρίμπα, σε μια από τις τελευταίες του φωτογραφίες τραβηγμένη το 1976.

Παράλληλα, καταλύτης της ιστορίας είναι η μεταμφίεση, που συνιστά βασική τεχνική της σάτιρας και αγαπημένο τέχνασμα του Σκαρίμπα σε πολλά διηγήματα της ώριμης περιόδου του. Στον «κύριο του Τζακ» καθώς και στο ομόλογο του και σχεδόν συνομήλικο διήγημα «Πατς κι απαγάι» (1957) -το οποίο πρωτοδημοσιεύτηκε και με τον τίτλο «Η ρεβάνς» το 1955- η τεχνική της μεταμφίεσης χρησιμοποιείται με μεγάλη δεξιοτεχνία. Αυτό που ενδιαφέρει και στα δύο διηγήματα δεν είναι η πορεία της φιλικής (ή ερωτικής;) σχέσης που παρουσιάζεται στο πρώτο επίπεδο. Τα θέματα της λανθασμένης ταυτότητας, της απατηλής όψης των πραγμάτων, των αμφισβητήσεων και της απατηλών ενδείξεων είναι οι βασικοί άξονες, πάνω στους οποίους εξτυλίζεται η υπόθεση του πρώτου διηγήματος, η οποία ολοκληρώνεται ή μάλλον εξελίσσεται στο διήγημα «Πατς κι απαγάι». Στον «κύριο του Τζακ» η αφήγηση είναι πρωτοπρόσωπη και δίνεται η εκδοχή μιας σχέσης μέσα από την οπτική γωνία του εγκαταλειμμένου θύματος· στο «Πατς κι απαγάι» δίνεται η οπτική γωνία του θύτη, αλλά όχι μόνο· η ικανότητα του συγγραφέα να ανατρέψει τις καταστάσεις και να μετατρέψει τους θύτες σε θύματα και vice - versa βρίσκεται σε οριακή στιγμή: το εγκαταλειμμένο θύμα παίρνει την εκδίκηση του μετατρέποντας τον θύτη του προηγούμενου διηγήματος σε θύμα και ο συγγραφέας διασκεδάζει όχι μόνο με τους ήρωές του, αλλά και με τους αναγνώστες προ(σ)καλώντάς τους να πάρουν μέρος σ' ένα παιχνίδι δίχως τέλος. Και στα δύο διηγήματα αναπτύσσονται τα τεχνάσματα της απατηλής ταυτότητας και των μεταμφίεσεων με τρόπο απολύτως συμμετρικό, ώστε η πλοκή μοιάζει απίθανη ή τετριμμένη. Όμως ένα άλλο σωτήριο τέχνασμα εκτρέπεται ξανά όχι μόνο την ιστορία αλλά και τις προσδοκίες του αναγνώστη: το δεύτερο

Θάνατος και ποίηση: Έννοιες αλληλένδετες

«Ελληνική ποιητική ανθολογία θανάτου» (εκδόσεις «Καστανιώτη»), Αθήνα, 1996.
Η ανθολογία που επιμελήθηκαν ο Γιάννης Βαρβέρης και ο Κώστας Παπαγεωργίου, δεν είναι φιλολογική εργασία· επιλέγονται («με μικρές ηθελήμενες παρεκκλίσεις») ποιήματα Ελλήνων ποιητών «που έδωσαν το σημαντικότερο έργο τους μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο» και προσφέρονται για να διαβαστούν. Διαβάζοντάς την ενδέχεται να νιώσει κανείς αδιάκριτος: το υλικό της, ελλείψει κριτηρίων, μοιάζει «αντικειμενικό», κι ακριβώς γι' αυτό το είδος της είναι η εξομολόγηση: μια χαρτογράφηση προσωπικών εμμελών.
Οι δυνάμεις συνοχής της περιορίζονται στην πεποίθηση ότι η ποίηση μπορεί να θεματίζει τον θάνατο όπως και στιδήποτε άλλο. Παράδειγμα βεβαιότητας, αν σκεφτεί κανείς ότι ο Γιάννης Βαρβέρης (δεν έχω μελετήσει την ποίηση του Κώστα Παπαγεωργίου) κινήθηκε στα καλά δικά του ποιήματα προς την ακριβώς αντίθετη κατεύθυνση: «ο θάνατος του στρώνει», δηλαδή σαν το χιόνι σκεπάσει τα πάντα και 'τσι αποσιωπάδεν συνυπάρχει, προϋποτίθεται· δεν είναι το θέμα, αλλά η φόρμα - το κλειδί που δίνει νόημα στις φευγάλες νότες μιας ζωής που τρεμοβόλνει στις λουτροπόδες, γερνά, απειλείται, διαρρέει, όμως δεν έχει χαθεί στο κενό...

Η ποίηση έχει τα δικά της μέσα να κατονομάζει, ειδικά αν θα καταποντιζόταν στο ούτως ή άλλως ακατονόμαστο. Μπορεί λοιπόν να μην είναι σωστό να συγχέουμε τα ποιήματα που μιλούν για τον θάνατο με τα ποιήματα που τον δηλώνουν ως θέμα τους -για δύο λόγους: πρώτον, δεν κατορθώνουμε να ξεχωρίσουμε τα καλά από τα καλά, κι ίσως να φταίει γι' αυτό η «θεματική» άθροισή τους, που επιτρέπει να συγχέουμε το πένθος με την ανυπαρξία· επιπλέον, πρέπει να υποθέσουμε πως υπάρχουν ποιήματα που εντέλει δεν μιλούν για τον θάνατο.
Μια «Ανθολογία θανάτου» μοιάζει με τέχνασμα αλλά Μπόρχες, κάτι σαν τη βιβλιοθήκη της Βαβέλ! αλληγορεί κάθε ανθολογία ποίησης, κι εντέλει την ποίηση την ίδια -το κορφολόγημα ενός θανατηρού συμπαπνός. Υπάρχουν φυσικά υπέρτομα ποιήματα που αναδοξολογούν την προσήλωσή τους στο θάνατο κατονομάζοντάς του· μπορούμε όμως να θεωρήσουμε ότι παράγεται μια διακριτή κατηγορία ποιημάτων από αυτόν τον αναδιπλασιασμό; Ας ελέγξουμε αντιστρόφως (και μ' έναν μάλλον απροσδόκητο ελιγμό) το ερώτημα.
Με παραξένευσε ανέ-

Ο θάνατος δεν έχει εικόνα, είναι το σημείο όπου η εικόνα μός εξαφανίζεται· γιατί μοιάζει όμως εγκυφαλιμμένη. Κι αν αντέξει καθόλου λόγια, είναι λόγια που δεν μιλούν γι' αυτόν αλλά συγκρατούν αυτό που χάθηκε -δηλαδή για μια φορά ακόμη, ίσως πιο έντονα από ποτέ, τη ζωή: είτε τον εύθραστο θρίαμβό της που αποτυπώνουν οι αττικές στήλες είτε την απατηλή ομορφιά της που ανακαλύπτει ο Ιδίομελα.

Ταυτίζοντας το έντεχνο με το ψεύδες όλων νιώθουμε την ανάγκη να μιλήσουμε «φυσικά», «αληθινά» -κι υπάρχει κάτι μάταιο και αστόχαστο και κωμικό (και τόσο ανθρώπινο: δεν μας είναι αυτές οι ιδιότητες ξένες) στις εκφωνήσεις «λόγων» καθώς πάνε να αδράξουν σ' ένα χειμάρρο εγκυμίων τη ζωή που χάνεται, σαν να μπορούσε έτσι να παρασυρθεί πίσω σ' εμάς. Ο θρήνος ή το μοιρολόι, αντίθετα, υπαίτινους τις εικόνες τους κατά βάθος σιωπής, γύρω από κάτι χωρίς όνομα και εικόνα.

Το ίδιο κι η ποίηση. Ο φόβος (ό,τι ξέρουμε για το θάνατο) κι η απώλεια (ό,τι ζούμε απ' τον θάνατο) ισοδυναμούν και τα δύο με την κατ' εξοχήν λειτουργία της, είτε μορφοπλασία την ονομάσουμε είτε υποδηλώση είτε μεταφορά.
Προφέρεται ενδεχομένως το όνομα -όμως αυτό το όνομα προφέρεται κάθε φορά σαν να 'ναι η πρώτη και μοιάζει πάντοτε με εσορκισμό. Το προφανές θέμα «θάνατος» είναι, σύμφωνα με μια κλασική παρομοίωση, σαν το κρέας που ρίχνει ο κλέφτης στο σκύλο για να μη ήσυχος· όσο για το εγχείρημα της κατονομάσιας, είναι γνωστό πως στον Παρόδιστο δώσαμε όνομα στα πάντα, όμως εμάς τους ίδιους μας ονόμασε ο Θεός.
ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΡΟΠΟΥΛΗΣ

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Τάσος Ρούσος «Η πηγή του τσακαλιού», εκδόσεις «Καστανιώτη», Αθήνα 1995, σ.σ. 168, τιμή 2.500 δρχ.
Ενας Έλληνας που έζησε πολλά χρόνια στην Κεντρική Αφρική, αγοράζει μια έκταση έξω από ένα ελληνικό χωριό και από αυτή την άνωξη και ξερή περιοχή προπαθεί να αντλήσει νερό εφαρμόζοντας την παράδοση μέθοδο του. Τον παρακολουθούν με ενδιαφέρον δυο γυναίκες υπάλληλοι του υπουργείου Γεωργίας και με καχυποψία ο παπάς κι ο κοινοταρχής του χωριού.

Μάνθος Σκαριγιώτης «Ουδέτερη ζώνη», εκδόσεις «Κέδρος», Αθήνα 1995, σ.σ. 194, τιμή 2.500 δρχ.
Κυνηγημένος από την Αλβανία ο Βορειοηπειρωτής Πέτρος αναζητά τον παράδεισό του στην Ελλάδα. Στο μακρύ οδοιπορικό του χάνει ωστόσο το ένα του παιδί και τη γυναίκα του και ψάχνοντας απεγνωσμένα για τον αδελφό του παίρνει το δρόμο της επιστροφής. Φθάνοντας και πάλι στα σύνορα, θα στήσει στην ουδέτερη ζώνη, μακριά από τους ανθρώπους το καινούριο του νοικοκυριό, και αυτή η ζώνη θα αποτελέσει τη μόνη αναστολή θανάτου για τον κυνηγημένο άνθρωπο.

Stephen King «Αύπνια», εκδόσεις «Bell», Αθήνα 1995, τιμή 1.800 δρχ.
Κάτι σκοτεινό και ανατριχιαστικό συμβαίνει στο Ντέρι του Μέιν. Ο Ραλφ που έχει ζησει εκεί όλη του τη ζωή ξέρει ότι υπάρχει μια φλέβα κακίας σε αυτή τη μικρή πόλη της Νέας Αγγλίας και ότι κάτω από τη φυσιολογική της επιφάνεια δρουν δαίμονες και τρομακτικές δυνάμεις, υπεύθυνες για μια αλυσίδα θανάτων φυσικών και μη που όλο και μακραίνει.

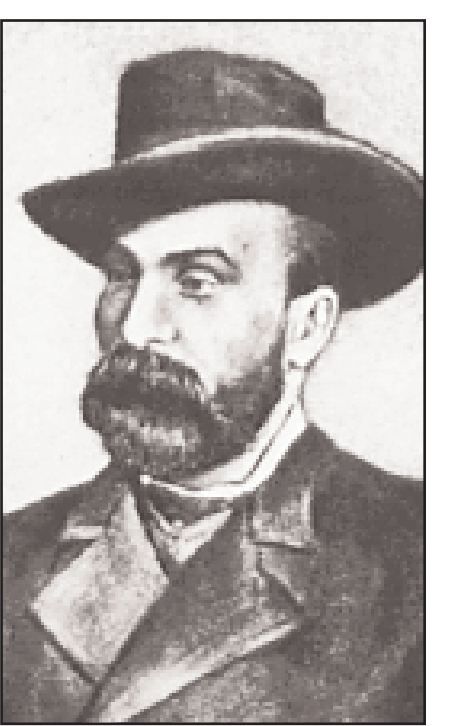
Νίκος Σιδέρης «Η εσωτερική διγλωσσία», εκδόσεις «Καστανιώτη», Αθήνα 1996, σ.σ. 264, τιμή 4.000 δρχ.
Το τι αντιπροσωπεύει για την ψυχή το ασυνείδητο, το πώς συγκροτείται και λειτουργεί, ακόμη και το αν υφίσταται, συνεχίζει να αποτελεί μια πρόκληση. Με την «Εσωτερική διγλωσσία», ο ψυχίατρος και ψυχαναλυτής Νίκος Σιδέρης επιχειρεί μια διεξοδική διερεύνηση των επιστημολογικών θεμελίων της ψυχανάλυσης. Αναρεί κριτικά την εξομολόγηση του ασυνείδητου με τη γλώσσα και την αναγωγή της λειτουργίας της ψυχής στη συνομιλητικότητα και οδηγείται σε μια ριζική αναδιάταξη της έννοιας του ασυνείδητου.

Τζορτζ Γκάμφ «Οι περιπέτειες του κ. Τόμπκινς στο μαγικό κόσμο της σχετικότητας και της κβαντικής φυσικής», πρόλογος Ρότζερ Πενρόους, εκδόσεις «Διάυλος», Αθήνα 1995, σ.σ. 256, τιμή 5.800 δρχ.
Ο κ. Τόμπκινς, ένας τραπεζικός υπάλληλος που τα περιπετειώδη όνειρά του τον οδηγούν στον εσωτερικό κόσμο του ατόμου αγαπήθηκε από χιλιάδες αναγνώστες από τότε που πρωτοεμφανίστηκε εδώ και πενήντα περίπου χρόνια. Το έργο μας δίνει την ερμηνεία των βασικότερων εννοιών της μοντέρνας φυσικής, από την ατομική δομή ως τη σχετικότητα, από την κβαντική θεωρία ως τη σχέση και τη σύντηξη. Ο πρόλογος του Ρότζερ Πενρόους στη νέα έκδοση του έργου, γνωρίζει τον κ. Τόμπκινς στις νέες γενιές των αναγνώστων και επανεξετάζει τις περιπέθειές του υπό το φως των σημερινών εξελίξεων της φυσικής.

Το ταξίδι του Γ. Βιζυηνού

Αύριο συμπληρώνονται εκατό χρόνια από τον πρόωρο θάνατό του

«Εσὺ αναμετρήθηκες με το χρόνο και κέρδιες και θα κερδίσεις, κι έμεινες πανέμορφος· ας ήσουν ένας περιγελος για πολλούς, τότε στα χρόνια της απελπισίας και του ξεσημασίμου...», γράφει η Μάρω Δούκα στην εισαγωγή της Ανθολογίας της για τον Γιώργο Βιζυηνό (Εκδόσεις Μπάστα Πλέσσα). Αποσπασμα ενδεικτικό για να θυμηθούμε έναν από τους σημαντικότερους ποιητές και πεζογράφους της γενιάς του 1880, που αύριο (15/4) συμπληρώνονται εκατό χρόνια από το θάνατό του...

Ο ποιητής και πεζογράφος Γεώργιος Βιζυηνός. Το έργο του παραμένει πρωτοποριακό, εκατό χρόνια μετά το θάνατό του...

Γεννημένος στη Βιζύη της Θράκης, το 1849, ορφανός, ξενητεμένος από νωρίς και, δέκα μόλις χρόνων, βρίσκεται στην Πόλη μαθητευόμενος σε ραφτάδικο. Αργότερα, στην Κύπρο, θα φορέσει ράσα και θα γίνει ψάλτης· από εκεί θα βρεθεί στην Ιερατική Σχολή Χάλκης· ανάμεσα στους δασκάλους του ξεχωρίζει ο ποιητής Ηλίας Τανταλίδης, προστάτης και σύμβουλος του. Χάρη στη βοήθεια του εθνικού ευεργέτη Ζαριφίη κατορθώνει να συνεχίσει τις σπουδές του στην Αθήνα, όπου και αποσπά το πρώτο του βραβείο σε ποιητικό διαγωνισμό, με το επικόλυτο ποίημα «Κέδρος».

Οι σπουδές
Στη Γερμανία σπουδάξει φιλοσοφία και αισθητική· ταξιδεύει στο Παρίσι και το Λονδίνο, όπου και γράφει τη διατριβή του «Η φιλοσοφία του καλού παρά τω Πλωτίνω».

Επιστρέφει στην Αθήνα με την πρόθεση να διεκδικήσει πανεπιστημιακή έδρα. Είς μάτην· είναι πολύ σημαντικός για να του το συγχωρήσουν. Περιορίζεται, για να εξασφαλίσει τα απαραίτητα, σε μια θέση δασκάλου της ρυθμικής και της δραματολογίας στο Οδείο Αθηνών. Γνωστός ήδη σαν ποιητής -έχει βραβευτεί στο Βουταναίο διαγωνισμό για τη συλλογή «Αρες-μάρες-κουκουνάρες»- τυπώνεται στο Λονδίνο, τη δεύτερη ποιητική συλλογή του «Αθίδες Άυρα» (1883) -παιδικά ποιήματα που δημοσιεύονται στη «Διάπλαση των Παίδων».
Το διηγηματογραφικό έργο του Βιζυηνού ολοκληρώθηκε την τετραετία 1882-'64. Πρόλαβε να γράψει -πριν πεθάνει μόνος, σε οκτρές συνθήκες, ύστερα από τέσσερα χρόνια εγκλει-

στο απροσποίητο ύφος, ο ήπιος φυσικός τόνος, ο ρεαλισμός, η πικρή ειρωνεία, η τραγικότητα. Στοιχεία που θα σαρκαθούν στα διηγημάτα του, στα οποία είναι κυρίως αυτοβιογραφικός. Η ιδιαίτερη πατρίδα του η Βιζύη, η μάνα του, το οικογενειακό του δράμα, οι άνθρωποι που περιβάλλονται του εμπνέουν το έργο του. Ωστόσο, το ενδιαφέρον του Βιζυηνού δεν είναι μόνο ηθογραφικό. Ικανός ψυχογράφος, φτάνει στα βάθη της ανθρώπινης ψυχής. Ανιχνεύει την εσωτερική περιπέτεια του ανθρώπου, αναδεικνύει την πολυπλοκότητα της ανθρώπινης συνείδησης.

Ενα άλλο χαρακτηριστικό που επισημαίνει ο συγγραφέας Αρης Μαραγκόπουλος στο έργο του Βιζυηνού, είναι η έννοια του ταξιδιού: «Ταξίδι της ζωής που έχει αφετηρία την αθωότητα της παιδικής ηλικίας, ως ενδιάμεσο στάδιο της απώλεια αυτής της αθωότητας, και ως συνήθη κατάληξη, μιαν άλλη απώλεια που σημαδεύει είτε τη σωπή είτε το αποχωρισμό, είτε τη παράνοια είτε, κυρίως, ο θάνατος. Αυτή η εμμομη διατρέχει όλο το έργο του...».

Ολόκληρο το έργο του Βιζυηνού διαπερνάται από μια «πνοή ιδιοφυίας». Έργο σύντομο και προκλητικά αγνομένο από τους σύγχρονούς του, η τραγική μοίρα δεν άφησε να ολοκληρωθεί...

ΠΕΓΚΥ ΚΟΥΝΕΝΑΧΗ

σμού στο Δρομοκαίτειο - συνομικά ο-πία πεζογραφήματα, δύο από τα οποία, «Πρωτομαγιά» και «Διατί η μηλιά δεν έγινε μηλιά» δημοσιεύτηκαν σε αθηναϊκές εφημερίδες και τα έλοιπα στο περιοδικό «Εστία». Πάντως, το κύριο διηγηματογραφικό έργο του συνιστούν: «Το αμάχημα της μητρός μου», «Μεταξύ Πειραιώς και Νεαπόλεως», «Ποιος ήτον ο φωνεός του αδελφού μου», «Αι συνέπειαι μιας παλιάς ιστορίας», «Το μόνο της ζωής του ταξειδιου» και «Ο Μοσκώβ Σελήμη».

η κριτική
Σε όλη του τη ζωή του αντιμετώπιστηκε από την κριτική ως αποτυχημένος ποιητής και επιτυχημένος διηγηματογράφος. Ωστόσο, εκείνος αγωνιζόταν πάντα να αποδείξει ότι ήταν ποιητής. Θα τον αναγνωρίσει αργότερα ο Παλαμάς! Στα πρώτα του ποιήματα μιμείται τόσο τη λόγια παράδοση των Φαναριωτών όσο και τη δημόδη της Πατρίδας του.
Αργότερα, στο έργο του κυριαρχεί

Κύπρος: τριάντα αιώνες ιστορίας

«Κύπρος, Από την προϊστορία στους νεότερους χρόνους», Εκδ. Πολιτιστικό Ίδρυμα Τράπεζας Κύπρου, 300 σελ., Λευκωσία 1995.
Από τις πρώτες διοργανώσεις που θεσμοθέτησε το Πολιτιστικό Ίδρυμα της Τράπεζας Κύπρου, από το 1984 που συστάθηκε, ήταν η ετήσια ποιητική. Θα τον αναγνωρίσει αργότερα ο Παλαμάς! Στα πρώτα του ποιήματα μιμείται τόσο τη λόγια παράδοση των Φαναριωτών όσο και τη δημόδη της Πατρίδας του.
Αργότερα, στο έργο του κυριαρχεί

Γερμανοί και φυσικά Έλληνες αρχαιολόγοι, ακαδημαϊκοί ή καθηγητές πανεπιστημίων.
Η αυθεντικότητα στην αρχαία κυπριακή τέχνη, Βυζαντινή Κύπρος, Κύπρος-Νέα Ιουστινιανούπολις, Ωδίνες και Οδύνη μιας Επανάστασης,
Οι Αχαιοί στην Κύπρο, Κίτιον: Ανασκαφές στην πόλη και στο λιμάνι είναι μερικά από τα θέματα των ανακνώσεων μέσα σ' αυτή τη δεκαετία. Στα τέλη του 1995, το περιεχόμενο όλων των διαλέξεων συγκεντρώθηκε σ' έναν τόμο.
Ο 300 σελίδων τόμος, που το εξώφυλλό του κοσμεί σχέ-

διο από κυπριακό αμφορέα του 11ου αι. π.Χ., τυπώθηκε με τη μέθοδο της μονοτυπίας (σπάνιο πια φαινόμενο τόσο στην Κύπρο όσο και στην Ελλάδα)·τον συμπληρώνουν 16 χάρτες και κατόψεις αρχαιολογικών χώρων και 146 ασπρόμαυρες φωτογραφίες και θα ήταν -απ' όλες τις απόψεις- μια θαυμάσια έκδοση, αν, οι εν δυνάμει αναγνώστες της και ασχολούμενοι με την αρχαιολογία, δεν ήταν υποχρεωμένοι να γνωρίζουν -σε υψηλό επίπεδο- αγγλικά, γαλλικά και ελληνικά. **Ο.Σ.**

Η ζωή της πόλης έχει πολλά πρόσωπα. Εκείνο της μίζερης αντιμετώπισης των πραγμάτων από την πολιτεία, αλλά και εκδηλώσεις πολιτισμού και έργα προόδου...

Η ΠΟΛΗ

Περιπλάνηση στη γιορτή της γνώσης

Ανοίγει τις πύλες της η Έκθεση Βιβλίου για 19η χρονιά

Για δέκατη ένατη χρονιά ανοίγει φέτος τις πύλες της (26 Απριλίου - 12 Μαΐου) η έκθεση Βιβλίου που οργανώνει στο Πεδίο του Άρεως ο Σύλλογος Εκδοτών Βιβλιοπωλών Αθηνών.

Δεν πρόκειται απλώς για μια γιορτή βιβλίου, την οποία έχει κληθεί και φέτος να εγκαινιάσει ο πρόεδρος της Απριλίου κ. Κωστής Στεφανόπουλος, αλλά για μια πλειάδα ανοιχτών πολιτιστικών εκδηλώσεων για το ευρύ κοινό στην καρδιά της πόλης.

Στο Μουσικό Καφενείο της έκθεσης τα βράδια (9.30 ως 11.30) θα δίνουν συναυλίες καλλιτέχνες και συγκροτήματα (Αλκίνοος Ιωαννίδης, Φοί-

βος Δεληβοριάς, Αναστασία Μουταότσου, Δήμητρα Γαλάνη, Βασίλης Λέκκας, «Μικρές Περιπλανήσεις», «Quinteto Jazz Εμφρασις» κ.ά.).

Στην επάνω μεγάλη πλατεία του Αλυσους θα στηθεί ανοιχτό αμφιθέατρο χωρητικότητας 150 ατόμων, όπου καθημερινά (7-9 μ.μ.) προσωπικότητες από τον χώρο του πολιτισμού και ξένοι προσκεκλημένοι θα δίνουν διαλέξεις με τη συμμετοχή του κοινού.

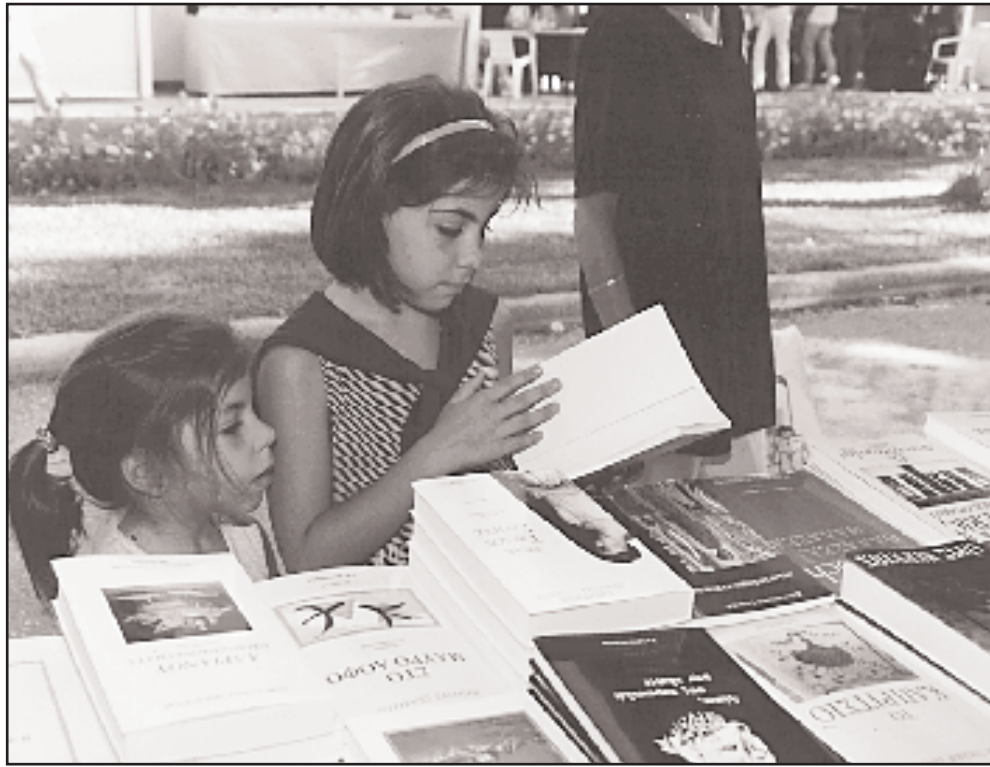
Καθ' όλη τη διάρκεια της γιορτής του βιβλίου θα γίνουν και μικρές επιμέρους εκθέσεις εικονογραφίας με έργα νέων από την Ελλάδα

και τα Βαλκάνια, καθώς και εκθέσεις φωτογραφίας. (Οι τελευταίοι Έλληνες της Πόλης, Η Ελλάδα του '44, Η τεχνολογία στην Αρχαία Ελλάδα).

Από τρεις γιγαντοσθόβες (video-wall, 3Χ3 μ.), που θα τοποθετηθούν στην είσοδο του Αλυσους επί της Αλεξάνδρας θα αναμεταδοθούν το καλλιτεχνικό πρόγραμμα του Μουσικού Καφενείου και οι συζητήσεις από το αμφιθέατρο.

Τις ώρες λειτουργίας της έκθεσης θα εκπέμπει από κλειστό κύκλωμα ραδιοφωνικός σταθμός της Πορτής του Βιβλίου με δικό του μουσικό πρόγραμμα.

Οι «Αλιπούτσειοι βιβλιοφι-

Τα παιδιά... διαβάζει. Φέτος στη Πορτή του Βιβλίου στο Πεδίο του Άρεως (26 Απριλίου έως 12 Μαΐου) οι αλιπούτσειοι βιβλιόφιλοι θα έχουν τον δικό τους χώρο, ενώ πλειάδα πολιτιστικών εκδηλώσεων ανοιχτών για το ευρύ κοινό θα πλαισιώσει την έκθεση.

λοι επισκέπτες θα μπορούν να ζωγραφίζουν σε ειδικά διαμορφωμένο περιπτερό και παράλληλα θα έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν από κοντά συγγραφείς των παιδικών τους βιβλίων. Επιπλέον, στα κενά του προγράμματος του αμφιθέατρου θα ανεβαίνουν μικρές θεατρικές παραστάσεις για παιδιά.

Τέλος, στη φετινή έκθεση ο Σύλλογος Εκδοτών Βιβλιο-

πωλών Αθηνών έχει καλέσει Ισως και να λειτουργεί ως δέλεαρ το καλλιτεχνικό πρόγραμμα που πλαισιώνει τη Πορτή του Βιβλίου. Ούτως ή άλλως, όμως, αυτό που έχει σημασία είναι ότι νέοι άνθρωποι που βρίσκονται στην ικμάδα της ζωής και των αναζητήσεών τους δεν αποστρέφουν το πρόσωπό τους από το πιο ανοιχτό παράθυρο του κόσμου, το βιβλίο...

Παιδική χαρά οφθαλμαπάτη

«Θα σας φτιάξουμε και παιδική χαρά!» είπε ένα μήνα πριν από τις δημοτικές εκλογές (Οκτ. '94) ο νυν δήμαρχος Βούλας κ. Αγγελος Αποστολόπουλος. Εν μιά νυκτί, λοιπόν, ένα οικόπεδο επί της Σολωμού κοντά στο Ασκληπιείο Βούλας στρώθηκε με... χαλίκι και στήθηκαν πρόχειρα μέσα σε αυτό μία τουούληθρα, δύο τραμπάλες και μία κούνια.

Πρόταση (την οποία προσυπογράφει η σελίδα της Πόλης) κατοίκου της περιοχής και αναγνώστριας της «Κ» είναι να «βομβαρδίζονται» από τους δημόσιους ή απανταχού δημάρχους λίγο πριν από τις εκλογές με επιστολές διαμαρτυρίας για το... κατάντημα των προεκλογικών πυροτεχνημάτων τους. «Ίσως έτσι να μας... δουλεύουν λιγότερο!», καταλήγει με πικρία η φίλη-αναγνώστρια.

Διότι τι άλλο από εμπαιγμός είναι η εικόνα που παρουσιάζει σήμερα η καρ' όνομα μόνο παιδική χαρά;

Το χαλικοστρωμένο (ό,τι πρέπει δηλαδή για παιδικά γόνατα!) χώμα έχει πλέον χορταριάσει και μαύρες σακούλες σκουπιδιών αποτελούν «δικαστήριο» ο στοιχείο». Η περιφραγή (το σύνηθες συμπτωμάτιο πλεγμα...) γέρνει σκουριασμένη.

Αφαντα και τα καθίσματα στις κούνιες, και το μοναδικό πράγμα που αιωρείται είναι η αδιαφορία της μικρο-πολιτικής...

Ούτως έχει η κατάσταση στον κεντρικότερο σταθμό του ηλεκτρικού σιδηροδρόμου, την Ομόνοια, με την ανοχή και την αδιαφορία των ΗΣΑΠ.

Καταφύγιο των «αθλίων» η Ομόνοια

Περιθωριακοί τύποι και «ναυάγια» της ζωής έκαναν σπίτι τους την ιστορική πλατεία

Με λουκέτο και μπάρες θα κλείνει κατά τις νυχτερινές ώρες (00.30 έως 05.00) ο σταθμός των ΗΣΑΠ στην Ομόνοια, προκειμένου να μη λειτουργεί ως καταφύγιο περιθωριακών ατόμων.

Τον αποκλεισμό του α' υπογείου, όπου σήμερα λειτουργεί ένα υποτυπώδες εμπορικό κέντρο την ημέρα, επιδιώκει ο ιδιοκτήτης του χώρου, το Ειδικό Ταμείο Μονίμων Οδοστρωμάτων Αθηνών (ΕΤΜΟΑ).

Μισή ώρα μετά τα μεσάνυχτα, όταν σταματά η λειτουργία του ηλεκτρικού σιδηροδρόμου και ο τελευταίος επιβάτης δρασσεκλίζει την έξοδο του σταθμού, ο χώρος γίνεται απροσπέ-

λαστος για τυχαίους και ανύποπτους περαστικούς.

Με την ανοχή αλλά και την αναληγία του κράτους άστεγοι συγχρωτίζονται με εμπόρους ναρκωτικών και τα θύματά τους, ενώ ύποπτες δσοοληψίες λαμβάνουν χώρα, μόλις λίγα μέτρα υπογείως, στην κυριολεξία! -κάτω από τη... μήτη των οργάνων της Τάξεως που σταθεμούν και παρατηρούν τη ζωή στην πλατεία Ομοιοιάς.

Όσοι εξάλλου, βιώνουν την περιοχή καθημερινά, όπως λ.χ. οι εργαζόμενοι στο εργοτάξιο του μετρό, διαμαρτύρονται για κρούσματα με ανθρώπους του περιθωρίου που είτε εκκλιπαρούν είτε και απειλούν, προκειμένου να α-

ποσπάσουν κάποια χρήματα ή μια γωνία για να περάσουν το βράδυ.

Εν τω μεταξύ, οι ΗΣΑΠ αδιαφορούν επιδεικτικά για την εικόνα του πιο κεντρικού σταθμού της πόλης σε μια ήδη υποβαθμισμένη πλατεία. Οι φητιές που ανάβουν τις χειμωνιάτικες νύχτες στο υπόγειο οι «κλόσαρ» της Ομόνοιας, τα ρυπαρά συνθήματα στους άθλιους τοίχους και η διαποτισμένη από ακαθαρσίες ατμόσφαιρα συνθέτουν σήμερα το σκηνικό του σταθμού.

Να ευελπιστούμε ότι με την έναρξη λειτουργίας του μετρό οι ΗΣΑΠ θα εκσυγχρονιστούν υποχρεωτικά; Εως τότε, όμως, τι γίνεται;

Οι γερανοί της προόδου σταμάτησαν στην Αθήνα

Οργανισμός έργων και γνωστές εικόνες από άλλες ευρωπαϊκές πόλεις

Σαν... πελαργοί -που έστω και καθυστερημένα ευελπιστούμε ότι θα φέρουν την πρόοδο, οι γερανοί -ογδόντα δύο τον αριθμό- σηματοδίνουν τον ουρανό της πόλης.

Πρόκειται βεβαίως για οιωνούς μιας προόδου (μετρό, υπόγεια πάρκινγκ κ.ά.) την οποία οι ευρωπαϊκές πρωτεύουσες βιώνουν επί δεκατίες τώρα. (Ως προς αυτό μόνον με το «αναπτυσσόμενο» μετά την πτώση του Τείχους κομμάτι του Βερολίνου, το Ανατολικό, μπορεί να ταυτιστεί η Αθήνα...).

Στη Β. Σοφία ανάμεσα στους τρεις γερανούς του μετρό και σε άλλους τρεις για την μεγαλειώδη επέκταση του Βυζαντινού Μουσείου δεσπόζει επιβλητική δίπλα από το Πολεμικό Μουσείο η γερανογέφυρα του μετρό.

Εχει το ύψος μιας πεντάωροφης πολυκατοικίας και χρησιμοποιείται στην εξόρυξη των προϊόντων εκσκαφής που αφήνει πίσω του ο μετροπόντικας (ΤΒΜ) «Περσεφόνη» της γραμμής 3 (Πεντάγωνο-Κεραμικός), ο οποίος σήμερα απέχει μόλις 280 μέτρα από το Σύνταγμα.

Σκόνη και θόρυβος είναι η αναπόφευκτη όχληση που υψίστανται οι περίοικοι από την 24ωρη λειτουργία της γερανογέφυρας μέσω της οποίας έρχονται στην επιφάνεια τα φορτωμένα από μπάζα βαγόνια του ΤΒΜ. Η απομάκρυνση των προϊόντων εκσκαφής είναι υπόθεση που αναλαμβάνουν στη συνέχεια τα φορτηγά των διαφόρων εργολάβων. Αυτοί σαν σύγχρονοι... Κοντορεβιθούληδες αφήνουν πίσω τους ίχνη (σκόρπια χώματα) στους κεντρικούς δρόμους της πόλης με την ανοχή των ανευθυνό-υπεύθυνων αρμοδίων. Το ΥΠΕΧΩΔΕ πετάει το μπαλάκι στον Δήμο Αθηναίων, στο παιχνίδι της κολοκυθιάς εμπλέκεται μετά η Αστυνομία, στη συνέχεια η υπογραφή σύμβασης για το μετρό κ.ο.κ.).

Εν τω μεταξύ έως σήμερα οι χωματερές των Ν. Λιοσίων, του Σχιστού και κάποιες ιδιωτικές έχουν... καταπεί τα μπάζα του μετρό (για την ακρίβεια, 1.750.000 κυβικά μέτρα), ενώ τα 750.000 που συνολικά απομένουν ενδέχεται τώρα να κλείσουν «τις ανοιχτές πληγές» του λατομείου της Καισαριανής. (Πρέπει, βεβαίως, να επισημανθεί ότι η χωρητικότητα του εν λόγω λατο-

Τα έργα του μετρό απαιτούν την ύπαρξη μηχανημάτων τελευταίας τεχνολογίας... Στη Βασ. Σοφίας, γερανοί στέκονται σαν τους... πελεκάνους όρθητοι, στηθοί και μετακινούν βαριά μηχανήματα...

μείου ανέρχεται σε 1.000.000 κυβικά μέτρα, υπερβαίνει δηλαδή τα αναπομείναντα 750.000 κ.β. του μετρού, όπερ εστί μεθερμηνοούμενον ότι η ανάπλαση του δεν θα είναι ολοκληρωμένη).

Εστω κι αργά (παρά ποτέ...) έστω κι αν είναι το μοναδικό, σε ένα λατομείο, αυτό της Καισαριανής, θα γίνει πράξη η «οικο-

λογική» υπόσχεση του αρμόδιου υπουργού ΠΕΧΩΔΕ κ. Κώστα Λαλιώτη για ανάπλαση των ανεργιών λατομείων της Αττικής με τα μπάζα του μετρό.

Τα λόγια δεν έλειψαν ποτέ -πράξεις απαιτούνται! Εκεί κρίνεται και το στοίχημα της επιτυχίας των παικτών της εξουσίας... Β.ΦΛ.

Η ΕΥ - ΠΟΛΙΣ

«Κι ήρθε ένα Μεγάλο Σάββατο, έτσι καθώς παρκαλουθούσα τη λειτουργία της Αναστάσεως σαν τυπικός Χριστιανός κι εγώ, μ' όλες τις Ενοπλες Δυνάμεις παρούσες και γυαλιστερές, που μου ξαναθύμισαν το γνωστό εμβατήριο της εθνικής μας υπερφάνειας "Η Ελλάδα ποτέ δεν πεθαίνει" -τ' άκουγα μέσα μου καθώς την ίδια στιγμή ηκούγετο το ακουού-

φιστικό "Χριστός Ανέστη", ενώ μερικοί εύζωνοι, τιμητική φρουρά, χαμογελούσαν αμήχανα και ηλιθίως.

Σκέφτηκα, σαν κάτι να φωτίστηκε μέσα μου, εφόσον η Ελλάδα δεν πεθαίνει ποτέ, πάει να πει πως και ποτέ δεν θα αναστηθεί!

ΜΑΝΟΣ ΧΑΤΖΙΑΚΙΣ
«Ο καθρέφτης και το μαχαίρι»

ΑΝΑ ΤΑΣ ΟΔΟΥΣ

● Οδός Αδελφών Διογενίδου (Νεάπολη): Επάνω αδελφών από οικογένεια της Δημητσάνας. Ήταν συγγενείς του Πατριάρχη Γρηγορίου του Ε' και έδρασαν κατά τον 19ο αιώνα υπέρ του Αγώνα.

Στίχοι Χάρης Τσεκούρα

● Οδός Αδελφών Εμμανουήλ (Ν. Κόσμος): Δύο πατριώτες από την Καστοριά, ο Ιωάννης και Παναγιώτης, συνεργάτες του Ρήγα Φεραίου. Συνελήφθησαν ως συνωμότες μαζί με τον Φεραίο στη Βιέννη και παραδόθηκαν στους Τούρκους, οι οποίοι τους στραγγάλισαν στο Βελιγράδι.

φοί, Φιλικό και αγωνιστές του '21 από το Θερίσιό Κρήτης.

● Οδός Αδελφών Χάλη (Γκύζη): Τρεις αδελ-

(Πηγή: «Οδωνυμικά» Μάρω Βουγιουκλά - Βασίλης Μεγαρίδης, Δήμος Αθηναίων).

ΟΙΚΟ - ΠΟΛΙΤΗΣ

Κατανάλωση και σκουπίδια

Η διαχείριση των απορριμμάτων αποτελεί ένα από τα σοβαρότερα και συνεχώς οξυνόμενα προβλήματα των σύγχρονων κοινωνιών. Οι μεγαλουπόλεις, σε Ανατολή και Δύση αδυνατούν πλέον να «απορροφήσουν» τον τεράστιο όγκο σκουπιδιών που συγκεντρώνονται, με απόρβλεπτες συνέπειες στη ρύπανση του εδάφους και νερού αλλά και της δημόσιας υγείας. Σήμερα στη χώρα μας υπάρχουν 5 χιλ. σκου-

πιδότοποι, από τους οποίους μόνο το 1/3 από αυτούς έχουν άδεια λειτουργίας. Μόνο στο νομό Αττικής σε ελάχιστη απόσταση από την Αθήνα, υπάρχουν 29 ανεξέλεγκτοι σκουπιδότοποι. Τα σκουπίδια που συγκεντρώνονται θα έφθαναν για να καλύψουν την εθνική οδό Αθηνών - Θεσσαλονίκης σε ύψος ενός μέτρου!

Κι όμως μέχρι πρόσφατα το πρόβλημα της διαχείρισης επικεντρωνόταν στην τελική διάθεση, χωρίς να θίγεται η διαδικασία παραγωγής και με την τοποθέτηση του πολίτη στο ρόλο του παθητικού καταναλωτή.

Σήμερα, ενώ έχει ξεκινήσει ο προβληματισμός πάνω σε θέματα ανακύκλωσης και υγειονομικής ταφής -ίσως τα πιο σημαντικά βήματα που έγιναν ποτέ- δεν συμβαίνει το ίδιο για τη μείωση των σκουπιδιών, που έχει κύριο στόχο την αποφυγή δημιουργίας τους. Έτσι μπορεί να θεθεί ένα τέλος τόσο στην ανεξέλεγκτη απόρριψη των απορριμμάτων όσο και στην ελαχιστοποίηση των κινδύνων για το περιβάλλον και τον άνθρωπο από την ταφή ή την καύση.

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Επιστολές με θέματα που αφορούν την πόλη, στη διεύθυνση «Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ», Σωκράτους 57, Αθήνα, 10431, με την ένδειξη «Για τη σελίδα Η ΠΟΛΗ».

Απρίλιο και Μάιο ανοίγει κοντά στο Αμστερνταμ μια τεράστια έκθεση 70 στρεμμάτων, που προσελκύει ανθρώπους από όλο τον κόσμο.

ΚΗΠΟΣ ΚΑΙ ΖΩΗ

Ολλανδία: ένας κήπος της Εδέμ την άνοιξη...

Χρώματα και αρώματα στους πιο οργιώδεις συνδυασμούς

Όταν έρχεται ο καιρός της άνοιξης στην Ολλανδία, όλοι οι δρόμοι οδηγούν στο Κούκενχοφ, σε μια παράδοση η οποία ξεκινάει από το 1949 όταν μια ομάδα από διακεκριμένους Ολλανδούς καλλιεργητές από την περιοχή του Λίσε κοντά στο Αμστερνταμ, δημιούργησαν μια έκθεση παρουσιάζοντας εκπληκτική ποικιλία ολλανδικών λουλουδιών. Το φάσμα αυτών των λουλουδιών δεν περιορίζεται στις τουλίπες σε όλη τους τη μεγαλοπρέπεια, αλλά επίσης ασφόδελους, νάρκισσους, υάκινθους και άλλες μικρές ποικιλίες.

Τον Μεσαίωνα, ο χώρος όπου δημιουργήθηκε το Κούκενχοφ ήταν μέρος μιας έκτασης που ανήκε στην κόμησσα Jacoba von Beieren μεταξύ των τριών συζύγων της οποίας ήταν και ένας Δούκας του Gloucester και ένας Δελφίνος της Γαλλίας.

Τα 70 στρέμματα του κήπου που όταν ανοίγει προσελκύει χιλιάδες επισκέπτες -700.000 περίπου- βρίσκονται στο σημείο που

βρισκόταν εκείνη την εποχή οι κήποι της κουζίνας της. Από εκεί πήρε και το όνομά του ο χώρος (Κούκεν = κουζίνα, χοφ = κήπος). Σε αντίθεση με τους γύρω γύρω κήπους οι οποίοι ματιαστός κήπος με 16 χιλιόμετρα μονοπατιών να το διαπερνούν. Στην αποκορύφωση της άνθισης των λουλουδιών, η εικόνα που αντικρύζει κάποιος είναι αυτή ενός ουρανίου τόξου από χρώματα. Μια δίμηνη σε διάρκεια περίοδο (από το τέλος του Μαρτίου έως το τέλος του Μαΐου) δίνει σε επισκέπτες από ολόκληρο τον κόσμο την ευκαιρία να απολαύσουν την ομορφιά των βολβόλουδων κατά τη διάρκεια όλης της περιόδου άνθισης τους.

Τα παρτέρια είναι φυτευμένα σε βάθος 3 λουλουδιών για να είναι σίγουρο ότι θα υπάρχει πλήρης άνθιση όλη την περίοδο που το πάρκο είναι ανοικτό. Καθημερινά από την 21η Μαρτίου ως την 22α Μαΐου από τις 8.00 το πρωί μέχρι τις 7.30 το απόγευμα μπορεί ο επισκέπτης να πάει και να χαρεί. Τα βολβόλουδα βρίσκονται στο απόγειο της άνθισης τους από τα μέσα Απριλίου μέχρι τις αρχές Μαΐου. Μόνο αφού γλιτώσει κανένας από τα εξαιρετικά απασχολημένο πάρκιγκ και

τα πολυποίκιλα περίπτερα με φαγητό που βρίσκονται στην είσοδο και αφού περάσει από τον ανεμόμυλο στα διαφορετικά παρτέρια, μπορεί να εκτιμήσει αληθινά το φαινόμενο του Κούκενχοφ. Τα κεντρικά μονοπάτια περιβάλλονται από οξείες και βελανιδιές που φυτεύθηκαν το 1830. Υπάρχουν πηγάδια, πηγές, κανάλια και ρεύματα με γοητευτικές γέφυρες και πάγκοι παντού, για να ενθαρ-

ρύνουν τους επισκέπτες να καθίσουν και να μιρρίσουν τα λουλούδια ακούγοντας το τραγούδι των πουλιών. Μάλιστα οι Ολλανδοί προτείνουν στους επισκέπτες να κρατούν μαζί τους τα αναγκαία για ένα πικ-νικ και να έρθουν κατά τη διάρκεια των λιγότερο φωτωμένων από κόσμο ωρών αργά το απόγευμα όπου και θα βρουν μοναχικά μονοπάτια για να ρεμβά-

σουν. Αλλά ανεξάρτητα από το πότε κάποιος επισκέπτεται το Κούκενχοφ το γεγονός που προκαλεί μεγαλύτερη αίσθηση είναι η εφημερία της φύσης. Κάθε ημέρα είναι διαφορετική, με καινούργιους βολβούς, καινούργια άνθη και καινούργιες μνήμες. Μήπως θα πρέπει να αρχίσετε να προγραμματίζετε κάποια εκδρομή στην Ολλανδία στο κοντινό μέλλον;

Οι λαχταριστές κόκκινες ντομάτες, του μπουστανιού ή του θερμοκηπίου, αποτελούν βασικό στοιχείο της ευρωπαϊκής κουζίνας. Βέβαια όταν είναι στον καιρό τους, όπως έλεγον οι παλιότεροι, οι ντομάτες είναι πιο εύγευστες.

Ντομάτα: λαχταριστό λαχανικό

Κατάγεται από τη Ν. Αμερική και γρήγορα αγαπήθηκε από τους Ευρωπαίους

Η ντομάτα κατάγεται από τη Νότια Αμερική κι εκεί καλλιεργήθηκε για πρώτη φορά. Ήταν άγνωστη στους κατοίκους του Παλαιού Κόσμου μέχρι τον 16ο αιώνα, και συγκεκριμένα μέχρι την παρουσίαση και περιγραφή της, το 1544, από έναν Ιταλό βοτανολόγο. Αυτός έδωσε στους καρπούς του φυτού το όνομα "pomii d' oro" (χρυσά μήλα). Χρυσά γιατί οι πρώτες ποικιλίες που έγιναν γνωστές είχαν κίτρινο χρώμα κατά την ωρίμανση. Πράγματι, εκτός από τις κόκκινες ντομάτες που ξέρουμε εμείς, υπάρχουν και πιο ανοιχτόχρωμες (κίτρινες και πορτοκαλί) το ίδιο γευστικές με τις δικές μας.

Στην Ελλάδα η ντομάτα ήρθε το 1818. Τα πρώτα χρόνια, όμως, δεν αποτελούσε φαγητό είδος καθότι τη συνόδευσε η φήμη που επικρατούσε τότε σ' όλο τον κόσμο περί τοξικότητας της. Οφειλόταν δε στο ότι κάποια άλλα είδη της ίδιας οικογένειας περιέχουν στα φύλλα και στους καρπούς τους μια δηλητηριώδη ουσία αλλά και στο ότι οι άγουρες ντομάτες είναι όντως τοξικές αν καταναλωθούν νωπές, γι' αυτό συντηρού-

νται σε άλημη ή ξύδι. Οι αρχικοί φόβοι αποδείχτηκαν αβάσιμοι, η ντομάτα διαδόθηκε ευρέως και σήμερα, μετά την πατάτα, είναι το λαχανικό που καλλιεργείται περισσότερο στη χώρα μας. Όπως φαίνεται από τον τόπο καταγωγής της, η ντομάτα είναι φυτό των θερμών περιοχών της γης και δεν ε-

Τού Κώστα Ζουλάκη - γεωπόνου

πιβώνει σε θερμοκρασίες κάτω του μηδενός. Έτσι καλλιεργείται ως καλοκαιρινό λαχανικό και κανονικά δίνει παραγωγή από τέλη Μαΐου ως τέλη Σεπτεμβρίου. Βέβαια, η ντομάτα δεν λείπει καμιά εποχή από το τραπέζι μας, μιας και παράγεται εκτός εποχής στα θερμοκήπια. Με τις ντομάτες θερμοκηπίου, όμως, δημιουργείται το εξής πρόβλημα: οι χαμηλές θερμοκρασίες τον χειμώνα δυσχεραίνουν τη γονιμοποίηση και την καρποδέση, οπότε για να πάρουμε ικανοποιητική παραγωγή πρέπει να επεξεργαστούμε με φωτορυθμιστικές ουσίες (φυτορμόνες). Αυτές εξοφθαλίζουν μεν την α-

νάπτυξη πολλών και μεγάλων καρπών χωρίς να χρειαστεί να γίνει γονιμοποίηση, αλλά υποβαθμίζουν την ποιότητά τους. Πράγματι, γίνονται πιο μαλακοί, το σχήμα τους παραμορφώνεται, διατηρούνται για λιγότερο χρόνο μετά τη συγκομιδή, η γεύση τους δεν είναι τόσο καλή και εμφανίζουν κενούς χώρους στο εσωτερικό τους. Οι τελευταίοι "γεμίζουν" κανονικά, στις ντομάτες που καλλιεργούνται στο υπαίθρο, από τα σπέρματα και μια ζελατινώδη ουσία που τα περιβάλλει.

Στην προκειμένη όμως περίπτωση δεν γίνεται γονιμοποίηση αλλά παραθοκαρπική ανάπτυξη των καρπών, κι έτσι δεν σχηματίζονται σπέρματα. Πάντως, οι ορμόνες που χρησιμοποιούμε είναι ουσίες που παράγουν τα ίδια τα φυτά και δεν συνιστούν κίνδυνο για την υγεία μας. Η ντομάτα αποτελείται κατά 94% από νερό και κατά 3,5% από σάκχαρα. Διατροφική αξία της δίνει η περιεκτικότητά της σε βιταμίνες Α, Β και κυρίως C. Το άρωμα και το ελκυστικό της χρώμα είναι επίσης, σίγουρα, σημαντικά πλεονεκτήματά της.

Οι κήποι του Κούκενχοφ έξω από το Αμστερνταμ αποτελούν τόπο έλξης χιλιάδων επισκεπτών, από 22 Μαρτίου έως 21 Μαΐου. Στα εβδομήντα στρέμματα που τους αποτελούν, τα λουλούδια με τις ποικιλίες τους, αλλά και η μικρή λίμνη με τον παραδοσιακό ανεμόμυλο και τους κώνους είναι μια Εδέμ που σε κάνει να ξεφεύγεις από την καθημερινότητα.

Δεν φυτεύεται απ' ευθείας στο χωράφι αλλά σε γλαστράκια

Η ντομάτα πολλαπλασιάζεται την άνοιξη με απ' ευθείας σπορά στο έδαφος. Φροντίζουμε το υπόστρωμα σποράς να είναι καλά κοκκοποιημένο και με αρκετή υγρασία στα ανώτερα στρώματα. Ο σπόρος σκεπάζεται με μίγμα χύματος και κοπριάς, πάχους 1-2,5 εκ. Αν η θερμοκρασία είναι τότε ευνοϊκή, δηλαδή κοντά στους 25οC, τα νεαρά φυτά θα χρειαστούν μια βδομάδα για να εμφανιστούν στην επιφάνεια του υποστρώματος. Βασική προϋπόθεση για μια επιτυχή καλλιέργεια είναι το έδαφος να στραγγίζει καλά και να μην έχει δεχτεί πλούσια αζωτούχο λίπασμα. Αν συμβεί αυτό θα παραχθούν πολύφυλλοι βλαστοί αλλά ελάχιστα ντομάτες. Αντίθετα, ο φωσφόρος θα βοηθήσει την ανάπτυξη του ριζικού συστήματος και θα αυξήσει την παραγωγή.

Ρομπί d' oro ονόμασε τη βασίλισσα του καλοκαιριού ο Ιταλός βοτανολόγος που πρώτος την περιέγραψε το 1554. Οι πρώτες ποικιλίες είχαν κίτρινο χρώμα κατά την ωρίμανση. Σήμερα καλλιεργούνται επίσης κιτρινες και πορτοκαλί ντομάτες, εξίσου γευστικές με τις δικές μας.

Συνήθως, όμως, η ντομάτα δεν φυτεύεται απ' ευθείας στο χωράφι, αλλά σε γλαστράκια και κατόπιν μεταφυτεύεται στην οριστική της θέση. Διατηρούμε τα γλαστράκια σε κάποιον εσωτερικό

χώρο, οπωσδήποτε φωτεινό. Μόλις εμφανιστεί η πρώτη ταξιανθία πάνω στο φυτάριο είναι η ώρα της μεταφύτευσης. Συνιστάται να νεαρά φυτά να παραχώνονται στο έδαφος μέχρι λίγο κάτω από το σημείο που εκφύονται τα πρώτα πραγματικά φύλλα. Έτσι, στο σκεπασμένο πλέον με χύμα κομπόστ του στελέχους θα αναπτύχθούν και άλλες ρίζες που θα στερεώσουν το φυτό καλύτερα και θα το κάνουν πιο παραγωγικό. Η ντομάτα καρποφορεί ως εξής: πρώτα σχηματίζονται 7-9 φύλλα, κατόπιν η πρώτη ταξιανθία -η μελλοντική ταξικαρπία- και μετά ανά τρία φύλλα εμφανίζεται και μια νέα ταξιανθία. Το μήκος των βλαστών εξαρτάται από την ποικιλία. Κανονικά οι βλαστοί αναπτύσσονται απεριόριστα, οπότε αν αφαιρεθούν οι πλάγιοι και όλη η ικμάδα του φυτού πάει στον κεντρικό βλαστό, αυτός μπορεί να φτάσει και τα 10 μέτρα σε μήκος. Τελευταία, όμως, έχουν δημιουργηθεί και ποικιλίες με γενετικά καθορισμένο μήκος ανάπτυξης.

Το καλοκαίρι τα ποτίσματα πρέπει να γίνονται συχνά γιατί αν υπάρχουν μεγάλες διακυμάνσεις υγρασίας στο έδαφος θα έχουν ως αποτέλεσμα το «σχισιμο» των καρπών. Καλό είναι να υποστηλώνεται η ντομάτα με πρόσδεση σε καλάμια ή με την τοποθέτηση κάποιου δικτυωτού πλαισίου που θα δημιουργεί κάτι σαν κλουβί γύρω από το φυτό. Έτσι αποφεύγουμε να έρπει στο έδαφος και διευκολύνουμε τις καλλιερητικές εργασίες. Συνέπεια αυτού είναι η βελτίωση -ποιοτική και ποσότητα- της παραγωγής. Για παράδειγμα, η υποστήριξη βοηθάει τους καρπούς να αποκτήσουν καλύτερο χρωματισμό με το να αυξάνει το φως που φτάνει μέχρι αυτούς. Θεωρητικά η συγκομιδή της ντομάτας γίνεται από τη στιγμή που το πράσινο χρώμα της θα αρχίσει να «σπάει» και να κοκκινίζει ελαφρά, λόγω της εμφάνισης της κόκκινης χρωστικής λυκοπίνης. Σ' αυτή την περίπτωση η ωρίμανση θα γίνει κατά την αποθήκευσή της, αρκεί η θερμοκρασία να υπερβαίνει τους 15οC. Αν βέβαια την καλλιεργήσουμε στον κήπο θα τη μαζέψουμε ώριμη, δηλαδή κατακόκκινη. Σ' αυτό το στάδιο η ντομάτα είναι ποιοτικά καλύτερη γιατί καθ' όλο το διάστημα που ωριμάζει πάνω στο φυτό συνεχίζονταν ο εφοδιασμός της με σάκχαρα και γενικά με όλες τις ουσίες που βελτιώνουν τη γεύση και το άρωμα του καρπού.

ΥΓΕΙΑ

«Μυστική» επιδημία ο αλκοολισμός

Ο κατήφορος έρχεται σιγά σιγά και χωρίς να το καταλάβουμε

Πέρσι για πρώτη φορά αναγνωρίστηκε και επισήμως ότι η μέτρια κατανάλωση αλκοόλ μπορεί να είναι ευεργετική. Ανακοινώσε αυτού του είδους έγιναν σε όλο τον κόσμο μέσα από ιατρικές επιθεωρήσεις, ινστιτούτα υγείας καθώς και υπουργεία. Αλλά οι επιστήμονες μέσα από τις οδηγίες τους εξακολουθούν να διατηρούν μια συστηρητική

στάση, όσον αφορά τον ορισμό της μέτριας κατανάλωσης αλκοόλ (βλέπε γράφημα) και προειδοποιούν ότι οι συνέπειες από την υπερβολική κατανάλωση είναι εξαιρετικά βλαβερές για την υγεία. Σύμφωνα με την Αμερικανική Ιατρική Ενωση (American Medical Association), ο αλκοολισμός (πάθηση που μπορεί να θεραπευθεί και δέχεται επιδράσεις από πολλούς παράγοντες) έχει

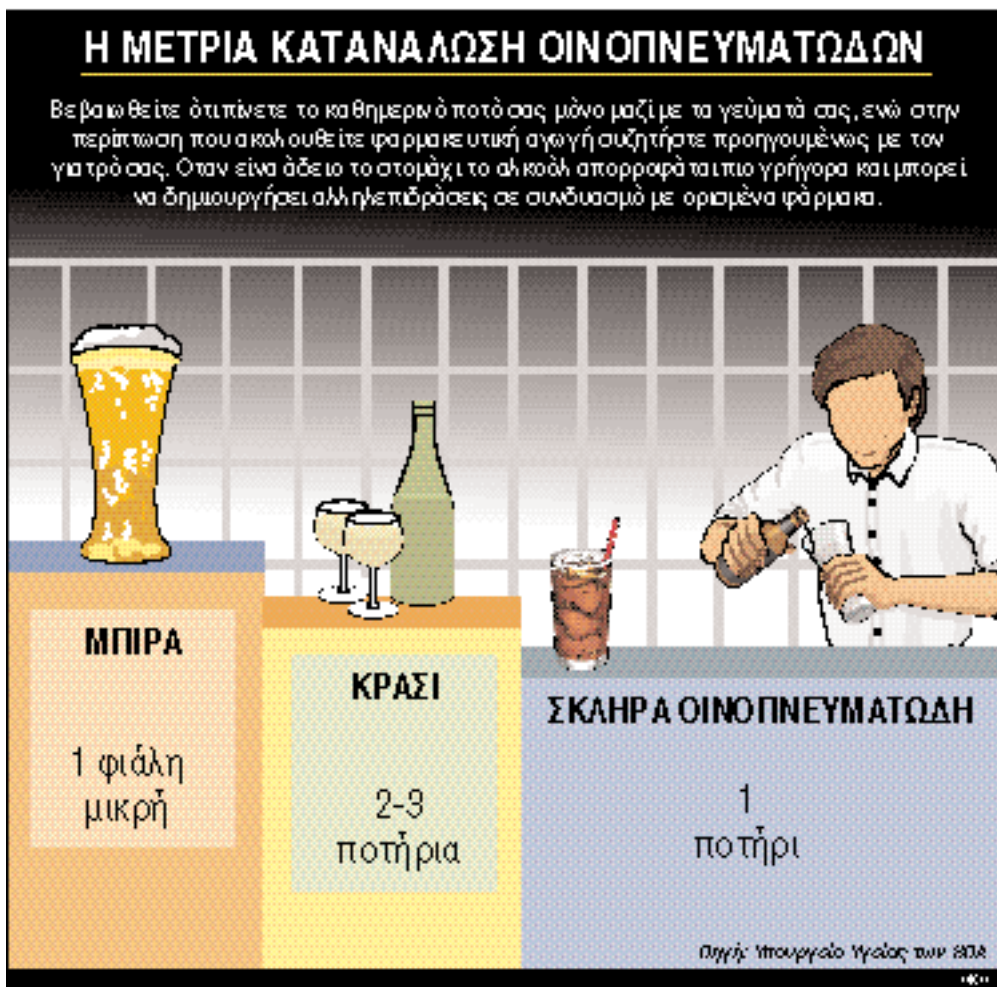
πάρει διαστάσεις «μυστικής» επιδημίας μεταξύ των ηλικιωμένων. Οι ενήλικες μεγάλης ηλικίας είναι πιο επιρρεπείς στον αλκοολισμό εξαιτίας των μεταβολών που συμβαίνουν στη χημεία και τη σύσταση του σώματός τους και βεβαίως έχουν σχέση με την ηλικία. Παράλληλα μια πρόσφατη μελέτη αποκάλυψε σημαντική αύξηση των προβλημάτων αλκοολισμού στους συνταξιούχους.

Σύμφωνα με τους υπολογισμούς της AMA στις ΗΠΑ περίπου τρία εκατομμύρια Αμερικανοί ηλικίας άνω των 60 ετών έχουν πρόβλημα αλκοολισμού. Ενώ οι στατιστικές έδειξαν ότι τουλάχιστον το 10% των ασθενών, που εισάγονται ως επείγοντα περιστατικά στα νοσοκομεία με πρόβλημα κατανάλωσης αλκοόλ, είναι άνω των 60 ετών. Επίσης, το ήμισυ σχεδόν του αριθμού των ατόμων που νοσηλεύονται σε νοσοκομεία βρίσκονται εκεί εξαιτίας του ποτού.

Προσφάτως η AMA ανακοίνωσε οδηγίες που βοηθούν τους παθολόγους να διαγνώσουν και να θεραπεύσουν προβλήματα που σχετίζονται με το αλκοόλ, μεταξύ των ηλικιωμένων ασθενών. Μαθαίνοντας περισσότερα για τον τρόπο με τον οποίο η ηλικία επιδρά στην ενεργικότητα που έχουμε στο αλκοόλ και γνωρίζοντας σε βάθος το ρόλο που παίζει το αλκοόλ στην εμφάνιση της ασθένειας, μπορούμε να κρίνουμε αν οι συνθήκες που ακολουθούμε στην κατανάλωση αλκοόλ είναι ασφαλείς ή χρειάζεται να αλλάξουν.

Ο ρόλος της ηλικίας

Οι αλλαγές που σχετίζονται με την ηλικία μεταβάλλουν τον τρόπο που οι περισσότερες ουσίες, συμπεριλαμβανομένου του αλκοόλ, διανέμονται στο σώμα. Επίσης, μεταβάλλουν τον τρόπο με τον οποίο οι ισοί ανταποκρίνονται σ' αυτές τις ουσίες. Για παράδειγμα, οι ηλικιωμένοι ενήλικες συνήθως έχουν χαμηλότερη περιεκτικότητα νερού στο σώμα τους από ό,τι οι νέοι ενήλικες. Η αποτέλεσμα να καταλήγει να είναι μεγαλύτερη η συγκέντρωση του αλκοόλ στον οργανισμό τους για κατανάλωση

ορισμένης ποσότητας ποτού. Ως εκ τούτου, οι ηλικιωμένοι νιώθουν τη ζαλάδα της «μέθης» με λιγότερα ποτά. Επίσης τα όργανα αλλά και οι ιστοί του σώματος τους υφίστανται βλάβες από μικρότερες ποσότητες αλκοόλ.

Επιπλέον αυτόν, το αλκοόλ έχει επιπρόσθετες συνέπειες όταν λαμβάνεται σε συνδυασμό με το ήμισυ περίπου από τα εκατό συχνότερα συνταγογραφούμενα φάρμακα. Οι συνέπειες από την υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ στους ηλικιωμένους είναι τεράστιες. Το πιο σύνηθες πρόβλημα είναι η διατροφική ανεπάρκεια και

αυτό γιατί το αλκοόλ εμποδίζει την απορρόφηση πολλών θρεπτικών ουσιών (βιταμινών, μεταλλικών αλάτων και άλλων ουσιών, απαραίτητων για τις λειτουργίες του σώματος). Στους ηλικιωμένους οι συνέπειες αυτές εμφανίζονται στα πολύ χαμηλά επίπεδα κατανάλωσης.

Η υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ σε μακροχρόνια βάση μπορεί να οδηγήσει σε παθήσεις του ήπατος, καρκίνο (ειδικά του στόματος, του λάρυγγα και του οισοφάγου) καθώς και σε καρδιαγγειακά προβλήματα όπως καρδιομυοπάθεια, εγκεφαλικό και υψηλή αρτηριακή πίεση.

Βεβαίως είναι σημαντικό να ακολουθούμε τις οδηγίες των επιστημόνων όσον αφορά την κατανάλωση του αλκοόλ. Ωστόσο, η ακριβής ποσότητα που καταναλώνει το άτομο -ή η συχνότητά- δεν είναι τόσο σημαντική όσο οι συνέπειες. Μια από τις πιο αξιωματικές πλευρές του αλκοολισμού είναι η άρνηση ή η ανικανότητα αναγνώρισης της ύπαρξης προβλήματος.

Παν μέτρον άριστον

Τα περισσότερα άτομα που πίνουν πολύ τείνουν να ελαχιστοποιούν τις συνέπειες του ποτού και να υποτιμούν τον αριθμό των ποτών που καταναλώνουν,

Προσοχή στα ποτά «πόμπες» που σερβίρονται σε κάποια μπαρ ή πουλούνται στα πεζοδρόμια σε χαμηλές τιμές.

Λιγότερα λίπη, καλύτερη όραση

Ερευνα ενοχοποιεί το βούτυρο για εκφυλισμό του αμφιβληστροειδούς

Η πλούσια σε λίπος διατροφή μπορεί να βλάψει όχι μόνο την καρδιά αλλά και την όραση μας, σύμφωνα με μια νέα έρευνα των επιστημόνων η οποία βρίσκεται ακόμη στο αρχικό της στάδιο. Οι επιστήμονες μελέτησαν τις διατροφικές συνήθειες περισσότερων από 2.000 ατόμων (ηλικίας 45 έως 85 ετών) και διαπίστωσαν ότι όσοι καταναλώνουν περισσότερα κεκορεσμένα λίπη είχαν κατά 80% περισσότερες πιθανότητες να αναπτύξουν πρόωρο εκφυλισμό του αμφιβληστροειδούς (πάθηση γνωστή ως εκφυλισμός της ωχρής κηλίδας) σε σύγκριση με αυτούς που καταναλώναν ελάχιστη ποσότητα, ανακοίνωσαν οι ερευνητές στο ιατρικό περιοδικό Archives of Ophthalmology.

Η πάθηση αυτή συμβαίνει όταν η περιοχή γύρω από την ωχρή κηλίδα (το τμήμα του αμφιβληστροειδούς που είναι υπεύθυνο για την κεντρική όραση) αρχίζει να αλλοιώνεται. Στο αρχικό στάδιο της πάθησης δεν παρατηρούνται κάποια συμπτώματα, ωστόσο, αν η κατάσταση αυτή εξελιχθεί μπορεί να προκαλέσει παραμόρφωση, θάμπαμα και τύφλωση στο κεντρικό τμήμα του οπτικού πεδίου. Δεν είναι απαραίτητο ότι κάποιος που πάσχει από αλλοίωση της ωχρής κηλίδας σε αρχικό στάδιο θα φθάσει οπωσδήποτε στο τελευταίο στάδιο

της πάθησης. Αλλά δεν υπάρχει κάποιο από τα δύο τρόπους, υποστηρίζει ο Ronald Klein καθηγητής οφθαλμολογίας στο ίδιο πανεπιστήμιο. Όπως η μεγάλη ποσότητα λίπους μπορεί να δημιουργήσει θρόμβους στις αρτηρίες της καρδιάς με τον ίδιο τρόπο μπορεί να φράξει τα αγγεία που οδηγούν στα μάτια, μειώνοντας τη ροή του αίματος που είναι πλούσιο σε θρεπτικές ουσίες.

Μια άλλη εξήγηση είναι ότι το υπερβολικό λίπος εναποτίθεται απευθείας στη μεμβράνη πίσω ακριβώς από τον αμφιβληστροειδή. Σ' αυτή την περίπτωση, οι θρεπτικές ουσίες δεν θα μπορούσαν να διαπεράσουν το «τοιχώμα λίπους» για να φθάσουν στα κύτταρα που συντηρούν τον αμφιβληστροειδή. Ωστόσο, κανένας από τους δύο τρόπους δεν έχει ακόμη αποδειχθεί. Και οι δύο επιστήμονες τόνισαν ότι είναι ακόμη πολύ νωρίς για να συνδεσσομε οριστικά τον εκφυλισμό της ωχρής κηλίδας με τα κεκορεσμένα λίπη. Αλλά σύμφωνα με την δρ Mares-Pergiman, «ακόμη κι αν δεν επιβεβαιωθεί η σχέση λίπους και εκφυλισμού της ωχρής κηλίδας, ο περιορισμός του λίπους και η πλούσια σε φρούτα και λαχανικά διατροφή μπορούν να συμβάλουν στην πρόληψη πολλών άλλων παθήσεων».

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΚΗΛΕΙΩΣΗ

Τον πολυαγαπημένο μας σύζυγο, πατέρα, παπού, προπάππο, αδελφό και θείο **ΓΕΡΡΙΟ ΕΥΑΓ. ΦΙΣΚΟΛΟ** ετών 82 κηλεύουμε σήμερα Μ. Σάββατο 13.4.96 και ώρα 11 π.μ. από τον ερό νομό Αγίων Θεοδώρων του Α' Κοιμητηρίου Αθηνών. Η σύζυγος: Περασίνη. Τα παιδιά: Μιχάλης και Ανταρκτική Γούλη, Μιχάλης και Αλίκη Παπά. Παναγιώτης και Μαρία Μακρή. Οι εγγονοί: Ο διαδόχονος Ο αδελφοί: Ο Αντώνιος. Οι λοιποί συγγενείς. Την πολυαγαπημένη μας **ΣΟΦΙΑ ΦΙΣΚΟΛΟΣ ΡΗΚ** κηλεύουμε την Τρίτη 16.4.1996 και ώρα 3.30 μ.μ. εκ του ιερού νομού Αγ. Θεοδώρων του Α' Νεκροταφείου Αθηνών. Ο υιός της: Νικόλαος Ρηκ-Μελάς. Οι εγγονές: Μαρία και Σοφία. Ο διαδόχονος: Φραγκίσκος. Οι συγγενείς. Την πολυαγαπημένη μας μητέρα, γιαγιά και θεία **ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΥΓΟΥ** ετών 90 κηλεύουμε σήμερα Μ. Σάββατο και ώρα 12 το μεσημέρι από τον ερό νομό Αγίων Θεοδώρων του Α' Κοιμητηρίου Αθηνών. Ο ενταφιασμός θα γίνει στο Νεκροταφείο Βύρωνα. Τα τέκνα: Πάνης και Ευφροσύνη, Παναγιώτης και Ανδριάνα, Βασίλειος, Αρχιμανδρίτης Χρυσόστομος, Ελένη και Παναγιώτης Κολοκουρής, Ευαγγελία και Κώστας Σελής, Μαρία και Κώστας Σκαρφοράς. Τα εγγόνια: Δημήτριος, Δέσποινα και Κώστας Κορκιάδης, Δημήτριος, Σπυρίδων, Νικόλαος, Παναγιώτης και Κωνσταντίνος Γεωργιά και Κώστας Γεωργιάδης, Χρήστος Δημήτρης και Παναγιώτης, Ρεβέκα, Αθανάσιος, Δέσποινα. Τα ανίψια: Οι λοιποί συγγενείς.

Τον πολυαγαπημένο μας σύζυγο, πατέρα, υιό και αδελφό **ΓΕΡΡΙΟ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗ** Επίκουρο καθηγητή Πανεπιστημίου Αθηνών - Πυρηνικό φυσικό ετών 50 κηλεύουμε την Τετάρτη, 17.4.96 και ώρα 3 μ.μ. από τον ερό νομό Αγίων Θεοδώρων του Α' Κοιμητηρίου Αθηνών. Η σύζυγος: Ολυ. Η κόρη: Μαρία. Η μητέρα: Ευρυδίκη. Τα αδελφάκια: Παναγιώτα και Παναγιώτης Λαγκανός, Δέσποινα και Θωμάς Τάσος. Οι λοιποί συγγενείς. Την αγαπημένη μας μητέρα, γιαγιά, αδελφή και θεία **MARIA Β. ΚΟΥΤΣΟΥΚΗ** κηλεύουμε σήμερα Μ. Σάββατο, 13.4.96 και ώρα 12 το μεσημέρι από τον ερό νομό Αγίων Θεοδώρων του Α' Κοιμητηρίου Αθηνών. Τα παιδιά: Ειρήνη και Φαίδων Αντωνιάδου, Αλεξάνδρα και Μάρω Μενουνδία. Τα εγγόνια: Ιλίσια και Θάμπος. Η αδελφή: Ελίη Μ. Κουτσουκλή. Τα ανίψια: Οι φίλοι: Οι λοιποί συγγενείς. Η οικογένειά δεν θα δεχθεί συλλυπητήριους επισκέψεις κατ' όνομα. Τον πολυαγαπημένο μας σύζυγο, πατέρα, αδελφό και θείο **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟ ΕΜΜΑΝ. ΧΟΥΡΔΑΚΗ** Ιατρό Ακτινολόγο - ετών 62 κηλεύουμε σήμερα Μ. Σάββατο 13.4.96 και ώρα 11.30 π.μ. από τον ερό νομό Αγίων Κωνσταντίνου Περαιώς. Η σύζυγος: Αναστασία. Τα τέκνα: Σοφία και Γάβριος, Ευαγγελία και Εμμανουέλα. Τα εγγόνια: Αγάπη και Νικόλαος Βουλιώτης, Μιχάλης και Χριστίνα Χουρδάκη, Δημήτριος και Μάρα Τσαμαμού, Δημήτριος Κραββαρίτης, Κωνσταντίνος Παπαγεωργίου και Νίκος Σταμπολιτής. Οι εγγονές: Μαρία και Αριάννη. Τα ανίψια και οι φίλοι του.

Τον πολυαγαπημένο μας σύζυγο, πατέρα, υιό και αδελφό **ΓΕΡΡΙΟ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗ** Επικουρο καθηγητή Πανεπιστημίου Αθηνών - Πυρηνικό φυσικό ετών 50 κηλεύουμε την Τετάρτη, 17.4.96 και ώρα 3 μ.μ. από τον ερό νομό Αγίων Θεοδώρων του Α' Κοιμητηρίου Αθηνών. Η σύζυγος: Ολυ. Η κόρη: Μαρία. Η μητέρα: Ευρυδίκη. Τα αδελφάκια: Παναγιώτα και Παναγιώτης Λαγκανός, Δέσποινα και Θωμάς Τάσος. Οι λοιποί συγγενείς. Την αγαπημένη μας μητέρα, γιαγιά, αδελφή και θεία **MARIA Β. ΚΟΥΤΣΟΥΚΗ** κηλεύουμε σήμερα Μ. Σάββατο, 13.4.96 και ώρα 12 το μεσημέρι από τον ερό νομό Αγίων Θεοδώρων του Α' Κοιμητηρίου Αθηνών. Τα παιδιά: Ειρήνη και Φαίδων Αντωνιάδου, Αλεξάνδρα και Μάρω Μενουνδία. Τα εγγόνια: Ιλίσια και Θάμπος. Η αδελφή: Ελίη Μ. Κουτσουκλή. Τα ανίψια: Οι φίλοι: Οι λοιποί συγγενείς. Η οικογένειά δεν θα δεχθεί συλλυπητήριους επισκέψεις κατ' όνομα. Τον πολυαγαπημένο μας σύζυγο, πατέρα, αδελφό και θείο **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟ ΕΜΜΑΝ. ΧΟΥΡΔΑΚΗ** Ιατρό Ακτινολόγο - ετών 62 κηλεύουμε σήμερα Μ. Σάββατο 13.4.96 και ώρα 11.30 π.μ. από τον ερό νομό Αγίων Κωνσταντίνου Περαιώς. Η σύζυγος: Αναστασία. Τα τέκνα: Σοφία και Γάβριος, Ευαγγελία και Εμμανουέλα. Τα εγγόνια: Αγάπη και Νικόλαος Βουλιώτης, Μιχάλης και Χριστίνα Χουρδάκη, Δημήτριος και Μάρα Τσαμαμού, Δημήτριος Κραββαρίτης, Κωνσταντίνος Παπαγεωργίου και Νίκος Σταμπολιτής. Οι εγγονές: Μαρία και Αριάννη. Τα ανίψια και οι φίλοι του.

ΚΑΡΔΙΑΣ

Είς μνήμη **Δ. ΚΑΖΑΖΗ**, ο.κ. και η κ. Ν. Δεληγιάννη κατέθεσαν απευθείας στους Πάτριους Δίχους Σύνορα το ποσό των 15.000 δρχ. Είς μνήμη του αγαπημένου της σύζυγου **ΓΙΩΡΓΟΥ**, η γυναίκα του Ιντα Θηλιγγά απεστείλεσε απευθείας 100.000 υπέρ των δημοτικών υποτροφιών μαθητών της πόλεως Στυλιδίων Φθιώτιδος. Είς μνήμη της μητέρας του **ΜΑΤΙΝΑΣ Π. ΣΑΡΡΗ**, ο.κ. Αντώνιος Σαρρής δια κατέθεσε 25.000 δρχ. υπέρ των Παιδικών Χωρών ΣΟΣ Ελλάδος. Στο Χατζηκυριακείο Ιθρυμα απετείλεσαν για τους σκοπούς του: ΑΘΩΙ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ είς μνήμη **ΚΑΝΑΚΗ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ** 200.000, η κ. Ελευθερία Κωνσταντίνου είς μνήμη του σύζυγου της 10.000, η κ. Αικατ. Βασιλείδα είς μνήμη του σύζυγου της 20.000, ο κ. Ευστάθιος Φαειράδης είς μνήμη του πατρός του 40.000, ο κ. Αντώνιος Χαλκιάς είς μνήμη του πατρός του 50.000, η κ. Ευφροσύνη είς μνήμη της μητέρας της 50.000, ο κ. Ευφ. Μαγιάλης είς μνήμη της γιαγιάς της 15.000, η οικ. Σωτήρη Κιάδου είς μνήμη **ΑΙΚΗ ΚΟΥΛΟΥΡΗ** 15.000, η κ. Μελομένη Μανουμά είς μνήμη των γονέων της 25.000, ο κ. Γεώργιος Δημητριάδης είς μνήμη των γονέων του 25.000, ο κ. Μ. Μοχαρονάκης είς μνήμη **ΠΡΩΔΡΟΜΟΥ** και **ΣΟΦΙΑΣ** 10.000, ο κ. Νικ. Μανουσοπούλου είς μνήμη **ΠΡΩΔΡΟΜΟΥ** και **ΣΟΦΙΑΣ** 25.000, η κ. Δημ. Κωνσταντίνου είς μνήμη των γονέων της 30.000, η κ. Χρυσάνθη Κατσουλιέρη είς μνήμη του σύζυγου της 50.000, η κ. Δέσποινα Αραφά είς μνήμη **Γ. ΠΑΓΚΑΛΟΥ** 10.000, η κ. Μαρία Θωμαί είς μνήμη **ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ** και **ΣΤΕΦΑΝΟΥ** 40.000, ο κ. Λουκάς Βλάχος είς μνήμη του σύζυγου της 50.000, ο κ. Ιωάννης Ζαλφής είς μνήμη της μητέρας του 50.000, ο κ. Κωνσταντίνος είς μνήμη του πατρός του 20.000, ο κ. Γεώργιος Κανελίδης είς μνήμη της συζύγου του 30.000, ο κ. Αντώνιος και η κ. Ευφροσύνη είς μνήμη **ΣΠΙΔΡΑΖ ΚΑΜΕΛΙΟΥ** 15.000, η κ. Καλλιόπη Περακίδου είς μνήμη του σύζυγου της 30.000, η κ. Ελισάβετ Σύνορα - Κα-

μαρασταθήκαν στο χαμό του γλυκύτατου αγαπημένου, αγαπημένου άντρα, χρυσού πατερούλη, παππούκα και αδελφού **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΡΑΝΙΚΗ** Η οικογένειά του.

Είς μνήμη **ΧΡΗΣΤΟΥ Θ. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ**, με τη συμπλήρωση δέκα χρόνων από τον θάνατό του, η κ. Κωνίτα Ρούσσο είς μνήμη της μητέρας του 70.000, η κ. Ελευθερία Μπιλώνη είς μνήμη συγγενών 6.000, η κ. Παναγιώτα Βορδογέλια είς μνήμη **ΤΑΚΗ ΑΝΔΡΕΟΥ** 10.000, η κ. Μαρία Λούμη είς μνήμη **ΚΩΝ. ΑΔΑΜ** 10.000.

Είς μνήμη των σκόπων της Ελληνικής Αντικαρκινικής Εταιρείας, η κ. Θεοδώρα Παπαδούλη προσέφερε απ' ευθείας στην Ελληνική Αντικαρκινική Εταιρεία 5.000 δρχ. Ύπέρ των σκόπων της Ελληνικής Αντικαρκινικής Εταιρείας, η κ. Κωνίτα Επτανώ προσέφερε απ' ευθείας στην Ελληνική Αντικαρκινική Εταιρεία 5.000 δρχ.

Είς μνήμη των σκόπων της Ελληνικής Αντικαρκινικής Εταιρείας, η κ. Σπυριδούλα Κουλιώτης προσέφερε απ' ευθείας στην Ελληνική Αντικαρκινική Εταιρεία 10.000 δρχ. Ύπέρ των σκόπων της Ελληνικής Αντικαρκινικής Εταιρείας, η κ. Σπυριδούλα Κουλιώτης προσέφερε απ' ευθείας στην Ελληνική Αντικαρκινική Εταιρεία 10.000 δρχ.

Είς μνήμη του σύζυγου της **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ** της αδελφής της **ΑΝΝΑΣ**, η κ. Σταυρούλα Οικονομουπούλου προσέφερε απ' ευθείας στην Ελληνική Αντικαρκινική Εταιρεία 20.000 δρχ. Ύπέρ των σκόπων της Ελληνικής Αντικαρκινικής Εταιρείας, η κ. Κωνίτα Παπαδοπούλου είς μνήμη της αδελφής της **ΑΝΝΑΣ**, η κ. Βασιλική Σταυρούλου είς μνήμη **Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗ** 10.000, ο κ. Ιωάννης Βασιλιάς είς μνήμη **ΛΟΥΚΑ ΦΡΑΝΕ** 15.000, η κ. Έσα Παπαδημητριάδου είς μνήμη **Γ. ΤΣΕΑ** 20.000, η κ. Ηλέκτρα Σταματοπούλου είς μνήμη **ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ** 10.000, η κ. Χριστίνα Σοκολί είς μνήμη **Γ. ΤΣΕΑ** 5.000, ο κ. Παναγιώτης Καραγιώργος 40.000, η κ. Ευαγγελία Κατσαβλά 5.000, ο κ. Κωνσταντίνος και η κ. Αθανασία Κάνδηλας 5.000, ΟΜΙΛΟΣ ΣΩΤΗΡ ΠΕΡΑΙΑ 50.000, ο κ. Σπυρίδων Λαγκανός είς μνήμη **Γ. Γεωργιά** Λαγκανός υπέρ υγείας Αγιάς 10.000, ο κ. Γεωργία Λαγκανός υπέρ υγείας Αγιάς 10.000, ο κ. Λησίων Θεοδωρόπουλος υπέρ υγείας εγγονού του 2000.

Τα μοσχοβολιστά κουλούρια και τα τσουρέκια καθώς και τα βαμμένα κόκκινα αυγά δίνουν τους γιορτινούς τόνους στην πασχαλιάτικη ατμόσφαιρα.

ΔΙΑΤΡΟΦΗ

Οβελίας, κόκκινα αυγά και λαμπρόψωμα στο τραπέζι σας

Η αφθονία των φαγητών που κυριαρχεί σε κάθε σπιτικό έχει σχέση και με την ευφορία της γης λόγω εποχής

Πάσχα, τα λαγόνια της ελληνικής γης ανοίγουν! Η δροσερή πνοή από τις άγριες ορχιδέες και τις παπαρούνες δίνει σε τόνους του μοβ και του κόκκινου, τη μυρωδιά του μυστηρίου της ζωτικής αναγέννησης.

Ευγονία, καρποφορία, αφθονία! Μια αφθονία που έχει μεταφερθεί ακόμη και στα γαστρονομικά έθιμα των ημερών που φυσικά δεν περιορίζονται στον γνωστότατο πασχαλινό οβελία. Μπορεί, λοιπόν, το Πάσχα,

Της ΜΥΡΣΙΝΗΣ ΛΑΜΠΡΑΚΗ

λόγω ίσως μεγέθους και ευωδίας, να κλέβει την παράσταση ο εορταστικός σουβλιστός οβελίας, αλλά ουσιαστικά εκείνα που κυριαρχούν μέρες πριν αλλά και μέρες μετά, στη γευστική ατμόσφαιρα των ημερών είναι τα μοσχοβολιστά κουλούρια και τσουρέκια, τα γλυκά που γίνονται με φρέσκα ανάλατα τυριά, μέλι, δυόσμο, μαστίχα και άφθονο σιτάμι και φυσικά τα αυγά!

Αυγά στα κόκκινα

Το αυγό! Μυστηριακή τροφή, ικανή να θρέψει τα έμβρυα!

Αυτός ήταν και ο λόγος που οι πρόγονοί μας πίστευαν ότι συμβολίζει την ίδια την αναγέννηση της ζωής. Το αυγό είναι η τελευταία τροφή που τρώγεται την τυρινή Απόκρια και η πρώτη τροφή που καταλύει τη νηστεία της Σαρακοστής και δίνει τους γιορτινούς τόνους του κόκκινου στο πασχαλινό τραπέζι. Ιστορικά το κόκκινο αυγό μνημονεύεται για πρώτη φορά στην Κίνα στον 5ο αιώνα όπου και χρησιμοποιείται για εορταστικούς σκοπούς. Αναφορές σε κόκκινα αυγά έχουμε ακόμη και στην Αίγυ-

Ανεξαρτήτως ιδεολογίας -χρεατοφόροι ή χορτοφάγοι- την Κυριακή του Πάσχα στα τραπέζια των καλοφαγάδων δεσπόζουν αρνιά και κατοίκια μαγειρεμένα με πολλούς τρόπους, αν και κερδίζει σε οπαδούς ο σουβλιστός παραδοσιακός οβελίας.

πτο μόλις τον 10ο αιώνα π.Χ. Το σίγουρο πάντως είναι ότι το βάψιμο των αυγών είναι έθιμο βυζαντινό!

Μάλιστα στο Ράλλη-Ποτζή, Σύνταγμα αναφέρονται ως «ορνίθια ωά εν ζύμη άρτον συνηνώμενα».

Τα αυγά βάζονται πάντοτε την Μεγάλη Πέμπτη, με κόκκινη μπογιά που συμβολίζει και το αίμα του Χριστού. Οσο για τα διαφορετικά σχέδια και χρώματα πριν ακόμη από μερικά χρόνια ήταν όλα φυσικά: το χρώμα έδιναν τα αμυγδαλόφυλλα και οι ανοιξιάτικες κίτρινες μαργαρίτες, ενώ τα σχέδια γίνονταν στο χέρι ή με τη βοήθεια των λουλουδιών. Οσο για τη γέυση αυτή εξαρτιόταν, όχι μόνο από τη φρεσκάδα των αυγών, αλλά και από τον τρόπο ψησίματός τους.

Εξαιρετικά θεωρούνται τα φουρνιστά αυγά, έθιμο μικρασιατικό, τα οποία έχουν μια ασύγκριτα πλούσια και πικάντικη γέυση, που φυσικά και δεν συγκρίνεται με εκείνη των νερόβραστων! Δεν έχετε παρά να το δοκιμάσετε! Βάψτε τα αυγά σας με κρύα μπογιά, περάστε τα με ένα λαιμμένο πανί και ψήστε τα σε φούρνο για μια ώρα σε χαμηλή θερμοκρασία (γύρω στους 70-80 βαθμούς), ώστε να μην κάνουν στίγματα.

Γλυκίσματα με τυρί

Η παραδοσιακή τελετουργία της παρασκευής ψωμιών ή παραγεμισμένων γλυκισμάτων με τυρί έχει τις ρίζες της βαθιά μέσα στο παρελθόν

μας. Οι σύγχρονες πασχαλινές κουλούρες εξακολουθούν ακόμα και σήμερα να εκφράζουν την ευλογία, την ευκαρπία και τις θρησκευτικές αρχές, που μπορεί να άλλαξαν με το πέρασμα των αιώνων αλλά στην ουσία τους μένουν πάντα οι ίδιες.

Τα ψωμιά της Λαμπρής γίνονται πάντα από εκλεκτά άλευρα και αντίθετα με αυτά των Χριστουγέννων, είναι εμπλουτισμένα με φρέσκο βούτυρο, γάλα ή αθόγαλο, γιαούρτι, πολλά αυγά και μπόλικα μπαχαρικά και αρωματικά όπως κανέλα, μαστίχα, γλυκάνισο, μαχλέπι, γαρίφαλα, σιτάμι και δυόσμο.

Τα φρέσκα ολόπαχα ελληνικά τυριά του Απριλιόμα όπως η μυζήθρα, ο αθότυρος, η μαλάκα, το τυρομάλαμα, η φρέτα, το ξυνούρι τυλίγονται μέσα σε ευωδιαστές ξερτοποιημένες ζύμες προσφέροντας στο πασχαλινό τραπέζι τη γευστική φινέτσα. Αυτές οι μικρές πιπίτσες με την ξινόγλυκα γέυση συναντιούνται σε ολόκληρη την Ελλάδα με διαφορετικά σχήματα και ονόματα: στην Κύπρο λέγονται φλαούνες, στη Σαντορινή μελνίτια, στην Κρήτη καλιτσούνια, στην Κάσο τούρτες.

Φυσικά και δεν θα μπορούσε να λείπει από το πασχαλινό τραπέζι η μεγαλύτερη εκδοχή του τυρογλυκού όπως οι κλασικές ηπειρωτικές και θεσσαλικές τυρόπιτες αλλά και οι σιφνέικες μελόπιτες.

Όταν λοιπόν καταλαγιάσουν οι μικροδίδες από το ψητό αρνάκι, τα παιδάκια, τις ριγανάτες γαροδύμπες, τα φριγαδέλια και το κοκορέτσι, όταν τη Δευτέρα του Πάσχα η όρεξη σας αναζητήσει κάτι ανάλαφρο και ευωδιαστό, τότε δοκιμάστε αυτά τα θαυμάσια μικρά γλυκάκια με τυρί που από μόνο τους διαθέτουν μια γευστική αρτιότητα και αρμονία, η οποία ξεπερνά τον στενό εορταστικό κύκλο των ημερών!

Προαιώνιο έθιμο για τον τόπο μας το βάψιμο των αυγών και το τσουρέκιμα στο πασχαλινό τραπέζι. Η παράδοση θέλει τη νοικοκυρά ν' αφιερώνει τη Μεγάλη Πέμπτη το πρωί σ' αυτή την ασχολία, που άλλωστε έχει απλουστευτεί στο έταχο με τις διαρκώς τελειοποιούμενες βαφές.

Φορμάκια με μίγμα μυζήθρας

Υλικά:

120 γραμ. βούτυρο γάλακτος
120 γραμ. βούτυρο φρέσκο
160 γραμ. ζάχαρη
2 αυγά
4 φλιτζάνες περίπου αλεύρι

Γέμιση:

1 κιλό μυζήθρα γλυκιά

1 αυγό

4 κουταλιές ζάχαρη

πτά περίπου. Προσθέτετε τα αυγά και το αλεύρι σιγά σιγά έως ότου πάρετε μια ζύμη πολύ μαλακή.

Στρώνετε με αυτή τη ζύμη φορμάκια με ύψος περίπου 4 εκ., τα οποία έχετε προηγουμένως βουτυρώσει στο εσωτερικό τους.

Τα γεμίζετε με το μίγμα της μυζήθρας μέχρι επάνω και αλείφετε την επιφάνειά τους με τον κρόκο ενός αυγού.

Πασπαλίζετε με λίγη κανέλα και ψήνετε σε προθερμαινόμενο στους 180 βαθμούς φούρνο για 30 λεπτά περίπου. Σερβίρονται πάντοτε κρύα.

ΕΚΤΕΛΕΣΗ

Δουλεύετε το βούτυρο με τη ζάχαρη στη μεσαία ταχύτητα του μίξερ για 3 λε-

Φλαούνες κυπριακές

Υλικά:

Για τη ζύμη: 1 κιλό αλεύρι
40 γραμ. μαγιά νωπή
3 κουταλιές της σούπας βούτυρο
4 αυγά
1 κουταλάκι του γλυκού μαχλέπι κοπανισμένο
1 κομματάκι μαστίχα Χίου
1/2 κουταλάκι του γλυκού αλάτι
2 κουταλάκια του γλυκού ζάχαρη
φρέσκο γάλα (τόσο όσο να ζιμώσετε μια μαλακή ζύμη)
1 αυγό.
Γέμιση: 1 κιλό τυρί χαλούμι τριμμένο
30 γραμ. μαγιά
2 κουταλιές του γλυκού δυόσμο
4 κουταλιές της σούπας σιμιγδάλι
6 αυγά
1 κουταλάκι του γλυκού κανέλα.

ΕΚΤΕΛΕΣΗ

Ρίχνετε τα υλικά όλα μαζί στο μολ του μίξερ και προσθέτετε σιγά σιγά το χλιαρό γάλα, δουλεύοντας συνεχώς σε μέτρια ταχύτητα μέχρι να πάρετε μια ζύμη μαλακή. Τοποθετείτε τη ζύμη σε ένα μεγάλο μπολ, τη σκεπάζετε με μια βαμβακερή πετσέτα και την αφήνετε σε ζεστό μέρος να διπλασιαστεί σε όγκο (θα χρειασθεί περίπου 1-2 ώρες). Στη συνέχεια ανακατεύετε όλα τα υλικά της γέμισης και την αφήνετε κι αυτή σκεπασμένη και σε ζεστό μέρος να φουσκώσει.

Ανοίγετε τη ζύμη σε λεπτά φύλλα και κόβετε κομμάτια τετράγωνα πλάτους 9-10 εκ. το κάθε ένα. Στο κέντρο κάθε φύλλου τοποθετείτε μία κουταλιά γέμιση και διπλώνετε προς τα ε-

Κυρίαρχη πασχαλινή γέυση του Πάσχα, τα πάσης φύσεως τσουρέκια. Στην ύπαιθρο, κυρίως, εξακολουθούν να μοιράζονται στους επισκέπτες μαζί με κόκκινο αυγό.

πάνω τις 4 πλευρές πιέζοντας ελαφρά με ένα πιρούνι. Χτυπήστε έναν κρόκο αυγού με λίγο χλιαρό νερό και με τη βοήθεια ενός πινέλου αλείψτε την επιφάνειά της κάθε φλαούνας. Πασπαλίστε με άφθονο σιτάμι. Ψήνετε σε προθερμαινόμενο φούρνο στους 180 βαθμούς για 40-45 λεπτά μέχρι η επιφάνεια αλλά και η βάση από τις φλαούνες να αποκτήσουν ένα ωραίο ξανθό χρώμα.

Καλιτσούνια λυχναράκια

Υλικά:

1 1/2 φλιτζάνα βούτυρο
1 1/2 φλιτζάνα γάλα
2 φλιτζάνες ζάχαρη
5 αυγά
1 μπέικιν πάουντερ
1 κουταλιά σούπας αμμωνία
1 κουταλάκι της σούπας κανέλα

Για τη γέμιση:
1 κιλό μυζήθρα γλυκιά
2 φλιτζάνια ζάχαρη
1 αυγό

ΕΚΤΕΛΕΣΗ

Τοποθετείτε στο μολ του μίξερ το βούτυρο και τη ζάχαρη. Δουλεύετε σε μεσαία ταχύτητα για 2 λεπτά και στη συνέχεια προσθέτετε το γάλα μέσα στο οποίο έχετε διαλύσει την αμμωνία, τα αυγά και το μπέικιν.

Αναμειγνύετε τα υλικά για 3 λεπτά μέχρι να ενωθούν καλά μεταξύ τους. Αρχίζετε να ρίχνετε σιγά σιγά το αλεύρι μέχρι να πάρετε μια ζύμη που δεν κολλάει στο μολ του μίξερ ούτε στα χέρια σας (ελέγχετε πάντα την πυκνότητα της ζύμης και συμπληρώνετε αν είναι απαραίτητο λίγο ακόμα χλιαρό νερό ή αλεύρι). Ανοίγετε φύλλο λεπτό και κόβετε με μια φόρμα ή μ' ένα πινατάκι του καφέ δίσκους διαμέτρους 4 εκατ. στο κέντρο των οποίων τοποθετείτε ένα κουταλάκι από το μίγμα μυζήθρας. Κλείνετε τη μυζήθρα γυρίζοντας σιγά σιγά τη ζύμη γύρω της δημιουργώντας πτυχές όμοιες με λυχνάρι.

Με την βοήθεια ενός πινέλου αλείφετε την επιφάνειά τους με τον κρόκο ενός αυγού, πασπαλίζετε με λίγη κανέλα και ψήνετε σε μέτριο φούρνο για 40 λεπτά περίπου. Σερβίρετε τα καλιτσούνια να κρυώσουν σε θερμοκρασία δωματίου. Διατηρούνται 5-7 ημέρες.

Κρητικές λυχνιδιές με γλυκιά ή ξινή μυζήθρα και ανθότυρο. Φωτογραφίες από το βιβλίο των Μαρίας και Νίκου Ψυλλάκη.

ΠΟΛΗ

ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ

Μ. ΣΑΒΒΑΤΟ

ΑΘΗΝΩΝ: Από 8 π.μ. έως 8 μ.μ.: ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ: Λεωφ. Κηφισίας 71, ΒΥΡΩΝΑΣ: Αγίας Σοφίας 99, ΓΑΛΑΤΣΙ: Χρ. Λαδά 17 (από Α. Βεΐκου 32), ΖΩΓΡΑΦΟΥ: Ελευθ. Βενιζέλου 48 (πλ. Αγ. Θεράποντος), ΚΑΛΛΙΘΕΑ: Δαδράκι 61 & Γριπάρη, ΚΑΛΙΘΕΑ: Δημητρακοπούλου 121 - Λασκαρίδου 70, ΚΕΝΤΡΟ: Σταδίου 6, ΚΥΨΕΛΗ: Κυψελής 29 και Ιθάκης 1, ΚΥΨΕΛΗ ΑΝΩ: Φαιδριάδων 93-95, Λ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ: Λαοκάριεσ 55 & Λεωφ. Αλεξάνδρου 4, ΣΚΟΥΖΕ: Δρόμος 98, ΜΟΥΣΕΙΟ: 3ης Σεπτεμβρίου 47 και Μακεδονίας 10, Ν. ΚΟΣΜΟΣ: Φανοσθένους 8 & Σφιγγός (δίπλα στο Ξεν. ΙΝΤΕΡΚΟΝΤΙΝΕΝΤΑΛ), ΠΑΓΚΡΑΤΙ: Εφικράτους 9 & Υψητόν (πλ. Παγκρατίου), ΠΛ. ΚΟΛΙΑΤΣΟΥ: Σκιάδου 101 - Πίνδου, ΠΛ. ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΥ: Πλ. Κουμουνδούρου 16.

Από 8 π.μ. έως 2.30 π.μ.: ΑΓ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ: Χρυσ. Σμύρνης 76 (στάση ΕΗΣ Αγ. Ελευθ.), ΑΚ. ΠΛΑΤΩΝΟΣ: Παλαμηδίου 40-42, ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ: Πουλίου & Αμυδαίου 17 (Υτ. Χωροταξίας), ΑΧΑΡΝΩΝ: Αχαρνών 167-169 (στ. Αγ. Μελετίου), ΒΥΡΩΝΑΣ: Αγίας Σοφίας 6-14 (εκκλησία Αγ. Τριάδος), ΚΕΝΤΡΟ: Αρούθου 49 (από Φιλόλοιο 98), ΓΑΛΑΤΣΙ: Ελ. Βενιζέλου, Α. Υ. Γλυκερίας 7 (Σκλαβενίτης), ΓΟΥΔΙ: Παπαδιμαντοπούλου 146, ΔΑΦΝΗ: Εθν. Μακαρίου 51, ΕΡ. ΣΤΑΥΡΟΣ: Κούτα 2ν - Κριμαίας (από Μεσογείων 125), ΕΞΑΡΧΕΙΑ: Χαρ. Τρικούτη 137, ΖΩΓΡΑΦΟΥ: Ζωγράφου 74 (νέον), ΖΩΓΡΑΦΟΥ: Γ. Παπανδρέου 27, ΙΛΙΣΙΑ: Ποταμιών 26 (1η στάση Ανω Ιλίου), ΚΑΛΛΙΘΕΑ: Ιφηνεγίας 21-23, ΚΑΛΛΙΘΕΑ: Λασκαρίδου 20 - Χαρκόποτου, ΚΑΛΛΙΘΕΑ: Ιατρίδου 109 και Λασκαρίδου 164, ΚΑΛΙΘΕΑ: Σκρα 59 - Σοφοκλέους 164, ΚΕΝΤΡΟ: Χαρ. Τρικούτη 29 - Σόλωνας, ΚΕΝΤΡΟ: Σοφοκλέους 4 (Χρηματοπύργιο), ΚΟΛΩΝΑΚΙ: Πατρ. Ιωακείμ 50, ΚΟΛΩΝΟΣ: Βορ. Ηπείρου - Καπανεάς 21, ΚΟΥΚΚΑΚΙ: Γεν. Κολοκοτρώνη 5 (Παδ. Χαρά), ΚΥΨΕΛΗ: Σπετσών 29 - Λευκάδος, ΚΥΨΕΛΗ: Κύπρου 111, ΛΑΜΠΡΙΝΗ: Ναρκίσσου 28 ΠΛ. ΟΥΛΕΝ (στάση ΚΥΒΕΛΗ τρόλεϊ 13), Λ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ: Λ. Αλεξάνδρου 91 (στο ύψος Τέρμα Ιπποκράτους), ΜΟΥΣΕΙΟ: Μαυρομματιών 13, ΝΕΑΠΟΛΗ ΑΘΗΝΑΣ: Ασκληπιού 118, Ν. ΚΟΣΜΟΣ: Λυσιμαχίας 64 – Ιππώνυκτος 23 (από Α. Φραντζή 56), Ν. ΚΟΣΜΟΣ: Βουλαγμένης - Κάρπου 40, ΟΜΟΝΟΙΑ: Σωκράτους 63 - Αγ. Κωννίνω, ΠΑΓΚΡΑΤΙ: Φρυνών 20, ΠΑΓΚΡΑΤΙ: Φορμίων 78, ΠΑΓΚΡΑΤΙ: Σπ. Μερκούρη 62, ΠΑΤΗΣΙΑ ΑΝΩ: Γ. Χατζηδόκη 12 & Πίνδου (πλατεία Χατζηδόκη), ΠΑΤΗΣΙΑ ΑΝΩ: Αγ. Λαύρας 68 - Ηρακλείου, ΠΕΤΡΑΛΩΝΑ ΚΑΤΩ: Κεiriαδών 48, ΠΑΤΗΣΙΑ ΚΑΤΩ: Ζυμπακοπάκη 66-68 Πίνναρη, ΠΛ. ΑΜΕΡΙΚΗΣ: Πατησίων 185 (στ. Καλλιφρονά), ΠΛ. ΑΤΤΙΚΗΣ: Ιουλιανού 79, ΠΛ. ΒΙΚΤΩΡΙΑΣ: Αριστοτέλους 123 - Κωδργικτώνος, ΠΛ. ΚΟΛΙΑΤΣΟΥ: Προμηθέως 19-21, ΠΟΛΥΓΩΝΟ: Πριγκηπιονίων 39 (προεκτ. Ελευσιδών - Δικαστήρια), ΤΑΥΡΟΣ: Γρηγ. Λαμπρότη 78.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως 12 μ.μ.: ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΧΑΡΝΩΝ: Αχαρνών 245, ΔΑΦΝΗ: Ακροπόλεως 51 (Πλ. Φάουρ), ΙΛΙΣΙΑ ΑΝΩ: Αμμοχώστου 10 (5η στάση), ΚΑΛΛΙΘΕΑ: Ξενοφάντος 40, ΠΑΤΗΣΙΩΝ: Ιουάν. Φωκά 65, ΟΜΟΝΟΙΑ: Βερανζέρου 83 (πλησίον Σωκράτους), ΠΑΓΚΡΑΤΙ: Ευμένους 13 (από Φιλόλοιο 131 ή από Υψητόν 191), ΠΕΤΡΑΛΩΝΑ ΚΑΤΩ: Κεiriαδών 120, ΠΛ. ΑΜΕΡΙΚΗΣ: Πατησίων 167, ΥΜΗΤΤΟΣ: Κερασούντος 27 (πλ. Αγ. Φωτεινής).

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως το πρωί: ΑΓ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΟΥΛΓΗΝΗΣ: Λήμιου 17 (από Ηλιουπόλεως 92), ΑΓ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΑΣ: Αχαρνών 59 (στ. Ιουλιανού), ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ: Κεδρήνου 61 (Δημοτικό Νοσοκομείο), ΙΛΙΣΙΑ: Λαοδικείας 4 - Πόντου, ΚΑΛΛΙΘΕΑ: Κρέμου 243 & Αχλλιάδας, ΚΟΛΩΝΑΚΙ: Πατρ. Ιωακείμ 26, ΚΥΨΕΛΗ: Πετσών 10 (τέρμα Ζακύνθου), ΝΕΑΠΟΛΗ ΑΘΗΝΑΣ: Διαδίου 39β και Μαυρομάχλη, ΠΑΓΚΡΑΤΙ: Φορμίωνος 2, ΠΑΤΗΣΙΑ: Πατησίων 370 (τέρμα τρόλεϊ).

ΠΕΙΡΑΙΑΣ: Από 8 π.μ. έως 8 μ.μ.: Κ. Παλαιολόγου 5 (πεζόδρομος) πλατεία Τερψιφείας, Ηπείρου 172 Πλ. Κανάρια Άνω Κορυδαλλός, Χορροβίτου 141 και Δεσβενκιάων Αγ. Σοφία, Γρεβενών 25 και Πλ. Αγ. Νικολάου Νίκαια, Ιωνιδών 27 και Ευεργετών 39 Τζάνειο, Σωτήρος 66 και Θεάτρου Πασαλιού, Αγ. Ελευθερίου 12 Καμίνα, Κουαίτα 2 και πλ. Δημόκρατίας (πλ. Κρήνης) εν. Τραπεζής Νίκαια.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως τα μεσάνυχτα: Αγ. Γεωργίου 75 και Ξεργρών, πλ. Ελευθερίας Κορυδαλλός, Ερμού 24 και Βυζαντίου (πλ. Προσκόπων) Αγ. Γεωργίου Κερατινιά, Ελ. Βενιζέλου 52.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως το πρωί: Χρ. Σμύρνης 115 Γεωφ. Μοσχάτου (πλησίον ΙΚΑ Μοσχάτου) Μοσχάτο, Αριστοτέλους 80 και 25ης Μαρτίου Τομентаίδικο Νέες Πρωτοστράτες Δραπετσάνου Δραπετσάνου, Πλατιών 29 οπισθεν Παναγιώτης Περιβολάκι Νίκαια, Αγ. Παρασκευής 41 έναντι Ταχυδρομείου Καλλιπόλεως Καλλιπολεις.

ΑΙΓΑΛΕΩ: Από 8 π.μ. έως 8 μ.μ.: Μεγ. Αλεξάνδρου 9, πλ. Αγ. Κωνστ.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως 11 μ.μ.: Στρ. Καραϊσκάκη 82 - Κέντρο Χαϊδαρίου, Μίνωας 21 & Δήλου – Αιγιάλεω.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως το πρωί: Ελ. Βενιζέλου 64 (έναντι ΙΚΑ).

ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ: Από 8 π.μ. έως 8 μ.μ.: Σολωμού και Λευκοσίας 20 Ν. Σπόδια.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως 11 μ.μ.: Πηνειού και Αιτωλών 62 (η Πηνειού ξεκινά από τη στάση φούρνου Χρυσούπολη).

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως το πρωί: Πελαγονίας 2 - Θεβών στάση ΙΚΑ.

ΑΘΗΝΩΝ: Από 8 π.μ. έως 8 μ.μ.: ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ: Καρτάλη 3 και Βασ. Σοφίας 100, ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ: Πανόρμου 99 & Λαρίσης, ΑΧΑΡΝΩΝ: Αγαθουπόλεως 98, ΓΑΛΑΤΣΙ: Λεωφ. Γαλατσία 109, ΓΚΥΖΗ: Ραγκαβή 86 - Πατρ. Ιερεμίου, ΔΑΦΝΗ: Δεσβενκιάων 10 & Κανάρη, ΖΩΓΡΑΦΟΥ: Κουσιού 35, ΚΑΛΛΙΘΕΑ: Σκρα 59 - Σοφοκλέους 164, ΚΑΛΛΙΘΕΑ: Φορνέζη 11 και Αραπάκη, ΚΟΛΩΝΟΣ: Λένορμαν 204 - Κάδμου 13, ΜΕΤΑΣΟΥΡΓΕΙΟ: Αγρολιού 60 & Μαραθώνος, ΜΟΥΣΕΙΟ: Ηπείρου 25 & Αριστοτέλους 41, ΟΜΟΝΟΙΑ: Πανεπιστημίου 57 & Εμ. Μενελάκη, ΠΑΓΚΡΑΤΙ: Ευφράντορος 12, ΠΑΓΚΡΑΤΙ: Κρησία 16, ΠΑΤΗΣΙΑ: Κ. Παλαμά 19, ΠΛ. ΑΜΕΡΙΚΗΣ: Αγίου Μελετίου 80.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως 12 μ.μ.: ΑΓ. ΖΩΝΗ: Αγ. Ζώνης 58 & Καλλιφρονά, ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ: Κορινθίας 47, ΑΧΑΡΝΩΝ: Αχαρνών 377 και Δεσούνη 2, ΒΥΡΩΝΑΣ: Λεωφ. Καρέα 21, ΖΩΓΡΑΦΟΥ: Γ. Παπανάμου 56, ΚΑΛΛΙΘΕΑ: Λυκούργου 46 - Δημητρακοπούλου 139, ΚΟΛΩΝΑΚΙ: Καρνεδόου 12 & Λουκιανού, ΝΕΑΠΟΛΗ ΑΘΗΝΑΣ: Μαυρομάχλη 135, ΠΑΓΚΡΑΤΙ ΝΕΟ: Κύπρου 10, ΠΑΤΗΣΙΑ ΚΑΤΩ: Παρασκευοπούλου 30 (από Άγιου Μελετίου 168), ΠΑΤΗΣΙΩΝ: Πατησίων 97, ΠΕΤΡΑΛΩΝΑ ΚΑΤΩ: Αλκιμήνης 2, ΠΛ. ΑΤΤΙΚΗΣ: Αγορακρίτου 24-28.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως το πρωί: ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ: Αδριανείου 22, ΙΛΙΣΙΑ ΑΝΩ: Γρ. Αυθέντιου 52, ΙΛΙΣΙΑ: Παπαδιμαντοπούλου 6, ΚΑΛΙΘΕΑ: Ν. Ζεβρβού 73 (παράλληλος Θεσφός - οπισθεν Πυροσβεστικής), ΚΕΝΤΡΟ: Σόλωνος 97 και Ζωοδ. Πηγής, ΚΥΨΕΛΗ ΝΕΑ: Ζακύνθου 6 (Φωκ. Νέγρη), ΛΑΜΠΡΙΝΗ: Συρακουσών 44, Ν. ΚΟΣΜΟΣ: Κασομούλη 21 - Αμεινοκλέους, ΠΑΓΚΡΑΤΙ: Φορμίωνος 30 - Υψητόν, ΠΛ. ΒΑΘΗ: Λιοσίων 13.

ΠΕΙΡΑΙΑΣ: Από 8 π.μ. έως 8 μ.μ.: Αγ. Ελευθερίου 60 Καμίνα, Φίλωνας 47, οπισθεν Αγ. Τριάδος, Κων/πόλεως 66, Στάσις Νερό, Κερατίνος, Κέκροπος 12 από Π. Ράλλη 157, Πλ. Παιδικής Στέγης, Νίκαια, Κλεισθίλους 14 και Φιλικής Εταιρείας 54, Πλ. Καρπάθου Χαλπίλλους, Δημητρακοπούλου 65 και Λεωφ. Αθηνών, έναντι Τραπεζας Κρήτης, Κορυδαλλός, Ηρώων Πολυτεχνείου 69 (Πρ. Βασ. Κωνσταντινού), Σολωμού 6 Περιβολάκι, Νίκαια.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως 12 μ.μ.: Ατταλείας 23,2, πλησίον Λεωφ. Αθηνών, Κορυδαλλός, Τασμαδού 67 και Υψηλάντου, Κωνσταντινουπόλεως 59 και Α. Κατσώνη, Μοσχάτο, Ταξιαρχών 127 και 25ης Μαρτίου, έναντι ιατρείων ΙΚΑ, Δραπετσάνου.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως το πρωί: Χορροβίτου 254 και Σπάρτης γωνία (περιοχή Υπανατίης), Σωτήρος 48, Κύπρου 62 και Π. Ράλλη (πλησίον Οσίας Ξένης) Νίκαια, Σαχτούρη 54 Πηγιάδα.

ΑΙΓΑΛΕΩ: Από 8 π.μ. έως 8 μ.μ.: Σμύρνης 27 & Πανόρμου (παρταλ. ΔΕΗ), Ελ. Βενιζέλου 154 (στάση Ορίων) - Αγ. Βαρβάρα.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως 11 μ.μ.: Παλαιάς Καβάλας 116 (όπισθ. Αγ. Σπυριδίου).

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως το πρωί: Ηρώων Πολυτεχνείου 27 - Δάσος Χαϊδαρίου.

ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ: Από 8 π.μ. έως 8 μ.μ.: Θεβών 272 Ανθούπολη.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως 11 μ.μ.: Τζων Κέννενου 170 Άνω Λοφ. Αξιοματικών.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως το πρωί: Παύλου Μελά 57.

ΔΕΥΤΕΡΑ

ΑΘΗΝΩΝ: Από 8 π.μ. έως 8 μ.μ.: ΑΓ. ΛΟΥΚΑΣ: Ε 1 Δροσοπόλιου 228, ΑΓΙΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ: Αγαθουπόλεως 98 (από Αχαρνών 196), ΑΚ. ΠΛΑΤΩΝΟΣ: Πλάτωνος - Αργους 90, ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ: Κεδρήνου 62-64, ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ: Σβερασουπόλεως 57, ΑΝΩ ΙΛΙΣΙΑ: Πασαργαλήν 20 (5η στάση) - πλσρ. Εθν. Τράπεζας, ΓΑΛΑΤΣΙ: Κοραή 12 (από Βεΐκου 47), ΓΟΥΔΙ: Αερ. Παπαναστασίου 20, ΔΑΦΝΗ: Πλουτώνιος 38 και Αισχύλου, ΕΞΑΡΧΕΙΑ: Ζωοδ. Πηγής 40, ΚΑΛΛΙΘΕΑ: Αραπάκη 65 - Ματζαρωιτάκη 107-111, ΚΑΛΛΙΘΕΑ: Λυκούργου 138 - Σκίπτη, ΚΕΝΤΡΟ: Σταδίου 44, ΚΥΨΕΛΗ: Πλατ. Κυψελής 6 - Κύπρου 124, ΜΟΥΣΕΙΟ: Μάρνη 14 - 3ης Σεπτεμβρίου 8, Ν. ΚΟΣΜΟΣ: Χερσίπορονος 27 - Μενεκράτους (Ηλία Ηλιού 5), ΠΑΓΚΡΑΤΙ: Φορμίωνος 54, ΠΑΓΚΡΑΤΙ: Πρατινίου 82 & Αντηνορος, ΠΑΤΗΣΙΑ ΚΑΤΩ: Κρητοβούλου 18 - Δημακοπούλου, ΠΑΤΗΣΙΑ ΤΕΡΜΑ: Αγ. Λαύρας 92, ΠΛ. ΑΜΕΡΙΚΗΣ: Αριστοτέλους 164.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως 12 μ.μ.: ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ: Λάμψα 9 (έναντι ΗΓροκομείου), ΑΝΩ ΧΑΡΑΥΓΗ: Πρετέλης 25 (Πλ. Άνω Χαραυγής - Δάφνη), ΑΧΑΡΝΩΝ: Αχαρνών 245, ΒΥΡΩΝΑΣ: Βουτζά 12-20 (πλησίον Εμπορικής Τράπεζας Βύρωνω), ΕΛΛΗΝΟΡΩΣΣΩΝ: Γ. Βλάχου 39, ΖΩΓΡΑΦΟΥ: Λεωφ. Πατιάγου 17 (δίπλα Τράπεζα Πιστώτες), ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ: Εθν. Αντίστασης 145, ΚΑΛΙΘΕΑ: Ξενοφώνος 164 (Τζιτζιφείας - Παντάνασσα), ΚΟΥΚΚΑΚΙ: Βεΐκου - Αν. Ζίβνη 9, ΚΥΨΕΛΗ: Σπετσών 56 - Παζών, ΠΑΓΚΡΑΤΙ: Υμητόν 130 (Προφ. Ηλιάς).

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως το πρωί: ΓΑΛΑΤΣΙ: Αμυκλών 7 - κάθετος Τραλέων, ΚΑΛΛΙΘΕΑ: Δαδράκη 22 - Σωκράτους, ΚΕΝΤΡΟ: Πανεπιστημίου 6, Λ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ: Λ. Αλεξάνδρου 70 (στ. Σένια), Ν. ΚΟΣΜΟΣ: Δημιώφαντος 13 (από Μάχης Αναλάτου 82, δεξιά), ΠΑΓΚΡΑΤΙ: Φιλόλοιο 161 (Αγ. Αρτέμιους), ΠΕΤΡΑΛΩΝΑ ΚΑΤΩ: Κεiriαδών 38, ΠΛ. ΑΜΕΡΙΚΗΣ: Πατησίων 182, ΠΟΛΥΓΩΝΟ: Αγ. Στεφάνου 15 (έναντι Σκλαβενίτη), ΡΙΖΟΥΠΟΛΗ: Ερμιονιάσσης 5 (από

Ηρακλείου 152), ΣΕΠΟΛΙΑ: Ρόδου 161 - Δωδώνης (Δυρραχίου).

ΠΕΙΡΑΙΑΣ: Από 8 π.μ. έως 8 μ.μ.: Π. Ράλλη 208 (μεταξύ Περιβολάκι και Παιδικής Στέγης) Νίκαια, Αργυνία 14 (από Θηβών 49) Μεταμόρφωση Σωτήρος - Παλ. Κοκκινιά - Νίκαια, Νάξου 15 (δίπλα στο super market «Ταύρος») Αγ. Ιωάννης Ρέντης, 2ας Μαρτινίνας 2, Τασμαδού 49 και Αλκιβιάδου έναντι Αγίου Κωνσταντίνου, Π. Τσαλδάρη 42 Αμφιλή, Κεφαλληνίας 43 Μοσχάτο.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως 12 μ.μ.: Κωνσταντινουπόλεως 12, έναντι Κλινικής ΚΑΝΑΚΙΑΗ Κερατινιά, Αναλήψεως 9-11, Πλ. Νεκροταφείου Νεαπόλεως, Νεάπολις Νίκαια, Αφεντούλη 30, Τζάνειο.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως το πρωί: Γ. Θεοτόκη 88 και Δημ. Ράλλη - Άγιος Νεϊλός Καλλιπόλις, Ταξιαρχών 3 και Ξενοφώντος (Πλ. κιν/φωρ ΠΟΠΙΚΟ) Κορυδαλλός, Αιτωλικού 113 και Ραιδεστού Αγ. Σοφία.

ΑΙΓΑΛΕΩ: Από 8 π.μ. έως 8 μ.μ.: Δημόκριτου 6 (πλ. Λεγάνας - Λοιύμ), Στρ. Καραϊσκάκη 82 - Χαϊδάρη.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως 11 μ.μ.: Δημοκρατίας 74 (τέρμα Λεωφ. Αιγιάλεω).

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως το πρωί: Ελ. Βενιζέλου 134 - Αγ. Βαρβάρα.

ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ: Από 8 π.μ. έως 8 μ.μ.: Σικάγου 4, Πλ. Δέγληρη, Αγ. Ιεροθέως, Ρουβελι 10 (από Εθν. Αντιστάσεως 1).

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως 11 μ.μ.: Αγ. Αναστασίας 46, Κονδύλη 48, Άνω Λοφ. Αξιωματικών.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως το πρωί: Πέλοπου 68.

ΤΡΙΤΗ

ΑΘΗΝΩΝ: Από 8 π.μ. έως 8 μ.μ.: ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ: Σοφ. Σλήμων 33 (Αγ. Τριάδη), ΒΟΤΑΝΙΚΟΣ: Σπ. Πάτση 95-97, ΒΥΡΩΝΑΣ: Αγίου Αποστόλου 2 και Παναγιής Εισοδών (Κολοκοτρώνη 46 Μεταμόρφωση), ΔΑΦΝΗ: Έλλη 13 (κνν. Ερμής), ΖΩΓΡΑΦΟΥ: Α. Πατιάγου 17 (δίπλα Τράπεζα Πιστώτες), ΙΛΙΣΙΑ: Σεβαστείας 18-20, ΙΛΙΣΙΑ ΑΝΩ: Τρηγ. Αυθέντιου 166, ΚΑΛΛΙΘΕΑ: Αραπάκη 22, ΚΑΛΛΙΘΕΑ: Αχιλλέως 42 - Ανδρομάχης, ΚΟΛΩΝΑΚΙ: Μαρσάλη 25 και Αλωπεκής, ΛΑΜΠΡΙΝΗ: Ι. Φωκά 121 - Εκβρή, ΜΟΥΣΕΙΟ: 3ης Σεπτεμβρίου 58, Ν. ΚΟΣΜΟΣ: Πλ. Λεύκας (Αγ. Παντελεήμονας - Καλλιφρός), ΠΑΓΚΡΑΤΙ: Φορμίωνος 47 και Υψητόν, ΠΑΓΚΡΑΤΙ: Φιλόλοιο 182, ΠΑΤΗΣΙΑ ΚΑΤΩ: Αρ. Οικονομίου 44-46 (από Στρ. Καλλάρη 55 - Αγ. Δημ. ΟΠΛΩΝ), ΠΑΤΗΣΙΑ ΤΕΡΜΑ: Χαλκίδος 21 - Εβανς (Νοσ. Ίδρ. Εκκλ.), ΠΑΤΗΣΙΩΝ: Πατησίων 317 (στ. Σωτηρίας), ΣΕΠΟΛΙΑ: Αγ. Μελετίου 181.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως 12 μ.μ.: ΑΓ. ΝΙΚ. ΑΧΑΡΝΩΝ: Μιχ. Βόδα 239 (Ηλ. Στ. Αγ. Νικολάου), ΑΓ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΑΣ: Πιπίνου 75 - Αχαρνών, ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ: Δουκίσσης Πλακεντίας 18-20 (τ. Αμπελοκήπων), ΒΥΡΩΝΑΣ: Καισαρείας και Δαρδανελλίων 17 (στάση Μανώλη) Ν. Ελβετίας, ΓΑΛΑΤΣΙ: Λεωφ. Γαλατσία 139 - Βείκου, ΓΟΥΔΙ: Παπαδιμαντοπούλου - Δαβ. Πίνδου 52 (Πλ. Αγ. Θεωμιά), ΕΛΛΗΝΟΡΩΣΣΩΝ: Γ. Βλάχου 63 (Ν. Ψυχικός), ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ: Εθν. Αντίστασης 208, ΚΑΛΙΘΕΑ: Αριστοτέιου 92, (πλησίον Αγ. Πάντων), ΚΥΨΕΛΗ: Σπετσών 126-128 και Σκεπέλου, ΚΕΝΤΡΟ: Θεμιστοκλέους 46 και Σόλωνος 13 ΟΜΟΝΟΙΑ: Ζήνωνος 6, ΠΟΛΥΓΩΝΟ: Βάκω 51 και Κρουαζέ (τέρμα τρόλεϊ Πολυγώνου).

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως το πρωί: ΚΑΛΙΘΕΑ: Δαδράκη 12 (έναντι ΙΚΑ), ΚΟΛΩΝΟΣ: Λένορμαν - Αλεξάνδρειας 26 (Αγ. Κων/νος), ΚΥΨΕΛΗ: Ι. Δροσοπούλου 135 (στ. Λυσιαιρείτου), Λ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ: Λ. Αλεξάνδρου 119 (στάση ΙΚΑ), Ν. ΚΟΣΜΟΣ: Μπακαναά 42, ΠΑΓΚΡΑΤΙ: Σπ. Μερκούρη 22 (παρ. Γυμνασίου), ΡΟΥΦ: Μεγ. Βασιλείου 14 - ΙΚΑ Κεραμεικό (Στάση Καμιά), ΣΥΝΤΑΓΜΑ: Βουλής & Μητροπόλεως, ΦΙΛΟΠΑΠΠΟΥ: Γεν. Κολοκοτρώνη 47.

ΠΕΙΡΑΙΑΣ: Από 8 π.μ. έως 8 μ.μ.: Τραπεζοκλήτης 38 Πλ. Ευγενείας Ευγενεία, Κουαίτα 23 (έναντι Ευαγγελιστριάς) Νεάπολη - Νίκαια, Καραϊσίου 155 (εν. οικου Νάιτου) πλ. Τερψιφείας, Ιωνος Δραγομήλι 39 - 41 (Πλ. Νεράιδα, από Θηβών 113) Παλ. Κοκκινιά, Ι. Θεοτόκη 88 και Δημ. Ράλλη Αγ. Νεΐλος, Καλλιπόλη, Ατταλείας 23 (κάθετος Π. Ράλλη) κοντά στον Αη Πίωρη Νίκαια, Αγ. Δημητρίου 151 και Κεπένθη Γέφυρα (εν. Ι. Ν. Αγ. Δημητρίου) Ταμπούρια, Αγ. Ελευθερίου 32 (στάση ΣΠΕΝΤΖΟΥ) Καμίνα.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως 12 μ.μ.: Μητρόσυ 6 πλατεία Φρεαττύδος - Φρεαττύτι 8, Π. Τσαλδάρη 159 και Λαοδικείας Νίκαια, Παλαμηδίου 68 πεζοδρ. (μεταξύ Αρτεμισίου και Αιτωλικού) Αγ. Σοφία, Μεγ. Αλεξάνδρου 18 (παρ.αλλ. Τζαβέλλα οπισθεν συγκροτ. Ραλλείου) Καστέλλα.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως το πρωί: Αγ. Γεωργίου 33, (κοντά στον Αη Πίωρη Κορυδαλλού) Κορυδαλλός, Καραοηλή - Δημητρίου 20 και Παπαναστασίου (πλ. Δημαρχίας Κερατινιώτη) Κερατινιά, Πραξέτιπώλεως 85 και Ελ. Βενιζέλου 42.

ΑΙΓΑΛΕΩ: Από 8 π.μ. έως 8 μ.μ.: Εδέσσης 68 και Ικτινίου 1 (συνέχεια Λακωνίας), Θεμιστοκλέους 49 - Άνω Αγ. Βαρβάρα.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως 11 μ.μ.: Ν. Δημαρχείο 28.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως το πρωί: Στρ. Καραϊσκάκη 44 - Κέντρο Χαϊδαρίου.

ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ: Από 8 π.μ. έως 8 μ.μ.: Παν. Τσαλδάρη - Κ. Βάρναλη 4.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως 11 μ.μ.: Πεισιάνδρου 14 - Ανθούπολη.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως το πρωί: Σαρανταπόρου 59.

Μ. ΣΑΒΒΑΤΟ

ΑΘΗΝΑ: Ευαγγελισμός, ● Σισμανόγλειο, ● Δημοτικό.

● Για κάθε επείγου περιστατικό και για τα εφημερεύοντα νοσοκομεία στο τηλέφωνο 166.

ΠΕΙΡΑΙΑΣ: Τζάνειο τηλ. 4519.411.

ΟΙΚΟΣ ΝΑΥΤΟΥ: Τζάνειο (Παθολ., Χειρουργ., ΩΡΛ, Γυναικ., Οφθαλ., Ορθοπ.), ●Κανακίδη (Χειρουργ., ΩΡΛ, Γυναικ., Παθολ.), ● Ζηλάκου (Παθολ., Χειρουργ., Καρδιολ., Οφθαλ.), ● Αγ. Φωτεινή (Παθολ., Καρδιολ.).

Για Νοσοκομεία και Κλινικές του ΙΚΑ στο τηλέφωνο 106, όπως και στα: ΙΚΑ Αθήνας: Πρώτες Βοήθειες: τηλ. 6467.811. ΙΚΑ Πειραιά: Πρώτες Βοήθειες: τηλ. 4131.280.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΑΣΧΑ

ΑΘΗΝΑ: Ιπποκράτειο, ● Αμ. Φλέμιγκ, ● Παμμακάριστος – 23.00.

ΠΕΙΡΑΙΑΣ: Γενικό Κρατικό τηλ. 4915.061.

ΟΙΚΟΣ ΝΑΥΤΟΥ: ΓΝΝ Πειραιά (Παθολ., Χειρουργ., ΩΡΛ, Γυναικ., Οφθαλ., Ορθοπ.), ● Θεοτόκος (Χειρουργ., Καρδιολ., Γυναικ., Παθολ.), ● Πάγκου (Παθολ., Χειρουργ., Ουρολ.), ● Δραγινή (Χειρ., Παθολ., Καρδιολ.).

Για Νοσοκομεία και Κλινικές του ΙΚΑ στο τηλέφωνο 106, όπως και στα: ΙΚΑ Αθήνας: Πρώτες Βοήθειες: τηλ. 6467.811. ΙΚΑ Πειραιά: Πρώτες Βοήθειες: τηλ. 4131.280.

ΔΕΥΤΕΡΑ

Μ. ΣΑΒΒΑΤΟ

ΑΠΟ ΠΕΙΡΑΙΑ: **ΝΑΪΑΣ ΕΞΠΡΕΣ** 07.30: Πάρο, Νάξο, Ιο, Θήρα, Ανάφη, Αστυπόλεια, Άνθος, Θήρα. **KING MINOS** 08.00: Ηράκλαιο.

ΜΗΛΟΣ ΕΞΠΡΕΣ 08.00: Κύθνο, Ξέριφο, Σίφων, Μήλο, Κίμωλο, Φολεγάνδρο, Σίκινο, Ιο, Θήρα. **ΝΑΪΑΣ II** 08.00: Σύρο, Τήνο, Μύκονο. **ΣΑΜΑΙΝΑ** 08.00: Σύρο, Μύκονο, Αγ. Κήρυκο, Καρλόβασι, Βαθύ. **ΕΞΠΡΕΣ ΟΛΥΜΠΙΑ** 08.00: Πάρο, Νάξο, Ιο, Θήρα. **ΠΟΣΕΙΔΩΝ ΕΞΠΡΕΣ** 08.30: Σύρο, Πάρο, Νάξο, Ιο, Θήρα. **ΑΠΤΕΡΑ** 09.0

PHOTO PRESS
Το χαμόγελο της επιτυχίας. Ο Σπύρος και η Ολγα Βασδέκη έχουν κάθε λόγο να είναι χαρούμενοι.

ACT SPORTS
Χάλκινο η Βασδέκη, χρυσό η Θάνο, ασημένιο η Μπακογιάννη. Όλη την γκάμα των μεταλλίων κατέκτησαν οι Ελληνίδες στους Ευρωπαϊκούς κλειστού στίβου.

© ΤΟΓΡΑΦΙΑ & ΕΙΔΗΣΗ
«Η Ολγα και ο Σπύρος είναι αγαπημένοι», λένε οι γονείς τους. Και τ' αδέρφια το αποδεικνύουν.

ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ

Εαρτηρή επίθεση για τον ΦΠΑ

Σελίδα 34

INTERNET

Ερχονται οι νέοι τύποι μεσίζοντες

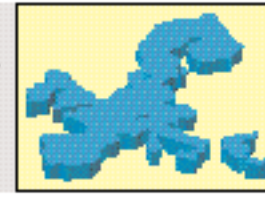
Σελίδα 39

ΗΠΑ - ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ

Ίδιο πικρό γιατροί-υπάλληλοι εταιριών

Σελίδα 39

ΕΝΩΜΕΝΗ ΕΥΡΩΠΗ

Η απόφαση υπαλλήλων σε κράτος-μέλος της Ε.Ε.

Σελίδα 40

ΑΜΟΙΒΑΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ
ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
 "...σε κάθε σας βήμα"

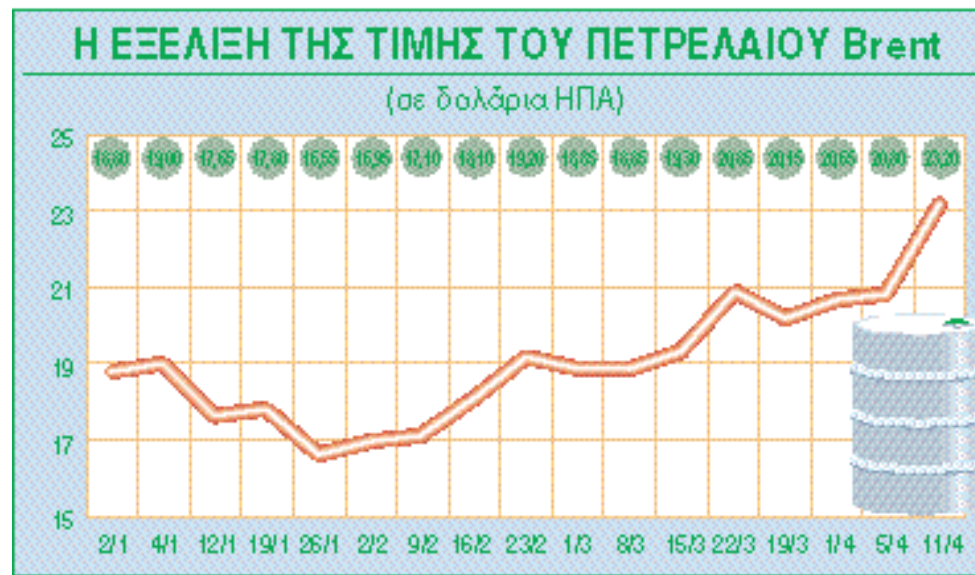
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
 "...σε κάθε σας βήμα"

ΑΘΗΝΑ Μ. ΣΑΒΒΑΤΟ 13 - ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΑΣΧΑ 14 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1996

Σε πρωτοφανή επίπεδα οι τιμές των καυσίμων

Συγκυριακή θεωρείται από τους παράγοντες της πετρελαϊκής αγοράς η σημαντική άνοδος της τιμής του πετρελαίου από τις αρχές του χρόνου και εκτιμάται ότι σύντομα θα υπάρξει αποκλιμάκωση. Η άνοδος του πετρελαίου, πάντως, έχει οδηγήσει τις τιμές των καυσίμων σε πρωτοφανή για την ελληνική αγορά επίπεδα.

ΘΕΜΑΤΑ

ΚΑΙΑΔΑΣ...

Καλημέρα σας, καλή Ανάσταση και Καλό Πάσχα. Αφιλότιμοι κάθεστε και διαμαρτύρεστε για τον τιμάρημο, αλλά πάλι επιλέγετε τα καλύτερα και τα ακριβότερα στο τραπέζι σας. ● **Ενώ** την ίδια στιγμή ο Γιάννος δίνει τη μάχη για σας στη Φλωρεντία, που κάνει Πάσχα. ● **Να μου** πεις τι φταίει ο Γιάννος για τον τιμάρημο, αλλά τόσο καιρό που έπεφτε αυτός μιλούσε, άρα και τώρα πρέπει να... ξαναμιλήσει. ● **Ο ίδιος** πάντως λέει ότι θα πέσει τον Απρίλιο, ό,τι και να γίνει. ● **Δεχόμαστε** και στοιχήματα ότι θα πάει επάνω έστω και λίγο. ● **Εκτός** αν πάρει την... κουτάλα η κυρία Φανή της Στατιστικής και το ρίξει λιγάκι. ● **Τώρα** αυτό το μέτρο του Χρυσοοίδη με τη διατίμηση στο αρνάκι και μάλιστα στις 2.000 δραχμές τι το ήθελα, αφού ο ανταγωνισμός δούλεψε και τα σούπερ μάρκετ πουλούσαν ένα πεντακοσάρικο φτηνότερα. ● **Σοσιαλιστικά** καλόπαια είναι αυτά, τα οποία όμως φαίνεται ότι ακόμα δρουν καταλυτικά. ● **Αφού** άρχισαν να λένε πάλι για ενιαίους φορείς ναυπηγείων, ξανάβαλαν ωράριο στα βενζινάδικα, συζητούν το θέμα του ωραρίου γενικών (αν και ο Γιαννόπουλος είναι ο... ολιγότερο σοσιαλιστής από όλους). ● **Καλό** είναι να ασχολείται ο υπουργός Οικονομίας με τον ΟΤΕ και τη μετοχοποίηση, αλλά θέλει και λίγο να εναρτίει ως επικεφαλής του οικονομικού επιτελείου της κυβέρνησης. ● **Σε λίγο** το πράγμα δεν θα μαζεύεται με τίποτα. ● **Και στο** τέλος η ευθύνη θα βαρύνει έναν υπουργό και βεβαίως δεν θα την αποδώσουν μόνο οι συνάδελφοι υπουργοί ή ο Τύπος, αλλά και ο ίδιος ο πρωθυπουργός.

***

Συγγνώμη για την έκφραση «ότι θα γίνουν ταπεινότητα τα καθήκοντα» της περασμένης εβδομάδας, αλλά τι να κάνουμε, ένα χρόνο τώρα που γινόταν το χοντρό παιχνίδι στο Χρηματιστήριο, ΧΩΡΙΣ λόγο ουσιαστικά, όλοι ήταν ευτυχισμένοι. ● **Επρεπε** να το γνωρίζουν, ή τουλάχιστον οι περισσότεροι να μην είναι τόσο άπληστοι μέχρι την τελευταία στιγμή. ● **Όσο** για την αγωγή που θέλουν να καταθέσουν οι μικρομέτοχοι εναντίον του Δημοσίου για παραπλάνηση του επενδυτικού κοινού, δίκιο έχουν και καλά θα κάνουν να στραφούν κατά του Δημοσίου, αφού τουλάχιστον δυο εκπρόσωποι του είχαν ανακοινώσει την κατασκευή του καζίνο. ● **Αλλά** έτσι είναι η δουλειά στην Ελλάδα. ● **Βάζω** στοιχήματα ότι το δικαστήριο θα τους πει... να μην έφεταν επάνω στο μαχαίρι.

***

Ο Αλέκος παίρνει τα άρματα, λέει, μετά το Πάσχα και ξεκινάει πάλι από την αρχή. ● **Φοροδιαφυγή**, ποινικές διώξεις, κλεισίματα καταστημάτων, Αμερικανούς φοροδωκτές, που δεν ξέρουν, όμως, πού... γλιστράει η δουλειά και δεν πάνε να σχεδόν κανένας.

***

Αφρησά τελευταία τη φοβερή εταιρία Ο.Α. που διαμαρτύρεται, λέει, γιατί οι κανονικές πτήσεις της γραμμής Αθηνών - Θεσσαλονίκης είναι μόνο δικές της και η ιδιωτική εταιρία που κάνει την ίδια γραμμή παραπλανεί γιατί δεν ανακοινώνει ευκρινώς ότι είναι ναυλωμένες πτήσεις Ο.Α., αφού η πτήση της ιδιωτικής εταιρίας πάει κάθε μέρα στη Θεσσαλονίκη. ● **Κοιτάξε** να βελτιώσετε το ναύλο και τις υπηρεσίες, όσο είναι καιρός, γιατί οι 16.000 που πήγαν το Μάρτιο με την ιδιωτική εταιρία (πληρωτότα 67%) θα γίνουν 26 και 36 και 46 χιλιάδες όταν μόνον και άλλες εταιρίες και όχι μόνο σε αυτή τη γραμμή. ● **Και τότε** θα είναι αργά.

Τ. Κ.

Δ. Παπούλιας: Οι προμήθειες του ΟΤΕ, το «σκοτεινό αντικείμενο του πόθου»

Η μετοχοποίηση των ΔΕΚΟ αποκαλύπτει τις «αθέατες πλευρές τους», υποστηρίζει ο πρόεδρος του Οργανισμού

Εχω πάντα άγχος πριν από τα ραντεβού, γι' αυτό και πηγαίνω νωρίτερα. Ίσως είναι κατάλοιπο, εμάς των παλιών αριστέρων, στίγμα του «ραντεβού με την ιστορία», μας είχε ο καθηγητής Δημήτρης Παπούλιας, τώρα με το «ένδυμα» του προέδρου του Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών Ελλάδας.

Αιτός, ευγενής και διεισδυτικός ο κ. Δ. Παπούλιας, ίσως συγκαταλέγεται στην ομάδα των ολιγών δι-

αυτά που πιστεύει ότι αξίζει να γίνουν πραγματικότητα. «Η έλευσή μου στον ΟΤΕ έχει στόχο τη μεταρρύθμιση και τον εκσυγχρονισμό των τηλεπικοινωνιών στην Ελλάδα», λέει. «Η κοινωνία μας πλέον δεν έχει άλλοθι για κανένα, δεν την ενδιαφέρει η σοφία που μπορεί κανείς να κομίζει, αλλά η αποτελεσματικότητά του στο να προσφέρει -στη συγκεκριμένη περίπτωση- τη σύγχρονη τηλεπικοινωνιακή υπηρεσία».

«Πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι ο ΟΤΕ, η ΔΕΗ, η Ολυμπιακή, η Εθνική, η Εμπορική, ο ΟΣΕ είναι ο καθρέφτης της ελληνικής κοινωνίας. Ενας καθρέφτης που «θαμπώνει» όταν πάνω του αντικατοπτρίζονται οι अपαράδεκτοι σιδηροδρομικοί σταθμοί, οι ουρές στις τράπεζες, το αργό ταχυδρομείο και με ένα λόγο η κακή ποιότητα των υπηρεσιών...».

Ο ΟΤΕ, λέει ο κ. Παπούλιας δείχνει, τελευταία, σημαδία εγγήγορης, αφήπνησης και ευαισθησίας. Έχουν κάνει πολλά βήματα και η διοίκηση και οι εργαζόμενοι, παρά το ότι η ΟΜΕ-ΟΤΕ κράτησε συντηρητική στάση στο θέμα της μετοχοποίησης.

Τώρα ο Οργανισμός θα βρισκεται υπό το «μικροσκόπιο» των χιλιάδων επενδυτών που είναι και συνδρομητές του και απαιτούν καλές υπηρεσίες για τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις. Ηδη, όμως, συνεχίζει ο

ΤΑ ΕΙΔΗ ΠΟΥ ΑΝΕΒΑΣΑΝ ΤΟΝ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ		ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ		ΜΑΡΤΙΟΣ	
ΕΙΔΟΣ	ΕΠΙΠΤΩΣΗ ΣΤΟ ΔΕΚΤΗ %	ΕΙΔΟΣ	ΕΠΙΠΤΩΣΗ ΣΤΟ ΔΕΚΤΗ %	ΕΙΔΟΣ	ΕΠΙΠΤΩΣΗ ΣΤΟ ΔΕΚΤΗ %
Υψηλόβαρη (Υ)	0,21	Τιμόθρα	0,24	Εισοδήματα επενδύσεων	0,26
Βενζίνη	0,14	Λαχανικά φρέσκα	0,09	Λαχανικά φρέσκα	0,27
Τηλεπικοινωνία ΤΕΛ Η	0,14	Ενοίκια	0,02	Ελαιόλαδο	0,24
Φορητό ελαστικό	0,14	Γάλα κωπό	0,06	Φρούτα κωπό	0,12
Ασφάλιστρο και κάρτες	0,13	Πατάτες	0,06	Ξενοδοχεία	0,10
Ασφάλιστρο οχημάτων	0,13	Ελαιόλαδο	0,05	Βενζίνη	0,09
Πετρέλαιο θέρμανσης	0,08	Καρβός - θάλασσας	0,05	Πετρέλαιο θέρμανσης	0,08
Ψηφιακά ΤΕΛ Η	0,07	Υψηλάς	0,05	Ενοίκια	0,04
ΤΕΛ Η κυκλοφορίας	0,07	Ξενοδοχεία	0,05	Κενομή υστίαση	0,02
Τιμόθρα	0,07	Βενζίνη	0,03	Καρβός - Οδοντοκρυσ	
Σέρβις αυτοκινήτων	0,05	Αυτή	0,03	Υψηλάς	0,02

Γιατί αναζωπυρώθηκε ο πληθωρισμός

Κρατική παρέμβαση, διεθνείς και εγχώριες συγκυρίες τον «εκτίναξαν» στο 9,1%

Η κρατική παρέμβαση με την αύξηση τελών και φόρων, η διεθνής ανατίμηση των υγρών καυσίμων και οι ανατιμήσεις στα οπωροκηπευτικά λόγω της παρατεταμένης κακοκαιρίας, ήταν οι κύριες αιτίες της αναθέρμανσης του πληθωρισμού το τελευταίο τρίμηνο με αποτέλεσμα να φτάσει στο 9,1% στο τέλος Μαρτίου από 8,1% που είχε διαμορφωθεί στο τέλος Δεκεμβρίου του 1995.

Είνα χαρακτηριστική η επίπτωση που είχε στις αρχές του χρόνου (Ιανουάριος - Φεβρουάριος) η αύξηση της φορολογίας στα καύσιμα και στα τσιγάρα και η αύξηση των τελών του ΟΤΕ και των τελών κυκλοφορίας. Τα παραπάνω επιβάρυναν το δείκτη σχεδόν κατά μια ολόκληρη μονάδα.

Η αύξηση της φορολογίας στα καύσιμα αποδείχθηκε ιδιαίτερα κακή κίνηση, αφού αμέσως μετά ακολούθησε η παρατεταμένη ανατίμηση των διεθνών τιμών του πετρελαίου που συνεχίζεται ακόμα.

Ετσι, η αύξηση στα καύσιμα διαχέεται στο σύνολο της οικονομίας, προκαλώντας αλυσιδωτές ανατιμήσεις.

Και τους τρεις μήνες τα υγρά καύσιμα είναι από τους κύριους παράγοντες αναθέρμανσης του πληθωρισμού όπως

φαίνεται καθαρά στον πίνακα που προέρχεται από στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, η οποία κάνει και τις τμηλοηλικίες στην αγορά.

Σύμφωνα μάλιστα με τις μέχρι τώρα εκτιμήσεις και τον Απρίλιο οι τιμές

του **ΠΕΤΡΟΥ ΔΙΠΛΑ**

των υγρών καυσίμων θα έχουν σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στον τιμάρημο.

Όσον αφορά τις άσχημες καιρικές συνθήκες (ιδιαίτερα βροχερός καιρός) αυτές επηρέασαν αρνητικά τις τιμές στα οπωροκηπευτικά, η αύξηση των οπίων (λαχανικά, πατάτες, φρούτα) συνεσίφερε στο δίμηνο Φεβρουαρίου-Μαρτίου πάνω από μισή μονάδα στον πληθωρισμό (0,6%).

Πρέπει, όμως, να αναφερθεί ότι το 1995 οι τιμές των οπωροκηπευτικών είχαν μειωθεί κατά 20% έως 25% σε σχέση με τις τιμές του 1994, οπότε και χωρίς την επίπτωση της κακοκαιρίας θα ήταν ιδιαίτερα δύσκολη η διατήρηση των ίδιων τιμών και το 1996.

Το Φεβρουάριο και το Μάρτιο σημαντική αύξηση παρουσίασε η τιμή των ελαιόλαδου, κυρίως λόγω της μείωσης της παραγωγής της μεγαλύτερης παραγωγού χώρας της Ισπανίας, που είχε

ως επίπτωση την αύξηση των εξαγωγών του ελληνικού ελαιόλαδου και κατ'επέκταση τη μείωση της εσοτερικής προσφοράς.

Λόγω της σημαντικής στάθμησης που έχει το ελαιόλαδο στον ελληνικό δείκτη καταναλωτού, η επίπτωση στον τιμάρημο μόνο για τον Μάρτιο έφθασε σχεδόν το ένα τρίτο της μονάδας.

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν και κάποια άλλα είδη και υπηρεσίες, οι ανατιμήσεις των οποίων ανέβασαν τον πληθωρισμό.

Για παράδειγμα, για δύο συνεχείς μήνες (Φεβρουάριος - Μάρτιος) οι αμοιβές των ιατρών και οδοντιάτρων βρέθηκαν μέσα στην πρώτη δεκάδα των ειδών που επηρέασαν περισσότερο το πληθωρισμό. Το ίδιο ισχύει και για τις τιμές των ξενοδοχείων, καθώς και για τα ενοίκια.

Ειδικά τον Ιανουάριο σημαντική επίπτωση είχε στον τιμάρημο η αύξηση των ασφαλιστών των αυτοκινήτων λόγω του διπλασιασμού των ασφαλιζόμενων ορίων (σωματικών βλαβών και υλικών ζημιών), από την εναρμόνιση με τις κοινοτικές επιταγές.

Σε γενικές γραμμές, η κρατική παρέμβαση σε συνδυασμό με τη συγκυρία αναθέρμανση των πληθωρισμού.

Μεταφέρουν τα βάρη και πάλι στις τράπεζες

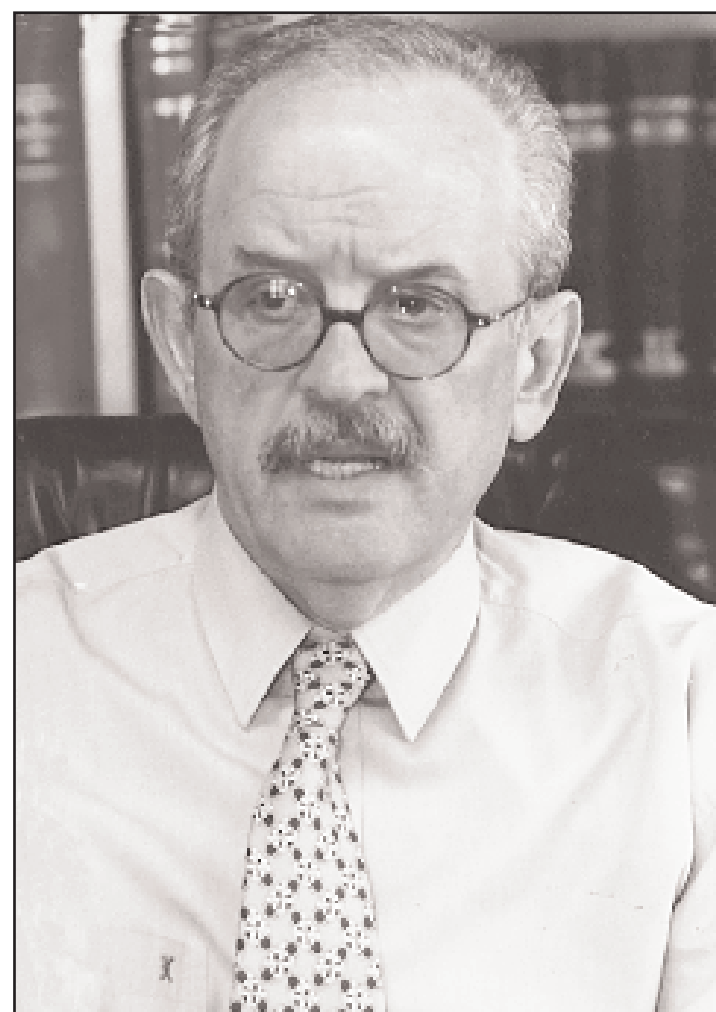
Η... τακτική για τις προβληματικές

Υπό το βάρος των ισχυρών -σε μεγάλο βαθμό οικονομικών- πιέσεων που δέχεται η κυβέρνηση, επιχειρεί να μεταθέσει την άσκηση της κοινωνικής της πολιτικής στις πλάτες των κρατικών τραπεζών. Πρόκειται για προσφιλή τακτική των εκάστοτε κυβερνήσεων, η οποία και μετέφερε τις υπό δημοκρατίας τραπεζικές πεζές σε ποτώριες προβληματικών επιχειρήσεων, με αποτέλεσμα να γίνουν οι ίδιες προβληματικές.

Παράλληλα, η αγκύλωση που προκαλεί το πολιτικό κόστος στα κυβερνητικά στελέχη, δεν επιτρέπει τη λήψη ουσιαστικών και πολλές φορές αναγκαίων ριζοσαστικών λύσεων, με αποτέλεσμα όχι μόνο την αμφίβολη επίθεση των ήδη υπαρχόντων, αλλά και τη δημιουργία νέων προβλημάτων, τη συντήρηση των οποίων αναλαμβάνουν και πάλι οι τράπεζες.

Η στιγμή που διαπιστώμενα, πλέον, ο «κόμος έφθασε στο χέρι», ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας, κ. Γ. Παπαντωνίου, προτείνει τις τράπεζες να εξυγιάνουν τα χαρτοφυλάκια τους από τις προβληματικές. Η προτροπή, ωστόσο, αποτελεί ουσιαστικά ευχολόγιο και συμβουλή, καθώς ουσιαστικά κρατική πρωτοβουλία λαμβάνεται παράλληλα, που θα μπορούσε να διευκολύνει τα πιστωτικά ιδρύματα. Τα παραδείγματα και πολλά είναι και χαρακτηριστικά. Η «Βαυβακουργία Βόλου» κρίνεται μη βιώσιμη επιχείρηση από τράπεζες και κυβέρνηση. Η τελευταία, όμως, αποφεύγει συστηματικά τη λήψη οριστικής απόφασης. Λίγες μόνο ημέρες πριν από το Πάσχα, το υπουργείο Ανάπτυξης προέβλεψε τη σχετική τροπολογία ώστε να καταβληθεί το 50% των μισθών και των δόρων των εργαζομένων.

Χαρακτηριστικότερο ακόμη παράδειγμα είναι τα Ναυπηγεία Ελευσίνος. Η ολιγορία της κυβέρνησης, που ουσιαστικά δεν επιτρέπει τη λήψη αποφάσεων με αυστηρά χρηματοοικονομικά κριτήρια από τις ποτώριες τράπεζες, καθώς μέχρι την τελευταία στιγμή «μαγειρεύονται» σενάρια και εναλλακτικές λύσεις που θα έχουν το μικρότερο δυνατό πολιτικό κόστος, οδηγούν με μαθηματική ακρίβεια σε νέες εκταμιεύσεις τραπεζικών κεφαλαίων. Η αναμενόμενη προκήρυξη δεύτερου διαγωνισμού προϋποθέτει εκ νέου χρηματοδότηση αρκετών διοικητικών μονάδων που αφορούν τις εκκαθαρισμένες εταιρίες. Τα σημειωθεί ότι τα κεφάλαια που διατίθενται για την εκκαθάριση επιχειρήσεων θεωρούνται προνομιώδικα και στο τέλος αφαιρούνται από το τμήμα που εισπράττονται οι πιστώσεις. Παλλες, επίσης, είναι οι περιπτώσεις «παγίδευσης» κρατικών τραπεζών για την εξυπηρέτηση επιχειρήσεων με προφορική κυβερνητική δέσμευση για την εκ των υστέρων κάλυψη των δανειοδοτήσεων, οι οποίες τελικά παραμένουν ακάλυπτες. Κάπως έτσι η ΕΤΒΑ, από Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης μεταβλήθηκε η ίδια σε προβληματική επιχείρηση. Στο «παρα πέντε» το προηγούμενο καλοκαίρι η κυβέρνηση ψήφισε νομοσχέδιο για την εξυγιάνση της, που θα στοιχίσει στο ελληνικό δημόσιο περίπου μισό τετρακοσμίαριο δραχμές. Το μεγάλο «αγκάθι», όμως, αποτελεί η Εθνική Τράπεζα, αφού διετέλεσε «μακρύ χέρι» όλων των ελληνικών κυβερνήσεων τις τελευταίες δεκαετίες. Σήμερα, η Εθνική διαθέτει το μεγαλύτερο χαρτοφυλάκιο προβληματικών επιχειρήσεων, ενώ από τα συνολικά δάνεια, εξυπηρετούμενα και μη, της τράπεζας, που ανέρχονται σε 1,7 τρις, δρχ., το μεγαλύτερο ποσοστό αφορά δάνεια προβληματικών που βρίσκονται σε επίδικη κατάσταση και υπάρχει κίνδυνος να μην εισπραχθούν ποτέ.

Ο Δημήτρης Β. Παπούλιας γεννήθηκε στο Ψάρι Μεγαλοπόλεως Αρκαδίας το 1939 και είναι καθηγητής στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αθηνών, όπου διδάσκει Στρατηγικό Προγραμματισμό και Επιχειρησιακή Ερευνητική Θεώρηση στα Πανεπιστήμια της Ρώμης, της Οξφόρδης και στο ΕΜΠ. Εργάστηκε επίσης ως γενικός γραμματέας του ΥΠΕΘΟ, υπεύθυνος για τον δημόσιο τομέα και ως υποδιοικήτης της ΕΤΒΑ. Υπήρξε πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρίας Επιχειρησιακών Ερευνών και από το 1991 είναι πρόεδρος του Ομίλου για τον Εκσυγχρονισμό της Κοινωνίας μας (ΟΠΕΚ).

«...Για να είναι δραστικό το νομοσχέδιο των ΔΕΚΟ, θα πρέπει ο εκάστοτε Παπαντωνίου να έχει την εξουσία να απολύει όσους διοικητές δεν τηρούν το πολύ συγκεκριμένο συμβόλαιο στόχων. Και να απολύονται όσοι αποτυγχάνουν, με την ποινή του ισόβιου αποκλεισμού τους από ανάλογο αξίωμα σε ΔΕΚΟ.»

Το νομοσχέδιο για τον εκσυγχρονισμό των ΔΕΚΟ θα πρέπει, λέει ο κ. Παπούλιας, ο εκάστοτε Παπαντωνίου να έχει την εξουσία να απολύει όσους διοικητές δεν τηρούν το πολύ συγκεκριμένο συμβόλαιο στόχων. Και να απολύονται όσοι αποτυγχάνουν, με την ποινή του ισόβιου αποκλεισμού τους από ανάλογο αξίωμα σε ΔΕΚΟ. Επιστημάνεμα πάντως στον πρόεδρο του ΟΤΕ ότι μια σημαντική και αθέατη πλευρά

και ουσιαστικώς ραντεβού με τον εκπροσώπο της Alcatel. Μάλιστα, μάθαμε ότι σε ερώτηση του κ. Σ. Κόκκαλη για το ποια ομάδα υποστηρίζει, απάντησε ότι «δεν είμαι φιλάλας». Ίσως είναι μια απάντηση με νόημα...

Για τη σχέση που με τον διευθυνόμενα σύμβουλο του ΟΤΕ κ. Π. Λάμπρου πάντως, ο πρόεδρος είναι κατηγορηματικός. Παρά τα θρυλούμενα, λέει, αποψη μου είναι ότι θα λειτουργήσουμε άψογα, παραγωγικά και θα μας θυμούνται για το πέρασμά μας από τον Οργανισμό. Αλλωστε, υπογραμμίζει, στον κ. Λάμπρου οφείλεται, σε μεγάλο βαθμό, η επιτυχία του επιχειρήματος της μετοχοποίησης.

Πάντως, ο κ. Δ. Παπούλιας, πέρα από τα μικρά και μεγάλα του ΟΤΕ που γνωρίζει, μόλις κάθισε στην καρέκλα του προέδρου αντιμετώπισε το πρώτο πρόβλημα. Πρόβλημα που προέκυψε όταν μάλλον αποφασίστηκε να μη λειτουργήσει στο μέλλον το ραντάρ του ΟΤΕ σ' ένα χωριό της Ευρυτανίας, που ο ίδιος αγάπησε ιδιαίτερα. Το ίδιο και τους ανθρώπους του -που ποιος μπορεί να τους πείσει- ότι η κατήγηση του ραντάρ είναι κι αυτή μέρος από «το σκληρό πρόσωπο» του εκσυγχρονισμού; Μάλλον η επόμενη δημοσίευση του καθηγητή Παπούλια θα φέρει τον τίτλο «Το χωριό, το ραντάρ που κλείνει και οι άνθρωποι»...

Η πορεία της μετοχής του ΟΤΕ, «δείκτης» και για το μέλλον της μετοχοποίησης των υπόλοιπων ΔΕΚΟ.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ

Και ο παράγων άνθρωπος;...

Ο εντοπισμός του ενδιαφέροντος για την οικονομία στους στόχους της συγκλίσης και της σταθεροποίησης καταλήγει τελικώς σε μια αθέλητη κοινωνική αναληθσία.

Το γνωστό «οι αριθμοί ευημερούν και οι άνθρωποι υποφέρουν» έχει καταντήσει μια κοινοτυπή έκφραση, αλλά δυστυχώς κρύβει και μια δυσάρεστη αλήθεια.

Το ζητούμενο δεν είναι βεβαίως να γίνει μια αυτοκριτική από τους ενδιαφερόμενους για την οικονομία ώστε να «βάλουν νερό στο κρασί τους» και να χαλαρώσει η οικονομική πολιτική.

Η εξεύρεση της άριστης οικονομικής πολιτικής είναι μια εξαιρετικά δύσκολη υπόθεση και απαιτείται από τους εταστικούς και από ετέρου πολιτικό θάρρος.

Πρέπει στη συνέχεια να γίνει μια ανάλυση κόστους - οφέλους για την οικονομική πολιτική που ακολουθείται.

Το ίδιο πρέπει να γίνει και με τις εναλλακτικές πολιτικές που υπάρχουν και δεν ακολουθούνται από το φόβο του πολιτικού κόστους.

Πρέπει, τέλος, να μετρηθεί αν η κοινωνία προοδεύει με την ύπαρξη μεγάλης κοινωνικής ομαλότητας - όπως των χαμηλοσυνταξιούχων - που ζουν στα όρια της φτώχειας και να ενυπάρχουν με επιδράσεις και αυξήσεις άλλες ομάδες που διαθέτουν ισχυρά μέσα πίεσης προς την κυβέρνηση.

Σε τελική ανάλυση, αυτά που διεκδικούν οι συνταξιούχοι, η κοινωνία και το κράτος τούς τα χρωστάνε.

Εάν η πορεία της μετοχής του ΟΤΕ είναι θετική, τότε διανοίγονται νέοι ορίζοντες για το χρηματιστήριο καθώς το «νέο αίμα» που έχει ήδη τοποθετηθεί αγοράζοντας μετοχές του ΟΤΕ υπάρχει σοβαρότητα να παραμείνει στη χρηματιστηριακή αγορά και να τοποθετηθεί και σε άλλους μετοχικούς τίτλους.

Ο αντίκτυπος της μετοχής του ΟΤΕ στην αγορά

«Χαμόγελο» και επιφυλάξεις για τη χρηματιστηριακή συμπεριφορά του Οργανισμού

Μετά την επιτυχή έκβαση της δημόσιας εγγραφής του ΟΤΕ και την εντυπωσιακή υπερκάλυψη της, το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης και του επενδυτικού κοινού στρέφεται μοιραία στη συμπεριφορά της μετοχής του ΟΤΕ στο Χρηματιστήριο και κατά πόσο αυτή θα δικαιώσει τις προσδοκίες που δημιουργήθηκαν όχι μόνο στο στενό χρηματιστηριακό κόσμο, αλλά στο σύνολο σχεδόν των ελληνικών νοικοκυριών όπου ο ΟΤΕ ουσιαστικά απευθύνθηκε.

Δεν θα ήταν μάλιστα παρακινδυνευμένο να επισωθεί ότι σε μεγάλο βαθμό η επιτυχία της μετοχοποίησης του ΟΤΕ και το μέλλον της μετοχοποίησης των υπολοίπων ΔΕΚΟ εξαρτάται από την πορεία της μετοχής του ΟΤΕ στο ΧΑΑ.

Με εντυπωσιακές υπερκάλυψεις των δημοσίων εγγραφών, όπως η κατασκευαστική εταιρία ΓΕΝΕΡ - από τις υγιέστερες στον κλάδο - και η Delonghi Τσιούλογου - με εντυπωσιακό ρυθμικό ανάπτυξης - όχι μόνο δεν απέφεραν κέρδη για τους επενδυτές, αλλά υποχώρησαν και κάτω από την τιμή εισαγωγής τους.

Δεν θα ήταν μάλιστα παρακινδυνευμένο να επισωθεί ότι σε μεγάλο βαθμό η επιτυχία της μετοχοποίησης του ΟΤΕ και το μέλλον της μετοχοποίησης των υπολοίπων ΔΕΚΟ εξαρτάται από την πορεία της μετοχής του ΟΤΕ στο ΧΑΑ.

Με εντυπωσιακές υπερκάλυψεις των δημοσίων εγγραφών, όπως η κατασκευαστική εταιρία ΓΕΝΕΡ - από τις υγιέστερες στον κλάδο - και η Delonghi Τσιούλογου - με εντυπωσιακό ρυθμικό ανάπτυξης - όχι μόνο δεν απέφεραν κέρδη για τους επενδυτές, αλλά υποχώρησαν και κάτω από την τιμή εισαγωγής τους.

Με εντυπωσιακές υπερκάλυψεις των δημοσίων εγγραφών, όπως η κατασκευαστική εταιρία ΓΕΝΕΡ - από τις υγιέστερες στον κλάδο - και η Delonghi Τσιούλογου - με εντυπωσιακό ρυθμικό ανάπτυξης - όχι μόνο δεν απέφεραν κέρδη για τους επενδυτές, αλλά υποχώρησαν και κάτω από την τιμή εισαγωγής τους.

Επιπλέον, η πορεία της μετοχής του ΟΤΕ στο Χρηματιστήριο θα καθορίσει σε μεγάλο βαθμό την πορεία του λαϊκού κεφαλισμού και ασφαλώς την προσέλευση στο χρηματιστήριο του μέσου αποταμιευτή. Είναι γεγονός ότι μέσα από τη διαφημιστική καμπάνια του ΟΤΕ, το Χρηματιστήριο «μπίκε», εισέβαλε δυναμικά μέσα σε κάθε ελληνικό νοικοκυριό και ο κάθε Έλληνας πολίτης γνωρίζει πλέον το Χρηματιστήριο ως μέσον επένδυσης των χρημάτων του.

Επιπλέον, η πορεία της μετοχής του ΟΤΕ στο Χρηματιστήριο θα καθορίσει σε μεγάλο βαθμό την πορεία του λαϊκού κεφαλισμού και ασφαλώς την προσέλευση στο χρηματιστήριο του μέσου αποταμιευτή. Είναι γεγονός ότι μέσα από τη διαφημιστική καμπάνια του ΟΤΕ, το Χρηματιστήριο «μπίκε», εισέβαλε δυναμικά μέσα σε κάθε ελληνικό νοικοκυριό και ο κάθε Έλληνας πολίτης γνωρίζει πλέον το Χρηματιστήριο ως μέσον επένδυσης των χρημάτων του.

Επιπλέον, η πορεία της μετοχής του ΟΤΕ στο Χρηματιστήριο θα καθορίσει σε μεγάλο βαθμό την πορεία του λαϊκού κεφαλισμού και ασφαλώς την προσέλευση στο χρηματιστήριο του μέσου αποταμιευτή. Είναι γεγονός ότι μέσα από τη διαφημιστική καμπάνια του ΟΤΕ, το Χρηματιστήριο «μπίκε», εισέβαλε δυναμικά μέσα σε κάθε ελληνικό νοικοκυριό και ο κάθε Έλληνας πολίτης γνωρίζει πλέον το Χρηματιστήριο ως μέσον επένδυσης των χρημάτων του.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΑ ΝΕΑ

Συνολικά έσοδα ύψους 25 εκατ. δρχ. πραγματοποίησε το πρώτο δίμηνο του 1996 η εταιρία ΑΣΠΙΣ ΕΠΙΕΝΔΥΤΙΚΗ. Το ίδιο διάστημα τα καθαρά κέρδη της εταιρίας ανήλθαν σε 16 εκατ. δρχ. ενώ το χαρτοφυλάκιο παρουσίασε υπεραξία 5 εκατ. δρχ. με αποτέλεσμα η εσοτερική αξία της μετοχής να ανέρχεται σε 1.165 δρχ.

Αύξηση της τάξης του 25% παρουσίασαν το πρώτο τρίμηνο του 1996 οι πωλήσεις της «ΚΡΕ ΚΑ» σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 1995. Σύμφωνα με τη διοίκηση της εταιρίας, η άνοδος αυτή οφείλεται στην αυξημένη ζήτηση εγχώριου κρέατος.

Επενδύσεις ύψους 200 εκ. προγραμματίζει για το 1996 η εταιρία «Μπήτρος ΑΕΒΕ» για τη δημιουργία ραουλομηχανής και την επέκταση της γκάμας των προϊόντων της. Η χρηματοδότηση των επενδύσεων αυτών θα πραγματοποιηθεί από την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρίας που ολοκληρώθηκε πρόσφατα.

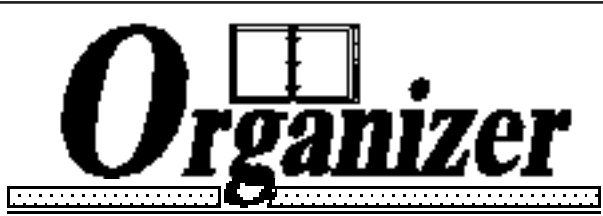
Εγκρίθηκε, στη Γαλλία, η αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της εταιρίας παραγωγής ζωοτροφών και αλεύρων «Agroinvest». Η αύξηση, η οποία θα πραγματοποιηθεί εντός των επόμενων έξι μηνών, υπολογίζεται ότι θα ξεπεράσει τα 4 δισ. δρχ. Το ποσό της αύξησης θα καλυφθεί εξ ολοκλήρου από τη μητρική εταιρία της «Agroinvest», γαλλική - πολυεθνικών συμφερόντων - «Tomson-Credit Lyonnais».

Επαναλειτούργει το εργοστάσιο της χαρτοβιομηχανίας «ΑΓΡΟΠΑΚ Α.Β.Ε.Ε.», η συνολική επένδυση του οποίου, όπως εκτιμά η εταιρία, θα ανέλθει περίπου σε 6 δισ. δρχ. Παράλληλα, προχώρησε σε αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου το οποίο από 172 εκ. δρχ. ανέρχεται πλέον σε 1,23 δισ. δρχ., ενώ μέσα στο 1996 θα αυξηθεί σε 1,6 δισ. δρχ.

Αύξηση πωλήσεων της τάξης του 50% παρουσίασε το 1995 η εταιρία πληροφορικής «Microland Computer ΑΕΒΕ». Συγκεκριμένα, οι πωλήσεις της εταιρίας το 1995 ανήλθαν σε 3,016 δισ. δρχ. έναντι 2 δισ. δρχ. το 1994. Τα κέρδη παρουσίασαν αύξηση κατά 15% φθάνοντας περίπου τα 46 εκατ. δραχμές. Ο κύκλος εργασιών για την τρέχουσα χρήση αναμένεται να διαμορφωθεί σε 4 δισ. δρχ. και τα κέρδη σε 90 εκατ. δρχ.

Βελτίωση των πωλήσεων της, τουλάχιστον κατά 20%-30% στοχεύει να επιτύχει η φετινή χρονιά η οινοποιία «Μαλαματίνος Α.Ε.», η οποία εδώ και δεκαετίες ασχολείται αποκλειστικά και μόνο με την παραγωγή ρετσίνας. Ο τζίρος της το 1995 προσέγγισε τα 5 δισ. δρχ. από 3,8 δισ. δρχ. που ήταν το 1994, σημειώνοντας αύξηση της τάξης των 31,5%. Εκτιμάται δε, ότι τα καθαρά της κέρδη το 1995 θα ανέλθουν σε επίπεδα υψηλότερα έναντι του 1994 που ήταν 1 δισ. δρχ.

Σε 2,3 δισ. δρχ. ανήλθε ο κύκλος εργασιών της εμπορικής εταιρίας ΕΣΚΑΒΕΦ ΕΛΛΑΣ Α.Ε.Ε. (SKF ΕΛΛΑΣ), ενώ, σύμφωνα με εκπρόσωπό της, τα κέρδη διαμορφώθηκαν περίπου σε 200 εκ. δρχ. κατά το 1995. Παράλληλα, καθήκοντα γενικού διευθυντή της ΕΣΚΑΒΕΦ ΕΛΛΑΣ αναλαμβάνει ο κ. Κ. Νίκας, που κατείχε τη θέση του Τεχνικού Διευθυντή της εταιρίας, αντικαθιστώντας τον κ. Φιλ. Αβρατόγλου, ο οποίος συνταξιοδοτείται και αναλαμβάνει διευθυντών σύμβουλο γενικού διευθυντή της μόλις δημιουργηθείσας εταιρίας με συμμετοχή της SKF «Κέντρο Εμπορίας Ρουλεμάν Α.Ε.».

Ειδήσεις: Όπως κάθε χρόνο, έτσι και φέτος, η KPMG πραγματοποιεί τη μεγαλύτερη έρευνα αμοιβών και παροχών των στελεχών επιχειρήσεων στην ελληνική αγορά.

Τέσσερα σεμινάρια με θέματα «Budget», «Sales Management», «Marketing», και «Σύγχρονες αρχές του Management» διοργανώνει τις δύο τελευταίες εβδομάδες του Απριλίου η εταιρία Interface.

Επί μέρους μελέτες που αφορούν σε θέματα Ολικής Ποιότητας θα παρουσιάσουν οι νικητές του διαγωνισμού για το Ευρωπαϊκό Βραβείο Ποιότητας τους έτους 1995, σε ημερίδα που διοργανώνει στον τομέα της πληροφορικής της εταιρία ACCESS.

Ημερίδα: Επί μέρους μελέτες που αφορούν σε θέματα Ολικής Ποιότητας θα παρουσιάσουν οι νικητές του διαγωνισμού για το Ευρωπαϊκό Βραβείο Ποιότητας τους έτους 1995, σε ημερίδα που διοργανώνει στον τομέα της πληροφορικής της εταιρία ACCESS.

Σεπτεμάρια: Σεπτεμάρια διοργανώνει για το λειτουργικό σύστημα δικτύου Novell NetWare 4.1 και τις εφαρμογές της Autodesk, AutoCAD και 3D Studio διοργανώνει μέσα στον Απρίλιο το εκπαιδευτικό κέντρο της εταιρίας Πουλιιάδης & Συνεργάτες. Τα σεμινάρια του Novell NetWare 4.1 επικεντρώνονται στη διαχείριση του συστήματος και στη νέα δυνατότητα NDS που παρέχει.

Light η κατανάλωση διαιτητικών προϊόντων

Σε χαμηλά και ενίοτε πτωτικά επίπεδα κινείται στην Ελλάδα η αγορά, καθώς η μεσογειακή διαίτα καλά κρατεί...

Σταθερά, και σε αρκετές περιπτώσεις πτωτικά, κινούνται τα προϊόντα light στην ελληνική αγορά αποδεικνύοντας ότι οι Έλληνες καταναλωτές προτιμούν την γεύση από την διαίτα.

Table with 3 columns: Product Name, Price per unit, and Price per 100g. Includes items like Pasta, Eggs, Cream, etc.

μαργαρίνες, παγωτά, γιαούρτια, αναψυκτικά, μπύρες, φρυγανιές, νιφάδες δημητριακών, μαρμελάδες, αλλαντικά, luncheon meat, μαγιονέζες καθώς και υποκατάστατα ζάχαρης.

ΗΠΑ να αναμφισβητούμε light κατέχουν ποσοστό μεγαλύτερο από 50% της συνολικής αγοράς και στην Δυτική Ευρώπη περίπου το 30%, στην Ελλάδα το ποσοστό αυτό περιορίζεται κάτω από το 10%.

μαργαρίνες, παγωτά, γιαούρτια, αναψυκτικά, μπύρες, φρυγανιές, νιφάδες δημητριακών, μαρμελάδες, αλλαντικά, luncheon meat, μαγιονέζες καθώς και υποκατάστατα ζάχαρης. Αξίζει να σημειωθεί ότι, σε αντίθεση με την υπόλοιπη Δυτική Ευρώπη όπου τα διαιτητικά προϊόντα κατέχουν ένα σημαντικό μερίδιο, στην Ελλάδα στις παραπάνω κατηγορίες προϊόντων ελάχιστα είναι αυτά τα οποία ξεπερνούν το 10% της συνολικής αγοράς.

Χρηματιστήριο: Εβδομαδιαία Ανασκόπηση

Main table of stock market data with columns for stock name, price, volume, and weekly change. Includes sections for 'ΜΕΤΟΧΕΣ', 'ΔΕΛΤΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ', and 'ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΕΙΑ'.

«Αναχώρησαν» και οι συναλλαγές

Πρωτό εκλείψε αυτή η χρηματιστηριακή εβδομάδα εν μέσω καθολικής εξόδου για την εορτή του Πάσχα. Και καθώς η πόλη αδειάζει από τους εκδρομείς το Χρηματιστήριο αδειάζει από όγκο συναλλαγών...

Χολόγιο: ALPHA TRUST
...φού έχασε πάνω από ένα τέταρτο της μερικής αξίας συναλλαγών της σε σχέση με την προηγούμενη εβδομάδα. Συνολικά από 36,9 δισ. δραχ. που διακινήθηκαν...

ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ ΟΜΟΛΟΓΩΝ ΜΕ ΠΗΡΑ ΞΕΝΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ

Table of interest rates for foreign currency bonds, including columns for issuer, maturity, and yield.

Χρηματιστήριο: Εβδομαδιαία Ανασκόπηση

Continuation of the stock market data table, covering various sectors and individual stock listings.

ΑΝΟΔΟΣ %

Table showing percentage increases for various stock indices and sectors.

ΚΑΤΗ %

Table showing percentage decreases for various stock indices and sectors.

ΑΜΟΧΑΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

Table of investment funds with columns for fund name, assets, and performance metrics.

Advertisement for ALPHA TRUST and HAMBROS, featuring logos and contact information.

Advertisement for CAMBIO, a currency exchange service, with a logo and service details.

Εκτιμάται ότι το Internet θα εξαλείψει κάποιους μεσάζοντες, θα δώσει όμως περισσότερη δουλειά σε άλλους.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΣΤΑ ΣΗΜΕΙΑ

Ο κόσμος μας έχει γίνει πα το παγκόσμιο χωριό του Μάρσαλ ΜακΛούαν και οι ειδήσεις - με ήχο και εικόνα - ταξιδεύουν σε κλάσματα του δευτερολέπτου από τη μια μεριά του κόσμου στην άλλη. Έτσι, μπορείς να δεις την ηγεσία του Παρισιού να «κλίνει το γόνο» στον πρωθυπουργό της Κίνας, Λι Πενγκ, με στόχο την εξασφάλιση κάποιων διεκατομμυρίων φράγκων για τις μεγάλες γαλλικές κατασκευαστικές εταιρίες, παραμερίζοντας (με μόνο κάποια τυπική αναφορά, πριν από ένα επίσημο δείπνο), τις όποιες ευαισθησίες για τις συνεχιζόμενες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την ίδια ώρα που η αμερικανική ηγεσία επιμένει στη διατήρηση του καθεστώτος του πλέον ευνοούμενου εμπορικά κράτους για την ίδια χώρα, παρά τα μύρια μεταξύ τους προβλήματα, με κορυφαίο εκείνο της οξυμένης πειρατείας. Προφανώς, το ένα και πλέον διεκατομμύριο των «πεινασμένων» για δυτικά καταναλωτικά αγαθά πολιτών της αχανούς ασιατικής χώρας, είναι αρκετό επιχείρημα για να ξεχαστεί οτιδήποτε άλλο...

Οι μεσάζοντες στην εποχή του Internet

Ο παραδοσιακός μεσολαβητής φεύγει, ο νέος έρχεται...

Οι μεσάζοντες δεν ήταν ποτέ ιδιαίτερα δημοφιλείς στην πράξη, παρά μόνο στη θεωρία. Και μάλιστα, μονάχα σ' εκείνη η οποία υποστηρίζει - χωρίς σοβαρό αντίλογο - ότι, μεσολαβώντας ανάμεσα σε αγοραστή και πωλητές, οι «αντιπαθητικοί» αυτοί «τύποι» μειώνουν το κόστος των συναλλαγών και φθηνάίνουν την αξία αγαθών και υπηρεσιών. Έτσι, η χαρά των απανταχού καταναλωτών ήταν μεγάλη όταν ομάδα ερασιτεχνών οικονομολόγων απεφάνθη ότι οι μεσάζοντες, σε λίγο καιρό, θα κλειστούν στο «χρονολούλα» της ιστορίας. Ο εξολοθρευτής τους δεν θα είναι άλλος από το πανταχού παρόν Internet! Οι οπαδοί της «μητέρας όλων των δικτύων» πιστεύουν ότι η αυξανόμενη επιρροή του - σε συνδυασμό με την ανάπτυξη άλλων μορφών φθηνής επικοινωνίας - θα επιτρέψει τελικώς στους καταναλωτές να παρακάμψουν τους «κερδοσκόπους» μεσολαβητές, αυξάνοντας τις επιλογές τους και ανακαλύπτοντας νέες ευκαιρίες. Ο «μυστικός» αυτής της ιδέας δεν είναι άλλος από τον Μπιλ Γκέιτς. Στο πρόσφατο βιβλίο του, «The Road Ahead» («Ο δρόμος προς τα εμπρός», εκδόσεις Penguin, 1995), το τώος «παλιό-θαύμα» και ιδρυτής της Microsoft πραγματεύεται έναν «καπιταλισμό χωρίς τριβές», όπου ένα μόντερ σε κάθε καθιστικό θα δώσει στους καταναλωτές τη δυνατότητα να ενοποιούνται και ν' αγοράζουν ό,τι εμπιστούν, χωρίς μεσάζοντες.

πληροφορίες αυτές είναι φθηνή και άμεση, χωρίς να υπάρχει ανάγκη πληρωμής κάποιου μεσάζοντα. Στον χώρο του διαδικτύου, οι υποψήφιοι πωλητές ενημερώνονται εύκολα για κάθε νέα ευκαιρία, εντοπίζουν νέα προϊόντα και δέχονται συμβουλές για τα πάντα, από νομικά προβλήματα έως νέες ιατρικές θεραπείες. Οι μεσάζοντες που ειδικεύονται στην παροχή πληροφοριών, μπορούν πλέον να ψάχνουν για άλλη δουλειά...

Με λιγότερο φανερό τρόπο, πολλοί πωστές του Internet ισχυρίζονται ότι το διαδίκτυο θ' αναλάβει και την άλλη κύρια αρμοδιότητα των μεσολαβητών: τη διανομή. Τα δίκτυα διανομής υπάρχουν κυρίως για να παρέχουν φθηνό και κατάλληλο τρόπο αγορών. Συντονίζοντας τις μεταφορές και αγοράζοντας μαζικά, οι έμποροι λιανικής μειώνουν το κόστος διανομής. Αυτόσο, όταν οι άνθρωποι μάθουν να «στελνουν για ψώνια» το μόντερ τους, θα μπορούν, πλέον, να φωνάζουν χωρίς να εσπικέονται τα κατάστηματα. Τότε, οι έμποροι λιανικής δεν θα χρειάζεται να εφοδιάζονται με τεράστια αποθέματα - τα ίδια τα κατάστηματα θα υπάρχουν μόνο για να μπορούν οι άνθρωποι να ελέγχουν αυτοπροσώπως τα αγαθά. Η διανομή των πάντων, από ενδύματα έως φαρμακευτικά προϊόντα, θα γίνεται απ' ευθείας, από το εργοστάσιο στην κατοικία του πελάτη. Ακόμα και τα αγαθά στον χώρο των πληροφοριών - από βίντεο ως εφημερίδες - θα διεικονούνται μέσω του Internet.

Τα επιχειρήματα αυτά παραβλέπουν δύο δυνάμεις που ωθούν προς την αντίθετη κατεύθυνση: τα εμπόδια πρόσβασης στο δίκτυο πένφου και οι μισθοί αυτών. Και τα δύο ζωγραφίζονται με λαμπρά χρώματα το μέλλον των μεσάζοντες. Μειώνοντας το κόστος επικοινωνίας, το Internet όντως θα καταστήσει δυσκολότερη για τους ελάχιστους προνομιούχους την απόκρυψη πληροφοριών. Αυτό, ωστόσο, θα δώσει νέες ευκαιρίες όχι μόνο στους καταναλωτές, αλλά και στους υποψήφιοι νέους μεσάζοντες. Αποτέλεσμα θα είναι η αύξηση του ανταγωνισμού μεταξύ των μεσολαβητών και, ίσως, η αύξηση του αριθμού τους. Πάρτε, για παράδειγμα, τους ταξιδιωτικούς

Οι οπαδοί της «μητέρας όλων των δικτύων» πιστεύουν ότι η αυξανόμενη επιρροή του Internet θα επιτρέψει τελικώς στους καταναλωτές να παρακάμψουν τους «κερδοσκόπους» μεσολαβητές, αυξάνοντας τις επιλογές τους και ανακαλύπτοντας νέες ευκαιρίες. Παράλληλα, όμως, θα δώσει νέες ευκαιρίες και στους υποψήφιοι νέους μεσάζοντες. Αποτέλεσμα θα είναι η αύξηση του ανταγωνισμού μεταξύ των μεσολαβητών και, ίσως, η αύξηση του αριθμού τους.

πράκτορες. Να, μεν, όσο η πρόσβαση στο Internet διευρύνεται, θα μπορεί κανείς όλο και πιο εύκολα να μαθαίνει πού βρίσκονται τα φθηνότερα αεροπορικά εισιτήρια. Έτσι, θα γίνει πλέον περιττή η παρουσία όσων σήμερα κερδίζουν το ψωμί τους, γνωρίζοντας τον τρόπο να ταξιδεύουν στα ειδικά ηλεκτρονικά συστήματα κρατήσεων θέσεων. Χωρίς, ωστόσο, την ανάγκη να επενδύσει κανείς σ' αυτές τις ειδικές ικανότητες και τεχνολογίες, θα είναι πολύ ευκολότερο για κάθε ενδιαφερόμενο να γίνει ταξιδιωτικός πράκτορας.

Αντί να ανταγωνίζονται επί τη βάση εμπιστευτικών πληροφοριών, οι πράκτορες θ' ανταγωνίζονται με άλλους τρόπους. Ορισμένοι ίσως διαπρέψουν, συνδυάζοντας πτήσεις, ξενοδοχεία και δραστηριότητες σ' ένα «πακέτο» διακοπών. Άλλοι ίσως αρχίσουν να συλλέγουν πληροφορίες για την ομορφιά (ή την ασκίματα) θερετρών, μεταβιβάζοντας τις στους πελάτες. Έτσι, οι μεσολαβητές - τόσο στον τομέα των ταξιδιών όσο και σε άλλους - θα κατορθώσουν και πάλι να επωφεληθούν από τη συλλογή και πώληση πληροφοριών.

Ακόμα κι αν το δίκτυο αποδειχθεί εξαιρετικά επιτυχημένο στον τομέα των συναλλαγών, οι μεσάζοντες θα επωφεληθούν με άλλο τρόπο. Η μείωση του κόστους συγκέντρωσης και μετάδοσης πληροφοριών θα ωθήσει την παραγωγικότητα σε ακόμα υψηλότερα επίπεδα, στο σύνολό της, αυξάνοντας τους μισθούς και διποντας μεγαλύτερη αξία στον ελεύθερο χρόνο

των ανθρώπων. Η οικονομική θεωρία υποστηρίζει ότι οι άνθρωποι θα ανταποκριθούν σ' αυτό με τον ίδιο τρόπο που ανταποκρίθηκαν επί πολλούς αιώνες: ζητώντας από τους μεσάζοντες να κάνουν περισσότερα γ' αυτούς.

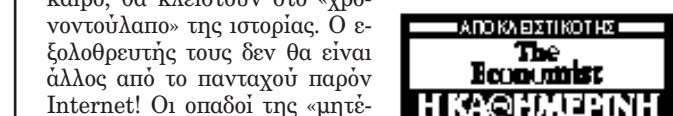
Τα τελευταία χρόνια, για παράδειγμα, νέοι μεσάζοντες έχουν κάνει την εμφάνισή τους σε πολλές βιομηχανίες, καθώς όλο και περισσότεροι άνθρωποι πλουτίζουν. Η βιομηχανία τροφίμων αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα: οι καταναλωτές πληρώνουν ανθρώπους για να τους παραδώσουν πίτσες ή ν' αγοράσουν για τους λογαριασμό τους τροφίματα. Τα ειδικά περιοδικά αυξάνονται και πληθύνονται, δίνοντας την εξειδικευμένη πληροφόρηση που θέλει το κοινό.

Οι θαυμαστές του Internet έχουν δικίο όταν λένε ότι το δίκτυο θα εξαλείψει κάποιους μεσολαβητές. Θα δώσει, όμως, περισσότερη δουλειά σε άλλους. Μεταξύ τους δεν θα βρίσκονται μόνο παροχείς των γνωστών σήμερα υπηρεσιών, αλλά και μια νέα «φουρνιά», που θα παρακολουθεί τις «σελίδες» του Internet, θα περιυπαίρει ειδήσεις και πληροφορίες και θα τις «τυλίγει» σε νέο «περιτύλιγμα» - άνθρωποι, δηλαδή, που κάνουν ό,τι και ο κ. Γκέιτς.

Στο τέλος, μάλιστα, ίσως ο ίδιος και οι ανταγωνιστές του να χαρούν αν μάθουν ότι έψαξαν έσως τις προβλέψεις τους...

(c) The Economist newspaper, London, 1996

Αντίθετα, στη Γερμανία η ανεργία κινείται σε ιστορικά υψηλά επίπεδα, με απρόβλεπτες ακόμα τις πολιτικές και κοινωνικές επιπτώσεις που μπορεί να έχουν τα τέσσερα εκατομμύρια των ανέργων στη ζωή και την οικονομία της χώρας. Η Συμμαχία για την Αποσύλληση αποδείχθηκε καλή στη θεωρία, αλλά... πομφόλυξ στην πράξη, με άμεση συνέπεια τα εργατικά συνδικάτα - με πρώτους τα δυναμικά μέλη της IG-Metal - να ετοιμάζουν νέο κύκλο κινητοποιήσεων, που ίσως στοιχίσει ακόμα ακριβότερα στη γερμανική οικονομία. Πιο ρεαλιστές, το ενόμιση εκατομμύριο εργαζόμενοι στον οικοδομικό κλάδο, συμφώνησαν αυτή την εβδομάδα στην υποτιμώδη αύξηση του 1,85% για φέτος. Όμως, τα προβλήματα της γερμανικής οικονομίας δεν περιορίζονται μονάχα στην ανεργία, καθώς η απειλή της ύφεσης εξακολουθεί να επικρέματα ως «δαμόκλειος σπάθη» και ο καγκελάριος Κολ είναι έτοιμος να κόψει ακόμα και κερκτιμένες κοινωνικές παροχές (έτσι κι αλλιώς στον ίδιο προσωπικά δεν πρόκειται να στοιχίσει τίποτα, από πολιτικές απόψεις, αφού έχει ανακοινώσει ότι θα εγκαταλείψει την ενεργό δράση), σε μια απελπισμένη προσπάθεια να σώσει ό,τι μπορεί. Γ.Ρ.

Με την πρώτη ματιά, τέτοιες προφητείες μοιάζουν αληθινά. Αλλά, το διεκπεραίωση των δύο κύριων «αποστολών» των μεσολαβητών - παροχή υπηρεσιών και διανομή αγαθών και υπηρεσιών - θα την αναλάβει το Internet. Για παράδειγμα, μπορεί να αναλάβει την εξεύρεση πηγών, γραφείων ενοικίασης αυτοκινήτων και ξενοδοχείων, στις πιο συμφέρουσες τιμές. Οι ταξιδιωτικοί πράκτορες χρεώνουν κάποιο ποσοστό στους πελάτες τους γ' αυτές τις υπηρεσίες. Το ίδιο και οι μεσίτες ακινήτων, που βοηθούν αγοραστής και πωλητές να βρουν ο ένας τον άλλον, και τους χρεώνουν αναλόγως. Αντίθετα, στο Internet, η πρόσβαση στις

Ιδιωτικοί γιατροί υπάλληλοι εταιριών

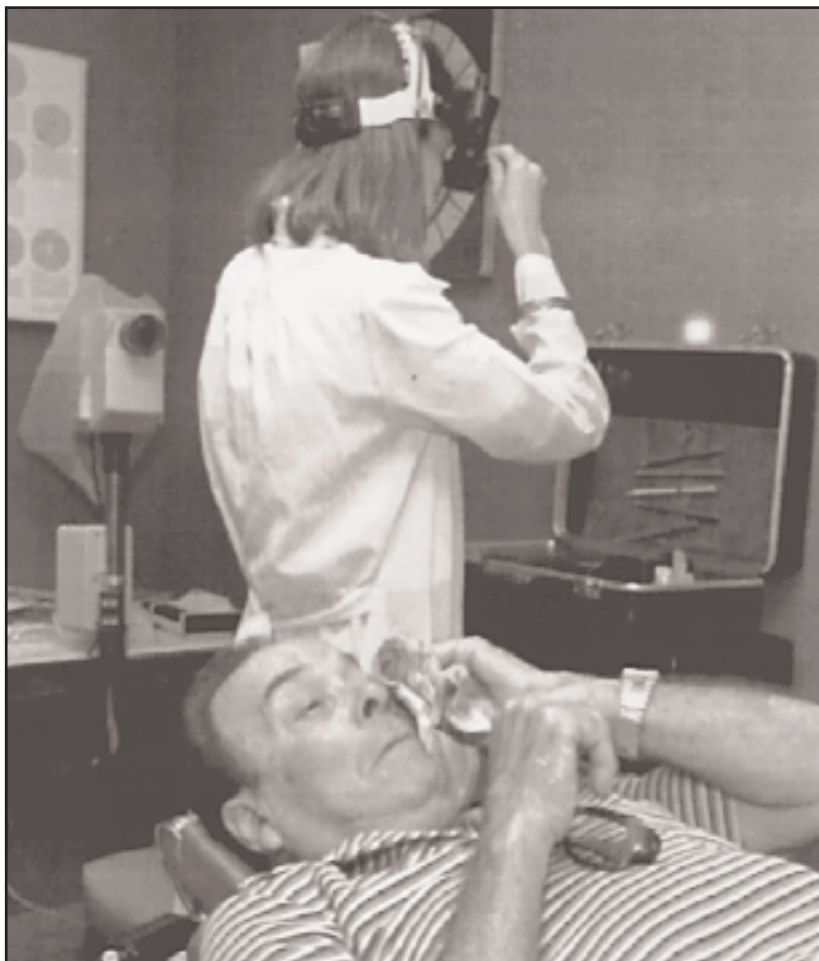
Σε έξαρση οι εξαγορές ιατρείων στις ΗΠΑ

Ο γιατρός Νόρμαν Γκάιλς ανησυχούσε. Αυτό που έβλεπε να συμβαίνει καθημερινά γύρω του ήταν η ταχύτατη ανάπτυξη «δικτύων διαχείρισης της περίθαλψης», τα οποία προσέλκυαν όλο και περισσότερους ασθενείς, ενώ καθιστούσαν μη ανταγωνιστικές τις τιμές προσφοράς των δικτύων του υπηρεσιών.

Απ' άκρη σ' άκρη των Ηνωμένων Πολιτειών, χιλιάδες γιατροί δέχονται προσφορές από εταιρίες που τους δίνουν πολλά εκατομμύρια για να εξαγοράσουν τα ιατρεία τους. Ηδη, λειτουργούν στη χώρα 19 «δίκτυα διαχείρισης της περίθαλψης», των οποίων οι μετοχές είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο. Δεκάδες άλλες εταιρίες του κλάδου ετοιμάζονται να διαθέσουν δημοσίως μετοχές τους, εν μέσω προβλέψεων ότι οι επιρροί ρυθμοί αύξησης του δραστηριοτήτων τους θα κυμανθούν τα επόμενα χρόνια στο 40%. Στελέχη των εταιριών αυτών εκτιμούν ότι «είναι η μέλλουσα» και δηλώνουν ότι σήμανε πα το τέλος των γιατρών που ασκούν ελεύθερο επάγγελμα.

Μέχρι στιγμής, μόνο στην Ελβετία - στην οποία η αγορά του ιατρικού επαγγέλματος είναι υπερκορεσμένη - γίνονται κάποιες προσπάθειες δημιουργίας δικτύων διαχείρισης της περίθαλψης, τα εθνικά συστήματα υγείας και η αυστηρή νομοθεσία λειτουργούν σχεδόν απαγορευτικά για τις μαζικές αγοραπωλησίες ιδιωτικών ιατρείων.

Μέχρι στιγμής, μόνο στην Ελβετία - στην οποία η αγορά του ιατρικού επαγγέλματος είναι υπερκορεσμένη - γίνονται κάποιες προσπάθειες δημιουργίας δικτύων διαχείρισης της περίθαλψης, οι οποίες στηρίζονται στις προσλήψεις νεαρών γιατρών, που είτε δεν διαθέτουν τα κεφάλαια να ανοίξουν δικό τους ιατρείο είτε απειλούνται άμεσα από την ανεργία. Αντιθέτως, στις Ηνωμένες Πολιτείες, η «εκλογική» τους συστήματος περιπαλψης - δηλαδή, ουσιαστικά, του ελεύθερου ιατρικού επαγγέλματος - στηρίζεται τόσο στη

Ο πόλεμος εξαγορών των ιδιωτικών ιατρείων που έχει ξεσπάσει στις ΗΠΑ θα είναι αποφασιστικής σημασίας για το καθόρισμο του βαθμού ανεξαρτησίας και του κύρους του ιατρικού επαγγέλματος, το οποίο για πρώτη φορά εμπλέκεται «στα πλοκάμια» της Wall Street.

διάθεση τεράστιων κεφαλαίων, όσο και στην ανησυχία των γιατρών για το μέλλον των επαγγέλματός τους. Ο πόλεμος εξαγορών των ιδιωτικών ιατρείων που έχει ξεσπάσει στις ΗΠΑ, θα είναι αποφασιστικής σημασίας για τον καθορισμό του βαθμού ανεξαρτησίας και του κύρους του ιατρικού επαγγέλματος, το οποίο για πρώτη φορά εμπλέκεται «στα πλοκάμια» της Wall Street. Οι εξελίξεις θα επανακαθορίσουν και τα κέντρα ελέγχου της τεράτιας αμερικανικής αγοράς φαρμάκων - αξίας 800 δισ. δολαρίων ετησίως - τα οποία προτείνουν η «γράφουσα» οι γιατροί.

Οπως συμβαίνει με τις περισσότερες καταστάσεις στη ζωή, όμως, η ανάπτυξη των δικτύων διαχείρισης της περίθαλψης δεν είναι μια εικόνα «ρόδινη», χωρίς προβλήματα. Πρώτον, οι γιατροί αναγκάζονται να εμπιστευθούν την επαγγελματική σταδιοδρομία τους σε εταιρίες, οι οποίες τώρα αναπτύσσονται και μάλιστα σ' έναν τομέα στον οποίο

κυριαρχούν έντονες ανταγωνιστικές πιέσεις. Πολλοί από τους γιατρούς αυτούς έχουν υπογράψει πενταετή συμβόλαια, τα οποία πρέπει να επαναδιαπραγματευθούν. Όσο καλοί κι αν είναι οι όροι, τίποτα δεν εγγυάται ότι θα τους ικανοποιούν και στο μέλλον ή ότι η πρώτη συνεργασία τους με την «εταιρία» θα είναι άψογη. Στην περίπτωση δε που, μετά την πενταετία, θέλουν να αποδεσμευθούν, δεν έχουν φυσικά το δικαίωμα να ανοίξουν νέο ιατρείο στην ίδια περιοχή ή σε μια ικανή ακτία γύρω από το σημείο όπου διατηρούσαν το παλάτι. Προβλήματα ενδέχεται, τέλος, να δημιουργηθούν και για τους ασθενείς. Οι εξαγορές των ιατρείων και η ανάπτυξη εταιριών, σημαίνει ότι θα υπάρχει στο εξής «πιο άμεση σχέση των ιατρικών αποφάσεων και των περιθωρίων κέρδους».

Copyright 1996, Dow Jones & Co, All rights reserved

Εισαγωγές... ελλειμμάτων στη Νοτιοανατολική Ασία

Πληρώσει ακριβά το τμήμα του ελεύθερου εμπορίου

Έναυσμα για την αναθεώρηση της πολιτικής ελεύθερου εμπορίου κυβερνήσεων και νομισματικών αρχών, αποτελεί το διογκούμενο έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχόντων λογαριασμών, πρόβλημα που αντιμετωπίζουν πολλές χώρες της Νοτιοανατολικής Ασίας. Ένα έλλειμμα που, σε μεγάλο βαθμό, είναι συνέπεια της ταχείας αύξησης των εισαγωγών, στις χώρες αυτές.

Οι οικονομολόγοι εκτιμούν ότι οι δαπάνες για την εισαγωγή αγαθών και υπηρεσιών, το 1996, στην Ινδονησία, τη Μαλαισία και την Ταϊλάνδη, θα είναι μεγαλύτερες από τα έσοδα των εξαγωγών και άλλων πηγών, κατά τουλάχιστον 30 δισ. δολάρια. Εκτός από τη λήψη μέτρων για «σφιγμένο» των ποσώσεων και εμβραδυνση των ρυθμών ανάπτυξης σε διαρκή βάση, η Ινδονησία και η Μαλαισία είναι έτοιμες να εφαρμόσουν προγράμματα «υποκατάστασης» των εισαγωγών, ενώ η Ταϊλάνδη εξετάζει την επλεκτική «χαλιναγώγηση» των ξένων επενδύσεων.

Παρότι οι ξένες επενδύσεις συμβάλλουν στη χρηματοδότηση των ελλειμμάτων των τριών αυτών χωρών, ο επαναπαιρισμός των κερδών και η εισαγωγή εξοπλισμού και αγαθών για τους σκοπούς των προγραμμάτων ξένων επενδύσεων, αποτελούν τη σοβαρότερη αιτία των δυσαναλογιών.

Οπως και πολλά άλλα ασιατικά κράτη, η Ινδονησία, η Μαλαισία και η Ταϊλάνδη ενδέσσαν στην απελευθέρωση των οικονομικών τους, τα τελευταία χρόνια, προκειμένου να τις καταστήσουν περισσότερο αποτελεσματικές και ανταγωνιστικές. Οι αξιωματούχοι υποστηρίζουν ότι τα πρόσφατα βήματα αντιμετώπισης των διογκούμενων ελλειμμάτων δεν σημαίνουν οπισθοχώρηση στο ζήτημα του ανοιγματος της αγοράς: ωστόσο, οι αναλυτές πιστεύουν ότι, οπωσδήποτε, ήταν «ένα βήμα πίσω». Μάλιστα, στέλεχος δυτικής εταιρίας με υποκατάστημα στη Νοτιοανατολική Ασία θεωρεί ότι οι κινήσεις αυτές «στέλνουν λάθος σημάτα στους επενδυτές που στηρίζουν τις ελλείψεις τους στην περιοχή, η οποία θα εξελιχθεί σε γνήσια Ζώνη Ελευθέρου Εμπορίου» ως τις αρχές του ερχόμενου αιώνα.

Η μαλαισιανή κυβέρνηση, για παράδειγμα, έδωσε εντολή σ' όλες τις κρατικές εταιρίες, αλλά και τον ιδιωτικό τομέα, να κάνουν λογιστικό έλεγχο όλων των προγραμμάτων τους στη χώρα και να τα αυξήσουν, όπου είναι δυ-

νατόν, προκειμένου να μειώσουν το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχόντων λογαριασμών. «Φυσικά, με τη συγκεκριμένη εντολή, ίσως ορισμένοι να παραπονεθούν ότι επέβαλλουμε ποσοτώσεις στις εισαγωγές», δηλώνει ο πρωθυπουργός της χώρας, Μαχατίρ Μπιν Μουζάμ-ντ. «Ωστόσο, αν δεν επέβαλλουμε ποσοτώσεις, θα έχουμε έλλειμμα, και ύστερα θα παραπονούνταν ότι δεν διαχειρίστηκα σοστά την οικονομία μας».

Τα επίσημα στοιχεία, που θα δοθούν σύντομα στη δημοσιότητα, αναμένεται να δείξουν ότι το έλλειμμα της Ινδονησίας έφθασε σχεδόν τα 8 δισ. δολάρια, το 1995, ήτοι είναι δύο και πλέον φορές υψηλότερο έναντι εκείνου του 1994, ενώ το έλλειμμα της Μαλαισίας σχεδόν διπλασιάστηκε, στα 7 δισ. δολάρια. Η Κεντρική Τράπεζα της Ταϊλάνδης ανήγγειλε προσφάτως ότι το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχόντων λογαριασμών της χώρας πλυσίωσε πέρυσι τα 12 δισ. δολάρια, σημειώνοντας αύξηση κατά 65%, έναντι του 1994.

Πρότενε μάλιστα, στην κυβέρνηση να κάνει ορισμένα βήματα, όπως ο περιορισμός των ξένων επενδύσεων στον τομέα των μεγάλων κατασκευών.

Στις αρχές Μαρτίου, ο πρόεδρος της Ινδονησίας, Σουχάρτο, ανέθεσε σε ομάδα που δημιουργήθηκε γ' αυτόν ακριβώς τον σκοπό, την προεκλεκτική εξέταση των εισαγωγών, υποστηρίζοντας ότι η προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών θα πρέπει να γίνεται πλέον - όσο είναι δυνατόν - από εγχώριες πηγές. Η κυβερνητική συμφωνία, επίσης, στην πρόθεση του προγράμματος παραγωγής εγχώριου αυτοκινήτων, καθώς και ενός «γιαγνατιού» συγκροτήματος πετροχημικών, καθώς και τα δύο ανήκουν εν μέρει σε εταιρίες που ελέγχονται από γίους του κ. Σουχάρτο...

Η Ιαπωνία διαμαρτυρήθηκε ότι το πρόγραμμα παραγωγής εγχώριου αυτοκινήτων αντιβαίνει στους κανονισμούς του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, καθώς και προς το πνεύμα της Διακήρυξης του Μπόγκορ, σχετικά με το ελεύθερο εμπόριο, η οποία υποθετήθηκε στη σύνοδο κορυφής της Οικονομικής Συνεργασίας Ασίας-Ειρηνικού (ΑΡΕΑΕ), στην Ινδονησία, το 1994. Σήμερα, η Ιαπωνία κατέχει περίδιο άνω του 90% στην αγορά αυτοκινήτων της Ινδονησίας, μέσα από εργοστάσια συναρμολόγησης αυτοκινήτων, σε κοινοπραξία με εγχώριες εταιρίες.

ΕΥΡΩΚΕΝΤΡΙΚΑ**Κάπου υπάρχουν 300 δις. δρχ.**

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε την περασμένη Τετάρτη ένα γενναίο «πακέτο» χρηματοδοτικής ενίσχυσης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων με 1 δις. ECU.

Χαράς ευαγγέλια, λοιπόν, για τις ελληνικές επιχειρήσεις που κατατάσσονται, σχεδόν στο σύνολό τους, στην κατηγορία των μικρομεσαίων. Οχι απαραίτητως. Γιατί όπως έχει αποδειχθεί, από τις Βρυξέλλες στην Αθήνα η απόσταση είναι τεράστια και τα μέτρα που εξαγγέλλονται εκεί φτάνουν εδώ με μεγάλη καθυστέρηση, αν φτάσουν.

Η διαπίστωση αφορά ιδιαίτερως τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Πέρασε σχεδόν ένας χρόνος αφ' ότου αποφασίστηκε να ακολουθηθεί μια «συνεκτική» πολιτική για τη συγκεκριμένη κατηγορία επιχειρήσεων και τη χρηματοδότηση της από τα κοινοτικά κονδύλια. Όπως είχε τότε σωστά επισημανθεί, η «διασπορά» των μέτρων για τις μικρομεσαίες σε διάφορα περιφερειακά και εθνικά προγράμματα του Κοινωνικού Πλασίου Στήριξης και στις «κοινωνικές πρωτοβουλίες» περιεκλείει κινδύνους όχι μόνο μη ορθολογικής αξιοποίησης των κοινοτικών πόρων, αλλά και απάτης, με διπλή χρηματοδότηση της ίδιας επιχείρησης για το ίδιο έργο.

Ακολουθήσαν συσκέψεις, καταγραφή των μέτρων και κατηγοριοποίηση τους και το μόνο που έβγαλε, από το περασμένο φθινόπωρο, ήταν η προκήρυξη τους. Πλην, όμως, εκεί τα πράγματα κόλλησαν, όπως φαίνεται. Κι έτσι, περίπου 300 δις. δρχ., που μπορούν ασφαλώς να προσφέρουν πολλά στην ελληνική βιομηχανία, μένουν στα αζήτητα.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η υποθέση δεν είναι απλή. Και ούτε διαφανείς κανείς ότι δεν είναι σκόπητο να επαναληφθεί το φαινόμενο των προγράμματος Retex, που ουσιαστικά κατέληξε σε μια διανομή μικροποσών σε διάφορες επιχειρήσεις και κυρίως εταιρίες συμβούλων.

Αλλά και ο παράγων χρόνος έχει τη σημασία του. Και η περίοδος σχεδιασμού έχει τα όριά της. Κάποτε πρέπει να έρθει και η ώρα της εφαρμογής.

ΕΙΡ. ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Ανησυχία και στις Βρυξέλλες για την πορεία της οικονομίας

Ο Έλληνας Επίτροπος κ. Χρ. Παπουτσής μιλάει στην «Κ» για το κλίμα στην Ε.Ε. και στο ΠΑΣΟΚ

Ανησυχίες των Βρυξέλλων για την «εκτροπή» της ελληνικής οικονομίας και κυρίως του δείκτη του πληθωρισμού από την πορεία του προγράμματος συγκλίσης μεταφέρει ο Έλληνας Επίτροπος κ. Χρήστος Παπουτσής σε συνέντευξή του στην «Κ».

Ο ίδιος εκφράζει, επίσης, προβληματισμό για την καθυστέρηση στην απορρόφηση των κοινοτικών κονδυλίων και εντοπίζει ακόμη και κίνδυνο απολείων, αν η σημερινή

Συνέντευξη στην ΕΙΡΗΝΗ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

νή κατάσταση συνεχισθεί. Κίνδυνος που ενισχύεται από τις αυξημένες ανάγκες διαχείρισης κονδυλίων σε άλλους σκοπούς, όπως για τις βρετανικές «τρελές αγγελίδες»...

Η ασιδόζη «νότα» της συνέντευξης αυτής μπορεί να αναζητηθεί μόνο στην έντονη κινητικότητα που περιγράφει ο κ. Παπουτσής ότι υπάρχει, στον ενεργειακό χώρο στα Βαλκάνια. Αρκεί, βεβαίως, να συμπεράσει η Ελλάδα στις σχετικές πρωτοβουλίες. Πράγμα αμφίβολο.

Όσο για την κινητικότητα στον άλλο χώρο, όπου ο Έλληνας Επίτροπος είναι ιδιαίτερος δραστήριος, το κόμμα του, ο ίδιος τάσεται αναφανδόν υπέρ των «ενεαλλαγών ρόλων».

«**Η απελευθέρωση της αγοράς ενέργειας είναι ένα επίκαιρο, αλλά και επίπονο ζήτημα. Ήσείς προσωθείτε την ψήφιση σχετικής Οδηγίας, αλλά η Ελλάδα τάσσεται εναντίον ακολουθώντας τη Γαλλία.**

«Ναι, αυτό είναι αλήθεια, παρά το γεγονός ότι τα προβλήματα της Ελλάδας θα μπορούσαν να λυθούν, στο πλαίσιο της Οδηγίας. Εφ' όσον ικανοποιηθεί το αίτημα για τη δυνατότητα λειτουργίας μικρών συστημάτων και, κυρίως, όσον αφορά την κάλυψη των νησιών μας, δεν νομίζω ότι θα υπάρχει κανένα σημαντικό πρόβλημα.

Πρέπει εδώ να αποσαφηνισθεί και μια μεγάλη παρεξήγηση. Η φιλελευθεροποίηση της αγοράς δεν σημαίνει ιδιωτικοποίηση της δημόσιας υπηρεσίας και στην προκειμένη περίπτωση της ΔΕΗ. Σημειώνεται εκουχρονισμό και ενίσχυση των λειτουργιών της που θα την καταστήσουν ισορροπία στον ανταγωνισμό. Στην Ελλάδα, η ΔΕΗ ήδη βρίσκεται σε προνομιακή θέση και αυτήν τη θέση θα πρέπει να την εκμεταλλευθεί».

— **Εκτός από την κաλωδιακή σύνδεση με**

την Ιταλία, στον σχεδιασμό των διευρωπαϊκών δικτύων ενέργειας έχει ενταχθεί και η πρόταση της, προς την Τουρκία. Αυτό το έργο θα προχωρήσει;

«Και τα δύο αυτά έργα έχουν αποφασισθεί στο Έσπεν και είναι ενταχμένα σ' ένα συνολικό ενεργειακό σχεδιασμό. Το καλόδομο με την Τουρκία ολοκληρώνει την ηλεκτρική διασύνδεση της βόρειου Μεσογείου και αν ξεπεραστούν οι πολιτικές ενστάσεις που ορισμένοι έχουν, η οικονομική του πλευρά θα είναι θετική για την Ελλάδα. Και βεβαίως έχει ένα σαφές ενδιαφέρον η Ευρωπαϊκή Ένωση.

Πρέπει δε να σημειωθεί ότι στην πραγματικότητα, όπως εκτιμούν ορισμένες πλευρές, δεν πρόκειται να παίρνοντας εμείς ρεύμα από την Τουρκία. Αντίθετα, για μεγάλα χρονικά διαστήματα η Τουρκία ίσως ζητήσει από μας ρεύμα.

Με το θέμα αυτό σχετίζεται και η ιδέα δημιουργίας ενός νέου σταθμού παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, ο οποίος να προμηθεύει την Τουρκία, αλλά και τη Βουλγαρία, προκειμένου να κλείσει το Κοζλόντουσι. Αυτό είναι ένα καλό σχέδιο, το οποίο θα πρέπει να μελετηθεί από την κυβέρνηση».

— **Το καλόδομο με την Ιταλία, πώς προχωρεί;**

«Εκεί έχουμε σημαντική καθυστέρηση. Η ιταλική πλευρά έχει καθυστερήσει πολύ τις μελέτες της και η ελληνική έχει καθυστερήσει τις περιβαλλοντικές μελέτες της, οι οποίες, όμως, πρέπει τώρα να ολοκληρώνονται. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, πάντως, ενέκρινε τη δανειοδότηση του έργου για φέτος».

— **Πώς δραστηριοποιείται η Επιτροπή στην περιοχή των Βαλκανίων στον ενεργειακό τομέα και η ευκαιρία έχει η Ελλάδα;**

«Η Επιτροπή ενθαρρύνει την περιφερειακή συνεργασία στον τομέα της ενέργειας τόσο στην περιοχή των Βαλκανίων, όσο και της Κεντρικής Ασίας, της Βαλτικής και τελευταίας της Μεσογείου.

Ηδη στην περιοχή των Βαλκανίων εγκαίνιασε το ενεργειακό κέντρο της Σόφιας και θέσπει σε λειτουργία μια task force για την οργάνωση ενός ουσιαστικού διαλόγου μεταξύ των εκπροσώπων των κρατών της Βαλκανικής, της Παρευφείνας συνεργασίας και της Κομισιόν, ούτως ώστε να υπάρξει ένας συνολικός σχεδιασμός για την ενεργειακή συνεργασία στο μέλλον. Επίσης, στις αρχές του καλοκαιριού θα εγκαίνιασθεί άλλο ένα ενεργειακό κέντρο, στα Τίρα-

να. Ταυτόχρονα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μελετά αυτή τη στιγμή πολλές προτάσεις για τους αγωγούς φυσικού αερίου προς την Αλβανία, τα ενεργειακά δίκτυα των Σκοπίων, τους νέους πυρηνικούς σταθμούς της Βουλγαρίας, το κλεισμένο του Κοζλονοτού και την αποκατάσταση του δικτύου του Σεράγεβο. Εδώ η Ελλάδα πρέπει να παίξει τον δικό της καθοριστικό ρόλο. Δεν πρέπει να είναι απύσθα στην προσπάθεια που γίνεται αυτήν τη στιγμή για την ανασυγκρότηση των ενεργειακών δικτύων στην πρόην Γιουγκοσλαβία».

— **Είναι απύσθα, δηλαδή, μέχρι στιγμής;**

«Μέχρι στιγμής δεν θα μπορούσαν να πο ότι έχει ιδιαίτερη συμμετοχή. Και η ίδια εικόνα επικρατεί και στην περιοχή της Μεσογείου, όπου επίσης αναπτύσσεται σημαντική δραστηριότητα στον τομέα της ενέργειας. Πολλά σχέδια ήδη υλοποιούνται και η Ελλάδα έχει κάθε λόγο να συμμετάσχει ενεργά σ' αυτήν τη συνεργασία και να κατοχυρώσει ένα ρόλο στον σχεδιασμό του μελλοντικού».

— **Πέρσι είχατε στείλει μια επιστολή στον τότε υπουργό Βιομηχανίας και σημερινό πρωθυπουργό κ. Κ. Σημίτη για το θέμα του φυσικού αερίου. Σήμερα, πώς κρίνεται ότι προχωρεί το συγκεκριμένο έργο κ. Παπουτσής; Είναι η Επιτροπή ικανοποιημένη από την πρόοδο που συνετελέσθη;**

«Το έργο έχει σημειώσει πρόοδο, αλλά παραμένει πάντα το πρόβλημα της χρηματικοδότησης. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων έχει ήδη ξεκινήσει τη διαδικασία αξιολόγησης, την οποία έχει αναθέσει σε εξωτερικό αξιολογητή. Εφ' όσον ολοκληρωθεί αυτή η αξιολόγηση θα επανεισχυθεί το θέμα στο διοικητικό συμβούλιο, προκειμένου να αποφασισθεί η όχι η επανέγκριση του δανείου».

— **Η συνεχιζόμενη εκκρεμότητα της έκδοσης των Προεδρικών Διαταγμάτων, σε εφαρμογή του θεσμικού πλαισίου για την εισαγωγή του φυσικού αερίου, αποτελεί πρόβλημα;**

«Είναι αλήθεια πως υπήρξε μια καθυστέρηση σ' αυτόν τον τομέα, κάτι που δημιουργήσε προς στιγμήν ορισμένους προβληματισμούς στη συνάδελφό μου την κ. Βούλα Μάτις, με αποτέλεσμα να σταματήσει την εκκαμείωση 31 εκατ. ECU από τα διαρθρωτικά ταμεία για το έργο. Επίσης και ο ε-

ξωτερικοί αξιολογητές της ΕΤΕπ, προβληματίσθηκαν επί αυτού. Νομίζω ότι τώρα βρίσκεται σε καλό δρόμο».

— **Πώς αντιμετωπίζει η Κομισιόν το θέμα του αγωγού Μπουργκές - Αλεξανδρούπολης;**

«Ο αγωγός δεν είναι ένα έργο, που εντάσσεται στα διευρωπαϊκά δίκτυα. Ωστόσο, η Επιτροπή έχει μεγάλο ενδιαφέρον, διότι έχει σχέση με την ασφάλεια του εφοδιασμού της Ένωσης τα επόμενα χρόνια και αφορά σε μια περιοχή ευαίσθητη από οικονομικής και πολιτικής απόψεως».

— **Επομένως, εφ' όσον το έργο προχωρήσει, θα μπορούσαν να προσβλεπουν τα ενδιαφερόμενα μέρη σε μια χρηματοδοτική στήριξη;**

«Εφ' όσον ζητηθεί κάτι τέτοιο θα μπορούσε, πιστεύω, να εξασθεθεί πάρα πολύ θετικά».

— **Εν όψει της ένταξης στην Ένωση, των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, με τα γνωστά μεγάλα προβλήματα, επικρατεί ανησυχία για την τύχη των σημερινών κρατών-μελών και της χρηματοδότησής τους από τα κοινοτικά ταμεία.**

«Εκείνο στο οποίο πιστεύω ότι θα καταλήσουμε είναι ότι δεν μπορεί, με τη διαδικασία της νέας διευρύνσης, να θυγεί το κοινοτικό κεκτημένο. Ηδη, όμως, στις χώρες του Βορρά, ακούγονται έντονες φωνές που υποστηρίζουν ότι πρέπει να πληρωθεί το κόστος της διευρύνσης από τα σημερινά κράτη-μέλη. Γι' αυτό, όποτε έρχονται στην Ελλάδα, τονίζω την ανάγκη της ορθολογικής αξιοποίησης των κοινοτικών πόρων, της εκμετάλλευσης των δυνατοτήτων που προσφέρονται με τον σωστότερο τρόπο, ώστε να έχουμε επιπλέον κέρδη και να αποφυγούμε έναν τέτοιο κίνδυνο. Διαφορετικά, αν η Ελλάδα παραμείνει μονίμως κατηγορούμενη, ως μία χώρα που πρωτοταξίως στα παραβιάζει τους κοινοτικούς κανόνες, δεν αξιοποιεί ορθά τους κοινοτικούς πόρους

και σπαταλά τα χρήματα του γεωργικού τομέα στις χωματερές αντί της ανάπτυξης νέων καλλιέργειών, δεν θα μπορούσαμε να διεκδικήσουμε νέες πτώσεις».

— **Ποια θεωρείτε ότι είναι η κατάσταση στον τομέα, της απορροφητικότητας μετά δύο χρόνια εφαρμογής του Κοινωνικού Πλασίου Στήριξης;**

«Τα προβλήματα παραμένουν δυστυχώς και οι ρυθμοί απορροφητικότητας δεν βλέπουν να ενισχύονται. Οχι σε όλους τους τομείς, αλλά σε ορισμένους η καθυστέρηση είναι μεγάλη. Και φοβάμαι μήπως διατρέχουμε τελικώς κίνδυνο να χάσουμε κάποια κονδύλια. Δεν θα μεταφέρονται συνεχώς όλα στα επόμενα χρόνια. Άλλωστε, εμφανίζονται και έκτακτες ανάγκες. Φοβάμαι ότι οι «τρελές αγγελίδες» ίσως στερήσουν πόρους από ορισμένα μεγάλα έργα».

— **Είναι δυνατόν να γίνει αυτό;**

«Βεβαίως είναι δυνατόν. Πού θα βρεθούν τα χρήματα για τις αγγελίδες; Δεν υπάρχουν άλλα».

— **Σε σχέση με την πορεία της ελληνικής οικονομίας και την σύγκλιση της με τις άλλες ευρωπαϊκές, ποιος είναι οι προβλεψόμενοι ο ρόλοι;**

«Τα προηγούμενα χρόνια, οι ελληνικές κυβερνήσεις και ο λαός έκαναν πολύ μεγάλες προσπάθειες για να μπορέσουμε να ανταποκριθούμε στα κριτήρια που απαιτούνται για τη συμμετοχή της Ελλάδας στην ΟΝΕ και υπήρξε μεγάλη πρόοδος που αναγνωρίστηκε τόσο από την Επιτροπή όσο και από τον ΟΟΣΑ. Τώρα πρέπει να προσέξουμε ώστε αυτές οι θυσίες και οι κόποι να μην πάνε χαμένοι στο όνομα της οισαθρότης σκοπιμότητας και των οποιονδήποτε λαθών».

— **Διακρίνετε, δηλαδή, κάποιον σοβαρό κίνδυνο να πάνε χαμένοι;**

«Τελευταία φοβάμαι ότι υπάρχουν κάποιες ανησυχιακές ενδείξεις, οι οποίες αφορούν κυρίως στην αναστροφή της πορείας του πληθωρισμού

και των επτοκίων των τίτλων του ελληνικού Δημοσίου. Ελπίζω ότι η αύξηση αυτή θα είναι πρόσκαιρη και δεν θα επηρεαστούν εκείνοι που υποστηρίζουν ότι θα συνεχισθεί τους επόμενους μήνες. Η ελληνική κυβέρνηση πρέπει να προσέξει και να επιμείνει στην προσπάθειά της για να τηρηθεί η πορεία που προαναγγέλθηκε στην αρχή του χρόνου. Επίσης, πρέπει να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια για να ενισχυθεί η αναπτυξιακή πολιτική. Εχω την αίσθηση ότι υπάρχει μεγάλη καθυστέρηση όσον αφορά την διαμόρφωση μιας σαφούς αναπτυξιακής πολιτικής και αυτό έχει επιπτώσεις και στην πορεία του πληθωρισμού».

— **Μεταφέρετε ανησυχίες που έχετε ακούσει και στις Βρυξέλλες ή είναι δικές σας, προσωπικές;**

«Δεν είναι μόνο προσωπικές. Όπως γνωρίζετε, οι υπηρεσίες της Επιτροπής παρακολουθούν και ενημερώνονται από τις ελληνικές υπηρεσίες για την πορεία του πληθωρισμού και την κατάσταση της οικονομίας».

— **Θα ήθελα να σας κάνο και μια ερώτηση για το ΠΑΣΟΚ. Πιστεύετε ο-**

τι μπορεί να συνεχισθεί στο κόμμα σας το καθεστώς της διαρκίας;

«Δεν ξέρω αν είναι σωστός ο όρος διαρκία. Αυτό που ξέρω είναι ότι μετά τον Ανδρέα Παπανδρέου κανείς δεν θα είναι Παναπδρέου και κανείς δεν θα μπορεί να γίνει αποδεκτός ως Παναπδρέου. Εύχομαι στον καθένα, βεβαίως, να μπορέσει να παίξει έναν τέτοιο ρόλο, αλλά αυτό θα χρασασθεί να αποδειχθεί μέσα από την πρακτική του και εφ' όσον κατορθώσει να επιμενησει τη μεγάλη δημοκρατική παράταξη με τις ίδιες αρχές και αξίες, με τις οποίες ο Ανδρέας Παναπδρέου μπόρεσε να συσπειρώσει γύρω του ένα τόσο μεγάλο μέρος του ελληνικού λαού. Μέχρι τότε, όμως, το ΠΑΣΟΚ πρέπει να παραμείνει ενωμένο. Και για να παραμείνει ενωμένο πρέπει να αναζητηθούν εκείνες οι οργανωτικές δομές που θα επιτρέπουν την έκφραση και την ισότητα συμμετοχής όλων. Καλείς δεν μπορεί να επικυριαρχήσει και κανείς δεν μπορεί να καθυποτάξει τους άλλους. Την ενότητα του ΠΑΣΟΚ στο μέλλον θα μπορούσε να την εγγυηθούμε μόνο μέσα από εναλλαγές ρόλων των στελεχών του σε όλα τα επίπεδα».

Ευρωπαϊκοί μισθοί για υπαλλήλους που αποσπώνται σε χώρα της Ε.Ε.

Θα πρέπει να απολαμβάνουν τις ίδιες παραρχές που ισχύουν στο κράτος όπου φιλοξενούνται

Δυσκολίες αναμένεται να δημιουργήσει στις ελληνικές κατασκευαστικές εταιρίες και τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε άλλα κράτη-μέλη η Οδηγία για την απόσπαση των εργαζομένων, την οποία υποθέτσει πρόσφατα το Συμβούλιο Κοινωνικών Υποθέσεων.

Όπως συμφώνησαν οι υπουργοί Εργασίας, οι εργαζόμενοι που αποσπώνται σε άλλο κράτος-μέλος προσωρινά, για την εκτέλεση κάποιου έργου, θα πρέπει να αμείβονται

Της ΛΗΑΣ ΜΠΟΥΖΑΛΗ

με το ίδιο ύψος αμοιβών και να απολαμβάνουν τις ίδιες παραρχές τα οποία ισχύουν στο κράτος όπου φιλοξενούνται. Η εξίσωση της αμοιβής πρέπει να επέλθει το πολύ ένα μήνα μετά την απόσπαση του εργαζομένου.

Η Οδηγία δεν καλύπτει τους αυτοαασχολούμενους στον κλάδο της εμπορικής ναυτιλίας, τους δημοσιογράφους, τους οδηγούς φορτηγών και άλλους εργαζομένους που δουλεύουν σε άλλη κοινωνική χώρα προσωρινά, αλλά όχι με απόσπαση.

Η σχετική πρόταση Οδηγίας είχε προκαλέσει έντονες διαφωνίες μεταξύ των κρατών-μελών: στη μία πλευρά βρισκόταν οι χώρες (Βρετανία, Ιρλανδία, Πορτογαλία, Ισπανία, Ελλάδα) που ήθελαν να διατηρήσουν στα ίδια επίπεδα τις παραρχές των εργαζομένων τους ακόμα και εκτός συνόρων. Στο άλλο άκρο ήταν εκείνοι (Γαλλία, Γερμανία,

Βέλγιο, Λουξεμβούργο, Ολλανδία) που εξέφραζαν το φόβο ότι η παρουσία φτηνών εργατικών χεριών θα ρίξει το επίπεδο των παρχών.

Σημείο αγκυλής ήταν το χρονικό διάστημα από το οποίο και πέρα θα πρέπει να ισχύει το καθεστώς της χώρας υποδοχής για τους κατώτατους μισθούς και την ετήσια άδεια.

άμεση εφαρμογή του δικαιού της χώρας υποδοχής στους αποσπασθέντες εργαζομένους θα δημιουργήσει ιδιαίτερα προβλήματα ανταγωνισμού των επιχειρήσεων των ασθενέστερων κρατών-μελών έναντι των υπολοίπων, λόγω του υψηλότερου κόστους μισθών και λοιπών παρχών που ισχύει σε αυτά και λόγω του πρόσθετου υψηλού διοικητικού κόστους το οποίο δημιουργείται, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις των βραχυχρόνιων αποσπάσεων. «Αυτή η ρύθμιση μπορεί να αποβεί σε βάρος των Ελλήνων εργαζομένων, στερώντας τους τη δυνατότητα εργασίας», επεσήμανε ο ΣΕΒ σε εισήγησή του προς τον υπουργό Εργασίας πριν από το Συμβούλιο. Ετσι, ο ΣΕΒ ζητούσε την επιμείνωση του χρόνου εφαρμογής του δικαιού της χώρας προέλευσης σε τουλάχιστον τρεις μήνες, τα οποία των τριών μηνών, όπως ήταν και η αρχική πρόταση της Κομισιόν, απορριφθήκε και έγινε δεκτό το όριο των ενός μηνός.

Ενας αποφασιστικέ, επίσης, στο Συμβούλιο, τα κράτη-μέλη μπορούν να εξαιρέσουν από την ισχύ της Οδηγίας τις «μικρές υπεργολαβίες», το μέγεθος των οποίων εναντιοκειται στα ίδια να καθορίζονται.

Εξάρηση ισχύει επίσης για ορισμένες κατηγορίες βιομηχανικών εργατών (assembly and installation work), για τις οποίες η προσαρμογή στο καθεστώς της χώρας φιλοξενίας πρέπει να γίνει εντός οκτώ ημερών.

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

Ο «δρόμος του μεταξιού 2000»

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν είναι μόνον η συνθήκη του Μάαστριχτ, δεν είναι μόνον οι Βρυξέλλες ή το Στρασβούργο· είναι και η ανθρωπιστική βοήθεια, η πολιτική υποστήριξη και οι μακρινές χώρες. Ετσι, στις 27 Μαΐου 1996, μια μεγάλη ευρωπαϊκή αποστολή θα ξεκινήσει από τη Βενετία και θα ακολουθήσει τον μακρύ «δρόμο του μεταξιού» μέχρι το Καζακιστάν.

Η ιδέα μιας τόσο πρωτοποριακής δραστηριότητας είδε το φως στο πλαίσιο της επισιτιστικής βοήθειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συγκεκριμένα της Ε. Επιτροπής (αρμόδιας για τις εξωτερικές υποθέσεις), στις χώρες του Καυκάσου και της Κεντρικής Ασίας. Η επισιτιστική αυτή βοήθεια, που διήρκεσε δυο χρόνια, ολοκληρώνεται στα τέλη του Απριλίου 1996 και οι δραστηριοί αξιωματούχοι της 1ης γενικής διευθύνσης θέωρησαν πως η ευρωπαϊκή βοήθεια στις χώρες αυτές έπρεπε να συνεχιστεί, με μια τελειώς όμως διαφορετική μορφή.

Η νέα λοιπόν αυτή μορφή βοήθειας, προανατολιώμενη πια στην οικονομική ανάπτυξη, βρήκε την έκφρασή της, όπως δήλωσε ο κοινοτικός αξιωματούχος Ζαν-Πιέρ Πέιτερ, σ' αυτήν την τεράστια επιχείρηση που θα οδηγήσει τους Ευρωπαίους Επενδυτές στα βάθη της Ασίας.

Ο «Δρόμος του Μεταξιού 2000», όπως βαφτιστήθηκε η επιχείρηση, έχει τε-

θεί υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, χρηματοδοτείται από ευρωπαϊκές ιδιωτικές εταιρίες και έχει στόχο να προωθήσει την οικονομική ανάπτυξη των χωρών πέραν του Καυκάσου και της Κεντρικής Ασίας. Η επιχείρηση όμως αυτή, στην προσπάθειά της να είναι αποτελεσματική, έχει δυο όψεις: πρώτον, να βοηθήσει, άμεσα, την οικονομία των χωρών αυτών, προσελκύοντας Ευρωπαίους επενδυτές και δεύτερον, να βοηθήσει έμμεσα τις χώρες αυτές φέρνοντας τις σε επαφή με τα ευρωπαϊκά Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Η αποστολή θα αποτελέται από τριάντα περίπου φορτηγά αυτοκίνητα, χρηματοδοτημένα από τις ιδιωτικές επιχειρήσεις, από άλλα

ξήντα περίπου, που θα μεταφέρουν την τελευταία επισιτιστική βοήθεια (2.000 τόννους αγαθών) καθώς και από σαράντα περίπου οχήματα (4 επί 4) στα οποία θα επιβαίνουν Ευρωπαίοι αξιωματούχοι, υπεύθυνοι των εταιριών και δημοσιογράφοι.

Το ταξίδι θα ξεκινήσει στις 27 Μαΐου 1996 από τη Βενετία, στις 29 του ίδιου μήνα η αποστολή θα αποπλεύσει από την Αγκώνα και αφού διασχίσει την Αδριατική (σταματώντας στην Πάτρα όπου θα επιβιβαθούν τα ελληνικά φορτηγά), το Αιγαίο και τη Μαύρη Θάλασσα, θα αποβιβασθεί στη Γεωργία και θα ακολουθήσει για τρεις εβδομάδες τον «δρόμο του μεταξιού», περνώντας από την Αρμενία, το Αζερμπαϊτζάν, το Τουρ-

κμενιστάν, το Ουζμπεκιστάν, την Κιργιστία και το Καζακιστάν. Στην πρωτεύουσα κάθε χώρας, τα προϊόντα κάθε εταιρίας θα εκτίθενται στα πλαίσια της προσπάθειας που σκοπεύει να φέρει σε άμεση επαφή τους Ευρωπαίους επενδυτές με τους οικονομικούς και πολιτικούς παράγοντες των χωρών αυτών. Όλη η αποστολή θα καλυφθεί δημοσιογραφικά από ειδικούς απεσταλμένους Ευρωπαϊκών Μέσων Ενημέρωσης και αναμένεται με πολλές ελπίδες από τις πολιτικές αρχές των χωρών αυτών.

«Είμαι πεπεισμένος ότι η πραγματοποίηση των προγραμμάτων αυτού θα προωθήσει τόσο την προσέγγιση των λαών της Ευρώπης και της Κεντρικής Ασίας όσο και την ανάπτυξη των σχέσεων τους» όπως δήλωσε ο Ουζμπεκός πρόεδρος Ισλάμ Καρίμωφ. Ο «Δρόμος του Μεταξιού 2000» θα τελειώσει στη Σαμαρκάνδη (Ουζμπεκιστάν) με ένα Διεθνές Συμπόσιο Επενδύσεων στις 24 και 25 Ιουνίου 1996.

Στο ευρωπαϊκό αυτό πρόγραμμα θα λάβουν μέρος και ελληνικές ιδιωτικές επιχειρήσεις μια και οι χώρες αυτές με το έντονο ελληνικό τους στοιχείο (κυρίως στη Γεωργία και στην Αρμενία) αλλά και με τα αγαθά τους (πετρέλαιο και φυσικό αέριο στο Αζερμπαϊτζάν και στο Καζακιστάν) παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τους Έλληνες επενδυτές.

* Ο κ. Αρεταίος εργάζεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση.